

A keletiek (kelták)

A keletiek (kelták) kialakulása

Mielőtt bármit is mondanék Európa őstörténetéről, magát a kelta nevet kell helyére tennem, mert ennek azonosításán akadtak el eddig a nem magyar nyelvű kutatók próbálkozásai. Baráth Tibor foglalja össze a kérdést: “Európa őstörténészei ... szinte minden földrajzi probléma előtt megtorpannak, és azt írják, rejtéllyel állnak szemben. A keltákkal kapcsolatban is minden rejtélyes: a nép földrajzi eredete, faji hovatartozása, nevének jelentése és Európában való szétáradása. Egy dologban mégis minden kutató egyet ért, abban, hogy a kelták szerepe Európa történetében főbenjáró jelentőségű, mert a mai európai nemzetek népi állománya legnagyobb részben az így nevezett népek leszármazóiból alakult ki. Nagyon fontos tehát, hogy közelebbről is megvizsgáljuk a kelta kérdést és közreadjuk magyar szempontú adalékunkat.

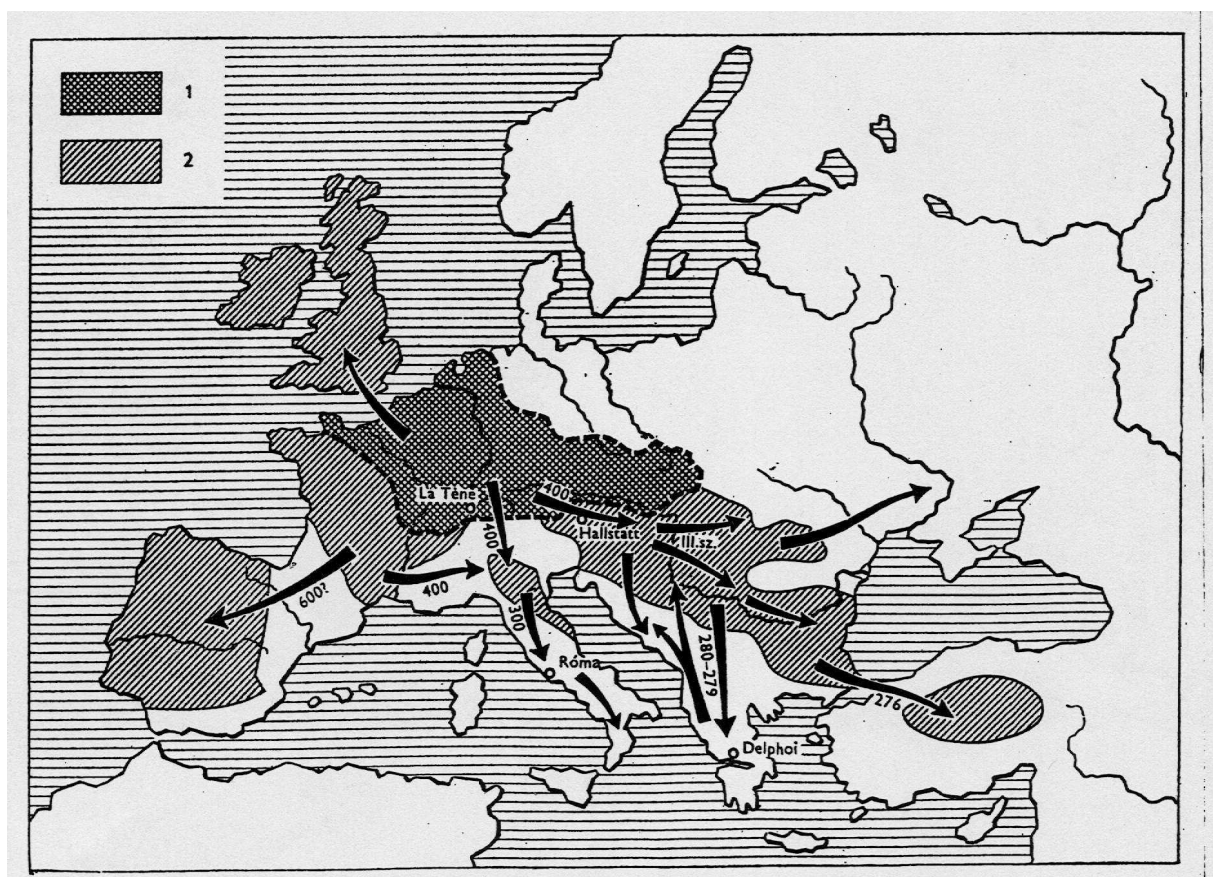

7. kép. Stilizált bagolyfej egy nagy üst fogójáról, amelynek maradványait egy tőzeglápban találták meg Braban (Jütland); Kr. e. III. század. Az üstöt szándékosan törték darabokra –

talán fogadalmi ajándékként. Az üstök peremére gyakran erősítettek állatfejeket, hogy vigyázzanak az edény tartalmára. Ez a szokás keletről ered, innen vették át (*hozták magukkal pontosabban, erről lesz még szó a későbbiekben – megjegyzés tőlem*) a kelta kézművesek is, különösen Közép-Európában, ahol feltehetően ez az üst is készült. Forhistorisk Museum, Moesgaard, Dánia.¹

A Kelta néven szereplő népesség tudományunk mai álláspontja szerint Európában alakult ki a már régóta ott élő népekből. Ez nagyon lényeges és alapvető megállapítás. A közelebbi táj pedig, ahol a név első viselőit tömegesen észlelik, a Duna középső és felső völgye, tehát a történelmi Magyarország és Dél-Németország területe, hozzávéve Bohémia (Csehország) területét.² Erről a meglehetősen terjedelmes közép-európai tájról áradt szét a név használata a Rajna völgyére s onnan tovább Franciaország területére. Egy másik irányban az Elba, Odera és Visztula mentén északnyugatra, végül egy harmadik irányban a Dráva és a Száva felső völgyén át a Pó vidékére, Itáliába. A nevet viselő népesség a Kr. e. 3. század végén érte el a legnagyobb földrajzi kiterjedését.”

A kelták európai kiinduló területét, jobban mondva: a Kelta név első viselőit egyes szakemberek a Rajna völgyében képzelik el, külön népnek tekintik és szétáradásukat onnan vezetik le, de nem tudják, hogy oda honnan érkeztek. Ennek ellenére a kelta régészeti anyag zöme mégsem a Rajna völgyében, hanem (a történelmi) Magyarország és Bohémia (Csehország) területén helyezkedik el, s a Kr. e. 3. és 1. század közti időből ered.³

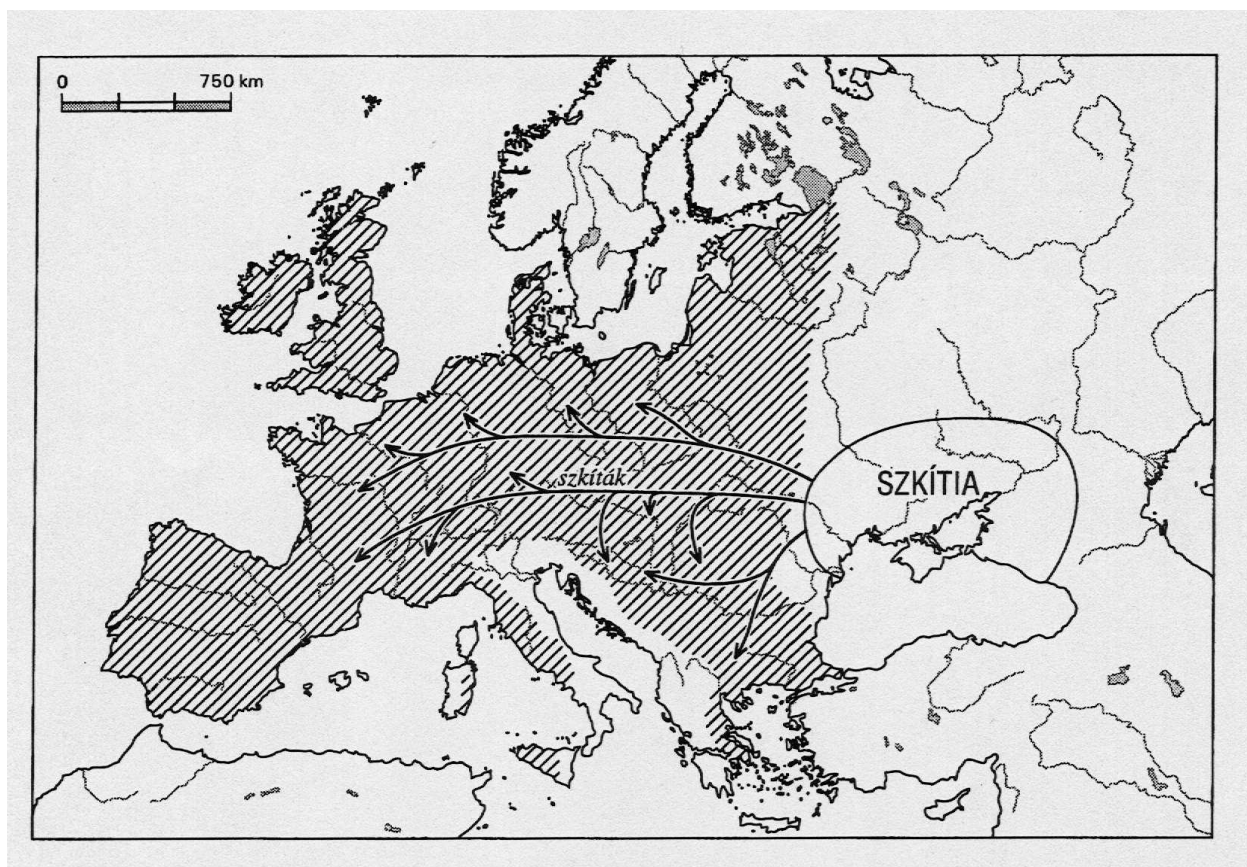

¹ Proinsias MacCana: Kelta mitológia. Corvina, Budapest, 1993. 55. o.

² Thevenot, Emile: Histoire des Gaulois. Paris, 1949. és 1971. 11. o.

³ Filip Jan: A kelta civilizáció és öröksége. Budapest, 1966. 37, 70, 75, 77 sk.

8. kép. A kelta vándorlások menete.⁴ 1. A La Tène kultúra elterjedési területe, 2. A kelták által meghódított területek. Szabó Miklós a bemutatott térképen a nyugati, de nálunk is elfogadottnak tekintett felfogás szerinti helyzetet adja közre.

10. kép. A valódi kelta etnogenezis és elterjedés sematikus képe nézetem szerint. Lényege, hogy a már korábban, Kr. e. 3000 tájától keletről folyamatosan elszármazó ragozó nyelvű néprészek a szkíták nyugatra vándorlásával, felülrétegződésével forrtak össze kelta név alatt Kr. e. 750 és 500 között egységes műveltségű népességgé. Ezt követően voltak belső átrendeződést jelző népmozgások, de nem ezek adták a kelta tágulás, terjeszkedés lényegét. Itt nincs egy kitüntetett helyről induló hódítási tevékenység. Az indoeurópaiak számára leginkább ez okozza a megértés nehézségeit, hisz elképzelni sem tudják, hogy egy földrész egységes műveltsége véres háborúkon kívül más módon is kialakítható lehetne. Hogy mégis, azt most itt láthatjuk.⁵

A keltákról a régiebb kutatók úgy vélekedtek, hogy egy külön emberfajta voltak, az inkább magas termetű, világos bőrű, árja fajú népesség. Valószínűleg ama részükre vonatkozik e megállapítás, amely a Duna-medencében és egyebütt már a bronzkor óta otthonos volt, vagyis elsősorban a földműves úr törzsekre, amelyeket a kelta nevet hozó, illetve elterjesztő néphullám bekeretezett és rájuk is kiterjesztette saját nevét. Az embertan újabb kutatói ugyanis megállapították, hogy a Kelta nevet eredetileg viselők nem voltak ... világos megjelenésű emberek, hanem inkább sötétes arcú, alacsonyabb termetű, kerek fejűek,

⁴ Szabó Miklós: A kelták nyomában Magyarországon. Corvina, Budapest, 1971. 8. o. térképe alapján

⁵ Eredeti térkép. Szerkesztette a szerző.

bár ők is árja nyelven beszéltek⁶ Az akkori viszonyok között e második csoportban csak turániakat láthatunk, akik a Kaspi-Oxus térségében alakultak ki árja és kus fajta elemek összeolvadásából és akik első nagyobb hulláma, a szkíták, éppen a Kelta-név elterjedése kezdetén, a Kr. e. 6. században érkeztek a Duna vidékére és a Kárpátok fölé, Dárius perzsa király Kr. e. 512-ben lezajló támadása idején. Az első kelták (szkíták) nyugatra vonulásakor nincs szó komoly háborúkról, súlyos fegyveres összetűzésekről, a megelőző lakosság kiirtásáról vagy elűzéséről, sem új politikai keretek felállításáról. Úgy látszik, minden csendben zajlott le s a szabály a meglévő keretekbe való beilleszkedés volt, összevegyülés a régibb, de azonos nyelvű lakossággal, akik valamennyien közös nyelvet beszéltek és mindnyájan a Régi Keletről eredtek. Talán nem is annyira a népesség áradt szét és keveredett, hanem lényegében inkább egy új, divatos név elterjedéséről volt szó. Ezt tükrözik az ilyen kettős nevek, amelyekben a Kelta szó, mint jelző és értelmező szerepel, pl. a kelto-ligúr, kelto-szkíta, kelt-ibéri.

Ilyen körülmények között döntő fontosságú a Kelta szó jelentésének tisztázása. A nyugati tudósok nagy erőfeszítéseket tettek, hogy megtalálják a név eredeti értelmét, mert ők is úgy vélték, az adhat végeredményben választ a zavarosnak látszó kelta problémára. Bár a megoldáshoz minden szükséges adatot összegyűjtöttek és a lényegét is megállapították, mégis eldöntetlenül kellett hagyniok a kérdést, mert eltévedtek a látszólag sokfelé vezető úton. Megállapították a név legrégebb írásbeli alakjait: Kelti, Keltai, Keltoi, Caleti, Caledi, Caledoni (KeletHoni) és Galati, Galli. Minden nép nyelvében keresték aztán értelmét, csak éppen a magyarban nem. Mégis, a magyar ismerete nélkül eljutottak oda, hogy első és legvalószínűbb magyarázatként azt a nézetet fogadják el, amely szerint a Kelta név, mint szó, a “Kel” gyökérből származik s a “kelni, felemelkedni” jelentést foglalja magában (une racine QUEL, impliquant l’idée de lever)⁷ A magyarul tudók megértik, hogy a teljes név, a Kaleti vagy Keltoi azonos a magyar keleti szóval, amely Kelet alakjában azt a tájat jelenti, ahol a nap fölkel, s ami a Régi Kelet (Orient) szokványos neve.

A kelta nép nem emberfajta, hanem e név alatt foglalták össze azokat, akik valamennyien ugyanarról a földrajzi tájról, a Régi Keletről - a Termékeny Félhold tájairól és Kisázsziából - eredtek és Európában egymással újra összefonódtak. A Kelta név egyébként nem Európában keletkezett, ismert volt az a magyar népek által lakott őshazában is a Régi Keleten, a Habúr folyótól keletre elterülő vidéket, egész Mezopotámiát jelentette, az odavaló lakosokat hívták Caleti, Khalti, Káldi embereknek. A Habúrtól nyugatra lakókat viszont Esti, Esthoni azaz nyugati népeknek is nevezték. A Keleti név használata Európában sem a Kr. e. I. évezred közepén kezdődött, forgalomban volt az már ott is kezdettől fogva, a piktek (kusok) idejétől - Kr. e. 3200-tól - szakadatlanul, csak hogy inkább mint alkalmi elnevezés szerepelt.⁸

Nézzük meg, mit találni a kel szó ural-altáji rokonságáról Marác Lászlónál:

magyar	kel
sumér	I. gal - hochbringen, heben, /felemelni, erheben, aufziehen /megemel, felhúz II. gal - fest sein / szilárd III. gal - bestimmen, festsetzen / u.a. ⁹
magyar	kel, felkel, kel a tészta, el-kel, keltez, kelet, napkelte, útra kel
mongol	kel-ki - eine Sippe bilden / egybe kel
ótörök	käl - kommen, ankommen / jönni

⁶ Waddell L. A.: The Phoenician origin of Britons, Scots and Anglo-Saxons. London, 1924. 127-133. o., Hubert, Henry: Les Celtes. Paris, 1950. II. I.10., Pittard, Eugene: Les races et l’histoire. Introduction ethnologique á l’histoire. Paris, 1953. 151. o., Thevenot, Emile: Histoire des Gaulois. Paris, 1949. és 1971. 20. o.

⁷ Hubert, Henry: Les Celts. Paris, 1950. I. 27.

⁸ Baráth Tibor: A magyar népek őstörténete. Somogyi Zoltán, USA. 1993. 65-68. o. Jegyzetekkel.

⁹ A gal szónak van magyarul gál, nagy értelme is, Labat 343. sz. ékjele.

ozmán   gel - ua. vö.: g
ujgur   käl - ua.
középtörök   käl - ua.

vogul-oszják   kal, kul - aufstehen, aufsteigen / feláll, fellép¹⁰ Eszerint a szógyök kiterjedt ural-altáji kapcsolatokkal rendelkezik, ősi eredete jól kimutatható. Miután a magyar nyelv használja a legkiterjedtebb értelemben a szót, joggal tekinthetjük származását is magyarnak.

Ezeket a Keletieket a Káldeus (Magyar) Biblia tanításai vezették életükben. Tisztelték és félték az **egy** Istent - IZ-TEN-t. Jelképeül a napot választották, nevét soha szájukon ki nem ejtették, ábrázolni meg sem kísérelték, legfeljebb jelölték, hiszen akkor emberivé vált volna. Az IZ-TEN-t jelképező napot megtisztelték a Szemúr, Kerekúr, Ra, Úr, Karika, Kerékúr, Estúr, Kelóúr stb. nevekkal, amelyek mind a nap tulajdonságain alapultak. Egyetlen istenüket mindenütt jelenvalónak képzeltek, különösen nagy előszeretettel képzeltek el nagy hegyek, folyók, ligetek, erdők, de kövek és bármilyen tárgyak lakójaként, amelyeket azután istenük jelképes nevével illettek valamilyen formában. Így lettek szent helyek a Kerekúrdők is népmeséinkben máig megőrizve az ősi hitet. Később a napot is jelképekkel ábrázolták, mint a szkíták az aranyszarvassal, így kettős áttétel mögé rejtették istenüket. Azok a hódítók, akik népeinket legyőzve uralkodni kezdtek rajtuk, ezt nem értették meg, azok istenektől hemzsegő égi világot láttak maguknak örökségül vehetni, ebből nyakatekert és bonyolult mitológiákat alakítottak ki maguknak. Pontosan olyanok lettek e mitológiák, mint az őket létrehozók, hisz saját magukat örökítették meg benne. Itt azután már mindenről szó volt, csak az Emberről meg az Istenről nem, hiszen a kirívó szabadosság helyenként vérfertőzéssel, családirtással, véres erőszakkal, ármánykodással is - és természetesen mesékkel is - gazdagon fűszerezve kente rá a földiek bűneit az égiekre. Ezekért a félresikerült mesékért csak magukat okolhatják az ősi gondolatot meg nem értő átvevői és kisajátítói. Nem is lenne nagy baj, ha megtartották volna maguknak újraértelmezett örökségüket. Sajnos nem ezt tették, hanem a görög és római történelemmel együtt közkinccsé lett. Nem is számít ma művelt embernek az, aki e temérdek mitologikus varázslatot nem tudja kívülről. E mitológiák tulajdonosait mindannyian ismerjük, ők a görögök és a rómaiak, vagyis a mai indoeurópai közös műveltség európai alapítóiként számon tartott népek. Magyar istent vettek maguknak mindannyian. Az indoeurópai történetírás tragikus tévedéseivel való szembenézésnek első lépése tehát az kell legyen, hogy rámutatunk ezen mitológiák létrejöttének körülményeire. Annál is inkább fontos ez, mert a mai napig él az a tudat, - sőt sok helyen a máig ható mindent taroló birodalmi eszme is, - hogy ezek az alkotások az emberi teljesítőképesség határát ostromolták szellemiekben. Az etruszkok, krétaiak, egyiptomiak, kisázsiaiak és sumérok szellemi és anyagi kultúrában már évszázadokkal és évezredekkel előbb képesek voltak annak sokszorosára, amire ők. Ne tévesszen meg senkit a ma oktatott történelem, a görögök haszonelvű kereskedőnép, a rómaiak pedig könyörtelen katonanép voltak. Mint ilyenek, mint újjgazdagok megvásárolhatóknak tartottak mindent, még a gondolatot is. Igen nagy kár, hogy ez csak most kerül terítékre, sok szenvedéstől menekülhetett volna meg az emberiség, ha másként alakul a dolog.

Igen jellemző az, hogy az indoeurópaiak által elvitatott ősnépi származású népek - kelták, etruszkok, hettiták, szkíták - közül az első kettőnél igen kiterjedt mitológiáról szólnak a könyvek megtévezve a sumérokkal is, mint sokistenhívő népekkel. Nyilvánvaló, ha sikerül őket sokistenhívőként feltüntetni, jelentősen javul indoeurópaizálási esélyük. Ami a keltákat illeti, elsősorban Cézár galliai beszámolóinak alapján, fölös számban talált római isteneket ott, leginkább Mercurius, a kereskedők istene ábrázolásai terjedtek el. Azt elfelejtette hozzátenni, hogy Gallia nem vele ismerkedett meg a rómaiakkal, azok már jó ideje kereskedtek ott. Vagyis nem tudatja velünk senki, hogy római kereskedők a szoborállítók, egyszerűen közli,

---

¹⁰ Marác László: A finnugor elmélet tarthatatlansága nyelvészeti szempontból. Amszterdam, 1997. Kézirat. 9. o.

hogy Gallia tele van Mercurius-szal, mintha a sajátjuk lett volna. De nem ez a perdöntő a kelták esetében. Ha valaki elolvassa MacCana Kelta mitológiáját, az az érzése támad, hogy a hagyományos kelta mesék és mondák szereplőit az indoeurópaiak kéretlenül is isteneknek tekintették, holott a régi történetek éppen valós emberek valódi küzdelmeit és vívódásait írják meg, ahogy elődeik e történeteket rájuk hagyományozták. A később kiszínezett történetek később már olyannyira fantasztikusnak hatottak, hogy emberin kívüli okokkal vélték megmagyarázhatóknak. Ilyenkor az istenek mindig kézre estek. Hogy ez mennyire így van, arra éppen a Mitrász - kultusz elterjedésével és hatalmas sikerével mutathatók rá annak idején. Az etruszkok isteneiről lesz még szó a megfelelő helyen, a félreértés ott is nyilvánvaló. A szkítákról az előbbi kettőnél sokkal kevesebbet tudunk (tudnak), ezért az ő indoeurópaiságuk története máshol kezdődik. De ha egy gépezet beindul, nem lehet megállítani. A sumérok, akik a valaha lehetséges utolsóként indoeurópaizálható népe lesz a világtörténelemnek, hát ők is sokistenhívőként végzik a mai történetírás lapjain. Egyetlen indoeurópai sem olvasta volna el Badiny trilógiáját a sumér valóságról? Egyetlen egy sem értette meg a teokrácia hitét, valóságát és lényegét? Valóban olyan nehéz felfogni "Az" egyetlen teremtő és a Szent Háromság eszméjét? És ha ők, a sumérok ezt az egyetlent beleképelték életük minden tárgyába, kövekbe, hegyeibe, folyókba, al- és felvilágba, miért nem lehet felismerni a mindenütt jelenvaló IZ-TEN-t? Talán a sokistenhit lendülete viszi az indo-kat ma is tovább, ez a fentebb említett lényeg meg nem értéséből adódik. Talán valóban nem tudják felfogni azt, hogy a ragozó ősnyelv népei az egyistenhitben egyesülve lakták be a Földet, hangsúlyozom lakták és nem hódították, mint afféle világhódításra szakosodott népcsoport.

Most újra utalnom kell korábbi felvetéseimre a Nagy Ókori Világháború gondolatát illetően. Hogy ez létrejött és évszázadokon keresztül zajlott, azt mutatja, már akkor voltak, akik rájöttek ugyanarra, amit fentebb feszegettem. Az a hatalmas küzdelem, amit a kelta(szkíta)-pártos-(szarmata-jazig-(jász-alán)-hun népeink vezettek a rabszolgatartó társadalmak felszámolására, szinte emberfeletti vállalkozás volt. Mai hasonlattal élve talán a II. világháború nyomasztó amerikai anyagi fölényéhez hasonló túlerőt ellensúlyozva kellett a kelta népeknek megállítaniuk a világot rabságba döntő Rómát, vagyis a sokmilliónyi rabszolga teljesítményét is ellensúlyozniuk kellett a győzelemhez. Atila, a győztes hadúr végrehajtotta a Gonosz felszámolását és ez újabb nagy fejezete lesz Európa újjászületésének.

A görög és római uralmak megszilárdulásáig folyamatosan érkeztek a bevándorlók a fent említett kibocsátó területekről. Akik nem találtak maguknak alkalmas letelepedési helyet, azok tovább vándoroltak északra, nyugatra. A Kr. e. 6. és 3. századra tehető a kelta uralom virágzása Európában. A kelták neve helyesen keleti, így nevezték magukat, miután a hosszú évezredek óta Európába érkezettek egymásba olvadtak és közös népi öntudatuk kialakult. Ezek az eddig felsorolt néprészek a Kárpát-medencében lakók kivételével a germánok beözönlése okán meggyengültek, majd a rómaiak fellépésének köszönhetően elpusztultak, beolvadtak, felmorzsolódtak, leszámítva belőlük az ír szigeteken megmaradt keltákat. Műveltségük sok eleme bekerült a későbbi uralkodó népek szókincsébe és műveltségébe, de ha nem innét szerezték azokat, akkor a latinból vették át, amely viszont az etruszkból vette ősnyelvi elemeit. Végeredményben bármelyiktől is vették át, keletről származó kultúrkincs birtokába kerültek.

Kr. e. 500 tájától a szkítákkal kezdődően a turániak keletről több hullámban érkeztek és népesítették be tovább az öreg kontinenst, de ugyanők laktak a Régi Keleten, a Kaukázusban és a Kelet-európai síkságon is nagy számban, Pártosországban, Közép-Ázsiában hun, szabir, pártos, avar, fehér-hun, később onogur, szavárd, úz, besenyő, kun, magyar stb. nevek alatt. Ez utóbbiak ősei a Kr. e. 6. évezredtől kezdve folyamatosan töltötték fel népességgel Sumerből és a Folyamközből először Perzsia, majd Türkmenisztán, Khorezm, Kubán, Szkítia és Dél-Szibéria területét magyari népeinkkel. I. Sargon Sumerben bekövetkezett hatalomátvétele után Kr. e. 2450 tájától az északra menekülés tömeges

méreteket ölt, amely a későbbi asszír és perzsa népiertások idején is megmarad. Ezek alkotják meg először a kubán-majkopi, majd a Kr.e. 1800 tájától a hatalmas és egységes andronovói kultúra területét a Volgától a Pamírig. Ők tehát a turániak.

Eszerint a Kr. e. 500 táján Európát túlnyomó mértékben délkeleti és Kárpát-medencei elszármazású néprészeink lakták, és az ősnyelvet birtokolták. A keletiek (kelták) laknak Európa majd minden szegletében. A *Keleti* név használata Európában sem a Kr. e. I. évezred közepén kezdődött; forgalomban volt az már ott is kezdettől fogva, a piktek idejétől szakadatlanul, csakhogy inkább, mint alkalmi elnevezés szerepelt. Így érthető, hogy azok a kutatók, akik a kelta név első európai előfordulásai után nyomoztak, már a pikteket is keltáknak, "korai keltáknak" nevezik. Hasonlóképpen keltának minősültek a később érkezett népelemek.¹¹ Nincs tehát semmi logikátlanság vagy zavar a név használata tekintetében, ha tudjuk a lényegét, hogy a név egyszerűen földrajzi eredetre utal s ilyen értelemben szolgált a Régi Keletről érkezett népek közös megjelölésére. A kelta név jelentésének meg nem értése sok bosszankodásra adott alkalmat Waddellnek.¹² Végül úgy döntött: That the early Celts or Kelts were presumably the early Picts calling themselves Khaldis or Khaltis... or Galli or Gel.¹³ Magyarul: .. hogy a korai kelták feltételezhetően a piktek voltak, akik magukat káldeusoknak, gallnak, vagy gélnek (gael) nevezték. Ugyane Khaldis névből eredt a Caled-Oni (KeletHoni) név is¹⁴ - mondja Waddell, bár az is igaz, hogy a káldeus elnevezést jobbra a babiloniakra értik ma. Azt is jól megfigyelte, hogy ahol a Pikt nevet elhagyták, helyette azonnal megjelent a Keleti név.¹⁵ Hawkes ugyanezen az úton járva a harang alakú edények készítőit is "öskeltáknak" nevezi. Hubert szerint a kelták már az újabb kőkor végén (!) a Brit-szigeteken vannak. A halomsírok népe is kelta.¹⁶ A Közép-Európából a Loire mentére költözött Turoni (Turáni) nép is kelta.¹⁷ Nevük után népünk törökös törzséből származókkal van dolgunk. A Duna menti Sicambriából Franciaországba vándorolt Sequani, Sicani nép szintén az.¹⁸ Ez utóbbiak székely törzsbelieknek tűnnek fel.

A fenti eredményekkel teljesen összhangban áll az a tény, hogy a szakemberek külön kelta nyelvnek sehol semmi nyomát nem találták, nem is találhatták, hiszen a kelta népeket azok alkották, akik magyarul beszéltek. *A Szajna felett lakó belgák például jól megértették a tőlük délre lakó és Garonneig terjedő gallokat, és mindketten értették a brithonik nyelvét.*¹⁹ A kisázsiai galaták (keletiek) Kr. u. 4. században még mindig úgy beszéltek, mint a Rajna vidékiek, akiktől hétszáz évvel korábban elváltak, amint ezt Szent Jeromos tanuságtételéből tudjuk.²⁰ Ezt látva, a nem-magyar tudósok maguk is megállapították, hogy az ókori Európában, a kelta időkben egymás megértésének komoly akadálya nem volt. Az "európai nyelvi egység" így a kelta irodalom egyik alapvető tétele. Camille Julien francia ókori történész szerint ezt az egységes nyelvet százmillió ember beszélte. Kétségtelenül túlzás ennyi embert feltételezni az akkori Európában, de a lényeg helytálló: a kelta időkben, Kr. e. 6-1. században, Európában még ragozó nyelven beszéltek az emberek – és nem indoeurópaiul.²¹ Európa temérdek magyarul érthető helyneve mindenesetre ebbe az irányba mutat. Mindezt a magyarokon kívül nemigen tudják Európa és más földrészek történészei, ezért a nép megnevezése sehol sem pontos a történelemkönyvekben. Amit tőlük fentebb idéztem, az ott is

¹¹ Thevenot, Emile: Histoire des Gaulois. Paris, 1949. és 1971. 12-24. o.

¹² Waddell L. A.: The Phoenician origin of Britons, Scots and Anglo-Saxons. London, 1924. 139. o.

¹³ Waddell L. A.: The Phoenician origin of Britons, Scots and Anglo-Saxons. London, 1924. 139. o.

¹⁴ Waddell L. A.: The Phoenician origin of Britons, Scots and Anglo-Saxons. London, 1924. 116. o.

¹⁵ Waddell L. A.: The Phoenician origin of Britons, Scots and Anglo-Saxons. London, 1924. 139. o.

¹⁶ Filip, Jan: A kelta civilizáció és öröksége. Budapest, 1966. 16. sk. 20. o.

¹⁷ Leveel, Pierre: Histoire de la Touraine. Paris, 1956. 11. o.

¹⁸ Hubert, Henry: Les Celts. Paris, 1950. I. 290. o.

¹⁹ Hubert, Henry: Les Celts. Paris, 1950. I. 266. o.

²⁰ Hubert, Henry: Les Celts. Paris, 1950. I. 50. o.

²¹ Baráth Tibor: A magyar népek őstörténete. Somogyi Zoltán, USA, 1993. 68. o. Jegyzetekkel.

politikai alapokon működő indoeurópai szempontok szerint éppen úgy félresöpörték, ahogy Magyarországon is a finnugorokkal ellenkező eredményeket. A Kelta elnevezést, mint meg nem értett népnevet természetesen átvette mindenki és a saját nyelve szerint bánt el vele. Egy gond van csupán így, hogy az átvett és tovább formált szó a világon semmit sem jelent nekik. Ezért, ha a Keleti szót alkalmazni akarják más népek, úgy javasolhatom, az eredeti Keleti szót fordítsák le és használják úgy tovább könyveikben. Ha tehát egy angol az átvett, de számára egyébként értelmetlen **Celts** szót **Easties** vagy **Easterners** - keletiek többes számban, - egy német a **Kelten** szót **Ostiern**, **Östlichern** szóra cseréli, a többiek pedig ehhez hasonlóan cselekednek, akkor a saját nyelvükön is érthető népnévhez jutnak, nem pedig olyan szóhoz, amely csak egy magyar szó külföldre csavart kiejtése. A szócsere több haszonnal is jár egyúttal, bárki számára könnyen megérthető név kerül így a történelmet befogadók elé, világosan kifejezi honnan is kerültek e népek a helyükre, Európába, továbbá nem utolsósorban azért, mert ha valakinek saját maga által szerkesztett magyar neve van, az magyar is. Lehet, hogy ma még sokan vannak olyanok, akiknek ez a gondolatmenet talán túl gyors, de ha ezen a kezdő kérdésen nem rágjuk át magunkat rögtön az elején, később sem hangolódhatunk rá e nép elképesztően sodró lendületű történelmére.

Korábban közreadott dolgozatommal, *A magyar őstörténet kincsestára*²² c. munkámmal bizonyos értelemben átfedések lesznek a most kifejtendő történetben. Ez nem is csoda, hiszen ott tízezer évnyi időtávolságot kellett átfogni a magyar történelem vázlatának újrarajzolásához - amelyben szinte csak érintőlegesen tudtam a Keletiek, Kelták történetének néhány fontosabb mozzanatát rögzíteni - ezúttal csak egy célt, egy szűkebb időszak részletesebb feldolgozását tűztem ki magam elé. A Keletiek (Kelták) története kis részlete csupán korábbi munkámnak, most azonban a középpontba helyezve a velük kezdődő világégés egészen más értelmet kap. Olyan döbbenetes erővel mutatja meg az igazi Európa mára eltakart arcait, hogy igen sok téveszme és tévtanítás marad mellette hátra. Európa számára ugyanis a Keletiek fellépése adja a kézzelfogható kezdeteket. Velük lépnek ki az ásató régészek névhasználatában ilyen-olyan kultúrának nevezett leletek képviselői a ma embere számára is "fogyasztható" eleven, azonosítható emberekként, megfogható és emberközelbe hozható elődökként. Magyarul: az egységes Európa új történelmének ők azok a pontos néven nevezett, már követhető ősei, akikben mindenki közös ősteket találhat, a Keletiek mindenki számára könnyen érthető emberek lesznek és mindenki számára elegendő összekötő kapcsolatot is biztosítanak az eddig elhanyagolt valódi, kézzelfogható alapokon nyugvó európai tudat kialakításában. Szükség, igen nagy szükség lesz olyan gondolatokra, amelyek gyökeret tudnak verni mindenütt. Szükség lesz azokra is, akik úgy tudják e gondolatokat megfogalmazni, hogy történelmi mélységekből feltörve hitelesek lehessenek, képviseljék a múltnak a jövő felé mutató szellemi ívét is. Befogadható, általánosan igaz eszmék kell legyenek.

Mindezt a királyi szkíta típusú történetírás szellemében igyekszem előadni. Itt abban nyilvánul majd meg ez új típusú szemlélet, hogy nem hátrafelé haladva keresek igazolást mai helyzetek érdekéhez igazítva a köztörténetet, hanem az idő múlásával rögzíthető valóság kap főszerpet. Ennek a történelemnek nagy vesztesei lesznek, éppen azok, akik az idealisztikussá emelt Szent Grál keresésében kerültek tévútra, saját mitológiák felállításával kizárólagosságra törekedtek a történelemkönyvekben, történelmet másítottak meg, és olyan eszméket terjesztettek, amelyek Európa lelkeit egyirányú utcába terelték. Rá kell mutassak az indoeurópai történetírás igen sok, célzatosan terjesztett téveszméjére, a római és a görög érdekű történetírás tarthatatlan tételeire.

---

²² Magyar Ház, Budapest, 1998.

A keleti (kelta) Európa

Európa, amely Kr. e. 500 táján közös gyökerű keleti elszármazású műveltségében, népeinek egységesülésében, vallásában megjelenik előttünk kelta (keleti) név alatt, igen nagy figyelmet érdemel az utókortól. Nemcsak a közös gyökerek kimutathatósága mutat rá e földrésznyi keleti eredetű varázslat létrejöttére, - elsőként a belső címdoldalon látható, - de születése körülményei is különlegesek. A mai ember el sem tudja képzelni, hogy valami, akár népek saját belső alakulási rendjének utat engedve nyerje el új formáját, ne pedig valamilyen elszánt erőszakkal összetákoltsa birodalom létrehozása lenne az indítóok. A mai ember ott tart, hogy kézzelfogható műveltségeket szinte már csak birodalmi keretek között tud elképzelni. Sőt, ahol nem keletkezett valamirevaló birodalom, ott nyilván műveltség sem létezhetett.

A keletiek Európája sohasem volt birodalom. Közös ország volt. Aminthogy a ragozók sohasem nevezték birodalomnak egyetlen országukat sem, e neveket az indoeurópaiak aggatták rá sajátjaikra, majd a hun, a pártos, a hétita, a szkíta országokra jóval később. Magyarországot sem nevezték birodalomnak. A közös elszármazású ragozó nyelvű népek természetes módon terjedtek el e földrészen, alakítottak mindenütt hagyományaiknak megfelelő társadalmakat és közös név alatt voltak képesek magukat megnevezni. Soha nem volt semmilyen birodalmi központjuk, nem volt mindent elsöprő hadseregük, nem is találtak fel mindent megsemmisítő fegyvereket. Nem hódítottak mindent pusztítva maguk előtt más népeket, és nem alapítottak különféle címekkel ellátott világbirodalmat. Ez természetesen nem érdeme a kelta népnek, alkatuknál fogva nem is gondoltak, nem gondolhattak erre. Meg sem fordult a fejükben. Ebből is látszik, nem hasonlíthatóak az olyan népekhez, amelyeknek életemük volt a hódítás. Hiányzott belőlük a birtoklás olyan fokú vágya, amely más népek szabadságának jelentős mértékű korlátozása árán lett volna elérhető. E nagy indulatok híján mégis valódi közös Európát hoztak létre a kelták. A magukkal hozott eszmék elegendőnek bizonyultak műveltségük kiteljesítésében.

E paradicsomi állapot ki is tartott addig, amíg nem találták magukat szemben olyan elszánt népekkel, amelyek nem ismerték az ősiség tekintélyét. E népek nem ismertek más mércét, csak a sajátjukat, és azt akarták rákényszeríteni a többi népre is. Európa kálváriája itt kezdődött el kétezeröttszáz évvel ezelőtt.

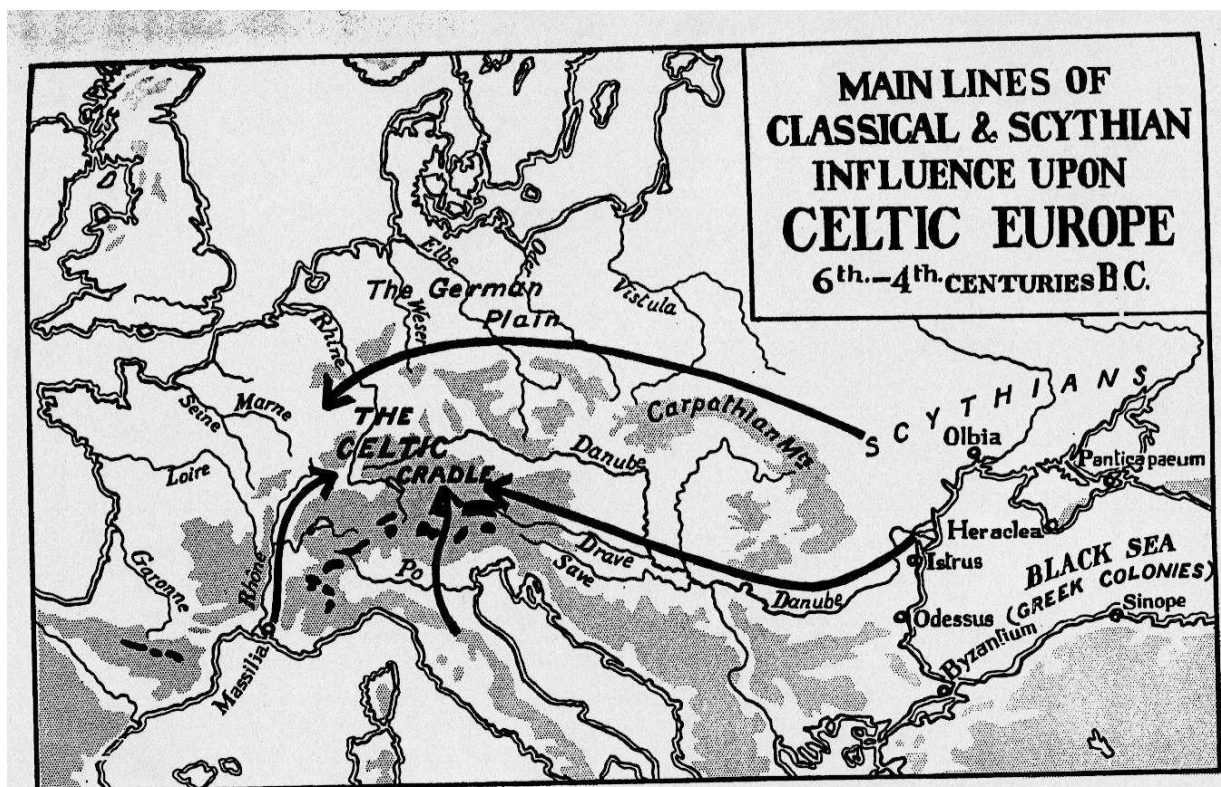
Az Olvasó már nyilván sejti, nem talál e könyvben szépen megírt, kerek kelta és más történeteket, mert bár róluk lesz szó, mégis általános értelemben feldolgozott ismeretekkel terhelem meg. Most földrésznyi elterjedésű népek hovatartozósága felett folyik a vita, még nincs itt az ideje valamelyik törzs ügyeivel mélyrehatóan foglalkozni. Attól izgalmas ez a munka, mert a tét igen nagy.

Általában több jelentős indoeurópai népet látnak Európában a kelta korban. Görögöt, latint, germánt, keltát, szkítát és külön a többi, összevontan sztyeppeinek nevezett népet. Az indoeurópainak nevezhető nép közülük a görög, latin és germánok, bár egyik sem "tisztá" a szó korábbi indoeurópai értelmében, mert igen jelentős, többségi részben olvadtak közéjük kelta és őslakó ragozó nyelvű törzsek, mint pl. a pelazg, etruszk, magyarai törzsek. Skandináviából történt szárazföldre szállásuk után a germánok elkeveredtek a helyben talált ragozókkal, és ennek emlékét nyelvükbe zárva máig őrzik. A többi mind ragozó nyelvű nép. De nemcsak nyelvük köti őket össze, hanem műveltségük, szokásaik, hitük, Napistenük, temetőik.

A korábban megismert európai benépesedés folyamatát magunk elé idézve igen elcsodálkozhatunk a keletiek általánosan ismert elterjedését illetően. Elgondolásuk szerint egy La Tène központú, Alpoktól északra eső terület ontja a keltákat milliószámra igen rövid idő

leforgása alatt. Eszerint igen rövid idő alatt képesek voltak jelzett törzsterületük legalább nyolcszorosát benépesíteni, és közben folyamatosan háborúzni, embervesztéseiket is folyamatosan pótolni, hisz az indoeurópaiak elképzelése szerint fegyveres hódítások történtek. Ha ezt a bőven termő, évente háromszor arató Mezopotámiában gondolták volna el, talán hihetőbb lett volna. A gyors népszaporulathoz akkor, - az öntözéses földművelés feltalálása idején - korlátlan élelmiszerellátás is kellett. Olyan helyen viszont, ahol már az alma is lassan érik be mindig, a búza pedig augusztusban valamikor esetleg, ez kissé furcsának, hogy ne mondjam, gyermetegnek tűnik. A La Tène-központúság eredménye a szkíták keleti irányú mozgásának feltételezése is, de ezt látni több, mint meglepő. Gondoljuk csak végig, egy letelepedett népet visszaküldeni a sztyeppére felér egy halálos ítélettel.

Általános jellemzőjük ezen elgondolásoknak, hogy a kelták nyugat-európai központokból hódították meg a földrészt indoeurópai szkíta testvéreik segítségével. Hogy e széles körben terjesztett elképzeléseket régészetileg, antropológiailag, - továbbá a főszereplő nép, a kelták műveltségének teljes mellőzésével, - egyáltalán nem igazolható alapokon végzik, arról eddig kevés szó esett.

16. kép Az indoeurópaiak kelta etnogenézise.²³

Az indoeurópaiak szerinti kelta etnogenézis a szkíták nyugatra vonulásával és a La Tène környékén Itália irányából megjelenő ún. klasszikus népek találkozásával valósult

²³ Edward Eyre: European Civilization. Oxford, London, 1935. Vol. II. 236-237. o., 9. Fig.

meg.²⁴ A szkítákkal itt nincs is gond, már ami vándorlási irányukat mutatja, a kelták másik összetevői azonban nem az évezredek óta itt élő keleti elszármazású ragozó nyelvűek, hanem a klasszikus, *classical* néven szereplő itáliaiak (?) és a Fekete-tenger nyugati partjain élő görögök (?) Kr. e. 500-ban (!) vonulnak La Tène irányába, hogy ott egymást gazdagítsák műveltségükkel, és létrehozzák az újat, ami elterjedt Európában kelta név alatt. Mindebből annyi igaz, hogy Marseille, Massilia környékén voltak görög kereskedő telepek, de Itáliából ekkor még csak etruszkok áramolhattak volna észak felé, mert olyan klasszikus római, akikre a felsőbbrendűek gondolhatnának, még ki sem alakultak ekkor. A görög gyarmatok, mint pl. Massilia (Marseille) valóban kereskedtek a tőlük északabbra lakó keletiekkel (keltákkal), de ez nem etnogenezis még ettől. Lehet, hogy Hannibál és Cézár edzett seregeikkel átkeltek az Alpok hágóin, de spontán népvándorlást éppen ide elgondolni elég nehéz. Nem lehetetlen, de ha valakinek van választási lehetősége, ezt választja legutoljára, mert magával kell vinnie a gyereket, csecsemőt, nagymamát, nagypapát, felszerelést, és az állatokat is. Az Alpok hágói ma is csak két-három hónapig járhatók évente. Miért kellene gondoljuk, hogy az amúgy távolról sem túlnépesedett Itália népei éppen a legmagasabb hágókon vonulnak ki az országból? Az indoeurópaiak számára ma még egyszerűen elképzelhetetlen, hogy mai országaik közepén valaha más is megfordulhatott, mint ők és elődeik.

Miközben a nyugati kelta leleteket Hallstatt és La Tène meglehetősen jól feldolgozott tárgyi műveltségeiből eredeztetik Kr. e. 800 körülől indítva - egyébként részben helyesen, ugyanis legalább Kr. e. 3000-ig kellett volna visszanyúlni a teljes megértéshez, - addig a magyarországi kelta anyagot eddig még senki sem egyeztette a magyar bronz és vaskor anyagával, és véletlenül sem eredeztetik saját fejlődésének tényeiből. E magatartással döntően besegítettünk a nyugatiaknak saját, nyugatról keletre nyomuló elméletük életben tartásába. Ha Szabó Miklós Kr. e. 400 táján korai vaskorról beszél a Kárpát-medencében, majd a nyugatiakra hivatkozva közli itteni adatait, maga adja a nyugatiak kezébe ajándék bizonyítékát. Ha az egyeztetést magunk is megtettük volna, - vagyis a magyar régészet időben felismerte volna a magyarországi kelták régóta tartó folyamatos életét, - könnyedén bebizonyíthatnánk volna a magyarországi kelták igen régi, folyamatos helyben lakását, és nem szolgáltatnánk volna ingyen érvet a nyugatiak elképzeléseihez. Annál is inkább, mert a kelta vonulások elgondolása csak egyetlen nagyobb, háromszázévesre becsült kirajzás története köré épülnek fel, ez a Kr. e. 400 táján történt. Egészen más lesz a helyzet, ha a magyarországi kelta anyagot kézbe véve végre kimutatjuk a magyar bronzba és még korábbi időkbe vezető gyökereit és azonosságait, töretlen létét. Ez nemcsak keltáink itthoni szerepének átértékelését jelenti majd, de más oldalról is igazolja a Kárpát-medencei népi folyamatosságot és azonosságát. Talán nem kell külön rámutatnom, hogy ez jelentősen módosítja a csak Hallstatt és La Tène anyagára épített történelmi elképzeléseket. A nyugati elgondolások kidolgozásakor túlságosan is a régészetre hagyatkoztak az elgondolások kifejtésekor, továbbá csakis indoeurópai népeket láttak mindenfelé, ezért tévútra kerültek. A nyugatiak a kelták valódi szelleméből semmit sem értettek meg, elsősorban azért, mert saját magukat szerették volna a keltákban felismerni. Megelégedtek Massilia görög gyarmatának létezésével, és e gyarmatokat túlon túl jelentős, mondhatni hatalmas szereppel ruházták fel. Az tény, hogy a görögök hatása tetten érhető a tárgyi műveltség gazdagabb díszítésű megjelenésében pl. a Kárpát-medencei leletekhez képest. Arra azonban messze nem elég, hogy a keletiek (kelták) etnogenezisébe bele lehessen őket vonni, hisz a tengerpartoktól a görögök sehol sem hatoltak be a szárazföld belsejébe. Erre éppen a szellemiek megértésének teljes hiánya mutat. Most kissé előreszaladtam, de a kelta ügyek tárgyalásának végén az Olvasó láthatja a kelta-magyar nyelv, szellem, műveltség egyeztetésének eredményét. Ebbe sem a görögök, latinok, és a fentebb *classical* néven említettek nem férnek bele. A téma részletes kifejtését a Kárpát-

---

²⁴ Edward Eyre: European Civilization. Oxford, London, 1935. Vol. II. 236-237. o., 9. Fig.

medencei keletiek (kelták) ügyeinek tárgyalására hagyom. Ennek előzetese e kötetben egy villanás erejéig a belső címlapon is látható két egymástól igen távoli, de azonos szellemű tör- és kardmarkolat bemutatásával, és az etruszk nyelvi fejezetben a dunántúli lábvérték és a hajdúböszörményi bronzleletek felemlítésekor olvasható. A figyelmes olvasó láthatta a markolatok megtekintésekor, hogy a dinnyési 200 évvel korábbi az írországinál, ezért itt sem állíthatjuk, hogy csak nyugatról keletre terjedt volna a keleti (kelta) műveltség.

A keletiek (kelták) régészeti hagyatéka

A fentebbi kelta emlékek tárgyalása további távlatokat nyit meg népeink történetében. Időközben kiderült ugyanis, - kis túlzással - hogy az elmúlt 4-5000 év folyamán szinte csak az nem hajózott át Amerikába, aki nem akart. Dr. Fürstner László szerint a forgalom élénk volt, szabályos tengeri kereskedelem zajlott Európa és Amerika között, ezt Történelem és kultúra új megvilágításban c. könyvében gazdagon részletezi. A kelták ezek között voltak, vélhetően Európából egyedülként és rengeteg emléket hagytak maguk után kőbe vésve a mai Egyesült Államok területén, fémeszközökben és tulajdonságokban is, amelyek idővel feloldódtak az indián őslakosságban. Adatai szerint mindkét Amerika igen sok látogatót kapott az elmúlt 5000 év során Egyiptomból, a Régi Keletről és Európából. Sok bizonyosságot is hagytak erről, sok esetben kőbe vésve. Meglehet, korábban több figyelmet kellett volna az akkoriban marginálisnak és tudománytalanak nevezett dolgokra fordítani.

Éppen az itt felsorolandó különös adatok kívánják az eddigiektől különböző elgondolás felvázolását. Első látásra furcsa is lehet az, amit e tárgy felvezetéseként hozok kis kitérével. Ha végiggondoljuk, Pap Gábor: Pilis-szindróma című tanulmányának megjelenése után már nem írhatunk történelmet úgy, ahogy eddig. Itt most vitatkoznom kell az általam nagyra becsült szerzővel is, mert nem biztos, hogy az emberiség felemelésére tett áldozatunk feltétlenül azzal kell végződjön, hogy hagyjuk magunkat felszámolni. De tudom régóta, Pap Gábor szellemiségével és mércéjével az egyszerű halandók nem versenyezhetnek. Ki fogja felemelni az emberiséget lelkében és erkölcsében, - már ha az egyáltalán igényt tartana rá, - ha elfogynak a mágusok? Bár a szerző itt természetesen nem kelta vonatkozásokat tárgyal, hanem igazi nemzeti sorskérdéseket, de most nem is erről van szó. "... "Vádoló kövek" - idéztük Andrassy Kurta János keserű szójátékát ... Később "mérnyletsorozat" beszéltünk, nyelvi - területi - történelmi feldaraboltatásaink kapcsán. De hát miről is van szó itt konkrétan? Ha valóban egy önmagát korról-korra megújítani képes, magasrendű erkölcsiséggel és nem kevésbé magasrendű műszaki ismeretanyaggal felvértezett népesség élt ezen a tájon a szkíta-hun-avar-(korai) magyar időkben, akkor napjainkban miért nem ezt tapasztaljuk? Mi tette mára "szószegénnyé" és "finnugorra" a nyelvét, hogyan szakadhatott előbb három, majd legújabbban hat részre az ország, mitől vált földdel egyenlővé a királyok központja, "különnemű részekből sebtében és durván összetákolttá" az uralkodói fejéke? A tamáskodók - látszólag - méltán csóválják fejüket: nem is igazán hatalmas nép az, amely így megaláztatott, de nem tekinthető igazán bölcsnek sem, ha nem tudta elejét venni bajainknak.

Nos, ez az ítékezés figyelmen kívül hagyja, hogy bár a pilisi kövek valóban "vádolnak", és a vádlottak, vagy akik vádolhatók (esetleg már csak egyenesági örököseik) valóban köztünk járnak-kelnek, sőt regnálnak ma is, a "mérnyletsorozatnak" pedig koránt sincsen vége, a kérdés mégsem innen közelítve oldható meg.

Állásfoglalásunk - legalábbis e sorok írójának szilárd meggyőződése szerint - csakis arra a felismerésre alapozódhatik, hogy áldozatot önként is lehet hozni - másokért. És hogy az ilyen áldozat meghozatalára csakis a legmélyebb bölcsesség és a legnagyobb hatalom birtokosa képes, akár egyénről, akár népről essék szó. Sem a "Szent Istváni fordulat", sem a

“Nyugat védőbástyája” szerepkör igazi jelentését (jelentőségét) nem tudjuk fölbecsülni, ha mindezt szem elől tévesztjük. Ebből a nézőpontból vizsgálódva ugyanis nem az a kérdés tűnik perdöntő jelentőségűnek, hogy nekünk, a pilisi királyi központot megörökölt, magyar nyelven beszélő, kárpát-medencei lakosoknak, a Szent Korona népének jó-e a jelenlegi létállapot vagy sem, hanem az, hogy az egyetemes emberi értékek megmentésére - az emberi nem magasabb szintre jutása érdekében - hozott áldozatunk végül is hathatósan bizonyul-e majd, vagy sem.

Jó volna tudni, hogy igen, s ez a bizonyosság azután minden további kérdést jelentéktelenné, sőt, végső soron egészen feleslegessé is tenne.²⁵ Most félttem igazán Pap Gábort, ha ennyire kielezi a kérdést, hisz a pusztába kiáltott szó nem jön vissza e közegben sohasem. Krisztusi alkata nem alkalmas a primitív válasz felfogására, váteszi tudata pedig elértheti a valódi visszhangot. Visszhangnál többre nem számíthat, őt ebben megérteni nekünk is nehezünkre esik, egy kívülállónak pedig szinte lehetetlen vállalkozás. Igen jellemző e témát boncolgatva a pilisi várkomplexum leírása, hisz képszerűen válik általa megfoghatóvá a “vár” működési elve. Elkorcsosult agyunk számára szinte felfoghatatlan, hogy e rendszerben gondolkodva kár lenne méteres várfalakat és tornyokat keresve végigtúrni a hegységet, mert “a vár abban az esetben is az, ha emberi kéz történetesen két szalmaszálat sem tett össze a felépítése érdekében.²⁶” Hogy nem ezt kell tenni, azt Andrassy Kurta útmutatásai alapján így folytatja a szerző: “Nos, Andrassy Kurta János döntően abban haladta meg kutatóelődjait (Sashegyi Sándor, Németh Péter) és kortársait (Vértessy György) módszertani tekintetben, hogy az ilyen “várakra” is rá mert ismerni a pilisi háromszögben, és így bizonyos vonatkozásokban gazdagabb, árnyaltabb képet tudott elének rajzolni a királyi központ egykori felépítéséről, illetve működéséről, mint említett “kollégái”.

Az “árnyalások” közül itt egyet érdemes közelebbről szemügyre vennünk. A “kint” és “bent” viszonyáról van szó - a megszálló, illetve a bennszülött típusú kultúrák várépítészetében. (A mi terminológiánkra átfordítva a “megszálló” nyilvánvalóan a “héj”-szemléletűnek, a “bennszülött” pedig a “mag”-szemléletűnek felel meg.) Miben áll a különbség a kétféle várépítészet között? Röviden fogalmazva: a megszálló számára a “bent” a teljesen körülépített, viszonylag szűk területet, a menedéket jelenti, a “kinttel”, a falakon túli, ellenséges világgal szemben. Ily módon a “kint” és a “bent” ellentéte antagonisztikus, kettejük kapcsolata alá-fölrendelő jellegű.

A “bennszülött” szemében nincs lényeges különbség a “kint” és a “bent” között, minthogy a falakon túl is a saját népe várja-fogadja. Akár kijön a várból, akár behúzódik, mindenütt otthon van. (A “kint” és a “bent” között tehát mellérendelő a viszony.) Az ilyen vár - akárcsak maga az őt hordozó-működtető kultúra - csomópont-erővonal rendszerben épül fel. Nincs szüksége összefüggő, zárt falkoszorúra, amely - minden oldalról egyforma biztonságot nyújtva - teljesen körbezárná, ehelyett megerősített gyülekező pontok és belőlük csápszerűen kinyúló keskeny (jobbára két társzekérnyi szélességű) felvonulási utak rajzolódnak elének, amelyek töltés- vagy sánc-jellegű földnyúlványok gerincén futnak, általában jól álcázottan. A támadó ellenség sohasem tudhatja, idebent van-e már, vagy még (esetleg már megint) odakint. Ha tisztességesen viselkedik, akár az égig is csörtethet az egész erőd-rendszeren anélkül, hogy ez a kérdés kiéleződne. (Képes Krónikánk egyik miniatúrája jellegzetesen ilyen helyzetet örökít meg: a német-római császár és a francia király, keresztes hadaik élén, végigvonulnak a vár alatti völgyön, míg a környező magaslatokról felajzott íjjal magyar harcosok vigyázzák őket).²⁷

A szerző általános gondolatait most a keltákra is kiterjeszthetjük, annál is inkább, mert ők is részei voltak a feláldozásban eltűnő ősnépnek. E feláldozásnak kézzelfogható bizonyítéka és eredménye is van, mégpedig az ősnyelv szavainak minden képzeletet

²⁵ Pap Gábor: Pilis-szindróma. Kötött Kéve, 1996. július-szeptember.

²⁶ U.o.

²⁷ Pap Gábor: Pilis-szindróma. Kötött Kéve, 1996. július-szeptember

felülmúló, mindmáig rögzíthető jelenléte a valamikori kelta területeken, amelyet a kipusztított nép hagyott örökül támadóira "hálából". Minderről a kelta nyelvvel kapcsolatos fejezetben olvashatunk bővebben.

Ami a más népek – nyilván a héj-szerepű népek - felemelkedésében játszott áldozat vízióját illeti, lehetőség szerint igyekezzünk különválasztani tőlük a saját rokonainkban tudatosítható együvé tartozás újbóli felélesztésére tett erőfeszítéseket. Első lépésként mai kelta rokonainkban erősíthetjük fel az összetartozás érzését annak a valóságnak a bemutatásával, amely bennünket évezredek óta összeköt.

Amerika korai látogatói

“Sok ismeretlen nyelvű sziklafeliratot fejtettek meg a szakértők Amerikában, melyekről kiderült, hogy már 25-30 évszázada látogatják e kontinenst Európából, Ázsiából, Afrikából hajós nemzetek fiai.

Rengeteg eszköz is előkerült és ezt különböző múzeumokban bemutatják már. Így a laikus számára is szembeűnik egyes amerikai eszközegek teljes azonossága a mellette kiállított európai, ázsiai és afrikai hasonló szerszámokkal.

Ezenkívül a temetkezési dombok és a halottak eltemetésének azonossága is szembeűnt már több régésznek. Számptalan csillagászati tájolókő, dolmen és ménhír építési módja, alakja és keletkezési ideje is bizonyítja az Óvilág és az Újvilág réges-régi kapcsolatát.

Barry PELL az egyik olyan tudós Ausztráliából, aki ezeket a kővéseteket és írásokat a legutóbbi időben újra tanulmányozta ér több más kollégájával tisztázta ezek eredetét. Az erről szóló könyv alapján írom most le Amerika népeinek kialakulását az elműlt 3000 évben. Csak azon csoportokról esik szó, melyek eredete más kontinensről már bizonyítható. egyes népek, csoportok eredete ma még nem tisztázható.

Idézem magát a könyv íróját: “Háromezer évvel ezelőtt már kelta hajósok szelték át az Atlanti-óceánt, hogy felfedezéseket tegyenek, s ezután gyarmatosították Észak-Amerikát. Ezek a mai Spanyolországból és Portugáliából jöttek, érintve a Kanári-szigeteket, vitorlázva a szelek segítségével, mint ahogyan Kolumbusz Kristóf tette sokkal későbbi időben.”

Ezek a szelek először a Karib-tenger szigeteire vitték el a keltákat, itt azonban nem telepedtek meg tartósan. Tovább is mentek felfelé a partok mentén a hegyes New England partjaira. Itt létrehoztak egy királyságot, melyet saját nyelvükön Jargalomnak mondtak. Ez annyit jelent: Napnyugtán Túli Föld.

Itt telepeket hoztak létre, templomokat emeltek, druida szentélyeket alkottak, szent ligeteket alakítottak ki, vésett kőekkel fedték be halottaikat. Kelták éltek itt már a Kr. e. 9. századtól egészen a római császárkorig, mint ahogyan ezt Julius Cézár idejében, a naptárreform idejében kivésett kővön a régészek megállapították. Ezen az ún. Beltaine-kővön, - amit 1975-ben találtak New-England-ben, - látható a római módra készített kelta dátum, a Kr. e. 46. évből és a római újévtől számított (március 25.) 39 nap római számokkal van megadva. Ez a nap pedig a kelták nyarának kezdődátuma: május 1-3. ...

... Ezek a merész kelta kivándorlók először New-England déli részén, New Hampshire-ben telepedtek le a Merrimac folyó mentén, Észak-Salemben. Később felhajóztak a Connecticut folyón Vermont államba, majd nyugatra fordultak és felfedezték a Green Mountains vidékét is. Itt félreeső völgyekben papjaik kőköröket, phallusokat (ménhíreket - megjegyzés tőlünk) állítottak fel, tájoló-kamrákat építettek, ahogyan ezt Európában tették.

Ogam írásukkal kőveken feliratokat hagytak. Ezek közül sokat megtaláltak az utóbbi időben. Többet, mint az Óvilágban, mert ott a keresztyénség terjedésével ezeket elpusztították. Amerikában ez nem következett be, mert a keresztyénség itt akkor nem létezett. Észak-Amerikában megmaradt az európai ember nagyon régi vallási szokásrendszere, míg ebből Európában csak nagyon kevés maradt.

Ogam írásokról már írtam. Most csak azt emelem ki, hogy ezek az írások igen egyszerűek voltak, bárki könnyen megtanulhatta. Húzott egy vonalat egy lapos kővön, sziklafalon egy színesen fogó kővel és a vonal fölött és alatt hosszabb-rövidebb függőleges vonalat húzigált. E vonalak száma 1-től 5-ig terjedhetett az ogam írásban. Így máris 20 jelet lehetett alkotni. A legegyszerűbb ogam írás pontosan 15 mássalhangzóból és 5 magánhangzóból állt. ...

..... James Whitall régész volt az első, aki kimutatta a hasonlóságot és párhuzamot az ibér és az észak-amerikai írások között. Portugáliában talált olyan vallási központot, melyhez hasonlót később Vermontban is felfedeztek. Kelta előkelőségek sírjait látta Ibérföldön és ilyeneket találtak Vermontban egy szakrális helyen. Pálmaág és rövid kard látszott itt köre vésvé, ami a háború és béke jelképe a keltáknál. ...

Nem írásos, de nagyon régi korból eredő lelet a kelta bronz tör, amit 1900-ban C. A. Kershaw talált Massachussets államban. Ugyanilyen tört találtak Spanyolországban El Algar közelében, már korábban. E helyről kapta e kultúra a nevét. Ennek virágkora Kr. e. 1500-1200 között volt! Jelenleg a Harvard Egyetem Peabody Múzeumában található mindkét bronztör és ikertestvérként hatnak a vitrinben. Még egy ilyen tört találtak 1924-ben Maine államban, Madison város közelében.

J. Whitall összegyűjtötte az Amerikában talált kelta eredetű fémesszközöket és a melléjük beszerzett óvilágiakat is. Kiállította őket és senki sem mondhatja, hogy nem ugyanazon kultúra termékei azok!

Meg kell említenem az ún. "Marhabőr-bronzokat", melyek az Égeikumban i. e. II. évezredben terjedtek el, s mint fizetési eszközt alkalmazták ezeket. Ilyen bronzöntvényeket találtak az Ohio-völgyében. Ezek alakja és nagysága megegyezik a Knosszoszban talált hasonlókkal. Más államok moundjaiban is találtak hasonló bronzönteteket Amerikában. Az első ilyen "bronz-bőröket" 1896-ban Ciprus szigetén ásták ki és nem tudták a régészek, hogy mik is ezek? Azóta a Földközi-tenger környékén számos ilyen bronzlapot találtak, köztük olyat is, amit elsüllyedt hajóból emeltek ki.

Az amerikai leletek azt bizonyítják, hogy az i. e. I. évezredben a bronzlapok a nemzetközi kereskedelem fizetőeszközei lehettek. Elsősorban tengerjáró hajókereskedők használták ezeket a "marhabőröket".

Ezek is igazolják Amerika korai látogatottságát, de még sok más is. Például kisebb kövekre felemelt hatalmas monolitok láthatóak Connecticut és New York államokban, s rajtuk ogam betűkkel a kelta napisten, Bel nevével. Teljesen azonos típusú monolitokat látni Carrezdában, az Óvilágban, Portugáliában.

Kelta nagy fedett urnákat találtak Oyasco helységben, New York államban és ugyanilyeneket Barcelona közelében. Megtalálható a korai kelta látogatások írásos nyoma egy karib-tengeri kis szigeten, Saint Vincenten is! Ez a felírás az i. e. 8-9. századból ered, s ezt jelenti: "Mab felfedezte ezt a távoli, nyugati szigetet."

Connecticut államban Danbury közelében egy mészkőből épített kis helységről J. Williams régész kimutatta, hogy nyílása a téli napforduló napjára van tájolva. A közelben található sziklára ogam-kelta és ibér-pun írással rövid szövegek állnak erre vonatkozóan. Egy rajzot is látni, amely egy kör kettészelve. Ez az Égeikumban a napéjegenlőséget jelenti több népnél. Az írások között látni a kelta napisten, Bel nevét is. Korukat a Kr. e. 7. századra teszi Barry Fell.

Mystery - Hill felfedezése

1975 májusában New Hampshire-ben egy erdővel körülvett, dombos vidéken néhány régész és néhány szimpatizáns jött össze tanulmányozni ezt a helyet, ahol ismeretlen eredetű épületromokat lehet látni. Ezt a területet egykori gazdája Titokzatos-dombnak nevezte el

találhatóan. Ez egy kb. 20 hektárnyi terület, ahol megalitikus romok, monolitok hevernek látszólag nagy össze-visszaságban. Nagy részük földdel borítottan, más romok beomolva, nagy részük pedig elbontva, mert a környékbeliek elhordták a köveket építkezésre.

Előzőleg már Barry Fell tanulmányozta a régebben M. B. Pearson által készített fotókat, s ebben részt vett Norman Totten professzor is, a Bentley Kollégium Történeti Intézetének vezetője. Ekkor Pell a köveken ogam és ibér-pun betűket fedezett fel. Másrészt Skóciában már évekkel ezelőtt látott B. Pell hasonló romokat. Mindebből már sejtették, hogy ezeket az építményeket is kelták emelték. Eddig ugyanis az itt talált, földbe süllyesztett kőkamrákat “zöldecses veremnek” határozták meg a régészek, amelyeket az első telepések építettek volna, hogy megvédjék répájukat a téli fagytól. Ez a nevetséges állítás szívósan tartotta magát szakkörükben. ...

J. Whitall néhány éve már járt ezen a területen, s talált egy háromszögletű, lapos követ, melyen ibér-pun írással ez állt: “Baalnak ajánlva a kánaánitáktól! ” Ebből beigazolódott, hogy a föníciaiak is jártak e területen már korai időkben.

Most a jelenlévők közt az a vélemény alakult ki, hogy itt minden valamilyen szempont szerint, egy bizonyos célból került oda ahol van, tehát megtervezett építkezésről van szó. Később így fogalmazták ezt meg: ez a hely egy vallási és csillagászati központ volt, amit druida papok terveztek és alkottak. Azt is látták már, hogy a kis kőkamrák különböző irányokba néznek nyílásukkal. Júliusban meghívták George Carter texasi régészt, aki ámulva látta a sok ismeretlen romot. Mély benyomást tett rá az ún. Table of Sacrifice, az áldozati asztal. Ez egy nagy, durván faragott, trapéz alakú kőlap volt. Pereméhez közel, kb. 10-12 centiméterre vastag árok futott és a kő jobb felső sarkában egy fúrt lyuk is látszott. Mindez felvetette az emberáldozat gyakorlatát itt.

Carter érkezése után Bob Stone fiatal régész egy másik írásos követ talált a közeli kőfalban. Ez az írás ogam jelekkel készült, s három betűből állt: B-B-L. Ezt Belnek (ajánlva) fordították, tehát felajánlási tárgy volt a kőlap. ... E régészcsoport találta meg az ún. Beltaine-követ, melyen már a Julius Cézár által bevezetett naptárreform szerint állt a dátum. Kiderült, hogy a kis, téglalap alakú kamrák nem véletlenül olyan alacsonyok, s alakjuk sem véletlenül ilyen. Betájolták az egyik kamrát és rájöttek, hogy nyílásán a téli napforduló napján süt csak be a felkelő nap és első sugarai elárasztják a szemközti falat. Ezzel határozták meg a téli napforduló napját, pontos idejét, december 21-ét. Kultikus ünnepet tartottak ilyenkor a kelták.

Egy másik ilyen építmény a tavaszi napéjegyenlőséget jelezte a druidáknak. Ugyanígy az őszi napéjegyenlőség és a nyári napforduló meghatározására is ilyen kamrák álltak itt.

Később felfedeztek egy szabadtéri “kőkalendárium”-ot. Ennek központja egy simára egyengetett kör alakú térség lett. Ezt megfigyelőhelynek nevezték. Pontosan északi irányban állt e helytől néhány méterre egy csúcsos, nagy monolit. Később bemérték tájolóval az északi irányt és a druidák mérése olyan pontos volt, hogy csak néhány másodperc eltérést lehetett kimutatni.

E kőtől balra kb. 56,5 fokra, s ugyanennyire jobbra is találtak egy-egy álló követ. Ezekkel határozták meg a nyári napforduló napját, s ezen belül a napfelkelte és a napnyugta idejét. Ezt utánmérésekkel be is bizonyították az amerikai csillagászok. Déli irányban, a megfigyelőhelytől kb. ugyanilyen távra szintén 1-1 nagy követ helyeztek el a druidák. Ezek közül egyik, a délkeleti időközben ledőlt.

Ezekkel határozták meg a téli napforduló pontos idejét. Így többféle módszerrel is be tudták határolni ezeket a napokat, s ha az egyik módszer pontatlannak bizonyult valamiért, a hibát észre lehetett venni, és időben kijavítani a tévedést. Ezek a nagy pontossággal működő építmények Stonehenge és Carnac (Bretagne) építőinek alkotóit juttatják eszembe, mert a druidák ezek építőinek méltó utódai lettek és ismereteiket átvitték az Újvilágba is.²⁸

---

²⁸ Dr. Fürstner László: Történelem és kultúra új megvilágításban. II. Dunakeszi, 1996. 39-43. o.

A keletiek (kelták) amerikai kalandjainak felsorolását nyilván sokáig lehetne folytatni még az amerikai régészet eredményeinek még alaposabb bemutatásával. Nekünk most ennyi elég, hogy megnyugodhassunk abban a véleményünkben, miszerint az a műveltség, amely ily korai időkben szervezeten, és a jelek szerint tömeges méretekben képes volt más földrészen is megvetni lábát, az európai hazájában sem volt utolsó, pusztán rabszolgasorsra érdemes primitív horda. Az, amit eddig a föld visszaadott a keletiek által hátrahagyott kézzelfogható tárgyak közül, egyszerre kevés is meg sok is. Kevés, mert még többet szeretnénk, hátha valamin egyszer rajta lesz a “kulcs”, amitől hirtelen megvilágosodik elménk e kincsekkel kapcsolatosan. Sok ugyanakkor, mert azt a keveset sem igazán értjük még, ami van. Nem remélem semmiféle “kulcs” kiadását sem most, sem később. A megfejtés egészen biztosan máshol lesz. Most e rövid leltár előtt nem terhelem meg az Olvasót saját - e tárgyáról alkotott - elméleteimmel, csak egygel. Amíg a keleti (kelta) szellem terméseit nem fedezzük fel, nem fejtjük és legfőképpen nem értjük meg, addig szobraik és ábrázolásaik “lefordítása” nem sikerülhet, csak találgatni lehet a lehetséges válaszokban valódi mondanivalójukat illetően. Amíg hitük és életük-haláluk legfontosabb vezérlő gondolatait nem ismerjük meg, nem juthatunk előbbre. E titoknak sajnos nem vagyok birtokában én sem, - találgatni viszont nem szeretnék - ezért a bemutatás mellett maradok, mert nem látom értelmét az indoeurópaiak erőltetett értelmezéseit továbbiakkal tetézni. Ők természetesen igen sok római mitológiai párhuzamot látnak, néhányan határozott kijelentésekre ragadtatják magukat, de szerintem ez csak a tudatlanok határozottsága. Néhány igen jó adatunk a következő, keleti (kelta) nyelvről és szellemről szóló fejezetben előkerül, - amely új értelmezésekhez, netán megértéshez vezethet, - a járatlan ösvényen haladó kelta (ír) – magyar nyelvészet fejteitől. Az előkerült adatok igen kerek leletek a szellem termései között, némelyik olyan szép, hogy szinte megszólal.

Az európai kelta régészeti anyag ismertetésére természetesen nem vállalkozhatom, az könyvtárakat megtöltő mennyiségű. Legszebb és legjellemzőbb darabjait azonban igyekszem újra közreadni.

A keleti (kelta) nyelv és szellem

A kelták összeolvadásának (etnogenezisének) és nyelvüknek kérdését talán előbb oldják meg a szakemberek a szerves és kulturális nyelvelemzés, a kulturális körülmények elemzésének módszerével, mint más, eredményre nem vezető módszerrel. A nyelvvel való játék igen komoly dolog, mint látni fogjuk. Van még más előnye is, olyan barázdákból képes kincseket kiforgatni, ahol nem is sejtenénk. Nekünk, akik tudunk a nyelvvel játszani, biztosan sok titok kerül napvilágra.

Van egy jó érvem a kelta (keleti) - magyar nyelvi összehasonlításokat az Olvasó figyelmébe ajánlani. Azoktól a nyugati kelta törzsektől, amelyek nyelvét a magyarhoz hasonlítjuk, a történelem során több értelemben is jól el voltunk választva. Először is kétezer kilométer távolság - bár ha a teljes kelta Európára gondolok, ez talán mégsem volt olyan nagy akadály. Kiegészítve azonban az Árpádiak megérkezésének idejével, ami legalább kb. ezeröttszáz évnyi különbséget jelent a keletiekhez képest, gondolom ésszerű a következtetés, hogy ezek ketten soha sem találkozhattak. Emiatt sok mindent nem tehettek meg: nem találkozhattak, nem cserélhettek nyelvet, nem vehettek át egymástól műveltséget, kifejezésmódokat, fontos neveket és mást sem. Éppen e körülmények folytán értékelődnek fel a kelta és magyar nyelvi hasonlóságok, szellemükben feltárható azonosságok. Hogy ezek a dolgok most kerülnek napvilágra, és nem a romantika idején megindult lavinaszerű kutatásözönben, annak van magyarázata. A nyugati tudósok a magyar nyelv és az ősnép

történelmének ismerete nélkül egyszerűen nem tudtak mit kezdeni a keltákkal, majd miután senki sem jelentkezett értük, azokat indoeurópainak tekintve ma őseikként tisztelik. Jól teszik egyébként, ha őseiket látják bennük, csak nem azért, ahogyan ők gondolják. Sőt, éppen ellenkezőleg. A kelták etnogenezise című fejezetben igyekeztem kitérni e kérdésre, ahol látható, hogy közel voltak (pl. Waddell, Camille) a megoldáshoz, de a kelta népnév meg nem értése miatt elakadtak. Magunkat nem okolhatjuk a kelta történelem tárgyalásától való távol maradásért, mert e kutatások idején mi már régen kezes finnugorok lehettünk csak és még csak valahol az Urál előterében kóborolva éppen másoktól vettük volna át kultúránk egyes elemeit.

“Ha Európa nyugati részében a jelen időszámítás első századaiban megszűnt az ott több mint másfélezer esztendőn át virágzó magyar nyelv és helyette kialakultak a ma használatos angolszász és latin nyelvek, felelnünk kell arra a kérdésre, hová lett a magyar nyelv és miből keletkeztek az indoeurópai nyelvek.

Az indoeurópai nyelvek jellemző vonása nem a ragozás, hanem a hajlítás. Közéjük tartoznak az angolszász és román (azaz latin eredetű) nyelveken kívül a germán és a szláv. Mindezek kialakulását régebben úgy képzelték el, mintha egy közös ősnyelv leszármazói lennének, az indoeurópai ősnyelvé, amelyből Kr. e. 2000 után váltak ki és önállósultak fokozatosan (filiáció elmélete). A közös indoeurópai nyelvet beszélők őshazája, ahol szétszakadásuk előtt még valamennyien együtt éltek, “valahol” Közép-Európában lehetett, mások szerint valahol Kelet-Európában, ismét mások szerint a Kaspi-Oxus vidékén. Ebből a feltételezett őshazából aztán egy feltételezett népvándorlással közelebből meg nem határozott időben diadalmasan behatoltak Európa legtöbb tájára, leigázták az ott élő barbárokat és lerakták, a máig tartó magas kultúra alapjait.²⁹” Azóta kiderült, hogy mindez nem valós elgondolás, nincs közös indoeurópai őshaza, nincs közös indoeurópai ősnyelv sem.

Olvasóim most megállapíthatják, hogy ez magyar őstörténetünk egy darabja kissé átfogalmazva. Mi voltunk itt Európában először, mi hoztunk egységesnek tekinthető ősnyelvet, mi voltunk a Kaspi-Oxus kezdeteinél a Turánban és a mi ragozó nyelvünket beszélte a világ. A többi stimmel, mondhatnánk a csattanó kedvéért, de nem mondhatjuk, mert soha nem törtünk világuralomra, csatáinkat a csatatéren vívtuk meg nyíltisakos küzdelmekben, nem nyúztunk meg százezreket, bőrüket sem tűztük városfalakra, nem nyargaltunk védtelenekre, mert Nergál szelleme ezt nem engedte meg soha. Európát nem fosztottuk ki sem korábban, sem később, voltak bőven más jelentkezők, akik ezt megtették, a rómaiak, a germánok, Nagy Károly, a törökök, poroszok, Habsburgok, oroszok. Ebben rejlik nemzeti történelmünk kétszáz éves vesszőfutása és minden olyan hátrány, ami azóta ebből következik. “Ezt az indoeurópai elméletelmélt néhány ortodox tudóson kívül ma már senki sem vallja s diszkréten napirendre térnek felette,³⁰” mondja Baráth, de ez így nem fedi a valóságot egészen. Egyézt azért, mert az ortodoxokból éppen Magyarországon igen sok van még ma is, pontosabban a hivatalosnak tekintő kutatók, tanárok, “mérvadó” véleményt képviselő úgyszólván mind indoeurópai és finnugor alapokon állnak, másrészt igen nehéz e dicsőséges, de téves múltat teljesen kitörölni százötven év közművelődéséből Európában. Ennek ellenére, a folyamatos és töretlen finnugor szellemű oktatás folyamatossága ellenére mára igen komoly repedések keletkeztek a honi közvéleményben, amint fentebb idéztem, holott az oktatás intenzitása szemernyit sem csökkent ezen idő alatt. Ha másért nem, csak emiatt alaposan el kellene gondolkodnia a mindenkori magyar kulturális és oktatási kormányzatnak azon, hogy ha egy nép fele nem hiszi el azt, amit neki tanítanak, akkor valamilyen új választ kell adnia az új helyzetnek megfelelően. A válasz nyilvánvalóan nem függhet attól, hogy az éppen hivatalban lévő kultuszminiszter vagy oktatási miniszter személy szerint miben hisz vagy miben nem, hiszen akkor újra Trefortokkal körülvéve érezhetnénk

²⁹ Baráth Tibor: A magyar népek őstörténete. Somogyi Zoltán, USA. 1993. 69. o.

³⁰ Baráth Tibor: A magyar népek őstörténete. Somogyi Zoltán, USA. 1993. 69. o.

magunkat ma is. Az idézett közvélemény-kutatás sokkal több és erősebb figyelmeztetést hordoz, mintsem elmehecssünk mellette hallgatással. Annál is inkább sem, mert az elmúlt tíz év állítólagos szabadsága nem valós, a mai liberális terror és elzárkózás túltesz minden kádári engedékenységet látszatán. Ma a vélemény szabadságát egyszerűen pénzkérdésnek szeretnék beállítani a tömört erszénnyel véleményt formálók. Elfelejtik azonban, hogy a dolog nem pénz kérdése. Próbálná meg valaki ma leforgatni a hazafias *Köszívű ember fiai*-t.

Az oktatott történelem tehetetlensége következtében a valóságban sokkal lassabban változik majd meg a köztudat. “Az újabb kutatók a nem-magyar típusú európai nyelvek kialakulását a jelen időszámítás I. évezrede folyamán képzelik el, de nem az Ótestamentumban gyökerező leszarmazási elmélet (filiáció) alapján, hanem úgy, hogy az Európában általánosan elterjedt *korábbi nyelvhez (mi tudjuk: a magyar nyelvhez) valamilyen idegen nyelv keveredett és e kettő elegyedéséből állt elő az új nyelv*. Erre mutat az angolban, franciában, latinban, csakúgy mint a germánban és szlávban egyformán megtalálható rengeteg pre-latin (azaz magyar- *megjegyzés tőlem*) szó. Ez újabb látószögben tehát nagy nyomatékkal kerül előtérbe Európa őslakosságának nyelve.³¹ A nyelvészek ezért most egyrészt az ősi európai nyelv kilétét kutatják, annak eredetét, szókincsét és rokonságát, másrészt szeretnék megtudni, melyik volt az a keveredő második nyelv, amelynek hatására itt is, ott is előállt egy-egy új nyelv.³²” Egészen addig, amíg kutatásaikat csak az indoeurópai nyelvkörben végzik, nem valószínű, hogy átütő eredményt érhetnek el, mert eképpen a magyar nyelv nem kerül látókörükbe. Mihelyt azonban valakinek eszébe jut, hogy érdemes lehet a ragozó nyelvek háza táján is szétnézni, az eredmények nem maradnak majd el. Egy magyar kutató feltűnéssel máris kézzelfogható anyag keletkezik, szellemének erejével lehámozhatóvá válik az ősnyelvi eredetű anyagról a ráakódott indoeurópai leplek alatti rejtőző őseredeti minőség felismerése és az indoeurópainak kikiáltott nyelv ősnyelvi azonosítása nemcsak nyelvészetileg, de a műveltség elemeiben is azonosítva kerül a napvilágra. E lépés megtétele azonban egy indoeurópai neveltetésű tudós számára éppen a fentiek miatt nem feltétlenül várható el, hiszen hagyományaik teljes megtagadását feltételezi. Más választásuk mégsem lévén a kutatások folytatódnak. “Akik mégis ezen az új vonalon haladnak, vagyis a leszarmazás (filiáció) helyett a hozzávándorlás (admigráció) alapján képzelik el az indoeurópai nyelvek kialakulását, bizonyos törvényszerűségeket már megállapítottak, nevezetesen azt, miként születtek az európai ősnép (magyar) szavaiból indoeurópai (angol, francia, latin, szláv, német) szavak. Látják például, hogy a keveredés folyamán a szókezdő mássalhangzó gyakran elváltozott és rendszerint valamilyen lágyabb formát vett fel. Észrevették, hogy a hangsúly a szavak első szótagján meggyengült és hátrébb került, minek következtében az első szótagban szereplő eredeti magánhangzó elnémult s ott mássalhangzótorlódás következett be. Így jöttek létre az indoeurópai nyelvekben a Br, Dr, Kr, Fr, Sr, Tr, Kl, St, sőt Str hangokkal kezdődő szavak.³³ Akik ugyanebben a szellemben a latint vizsgálták meg, rámutattak arra, hogy e nyelv szerkezetében (akárcsak a germánban) feltűnő nagy szerepet játszik az őseurópai (magyar) nyelv Úr szava, különösen a szenvedő igealakban, pl. It-ur, Loquit-ur, ahol ezzel a szóval az általános alanyt fejezik ki.³⁴ “... már mások is feljegyezték több olyan latin szót, amely éppen úgy hangzik, mint a megfelelő értelmű régi magyar szó. Ilyen például a latin Cap(ere) és a magyar Kap(ni), a latin Da(re) és a magyar Ad(ni), a latin Filius és a magyar Fiú, a latin Lassus és a magyar Lassú, a latin Saxa és a magyar Szikla. Az igazság az, mondja az egyik meglepődött nyelvész, hogy az őseurópai (magyar) nyelvből oly sok elem ment át a latinba, hogy kettőjük között közeli rokonság

³¹ Hubert, Henry: Les Celts. Paris, 1950. 2. kötet.

³² Baráth Tibor: A magyar népek őstörténete. Somogyi Zoltán, USA. 1993. III. 70. o.

³³ Gourvil, Francis: Langue et littérature bretonnés. Paris, 1952.

³⁴ Hubert, Henry: Les Celts. Paris, 1950. I. 74.

keletkezett.³⁵ Akik pedig a francia nyelvet elemezték, megállapították, hogy abban a pre-latin örökség a hangtan tekintetében oly elemi erővel érvényesül, hogy a francia nyelv voltaképpen kelta ajakkal kiejtett latin.³⁶

Az európai őslakosság nyelvi hatását az angolra szintén kezdik behatóbban vizsgálni. Egyes közös angol-magyar szavak nem szükségszerűen a latinból kerültek át a két nyelvbe, mint pl. az angol Pine, amely azonos a magyar Fenyő szóval, a P-nek F-fé változása előtt. Hasonló az angol Seat, amely a magyar Székkal azonos, és az angol Wall, amely a magyar Fal megfelelője. Samuel Reiss, aki az "idea-komplex" módszerrel végzett angol-magyar összehasonlító nyelvészeti vizsgálatokat,³⁷ megállapította, hogy az azonos gondolatot a két nyelv feltűnő gyakran azonosan hangzó szavakkal fejezi ki. A magyar Gömb és Golyó angol megfelelői közt említi a Globe és Knob szavakat, a Gyűjteni magyar szó fogalmi csoportjában szerepel az angol Gather, a Kötni fogalom kifejezői között van a Knit, (de ma az osztrák autópálya csomópontokat is Knote néven jelölik németül, Linz környékén például - megjegyzés tőlünk), a Kör és Karika fogalom angol szavai között van a Circle és annak tájszóalaki alakja a Chare, meg a Crook (hajlított), a Gyűrűnek felel meg az angol Ring és Gyre, Görbe szavunk angol megfelelője a Curved, a Kerté a Garden, amely dialektusban Garth (bezárt udvar), és így tovább. Itt egy új kutatási terület nyílik, melynek kifürkészését már a múlt századi magyar nyelvészek elkezdték, - (Czuczor Gergely, Fogarasi János: A magyar nyelv szótára. 1862. Pest. leginkább a szóbokrok elemzésével - megjegyzés tőlünk) - de ami aztán az ismert ok miatt nem folytatódott.

Az európai alapnyelvből (a magyarból) különösen a szláv nyelvek vettek át hatalmas örökséget, amelynek mértéke minden képzeletet felülmúl. A közös magyar-szláv szavakat már régóta jegyzékeli a magyar nyelvészek, de a helyes iránytű hiányában eddig általában azt hitték, csak egyszerű kölcsönzéssel állnak szemben, amelynek iránya mindig a szlávból vezet a magyarba és nem fordítva. Tipikus megnyilatkozása a rossz iránytűvel végzett kutatásnak Kniezsa István kétkötetes nagy szótára, amely a "szlávból eredő magyar kölcsönszavakat" foglalja magában. Ezt a munkát mai látószögünkben teljesen újra kellene írni és mindent éppen fordítva magyarázni. A latin, francia, angol és szláv nyelvekre tett rövid kitéréssel nyomatékosan akartunk rámutatni arra, hogy valóban helyes, a tényekkel teljesen összhangban álló dolog, ha az indoeurópainak elnevezett nyelvek kialakulásában a leghatalmasabb tényezőt a pre-latinnak mondott őseurópai (magyar) nyelvben jelöljük meg, amelyet az ókori Európában nagyjából mindenütt egyformán beszéltek.³⁸

A kelta (keleti) nyelv tárgyalása nem választható el a gondolkodásmódtól és annak szellemétől. Általában véve itt nem is az esetleges szóegyezések jelentik a magyarral és az ősnyelvvel való rokonság kizárólagos és elsőrangú bizonyosságait, bár az sem akármilyen, de a közös származás az észjárásban, jellegzetes fordulatokban is igen jól kivehető. Timaru-Kast Sándor munkájából tekintsük át a nyelvi helyzetet:

László Gyula Árpád népe c. könyvében leírja a 9. századi magyar társadalom felosztását: "Nagyfejedelem és kísérete (táltos, tárnok, tolmács stb.), ÚR-törzsfők, BŐ-nemzetségfők, nemzetségi előkelők" (ELŐKÁL = sumér "LUGAL" - dr. Padányi Viktor: Dentu-Magyarria) és köznép kategóriákba. Hasonló felépítést mutat az ír társadalom is. "(...) a kora-ír társadalom druidákra, harcos nemesekre (flatha) és szabadokra (Bó-airigh) való tagolódása, (...) megfelel annak, ahogy Cézár a gallokat druidákra (druides), equites-re és plebs-re osztotta."³⁹

³⁵ étroite parenté, Gourvil, Francis: Langue et littérature bretonnés. Paris, 1952.

³⁶ le français est du latin prononcé par les Celtes, Hubert, Henry: Les Celts. Paris, 1950. I. 18.

³⁷ Reiss, Samuel: The rise of words and their meanings. New York, 1950. 282-285.

³⁸ Baráth Tibor: A magyar népek őstörténete. Somogyi Zoltán, USA. 1993. III. 70-71. o.

³⁹ P. MacCana: Kelta mitológia. Corvina, Budapest, 1993. 60. old.

Próbáljuk csak lefordítani azt, amit MacCana ismertet velünk. A harcos nemes "FLATHA" (flászá), Cézárnál az "equites" (latin: lovas), nem lehet más, mint a "LOVAS", azaz FöLÖS(a), a székely "LÓFŐ" (a "lugal" egy másik értelmezése a "LÓFŐ"). A "BÓ-AIRIGH" (bó-árak) fogalmát még a leghihetlenebbeknek sem kell lefordítani: "BŐ-URAK" (írül is többes számban van - még a kiejtése, a fonetikája is azonos! / egyes számban "AIRE" (ár) a magyar ÚR). DRUIDA a táltos, a mágus - TORDA ugyanaz a (hun-) magyaroknál! "ELŐKÁL" névvel is találkozunk a kelta mondavilágban, az ír "LUGH", illetve a welsch (Britanniai) "LUGAS" vezér nevében. Ő vezette az íreket (és briteket) a "fomori" (bu mari - sötét bőrű ma-urak, akik indigókékkal festették testüket a harcba indulás előtt - a piktek, piketék, feketék, a kusok - lásd feljebb) nevű nép ellen. Lugh harcolt Balor (Bál-isten híve?) nevű "egyszemű" szörnyel is, hogy Partholon népét felszabadítsa.

"A kelták településeiket DUN-nak nevezték (latinul: "oppida"), és értelme feltehetően "erőd": DA-WN (daún), (TA-NYA), az angol "TO-WN" elődje (TY (ta) = ház).

A településeket, ha kinőtték a "tanya" stádiumot, védelem céljából körülvették egy fából, nádból sárral összeragasztott fallal. Ez lett tehát a "falas" - a FALU. "Fal" írül FALLA, "Falu" meg BAILE (egyformán kialakított b=p=f), ugyanabba a fogalomkörbe tartozó, ugyanúgy alkalmazott szó!) Dublin - Írország fővárosa - neve írül BAILA ÁTHA CLIATH (báljá a(t)há kliát) - magyarul "Falu az átkelőnél (gázlónál)", vagyis FALU (BAILA) ÁT(AL) (ÁTHA) (ÁT)KELŐ (CLIATH). A monda szerint Dublin ott keletkezett, ahol az "Ősatya" átkelt a folyón / a gázlón (angol: ford) és "falu"-t alapított.

Ha már eleve a tanya (a "town") - a későbbi település magva - is fallal védve volt, ez megmaradt mintegy "belső vár" a falu közepén, ahol a "vezér" honolt. A "FALU" közepén állott tehát, a vezér "háza" (TA), ott ahol a faluközösség fontos ügyeit is intézték: a "Falu-háza", (kelta)magyarul a "FALU-TA". Ugyanez (magyar)keltául (írül) BAILE-TA (bájlá-ta) és bretonul PLU-TA (plú-ta) lenne - vagyis "PALOTA"

"PALOTA", (azaz "Faluháza") szavunk átkerült más nyelvekbe is, és latin közvetítéssel öröklődött a mai "világ"-nyelvekben (PALACE, PALAZZO, PALAST, stb.). "FALU" a megfelelője az ógörög POLIS, valamint a latin VILLA-nak. A mai város és falu értelme későbbi keletű....

Az avarok híres várépítők voltak: GYÖR(ök), Vise-GRÁD, No-GRÁD, Aranyos-GYÉRes, GÖRGény, GYERgyó, E-GER, stb. A hyksosok fővárosa "AVARIS" volt a Nílus-Delta vidékén. Cézár "De bello Gallico"-jából ismerjük a kelták önfeláldozó harcát a szabadságért. Egy galliai vezér, Vercingetorix vezetésével fellázadnak a rómaiak ellen, miközben a római légiók éppen a belga keltákat ("Bellovaci") sanyargatják. Vercingetorix keltáinak hadiszállása egy magaslaton épült, bevehetetlennek tekintett "erőd" volt - neve "AVARICUM" (!), a későbbi *császár* szavai szerint Gallia legszebb települése. Az erőd több hónapos ostrom után került római kézre - *megfelelő helyen ezt bővebben is kifejtem*, - és Cézár katonai zsenialitása és kultúrálta, "européer" mivoltának köszönhetően 50.000 kelta lakos (menekült és felkelő) esik a "civilizált" latin mészárlás áldozatául.⁴⁰ A kelta Avaricum erődnek szétrombolt maradványai ma is megtekinthetők. A helyében felépült város neve - könnyű kitalálni - BOURGES (a mai Franciaországban). A majdani betelepülő frankok tudták, hogy ott valaha egy híres VÁR állott, és nevét le tudták fordítani! (német BURG). Budapest is egy ősi kelta település romjain épült fel: AQUINCUM. A hunok vezérük vezetésével megostromolják az itteni, Duna vonalát (limes-t) védő római őrséget és talán, a helybéli kelta-pannonok segítségével is, fényesen győznek. "Győzelem" keltául "BOUDA". A győztes hun vezért BUDA néven ismeri meg az utókor.

⁴⁰ McKenney: The Celts: Europe's People of Iron. 128. o.

Egy győzelem után a magyar ember is "boudog" lehet. Boldogok lehettek a szerencsétlen pannonok is, hogy végre felszabadultak a római iga alól, lehet, hogy még "BOUDA - BOUDA" örömkialtásokkal is fogadhatták a bevonuló hun sereget. A hunok már azért is felszabadítóan hatottak, mivel társadalmuk nem ismerte a kegyetlen "civilizált" római rabszolgatartást. Egyébként "szolga" keltául GWAS (ejtsd: GUASZ) - a magyarok egyik legjobb "szolgája" ma is a KUVASZ nevű kutya. Előfordulhat ugyan, hogy a kelta-pannonok és a hun-magyarok megértették egymást - egy pohár finom kelta MEDU = hun MEDOS (magyar MÉZES) mellett bizonyára igen. Buda itt építette fel "szálláshelyét" => BUDA VÁRA (a "Győzelem Vára"?).

... Nem lehet a "rokonság" felmérését befejezni anélkül, hogy a szavak mondatba helyezéséről, a mindennapi élőbeszédéről ne essék szó.

A kelták is ragoznak, akárcsak mi magyarok, csak magyar szemmel nézve hibásan, "helytelenül", azaz nem ott ahol kéne - mint pl. - "Ar Bed Keltiek" fogalomban, ami, mint ismeretes, magyarul "A kelták földje", szöszerti fordításban "Az Fö(l)d keltáké". A kelta nem azt mondja, hogy "a föld feje", hanem azt, hogy "feje a föld" (PENN AR BED). Ez az, ami sokunkat félrevezet, főleg azért, mivel többnyire ez mind egybe van írva, amolyan suméros "szólánc"-ba. Így van ez "RUADH" (ÚRATYA), a Fennség - és nem "ADHAIR" (ATYAÚR). mert ez *apa* lenne - esetében is. Micsoda különbség! "Nyelvcsaládok" választanak el - mondanám: csupán ezért.

Természetesen vannak különbségek. Elvégre több, mint ezer éve elszakadtunk egymástól.

A kelták elvesztették majdnem teljes anyanyelvüket.

A 19-20. századi nemzeti ébredés eredményeképpen megszületett az új-kelta. A már elveszett szavakat indogermán nyelvekből kölcsönzöttekből helyettesítették (a brit szigetiek a franciából, a bretonok az angolból, ez írek meg egyenesen az olaszból), a "jó" eredet bizonyítása végett, jó "hírnevük" megőrzésére. Ezért nincs miért őket lenézni, vagy (ma már) esetleg kinevetni, akkoriban ez volt az egyetlen út a "kékvérűek" klubjába, na meg akkoriban, mindenki az indogermán eredetet vall(hat)ta - és még sok helyen ma is - anélkül, hogy valaha ezt valóban valaki leellenőriz(het)te, vagy legalábbis megkérdőjelez(het)te volna. Ki tud(ott) kérem keltául? ... Írhattak a "nyelvgyártók" amit akartak - a fő az, hogy "indogermánul" jól hangzott. Így jöhetett a "sajátkezüleg-csinált" nyelvrokonság is, és Európa összindogermánosságán senki sem csúfított (csak mi magyarok, mert mertük megpofozni a Habsburg sast.)

A mai "kelta" végre ébredszik Csipkerózsika álmából és keresi buzgóan rokonait, mivel ő is rájött, hogy valami "nem stimmel". Élni kéne a lehetőséggel. Ne beszéljünk ugyan "kelta módra" - ezt is agyon, mint sok minden mást. A német gyerek a suliban azt tanulja, hogy hunok-avarok-magyarok (majdnem) ugyanaz, és közben, mi belefáradunk és beleununk finn-ugorságainkba (mert azt sem tudjuk, hogy tulajdonképpen mi az.) ...

Magyar ősi alapfogalmak őrződtek meg a mai napig, még az új(keletű)-keltában is. Nem csak ősi "istenségek" neve, mint például: DAGHDHA (DICSŐ ATYA) szó szerint "a Jóisten. ANU (az ÖS-ANYA neve) - az összes "kelta istenek Anyja", (*ó lenne a Szűzanya, a Boldogasszony, Innana*) vagy DON (TEN) "akitől minden ír származott", de alapfogalmak is, amivel az ókor embere a mindennapi beszédét alkotta, közeli "rokonságot" mutatnak a magyar nyelvvel: ilyen a települést megnevező DUN (TANYA) és CAER (VÁR), CARBANTU (kerekes jármű: KÖR-VONAT), CÚ (Kutya), CATH (CSATA / HAD / KAT-ona), HARTHA (HARC), TUATHA (TES/törzs), BÓ-AIRIGH (BŐ-URAK), RÍ (ÚR), TIR (TÉR - TERület, ország), BAILE (FALU), FALLA (FAL), TA (ház), LLON (tempLOM), BAN (nő - BANYA), FHÍR / GWR (FÉRFI, ember), LEIAN (LÁNY), MAC és PÁJ (FIÚ, PAJTÁS), MÁTHAIR (anya) és ATHAIR (apa), UÍSCI (víz) vagy MAGH (NAGY, MAGas, MAGasztos, MÁGikus); még (h)őseinket is egyformán neveztük: ULAI DH [öled] - ELŐD népe. Ugyanakkor a kelták szokásai, hagyományai, az életvitelük, népművészetük,

harcmodoruk, bátorságuk, vitézségük a magyarságéval könnyen azonosítható (összetéveszhető). Elvégre lovas nép voltak (FLATHA - LÓFŐ). Mi több, még a copfokba font haj mellé a férfiak bajuszt is viseltek, nyakukban meg a tarkóperec (TORQUES)-ot. Zenéjük (ma is) pentatónikus, szent madaruk a Sólyom (a TURUL).⁴¹

A fenti nyelvet taglaló részletben feltűnően sok kar, ker, gar, caer tövű elnevezéssel találkozhattunk igen jól megfogható értelmi rokonsággal. Ez nem véletlen, mert ugyanannak a dr. Marác László által "teremtő gyök"-nek nevezett nyelvi fogalmával állunk szemben, amit az alábbiakban idézek: "... a magyar szógyökök nem állnak egyedül önmagukban, hanem rokoníthatóak hasonló alakú és jelentésbeli gyökökkel. Ezek a szógyök-halmazok alkotják az ún. "szóbokrokat". Így a magyar szógyökök arról ismerhetők fel, hogy a szóbokrok tagjainak minősülnek.

Itt van például a **K-R** mássalhangzós gerinccel rendelkező, egytagú szógyökökből álló szóbokor, melyet a CzFo.⁴² a különböző magánhangzók képzésével, illetve további ragozással vezet le, mint (a szógyökök vastagon szedve): (bal oldali oszlop)

A **K-R** mássalhangzós gyököt, mely közös kör alakú jelentésmozganattal rendelkezik, a TESZ (etimológiai szótár) olyan egyedi esetekre tagolja szét, melyek között nincsen semmilyen összefüggés: (jobb oldali oszlop)

kar	magyar szógyök	kar	ótörök
kar-ika	magyar képzés	karika	lehetőleg magyar
kar-ima	magyar képzés	karima	észak-szláv
kar-ám	magyar képzés	karám	ismeretlen eredetű
ker-	magyar szógyök	ker	nem szerepel
ker-ek	magyar képzés	kerek	ker- képzése
ker-ül	magyar képzés	kerül	finnugor
ker-ít	magyar képzés	kerít	finnugor
ker-ing	magyar képzés	kering	ker- képzése
kér-eg	magyar képzés	kéreg	képzés
kor	magyar szógyök	kor	török eredetű
kor-ong	magyar képzés	korong	szláv eredetű
kor-c	magyar képzés	korc	ó-francia
kor-lát	magyar képzés	korlát	ismeretlen eredetű
kör	magyar szógyök	kör	analógiával keletkezett
kör-ös	magyar képzés	körös	magyar fejlemény
kör-öz	magyar képzés	köröz	képzés
kör-ny	magyar képzés	körny	nyelvújításbeli
kör-nyez	magyar képzés	környez	nyelvújításbeli
kör-ül	magyar képzés	körül	finnugor
kur	magyar szógyök	kur	nem szerepel
kur-itol	magyar képzés	kuritol	ismeretlen eredetű
kur-kál	magyar képzés	kurkál	bizonytalan eredetű ⁴³

A figyelmes olvasó nyilván látja, hogy a gyökök értelmileg is ugyanabba a magyar szóbokorba illenek. Nyilvánvalóan elvárhatjuk - ha valóban rokonok vagyunk, - hogy a szóbokor ugyanígy nézne ki a sumérben is ezek után, de a keltában is, vagyis azt jelenti, hogy a szabir-sumér-kelta-magyar egy természetesen egybefüggő ősnyelv lenne, mert gyökeiből képzett szavai nemcsak küllemre, de értelmileg is összetartoznak. Ha ez így lenne, akkor nyilván ugyanarról a nyelvről is van szó – jelentős időbeli elhatárolódással. Másképpen

⁴¹ Timaru-Kast Sándor: A kelta-magyar rokonság nyelvünk tükrében. Ingelheim, 1995. Kézirat. 27. o.

⁴² Czuczor Gergely, Fogarasi János: A magyar nyelv szótára. 1862. Pest. I. 16. o.

⁴³ dr. Marác László: A finnugor elmélet tarthatatlansága nyelvészeti szempontból. Amszterdam, 1997. Kézirat. 13. o.

megfogalmazva, ha van olyan élő ember ma a földön, aki valamilyen más egyéb nyelven e szóbokrot legalább így, ragozott és képzett alakjaiban is azonos gyökkel leírja, azok tartalmazzák a k-r mássalhangzókat és ugyanazt a körrel kapcsolatos jelentéstartalmat is hordozza, - nem kettőt közlünk, hanem az **egészet** - akkor mondhatja, hogy mi magyarok esetleg átvehettük volna tőlük a szót, egyébként soha. Lássunk csodát, Badiny Jós Ferenc: Káldeától Ister-Gámig c. könyvében Schedel Andornak a IV. függelékben közölt sumér szómagyarázataiból: karám - **gar**, karam, kraj, karéj - **kar**, karó - **kar**, kara, karu, kert - **gar**, **kar**, kerület - **kar**, kure, kurtum, kör - **gar**, kurta - **kuru**, karu, de gomb (és oszlopfő) - **gar**, góré, hordó - **gur**, körülzárni - **gar**, görbülni - **gurum**, görget - **gur**, göröngy - **giriin**, göröngyöt forgatni - **girin sur**, hordó - **guru**. A fenti Badiny-műben a 293. o-tól szereplő szójegyzékből folytatom: kerül - **kir**, gurul - **gur**, gyarapodik - **gur**, görgő - **gigir**. A k - g lágyulás belefér az elgondolásba, mindenesetre a g-r bokor hozzácsatolása nem eredményezett eltérő értelmű szavakat, sőt ugyanabban a bokorban maradtunk továbbra is és minden szónak megvan a körrel kapcsolatos értelme. Erre vonatkozóan CzFo⁴⁴ arról tájékoztat, hogy "A szónemzetségek ismét rokoníthatók, mennyiben alaphangra és érteményre (értelemre) hasonló, pl. a föntebbiekkel azon g-r, gy-r gyök hangúak, melyek a kerekdedhez hasonló görbe alakra, vagy mozgásra vonatkoznak:

gör görbe, görcs, gördül, görnyed, görhes;

gur gurba, gurul, gurít, guriga;

gyür gyürü, gyürke, gyüremlik;

továbbá a h-r alaphangúak, mint:

hor horog, horgas, horgad, horpaszt; a k-l gyökhangúak, melyek a keményebb r helyett lágyabb l-t vesznek föl, ... és a még lágyabb k-j alaphangúak ..."

Nézzük meg mit találni a keltában. Taranis kelta "mennydörgésisten" egyik attribútuma a kerék - **car**, a kelta "koronás" szarvas - **cernunnos**-bal; a vár - **ger**, **ker**, **caer**; a fának írül is koronája van, ezért a fa írül **crann**; a törött kereszt - **kroas torred**; körvontató, azaz - **carbanto** a kerek jármű neve. És folytathatjuk: **gyűrű** - **cró**, **kever** - **corra**, **görgő** - **carr**, **pörög**, **csöröl** - **cor**, **forog**, **gurul** - **car**, **fordulat** - **coradh**, **meggörbített** - **corr**, **korcsolya** - **carrsleamhna**, **horog** - **corr**, **sarló** - **corrán**, **korsó** - **crúsca**, **ceruza**, **körző** - **cró**, **szer** - **córe**.⁴⁵

E kelta gyűjtemény még kisszámú, de a lényegét így is mutatja, ott is a körrel, körbezártsággal, bekerítettséggel, vagy bármilyen körmozgással kapcsolatos értelmű dolgokat jelenti. Ugyanakkor láthatóak az első magánhangzók helyenkénti eltűnései a hangsúlyeltolódás és az azt követő mássalhangzó-torlódás miatt. **Azt azonban igen nagy merészség lenne állítani, - mint ahogy az indoeurópaiak ma teszik, - hogy a kelta indoeurópai nyelv lenne, bár tény, hogy ez a mássalhangzó-torlódás helyenként náluk is előfordul. A teremtő gyökök vizsgálata, a szóbokrok elemzése a nyelv szerkezetének mélységi képét adja ki, betekintést enged a nyelv belső rendszerének felfedezésére, szellemi rejtekeinek és a belé rögzített műveltség kibontására, vagyis igazi mélységi elemzésre ad lehetőséget kiegészítve a nyelvtan alapos vizsgálatával. Ehhez képest a néhány esetben megfogható mássalhangzó-torlódás csak felszíni karcolás a nyelv testén, ezért felületi jelenségekre nem érdemes döntő jellegűnek szánt nyelvészeti következtetéseket alapozni a nyelv hovatartozóságát illetően. Ugyanilyen felszíni jellegűnek tekintem a csak egyes szóegyezésekre alapított megállapításokat is, mert ezek csak a szavak történetéről beszélhetnek.** Ha az indoeurópai kutatók erre az igen masszív tényre időben rájönnek, kevesebbet kell ezután egymással hadakoznunk a ki kicsoda

⁴⁴ Czuczor Gergely, Fogarasi János: A magyar nyelv szótára. 1862. Pest. I. 16. o.

⁴⁵ Timaru-Kast Sándor szíves közlése, utóbb közzé is tette Kelta-magyarok avagy magyar-kelták c. cikkében. Ősi Gyökér, Miskolc, 1999. július-december, XXVII. évf. 3-4. szám.

kérdésében. Voltaképpen magukat zárták ki a megoldás megfejtéséből akkor, amikor indoeurópainak jelentették ki a keltákat, hisz ezzel egyúttal lehetetlenné tették saját számukra a valódi megfejtéshez való közeledést. Ne felejtjük el, hogy a kelta nyelv kétezer év óta áll indoeurópai nyomás alatt, megtetézve indoeurópai jelleget erősítő nyelvújításokkal - innét nézve nyelvrontásokkal. Földrajzi adottságaik őseik szülőföldjén nem adtak lehetőséget olyan zárt közösség fenntartására, mint nekünk magyaroknak a Kárpát-medence - ez a tény is gyengítőleg hatott a nyelv megtartására. Ne felejtjük el azt a tényt sem, hogy a kelta maradványok őseik földjén egy tömbben maradtak, ezért van a gyengítő hatásnak ellenhatása is, erősítő hatása a nyelv fennmaradásában. Mindezen hatások és ellenhatások eredményezték azt a ma rögzíthető nyelvállapotot - még a huszonnegyedik óra előtt, - amikor még lehánthatóak az ősnnyelvvvel való azonosítás elől a rárakódott idegen jellegű nyelvi rétegek. Ma úgy tűnik, hogy lassan változik valami a régi felfogásban, és az ottani kételkedők megfogható kelta kutatási eredményeket hoznak. A kelta mondatszerkesztésről Sir Morris-Jones a *Pre-Aryan Syntax in Insular Celtic* írásában azt véli, hogy *annak ellenére, hogy a szigeti kelta nyelveket árjának könyvelik el, mondatszerkesztésük szempontjából mégsem azok.*⁴⁶ Eszerint Sir Morris-Jones is érzi már, ha nem is nevezi nevén a dolgot: a végleges európai nyelvazonosítások és az ősnnyelvi kutatás már nem csak a szavakról kell szóljon, hanem a nyelvtanról, amint azt magam is erősen szorgalmazom. Egészen egyszerűen azért, mert a ragozó nyelvtan megtartása a jelenleg elgondoltnál sokkalta nagyobb népi épséget, nyelvi és egyúttal összetartó műveltségi folyamatosságot feltételez. E felismerés ténye rövidesen történelmi kategóriává válik, mert igen megalapozott történelmi folyamatosságok kimutatására lesz alkalmas. Ezzel együtt a nagy indoeurópai nyelvészeti összeomlás még mindig nem volt elég ahhoz, hogy a magyart a világ érdeklődése elérje. Nyugati nyelvészek ma is óvakodnak attól – még ha gondolnának is rá, - hogy a magyarral kapcsolatban kijelentésekre ragadtassák magukat. Számukra már az elmúlt ezerszáz év magyar megmaradása is megmagyarázhatatlan valami, mert a hagyományos indoeurópai nyelvészeti és történelmi logika szabályai szerint itt már réges-régen nem lehetne egy sem közülünk.

Eddig csak szavakról beszéltünk, ezért nem mondhatjuk, hogy túlléptünk volna az indoeurópai nyelvészeti megoldásain. A kelta azonban nyelvtanában is azonos szelleműnek bizonyul a magyarral. Képzői az igeragozásban és igeképzésben, és főnévragozásban és főnévképzésben jól megfelelnek a magyarral, sőt a többszörösen képzett, ragozott szavak utóragokkal való előállításában is jól megfelel. Részletes kifejtése áttanulmányozható az Ősi Gyökér 1999. július-decemberi számában.⁴⁷

De hát végtére is mi a baj az indoeurópai nyelvelméletekkel? Makkay János, a hazai indoeurópai kutatások markáns képviselője megadja a választ: *Az indoeurópai nyelvcsalád fogalma alatt olyan nyelveket értünk, amelyek egy közös, ő- vagy alapnyelvtől származnak, és fejlődésük során fokozatosan, évezredek alatt, önálló belső fejlődéssel, népeik szaporodása és más folyamatok miatt, továbbá csak rájuk, vagy csak egy csoportjukra jellemző külső hatások miatt váltak el egymástól. Először dialektusokból álló csoportokra, úgynevezett dialektus-kontinuumokra válva, majd tovább tagozódva egyes nyelvekké. A rekonstruált indoeurópai alapnyelv mellett beszélünk még közbülső alapnyelvekről vagy területi nyelvekről is... Ilyenek a proto-indoiráni, a proto-germán, a proto-kelta és így tovább.*

Ennek a feltételezett, kikövetkeztetett indoeurópai alapnyelvnek írott emlékei nincsenek, soha nem is voltak, és tekintetbe véve az indoeurópai alapnyelv feltételezett keltezését és beszélői nagy részének területi elhelyezkedését, biztos, hogy egykori meglétét

⁴⁶ Timaru-Kast Sándor: Kelta-magyarok avagy magyar-kelták. Ősi Gyökér, Miskolc, 1999. július-december. XXVII. évf. 3-4. szám. 60. o.

⁴⁷ Timaru-Kast Sándor: Kelta-magyarok avagy magyar-kelták. Ősi Gyökér, Miskolc, 1999. július-december, XXVII. évf. 3-4. szám, 56-60. o. Még részletesebben a szerző hasonló című utóbb megjelent könyvében, Magyar Ház, Budapest, 2000.

*bizonyító írásos források (tehát indoeurópai alapnyelven írott szövegek) felbukkanására nem számíthatunk. Hiszen mire a legelső írásrendszerek nem is indoeurópai nyelvű népek által lakott területeken (Sumerban és Egyiptomban) kialakultak, az indoeurópai alapnyelv már réges-régen felbomlott. Ennek az alapnyelvnek a létezésére semmiféle későbbi történeti forrás nem utal. Kizárólag csak maguk az indoeurópai nyelvek bizonyítják, hogy volt: bizonyítja Európa és Ázsia számos régi és mai nyelvében a szókincsben, a grammatikában, az alaktanban és a hangtanban kimutatott sok-sok pontos, szabályos nyelvi megfelelés.*⁴⁸ Makkayt tisztelnünk kell e fenti összefoglalás megfogalmazásáért. Makkay János az indoeurópai ízlésű kutatás különleges egyénisége. Magyaroként, szakavatott régészként szembesül az igazolhatatlan indoeurópai elméletekkel. Megkísérli elgondolásaiban érvényesíteni a saját maga által kiásott Kárpát-medencei újkőkori és rézkori valóságot igazolhatatlan elméletekkel szemben. Ennek ellenére rendületlenül hisz földrészünk, sőt hazánk korábbi indoeurópaiságában.

Aki nem hisz a szemének olvassa el még egyszer Makkay összefoglalását. Van tehát egy elmélet, amelynek semmi bizonyítéka nincs és nem is lesz soha. A soha nem létezett indoeurópai ősnelv felbomlik az írás megjelenése előtt, mielőtt bármilyen nyomot hagyhatna maga után. Ebben kellene hinni. Ez az egész indoeurópai nyelvkérdés tehát nem történeti kérdés, hanem egy vallás lenne saját indoeurópai megfogalmazás szerint is. Hogy az európai szókincs és nyelvtan mit bizonyít, azt rövidesen bemutatom magam. Az írást mégis a lenézett ragozók találják fel – ezt ő és más sem tagadhatja.

Ha most a kelta fénykor óta eltelt kétezeröttszáz évet keltáink nyelvében összevetjük Árpádi bevonulóink száz év leforgása alatti testi-lelki beolvadásával, vagy a római birodalom bukása utáni hátrahagyott nyelv nélküli mesterséges keveréknépeinek múltnélküliségben kifejeződő tragédiájával, csak a **legnagyobb tisztelettel állhatunk meg mai keltáink ősananyelvüket megtartó heroikus küzdelme előtt.** Nyelvet megtartó képességük egyben helybenlakó ősiségük bizonyítéka is. Azok a kelták - írek, skótok, bretonok, welshek - viszont, akik a Mayflowerrel Amerikába hajóztak, felolvadtak az angolszász tengerben és elvesztették őseik nyelvét.

Visszatérve a vastagon szedett fentebbi nyelvészeti gondolatokhoz folytatnom kell a felvetetteket, ha másért nem, talán néhány új kérdés felvetéséhez hozzásegít. Mielőtt ezt megtenném, le kell szögezmem, hogy az itt alább bemutatandó anyagra építve ésszerű magyarázatot kellene találnunk arra, hogy a mai európai nyelvekben fellelhető K-R gyök köré épült alaprég honnét származik? Feltehető-e valamilyen fokú rokonsága a keltával és az etruszkkal, illetve ez utóbbi két nyelv rokonítható-e a magyarral. Úgy tűnik, hogy a keltából és az etruszkból vették át, mástól egyszerűen nem teheték. Azon lehet vitatkozni, hogy a keltában e szavak az európai benépesülés déli feláramlási időszakából (kb. Kr. e. 3000 - 500) vagy a szkíták kb. Kr. e. 750-500-tól kezdődő nyugatra vonulásával kerültek-e be a kelta nyelvkincsbe és onnan tovább. A Kincsestárban felhozottak alapján az előbbi lehetőséget kell komolyabban figyelembe venni, annál is inkább, mert a szkíták nyugat-európai elterjedése, felülrétegződése kísértetiesen hasonlít a magyar honfoglalás körülményeihez, vagyis az alapnépességhez viszonyított kis létszámuk nem biztosíthatott számukra nyelvi dominanciát a későbbiekben, feltéve, ha más nyelvet beszéltek volna. A nyelvi ügyekben most nem számít a szkíták fegyveres ereje, gyors mozgásukkal való felülkerekedése a helyhez kötött földművelőkhöz képest. Amikor beolvadásról kerül szó, semmi nem számít, csak a létszámarányok. Ezért külön kell választani a katonai tevékenység eredményét a valóságos arányoknak megfelelő nyelvi elkeveredéstől. Magyarul egyáltalán nem biztos, hogy akik katonailag győztek valahol, nyelvükkel is győznek majd. Hogy ez nem pusztán okoskodás,

---

⁴⁸ Makkay János: Az indoeurópai népek őstörténete. Makkay János kiadása, Budapest, 1998. 13. o.

nézzük meg, hogy végződtek a sztyeppei népeink kalandjai Indiában! Mind beolvadt az indiai “népkohóban”.

Mivel azonban mind a déli, mind a keleti eredetű európai felvándorlás végső soron szabir-sumér nyelvi alapokon nyugodott, Európa Kr. e. 500 táján rögzíthető kelta átalakulása végeredményét tekintve ugyanazokon az alapelveken lezajlott, azonos töről származó népek egyesülését mutatja, mint a magyar honfoglalás idején. Másképpen megfogalmazva az európai, földrésznyi méretű kelta etnogenezis (kialakulás, népszületés) pontosan ugyanúgy történt, ugyanabból a “nyersanyagból” ahogy a magyar is másfélezer évvel később. Itt is szinte teljesen mindegy volt, hogy a szkíták milyen nyelvet beszéltek abból a szempontból, hogy létszamarányuk miatt rövid beolvadásra számíhattak volna csak. Mivel korábban tisztáztam a turániak általános nyelvi körülményeit, ezek nem engedik meg feltételezni azt, hogy a szkíták a sztyeppeiek turáni ugor alapnyelvétől lényegesen különböző nyelvet beszéltek volna, mint ahogy a honfoglaló magyarok sem. Most kell utaljak Badiny azon megállapítására, hogy a sztyeppeiek népnevei mind értelmesen magyarázhatóak a sumérból,⁴⁹ megerősítendő az ősnyelvi rokonságot. Ezt a tényt kár lenne veszni hagyni, amikor fontos körülményeket vázolunk fel. Mint ahogy azt az ennél sokkalta keményebb tényt sem, hogy ha valaki fejtegetésekbe bocsátkozik a turániak és a kárpát-medenceiek nyelvét illetően - akár “ismeretlen” akár más elkődösítési okból, - soha nem hagyhatja ki a gondolatmenetből azt, hogy Gosztonyi prof. 53 sumér nyelvtani jellemzőjéből 51 a mai magyarban is megvan, ezzel szemben az indoeurópaiak 5 körül azonosíthatók. **Mindez azt mutatja egyben, hogy létezik egy nép legalább ötezer éve folyamatosan, amely bármi is történjen, megdöbbenően koherens, összetartó módon egyazonos nyelvét fenntartotta, szellemét megőrizte, azt szinte teljes mértékben eredeti rendszerében ma is gyakorolja.** Ez a nép mi, magyarok lennénk. Bármennyire is nem vesznek erről tudomást az indoeurópaiak, ez nem vezethet eredményre tovább. Makkay fentebbi indoeurópai nyelvi fejtegetésére ez a magyar válasz: a mi nyelvünk nyelvtana 4-5000 év óta gyakorlatilag azonos, jól dokumentálható. Van ezenkívül egymillió magyar szavunk is.

Ha pedig ez így van, fel kell tennünk azt a kérdést is, hogy e tényt miért nem vette eddig senki észre, miért nem gondolt rá, ha eszébe jutott mivel tudta elhessegetni magától a kézenfekvő következtetéseket, és végül hogyan sikerülhetett ezt eddig nem tudomásul venni? A Kárpát-medence igen régi magyar nyelvűségét már korábban is megfogalmazták nagyrészt más érvekre támaszkodva. Dr. Nagy Sándor⁵⁰ nyelvészeti - kihangsúlyozva a sumér nyelvel való kapcsolat kézzelfogható tényét, - alapokon végzett munkásságának végeredménye ugyanez.

Amíg azonban Európa igen kiterjedt területei csak egy turáni hullámot fogadtak magukba a szkítákban, addig a Kárpát-medence még további legalább négyet a hunoktól a magyarokig, de ide vehetjük talán a szarmata, jász beköltözéseket is. E sztyeppei rokoni beköltözések később igen megerősítették az ország életképességét, harckészültségét és egységes jellegét, szemben Nyugat-Európával, amely az egy turáni szkíta hullámmal nem erősödött meg kellőképpen. Mint ahogy a valamikori Noricum és Rhaetia területén, továbbá a Fekete-erdőig és Svájcig kiterjedt hun letelepedés sem erősítette meg az ottaniak magyar jellegét eléggé, nyilván a már nem jelentős magyar alapnépessége okán, pontosabban szólva olyan mértékű elindosodással kerültek szembe, amelyet létszamarányaiknál fogva már nem fordíthattak vissza. Mindezen körülmények, amelyeket folyamatosan szembe kell állítsak a Kárpát-medencei etnogenezis történetével, világosan mutatják, hogy az összehasonlítás megalapozott és egyfolytában a Kárpát-medencei eseményeket igazolják az Árpádi honfoglalásig bezárólag a magyarság megerősödésében. Ha ezt így vesszük, a dák (daha-szkíta) - kelta Burebista erdélyi kísérlete az első század folyamán egy nagyobb véderejű állam

⁴⁹ Badiny Jós Ferenc: Igaz történelmünk vezérfonala Árpádig. Orient Press, Budapest, 1996. 489. o.

⁵⁰ Dr. Nagy Sándor: A magyar nép kialakulásának története. Editorial Transsylvania, Buenos Aires, 1968.

létrehozására szükségszerűen kellett kudarcot valljon éppen a fent elmondottak okán. Azazhogy a szövetséget megteremtette ugyan, de védekezőképessége nem volt elégséges a számára ismeretlen erejű támadókkal szemben. Az ő esetében is ugyanazt kell felhozni, amit Galliában Vercingetorix egyesítési kísérlete jelentett száz évvel korábban Cézár ellenében. Ezek a kísérletek szükségszerűen buktak el, de nem elsősorban a támadók kíméletlensége miatt, hanem az egyéni szabadságra épülő ragozó nyelvű társadalmak azon közös tulajdonságán, miszerint e népek vezetőinek meg sem fordult a fejükben az ezt az alapvető jogot képező szabadságot korlátozni, vagyis erőszakos jellegű uralmat gyakorolni. Vercingetorix már pusztán csak egyesítési kísérlete okán is mély érzelmeket sértett népében, és éppen a fentiekből következik az, hogy saját népe sem tudott feltétel nélkül megbízni benne az egyesítési tervek megvalósításában. Sajnos a veszély felismerése kevés volt az eredményes ellenállás kifejtéséhez és a félbemaradt, illetőleg nem eléggé határozott egységes hatalom kiépítése éppen a viszonylag kisszámú turáni beköltözéssel magyarázható. Most újra azt mondom, hogy amint az etruszokat, a galliai és brithoni keletieket, úgy a kárpát-medencei keletieket sem tehetjük felelőssé olyasmért, ami meg sem fordulhatott a fejükben - az erős és elnyomó jellegű központi hatalom kiépítésének hiányát. Ha más érvem nem lenne e népek indoeurópaiságát cáfolandó, ez az egy is megtenné, mert igen erősen érvel az indoeurópai származás ellen, hiszen társadalmuk vérségi kötelékekre szervezett, jelentős fokú egyéni szabadságot biztosító szervezete turáni találmány. Ennek ellentéte viszont indoeurópai eredetű gondolat.

E földrésnyi méretű keleti népkialakulás, etnogenezis nem múlhatott el nyomtalanul Európa tudatában, biztosan mondhatjuk, nem is múlt. Hiszen ha feltételezzük, hogy a sztyeppeiek beszéltek egymással, - ha máshogy nem fürkészeik útján, - az egész sztyeppe-övezetnek tudnia kellett a szkíták távozásáról, és itt még nem is alapkérdés, hogy hívta-e őket valaki. De ne tekintsük őket tudatlannak, éppen ők, akik pontosan tudták, mi történik tőlük ezer kilométerekre, ne tudták volna az aktuális európai eseményeket? Mert talán a későbbi felvonulókat - a hunokat, avarokat, onogurokat, magyarokat - kiváltképp a magyarokat már hív(hat)ták a Kárpát-medenceiek.

A kelta Gallia (Kelethon) bukásának körülményei fényesen igazolják gondolatmenetemet. Bár a szkíták katonai felkészültsége önmagukhoz képest jelentősen emelte Gallia földműveseinek védekezőképességét, a törzsi széttagoltság ténye fennmaradt. Mi, turániak az egyesítésen mindig azt értettük, hogy közakarathoz felsorakozunk a kiválasztott karizmatikus, szakrális vezető mögött, kölcsönösen erősítve egymást: a vezér minket, mi a vezért. Ezzel szemben egy indoeurópai ugyanezt azzal képzelel el, hogy a nagy küzdő vagy magányos hős maga alá gyűr mindenkit, akik aztán a függés és kényszer hatása alatt végeznek el a soron következő hódítást. E két véglet távolról sem viselkedésmódozatban különböztetnek, hanem a hagyományok, a szellem, a műveltség gyökeres különbözőségét, amely amúgy nem hidalható át semmivel, arra pedig végképp nem számíthatunk, hogy ők ezt a fajta mentalitást megértsék, vagy egyáltalán elképzeljék, hogy ilyen vezérelve is vezethetnek épelméjű népeket. Nem volt tehát olyan karizmatikus uralkodóház vagy uralkodó, aki egyesíteni lett volna képes Galliaország népét. De ha lett is volna, meg sem fordult volna a fejében. Ennek következtében kísértetiesen megismétlődött az Etrúriában korábban történetekhez itt is igen hasonló eset. Cézárnak sem kellett szembenéznie Gallia teljes hadseregével még Alesianál sem, - pedig aljasságával nem kevés kelta törzset ingerelt fel, - mint ahogy Rómának Etrúriában sem és később a Kárpát-medencében sem kellett ezt a rómaiaknak megtenniük. Hozzá kell tennem, nem Cézár érdeme a galliai győzelem, bármennyire is szakmájának tartotta a katonáskodást (rabszolga-kereskedelmet és gyilkolást). Amikor azt mondja, hogy azért győz mindenhol, mert ez a szakmája, akkor csak a féligazságot mondja ki. Pedig igazából azért győzött, mert e népek, akik az időtlenségtől fogva éltek életüket, nem találkoztak még ilyen kegyetlen ellenséggel, egyszerűen el sem

tudták képzelni, hogy ellenségük annyira vérszomjas és főleg olyan aljas legyen, mint amilyen volt. Vitézségük - amely szent lendülettel párosult, lovagias lélekben nevelt erőösszeméréseken cseperedett fel - nyársas karókon akadt fenn Alesia ostrománál, a nyílt, tiszta, fennkölt, istenük szeme láttára zajló férfias küzdelmekhez szokott kelták fel sem tudták fogni, hogy vaddisznókhöz hasonlatos halált szenvedjenek. Nem tehetnek arról, hogy ilyen nagy megcsalásban volt részük, a Cézár-ra vonatkozó rész már a római triumvirátus tagjainak irracionálisba forduló tobzódásával és vetélkedésével magyarázható. Talán nem járok messze az igazságtól, ha felteszem, Cézár nem is keltáink ellen építette Avaricum eszelős ostromtornyait és Alesia rettenetes nyársmezejét, hanem Pompeius és Crassus ellen. A teljes római hatalom megszerzése érdekében.

“... Amikor a rómaiak világhuralma összeomlott, az angolszász és germán néven következő indoeurópaiak folytatták a régi Európa pusztítását. Miután Britanniából a római légiókat 410-ben visszavonták, nyomukban az angolok és szászok szálltak partra. Mozgalmuk 450-600 között invázióvá terebélyesedett. Bevándorlásukat a skandinávok és dánok beözönlése követte a 8. és 9. században, utóbbiak 1016 és 1042 között Angliában a politikai főhatalmat is kezükbe kerítették. E mozgalmas idők során az ősi brit lakosság jórészt kiirtották, utolsó maradványaik a 7. században tűntek el.⁵¹ A Rajna vidékén és a Baltikumban a németek terjeszkedése járt ugyanilyen következményekkel, akik lovagrendjei az új militáns vallás, a keresztyénség terjesztésének ürügye alatt halomra ölték a finnugor népeket, egyes ágait teljesen kiirtva. Azt az időt, amely az ősi Európa latinok előtti népének és nyelvének elpusztítása és az indoeurópai vezetésű Európa létrejötte közt eltelt, a régibb historikusok “sötét középkornak” (dark age) nevezték s az új honfoglalókat a “barbárok bejövetele” felirat alatt tárgyalták.

Európa nyugati részeinek benépesítését átvizsgálva, főbb megállapításainkat a következő pontokba foglalhatjuk össze. E nyugati táj története azokkal az állattenyésztő, kereskedő, iparos és földműves életformájú népekkel kezdődik, amelyek ide a Régi Keletről Kr. e. 3000 - 2500-tól kezdve egymás utáni hullámokban érkeztek folyamatos bevándorlással. Az első európaiak valamennyien magyar neveket viseltek és magyarul beszéltek, úgyhogy az ő idejükben Európa magyar nyelvi egységet alkotott. A régi európai honfoglalók érdeme a kontinens első magas kultúrájának megalkotása, a rendszeres termelés bevezetése és a hegyek, folyók, lakóhelyek névvel való ellátása, erre éppen francia kutatók jöttek rá Dauzat professzor vezetésével, amikor Franciaország helyneveit vették igen kiterjedt és alapos vizsgálat alá. Ők ezt a keresett nyelvet pre-latinnak nevezték, eredményét is közzétették: Francia nyelvészek elemezték az ún. pre-latin földrajzi neveket. Kiválogatták a leggyakoribb gyökuszavakat, ezek: APA, ABA a HAB, víz értelemmel, BOR, víz értelemmel, VIS, víz értelemmel, ÁR áradat értelemmel. Talajjal kapcsolatos: PALA, réteges kőzet, pala, TALA, talaj, CAMPUS, Hon-Fűs mező értelemmel, CARA kő értelemmel, CUCC, csúcs értelemmel, aztán Bál, Szem (Samo, Sama), és Úr, Falu (Plou), Pajta (Baita), Nem Ura, Namour és Szemúr, Saumur nevek. Az eredmény szédületes. A helynevekben szereplő magyar szavak: ÚR, LÓ, MÉN gyökök együttes előfordulása 2874, MAG, MAGAR 450, BÁL, BÉL 200, BOR 200, SZEM 200, FALU 75, BARÁT 50, egyéb 200. A Hab, Víz, Ár, Pala, Csúcs, Talaj, Kő, Fű szavaink hemzsegnak a folyó- és hegynevekben.⁵²

Társadalmi és politikai szervezetük az egyéni szabadságok fenntartására törekedett és az önkéntes társulás (föderális) elvét hangsúlyozta. Mivel azonban a szabadságok korszerű korlátozását elmulasztották, nem tudták fenntartani népi személyiségüket, hanem szétaprózódva elpusztultak.⁵³ A szabadságok akkor korszerű korlátozása alatt a rabszolgatartó társadalom rendes működése értendő. A gondolat azonban, amelyet rokon

⁵¹ Reaney P. H.: The origin of English place-names. London, 1961. 87. o.

⁵² Dauzat, Albert: La toponymie française. Paris, 1946. 78, 89, 125-127, 144-148. o.

⁵³ Baráth Tibor: A magyar népek őstörténete. Somogyi Zoltán, USA. 1993. 73-74. o.

magyari⁵⁴ ősnépünk szellemében és hétköznapjaiban akkor is viselt, amikor ez nem volt divatos és ezért kiirtották, a későbbi korokban újra és újra feltört. Atila király korszakos működésében, az európai eretnekek mozgalmában és minden más későbbi idő szabadságtörekvésében ez az elnyomott gondolat tört fel időről időre. Számunkra legszebbek és legmegindítóbbak természetesen saját szabadságküzdelmek voltak és maradnak, ebben is közösséget vállalva bárhol élt őseink örökké felemelő természetes tulajdonságával, tekintsük annak gyökereit akár Nergál nyargaló szellemében, akár pártosaink lendületében, akár ibériai, galliai és itthoni keltáink, etruszkjaink hatalmas szabadságharcaiban a római hódítások ellen, akár huszáraink halált megvető bátorságában. A hagyomány tovább élt évezredek át, ugyanazok álltak Dózsa seregébe, ugyanazok vették vissza az országot Rákóczi zászlaja alatt is, ugyanazok vertek törököt is és ugyanazok támadtak fel 1848-49-ben a lángelkűek csatáiban, és ugyanazok állították meg tizenéves korukban az orosz tankokat 56-ban is, majd ugyanazok hajtották végre 1989-ben a kommunizmus megbuktatását, akik évezredekkel korábban e szellemtől üzve hajtották a szabadság eszméjét.

Van itt még egy téveszme, amit célszerű most eloszlatni és törölni a szótárakból, nevezetesen az "indoszkíta" kifejezést. Természetesen indoeurópai találmány ez is, de alapos tévedésen alapul. A kifejezés abból a korból származik - ez Herodotos kora - amikor a görög történetírónak mindenki szkíta volt, akit korábban nem ismert és északabbra lakott az általa ismert világnál. Később nyilvánvalóvá vált, hogy a hunok, masszagéták, tochárok, szakák, heftaliták stb. népeit Herodotos egy név alatt rögzítette. Amint a Kincsestárban írtam a Kr. u. 3-8. századok folyamán a számunkra Kelet hegyei közt végérvényesen elvesző néprészeinkről, akik Szogdiana, a Kusán Birodalom, vagy éppen az Indus-völgyi társadalmakban olvadtak fel és lettek új vallásuk okán is - de beolvadásuk miatt is - mássá nyelvükben is, hát éppen ezek az indók indoszkítái. A megváltozott végállomásra visszafelé következtetve mondják, ha ezek ott indókká lettek, nyilván ezer évvel korábban is indók voltak. Ebben áll a nagy tévedés, sőt most már mondhatjuk: kétszeres tévedés. Egyrészt ma is szkítáknak tekintik azokat, akik nem voltak azok, csak elindosodott hunok, másrészt későbbi beolvadásuk okán visszafelé is indónak tekintik őket. Arról nem szól a fáma, hogy mindezt milyen alapon teszik. Mindenesetre Aradi Éva így ír: "A fehér hunok eljutottak Európába, s az ő királyuk volt később Atila. Nagyjából ezzel egy időben a hunok másik ága dél felé vette útját és az V. század végén, VI. század elején elfoglalták a jelenlegi Afganisztán, Pakisztán és Észak-India területét. Kb. 150 évig tartott az indiai uralmuk. Híres uralkodókat adtak a középkori Indiának: Toramana Kr. u. 500-520, majd fia, Mihirakula 520-545-ig uralkodott. Különösen ez utóbbi szilárdította meg országában a hatalmat, további területeket is szerezve kelet felé. Utódai közül Vardhana jelentős a VI. század végén, majd ennek fia: Harsha, a hun dinasztia utolsó tagja volt a leghíresebb, aki 606-647-ig ült a trónon. Ő tudta utoljára összefogni a széthúzó és soknyelvű ind királyságokat, halála után azonban szétesett ez a hatalmas terület, belviszályok gyengítették századokon át, míg végül könnyű prédájává vált a XIII. század elején meginduló erőszakos mongol hódítóknak, akiket nálunk tatár néven emlegetnek."⁵⁵

Feltehetjük a kérdést, miért olvadtak be hunjaink, és rögtön meg is válaszolhatjuk: kevesen voltak az őslakókhhoz képest, még ha uralkodni tudtak is rajtuk ideig-óráig.

Feltehetjük a kérdést még egyszer, ezúttal a Kárpát-medencére érve: itt is kevesen voltak a honfoglalók, ezért elmagyarosodtak, ha nem lettek volna turáni elszármazásúak, de mivel azok voltak, itt az összeolvadás szót kell inkább alkalmazni.

---

⁵⁴ Az egyszerűség kedvéért *magyari* gyűjtőnéven említem mindazon népeket, amelyek valamilyen fokú szellemi és műveltségbeli rokonsága igazolhatóan látszik a magyarral. A kifejezés inkább utalás a ragozó ősnéppel kapcsolatba hozható műveltségű népekkel általában.

⁵⁵ Aradi Éva: Körösi nyelvészeti kutatásairól. Turán, 1998. július. 80. o., F. E. Klay: Hindi Literature. Calcutta, Association Press, 1970. 2-7. után.

Feltehetjük a kérdést harmadszor is: hogyan lehetséges az, hogy a hatalmas germán népvándorlások után ma mégsem németül beszél Európa? Erre is van válasz, mert csak vassal kialakított törzsterületeiken voltak képesek népi jellegüket megőrizni, máshol néhány nemzedék alatt beolvadtak. Mellesleg ez a törzsterület korábban szintiszta keleti (kelta) jelleget mutatott. A germánok emiatt egyébként keverék nép, hisz Skandináviából történt áthajózásuk után azonnal elkeveredtek a helyben talált ragozó ősnyelvű földművesekkel, tovább haladva a kelta területeken ugyanezt folytatták. Ha a Rajna folyása mentén ma olyan német tájszólást beszélnek, amelyben nem használják a nemeket,⁵⁶ - akkor ott van valami, - többek közt későbbi hun letelepedés is - és ezért annak érdemes lenne komolyabban utána nézni. Egy turániakkal többszörösen elkeveredett germánság ily módon láthat Atilában dicső elődöt, de csak emiatt. Venniük kellett volna azonban időben a fáradságot a valódi különbözőségek és valódi elszármazások feltérképezésére, hogy pontosan lássák valódi gyökereiket. Nyugaton valóságos volt a kelta-germán-hun keveredés, a Kárpát-medencében azonban nem.

Ezek után rögzítenem kell, hogy szkíta alatt itt azt a népet értem, - amelyet a Kincsestárban is annak tekintettem, - amelynek nyugati szárnya a mai Dél-Ukrajna területén, a Fekete-tenger északi és keleti oldalán élt a Kr. e. 7-4. századokban, határozottan azonosítható kaukázusi és anatóliai kapcsolataik voltak és a cimmeriekkel egyesülve Európát lakták be, létrehozva egyúttal a keleti (kelta) népeket, keleti szárnya felfedezte az Ural fémbányait és remekműveket hagyott maga után, és mindkettőnek ősei délről, a Folyamköz tájáról vonultak későbbi lakhelyükre. E kis kitérőnek is meg volt a haszna, sikerült az "indoszkíta" kifejezést megvilágítani és felszámolni. Ezzel az indoeurópai alapfogalmak további csökkenését, de legalábbis kiüresedését regisztrálhatjuk. A szkítákkal később még foglalkozom kicsit alaposabban.

Visszatérve a fentebb elkezdett nyelvészettel kapcsolatos fejtegetéshez, egy további alapvető kérdés kerül itt elő. Utaltam rá, hogy az indoeurópai nyelvészek a szóegyeztetések meglehetősen egyoldalú módszereivel keresik (és találják) rokonaikat. Miután földrajzilag nagyon elkülönült népekkel van esetükben dolgunk, okkal tételezhetjük fel, hogy közös szavaik jelentős része az ősnyelvvel való érintkezés során kerültek át nyelveikbe. Mondhatjuk ezt annál is inkább, mert az indoeurópai nyelvek túlnyomórészt az ősnép által lakott területeken és perifériáikon alakultak ki. Most kellene megtalálni az ún. szóátvételek működési sémáját. Ahogy az indoeurópaiak olyan könnyen dobálóznak a kultúra- és nyelvatvételekkel, hogy az már több mint gyanús. Szerintem ugyanez a helyzet a szóátvételekkel is, vagyis úgy képzelik el, hogy ez csak úgy magától megy és bizonyító erejű érv, ha valahol alkalmazzák. Bizonyító erejű, de engem igazol és nem őket. Mindehhez végig kellene gondoljuk egyszer ésszerűen a szóátvételek valódi folyamatát.

Vegyük azt az alapesetet, hogy két nép egymás mellett él elkülönülten. Normális ésszel itt biztosan nem rögzíthetünk szóátvételt, mert 1. saját közegében marad, 2. ha kereskedik is, néhány tucat kereskedő nem változhat meg annyira, hogy hazatérve más nyelv szavait használja, de ha így is lenne, nyilván a kevésbé fejlett fog tanulni, 3. a gyepűt nem Árpád találta fel, működött az már évezredekkel korábban is, vagyis itt bizonyosan nem lesz szóvándorlás. Ilyen módon az egymás mellett élés során megtörténhető szócsereket nyugodtan kiiktathatjuk e gondolatmenetből azzal, ha mégis történhetett ilyen, akkor a műveltebb és magasabb technológiával rendelkezőktől kerülhet szó a fejletlenebbhez. Mellékesen jegyzem meg, hogy olvasóim előtt bizonyára ismert a szlávoktól eredeztetett temérdek szóátvétel elmélete. Ha állítólag a szlávoktól képesek voltunk szerintük (pl. Kniezsa István) szótárakat megtöltő mennyiségű szókincset beszerezni, miért nem szereztünk ugyanezen idő alatt egyet sem a románból, pedig ők is szomszédaink.

---

⁵⁶ Timaru-Kast Sándor szíves közlése

Vegyük a következő esetet, amikor egy héj-tulajdonságú nép letámadja és kifosztja a másikat, tegyük fel, egy mag-szerepű népet, majd továbbáll. A szóátvételek esélye itt egyenlő a nullával.

Az elméletileg előforduló különböző alapeseteket most sorra vehetném, de nem is érdemes, ezért az utolsó esetre térek rá, amikor a támadó rátelepszik az őslakosra és elkeveredik vele. Ez az az eset, amelyikkel behatóbban, érdemben kell foglalkoznunk, mert közös szókincs, egyáltalán nyelvi mozgás csak itt képzelhető el. **Vagyis együtt kell élniük ahhoz, hogy bármiféle nagyobb mértékű nyelvkincs-mozgás megindulhasson. Tovább megyek, el kell keveredjenek egymással, vegyes családoknak kell létrejönniük, a felnövekvő nemzedéket pedig érnie kell a kétnyelvű kettős hatásnak. Az utódokban alakulhat csak ki az elvegyült nyelv, akik már e keveréket adják majd tovább a saját leszármazottaiknak. Mindez egyben az indoeurópai nyelvek és népek kialakulásának kulcsa is.**

Eszerint igen kemény feltételei vannak annak, hogy a nyelvkeveredés egyáltalán beinduljon, emiatt mondtam fentebb, hogy a keltából vették nagyrészt magyari, azazhogy ősnyelvi szavaikat az indoeurópaiak. Itt Európában más nagy létszámú ősnépi részlegekkel nem találkozhattak - most újra matematikai fogalmat alkalmazva - "elegendően" nagy számban, akikre rátelepedhettek volna földrésznyi méretekben, mint keltáinkra. Ha igazán alapos leltárt készítenénk ezen átvett szókincsről, mindenki elképedne annak nagy száma miatt. Radics Gézára hivatkozva mondhatom, hogy a hódítók a meghódítottak számarányának fele esetén is beolvadnak a megtámadottakba. Ez azt jelenti, hogy a támadók igen sokan (pontosabban: elegendően) kell legyenek ahhoz, hogy nyelvük fennmaradjon. Az, hogy pontosan mennyien voltak, milyen sebességű lehetett az összeolvadás, az kihámozható talán a keveredés után létrejött új nyelvből. Ezt a kérdést már feltettem egyszer, szintén a Kincsestárban, most emlékeztetem rá az Olvasót újra:

A nyelv megváltozásának lehetőségei

Át kell gondolnunk a nyelvek kialakulásának ügyét is. Ha erről a földművelő (magyar) ősnépről kiderül, hogy valóban benépesítette messzi környezetét, fel kell tételeznünk azt is, bárhová is mentek, nagy valószínűséggel találkoztak olyan hódítókkal, akikkel elkeveredtek. A két fél számaránya döntően kellett befolyásolja közös nyelvüket. Ha olyan arányok voltak, mint a Kárpát-medencében, a hódítókat ott is beolvasztották, mint Árpádékat is. Innét nézve Sumer és Egyiptom nagyon sokáig homogén tudott maradni, tehát nyilván elegendően nagy létszámú letelepedés történt. Ha a létszámarányok kedvezőtlenebbek voltak a földművesekre nézve, akkor bekövetkezhetek a nyelvkeveredések. Minél hátrébb szorultak a földművelők, annál inkább torzult a nyelv is. Jó példa volt erre a kelták és a perzsák - tőlünk nézve nyelvromlásának - esete is, amint azt korábban alapos példákkal szemléltettem. E felvetés is a jövő nyelvészeinek munkáját fogja gyarapítani és könnyen meglehet, e munka nagyobbik része saját korábbi elképzeléseik felülvizsgálatával kezdődik majd. Igazi eredménynek azonban az lesz tekinthető, ha például meg tudják nevezni egy nép nyelvének összetevő arányait földművelő-hódító viszonylatban, a felülretegződés és nyelvkiegyenlítődések következtében kimutathatóvá válik az egyes elkeveredési arányok nyelvalkító hatása szókincsben, nyelvtanban, ősnyelvi tudásban. Nem kevésbé izgalmas annak a kérdésnek a megválaszolása sem, hogy a hódítók műveltségi szintje általában véve mely területen és milyen irányú változásokat és "romlásokat" idéz elő szókincsben, nyelvtanban? Talán kicsit fellengzősen hangozhat oly sokszor műveltségre hivatkozni a nyelv okán, ezért egy példát veszek Badiny Jós Ferenctől, aki ezt Káldeától Ister-Gámig c. művében részletesen is kifejti. Az esz(ik) - isz(ik) - asz(ik) igébe a három halmazállapotot rejtette el a magyar nyelv. Valahányszor

nyelvészettel foglalkozó könyv kerül a kezembe, e három szó mindig eszembe jut. Tömörsege, logikája és letisztultsága egyszerűen döbbenetes, méltó párja belső szerveink - működési elvük alapján történő - megnevezéseinek.

Fentebbi fejtegetéseimnek és az abból következtethető feltételezéseimnek természetesen messzeható eredményei lehetnek. A mahgar Európa mai nyelvei túlnyomórészt olyan területeken keletkeztek, ahol nagy kiterjedésű ragozó nyelvű tömegek éltek, igen jelentős méretű befolyás alá kerültek és ez mind a mai napig kimutatható nyelveikben. Nincs értelme talán nyelvfejlődésről beszélni, inkább nyelvalakulásról, mert az ősnyelvhez képest ennek pontosan az ellenkezője következhetett be. Elvesztett nyelvtan, ellágyult mássalhangzók, lekopott ragozások, nyelvtani nemek és viszonyszók közbeiktatása, ragok önállósulása jelzik a más nyelvű hódítókkal való keveredések történetét. A kelták feldarabolásával, kiirtásával és beolvasztásával, műveltségük felszámolásával ért véget e nagyszerű magyar ősnép kora Európában, csak a Kárpát-medencében (és Írország nyugati felében) folytatódott. Földművesek lévén nem tudtak védekezni Róma hódításai, a görögök gyarmatosításai és az új északi és keleti népek türelmetlen terjeszkedései ellen. ... Ezért jól meg kell becsülnünk Kárpát-medencei otthonunkat, mert itt sikerült megőriznünk az ősnyelvet és ősműveltséget.

Mindez egyben azt is jelenti, hogy nyelvészeinknek évtizedekre való munkaalkalom kínálkozik. Azt gondolom, hogy a kialakult új (indoeurópainak tekintett) nem-ragozó nyelvek elemzése választ adhat olyan kérdésekre, milyen arányúak is lehettek e fentebb említett népkeveredések. Ha pl. csak kevés szó azonosítható nyelvtani elemek átvétele nélkül (angol), akkor a hódítóknak igen sokan kellett lenniük, - hisz a beolvasztás így gyorsan megy, átvételekre nincs idő, - de ha sok, akkor a hódítók sokkal kevesebben kellett érkezzenek (görög, latin), és ha a nyelvtanban is kimutatható átvétel, netán közös elemek (finnek, törökök), akkor ott bizony hosszabb, több száz, netán ezernyi éves együttéléssel kell számolnunk. Ha mindezek tetejébe még a teremtő gyökök és a szóbokorelemzés hatalmas munkáját is elvégezzük, bizvást reménykedhetünk túlésszerű képek létrejöttében. Ezek után azt is fel kell tegyem, hogy miután tisztáztuk a szóátvételek mikéntjét, az is következik mindebből, hogy elvileg e "találkozások" történelmileg adatolhatóak kell legyenek. Jó részük az is, mint pl. a sémi-akkád I. Sargonnal végződő szemita felvonulás a Folyamközben, a görögök kialakulása, az etruszkok beolvasztása, a kelták felszámolása; de jó részük kevésbé adatolható - pl. a Pártosországban és körülötte történtek, - ezeket majd a nyelvészek közreműködésével közelíthetjük meg talán jobban. De hogy az elméletinek tűnő nyelvészeti ügyeket lefordítsuk e megfogható történelmi események szintjére, nyomban kiderül, hogy a fentiek igen kiterjedt ember- és népiptás, esetleg vallási ügyekkel megrakott képben köszönnek vissza a történelemlapok lapjain. Mivel az ilyen akciók az indoeurópaiak tudatában hatalmas győzelmekként jelennek meg, voltaképpen maguk ismerik be az ártatlannak látszó nyelvi kérdések mögött meghúzódó erőszakot.

Folytatva e gondolatmenetet kiterjeszhetjük még két további síkra is. Ez a gondolat (eszmeiség, vallás, hit) és a kultúra terjedésével függ össze. Ahogy láthattuk a nyelvkeveredések meglehetősen komoly akadályait, illetve a keveredés létrejöttének nehézségeit, azt ugyanígy kell értsük a gondolatra is és a kultúra más megnyilvánulásaira is, mert erősen összefügg meglátásom szerint a nyelvvel. Nyelv nélkül kevésbé elképzelhető a gondolat és műveltség terjedése. A gondolat terjedése nyelvhez kötött, sőt mások számára is megérthető nyelven közöltekre értem. Ha valamit nem ismer egy idegen, azt soha nem tudom megértetni vele közös nyelv híján. Vagy ő olvad be hozzám, vagy én olvadok be hozzá. Igen nagy valószínűséggel számolva, ha a gondolatot bíról olvad be máshová, - de akár fordítva is, - a népeiség által képviselt gondolat változáson megy keresztül, és igen valószínűen az összetevők valamilyen keveréke áll elő. Ahogy tehát a nyelvhez is, úgy a gondolat terjedéséhez is ember kell. Legalább annyi, amennyi a nyelvhez, és legalább olyan arányokban. Ezért nem tartottam és tartom járható útnak kelták és indiaiak közti szellemi

ügyekben csak úgy az átvétel szóval való bizonyítást az indoeurópaiak részéről, már amennyiben egy kinyilatkoztatás bármit is bizonyítana. A másik terület a kultúra terjedéséről szól. Ha elfogadjuk azt, hogy a tárgyiasult műveltség kézbe vehető darabjait az egy nyelven, egy eszmekörben mozgó társadalom tagja képes megjeleníteni, akkor nyilvánvaló, hogy aki nem e körön belül él, nem tud olyan tárgyat alkotni, amelynek kifejezésmódjait nem ismeri. Sem szellemi háttérrel nincs hozzá, sem a technológiát nem ismeri. Aki birtokában van a társadalom bevett műveltségének, kifejező módjaival, jelképrendszerével, az képes minden hozzá hasonló számára üzeneteket, gondolatot és tudást közvetíteni. Ha egy más nép fia, mit sem sejtve másolni kezdi e tárgyiasult darabokat, az rögtön kiderül, hisz fontos gondolati elemek megjelenítései sormintává alakulva tovább élhetnek ugyan, de a tartalom nélkül. Ezen kemény megszorítások miatt igen jelentősen csökkentenünk kell az indoeurópaiak által bevett szokásként tárgyalt ún. átvételeket minden tekintetben. A műveltség folyamatosságáról beszélgetve Pap Gábor egyik általa elmondott jó példája jut eszembe. Erdélyben meglátogatott egy idős faragó embert, akinek a fia még ímmel-ámmal ugyan, de faragott, hanem a 15 éves forma unoka már nem. Amikor elhangzott a fiúhoz a kérdés, hogy miért nem, azt válaszolta, hogy én azt már nem tudom elolvasni (a faragást!). Hiába él falujában színmagyar közegben, körülötte terjed az idegenség, már nem jut el hozzá az ősök tudása. A másik eset, amikor két nép összeolvad, más eredményt mutat, még rokonok közt is. Honfoglaláskori fémeszközeinket tekintve meg kell állapítani, hogy azok előkerülése jól körülhatárolható korszakhoz kötött. Nincsen pl. XV. századi tarsolylemezünk. A beolvadó Árpádiak szükségképpen maguk is hasonultak a bentlívökhöz. Ugyanígy a szkíták jellegzetes fémeszközei is eltűntek a keltává válásban. Új, a keveredés után kialakult, új tudatú nép már új módon fejezte ki magát, természetesen a korábbiaktól eltérő módon. E két utóbbi példa rokonok összeolvadásáról szól. Ha idegenekkel teszük ugyanezt, még nagyobb változásokat kell elképzeljünk az újonnan létrejövő anyagban. Idegeneknek, másolóknak marad a meg nem értés miatt sormintává alakuló ábrázolások létrejötte. Gondoljunk majd erre, ha a kelta és az etruszk tárgyiasult műveltséget közelebbről is körüljárjuk. Gondoljunk erre majd akkor is, amikor a Kárpát-medence újkőkori, rézkori és bronzkori anyagát nyílegyenesen vezetem a hazai keletiek (kelták) műveltségébe különösebb törés nélkül, éppen azt bizonyítandó, hogy ezek itt éltek régóta. Hogy ez miképpen lehetséges, azt nemcsak a kiásott régészeti anyagból lehet megtudni, de figyelembe kell venni még egy igen fontos körülményt.

18. kép. Maszkos gyöngy a száraz-regölyi aranykincsből. Magyar Nemzeti Múzeum.⁵⁷

Előtte egy igazán tipikus indoeurópai példát hozok szemléltetésképpen. E könyvben több olyan képi anyaggal találkozhatunk, amelyet a National Geographic anyagaiból vettem át újbóli közlésre. De csak képeket. Most szöveggel adok közre egy amúgy igen értékes hazai kelta aranyeletet. A szöveget közlöm angolul is a félreértések elkerülésére. Riot of shape and texture, this inch-wide gold bead from Hungary exemplifies the profuse decoration common to Celtic art. Borrowing elements from classical and eastern art, Celts added imagination and superb craftsmanship. The resulting style was a dazzling mix of complex designs and abstract forms, far from the symmetry and naturalism of Greek art⁵⁸. Magyarul: A forma és szerkezet lázadása ez a Magyarországról származó hüvelyknyi szélességű aranygyöngy, mely a pazar hétköznapi kelta művészet példája. Klasszikus és keleti művészeti elemeket kölcsönözve a kelták képzelőerőt és remek mesterségbeli tudást adtak hozzá. A végeredmény izgalmas keveréke az összetett alkotásnak és absztrakt formáknak, távol a görög művészet szabályosságától és természetességétől.

Most már mondhatjuk, kevésbé értik, mi lehet a lelet mögött. Mi tudjuk, itt semmiféle kölcsönzésről nincs szó, ez a keleti (kelta) belsőből, magával hozott műveltségről szól. Éppen fentebb fejtettem ki a kölcsönzési elképzeléseikről alkotott véleményemet. A tárgyon kelta arcot, szkíta-etruszk-kelta spirálokat, olyan gömböcskés (granulációs) aranytechnikát látok, amelynek gyökere részben itt a Kárpát-medencében és Krétán volt, alkalmazták az etruszokok is, de a görögöktől nem ismert. Sajnos a tárgyhoz fűzött magyarázat így csak sejtés, találgatás lehet, hisz ők még kevésbé tudhatják, miről is van itt szó. Ennek ellenére biztos okfejtéssel képesek közreadni a semmitmondó magyarázatot, nem felejtkezve meg a klasszikus műveltségre való utalásról, még mielőtt valakinek más ötlete lenne a tárgyról.

Magyarázatunk nekünk is van, Magyar Adorjántól származik, igen kerek, további előnye, hogy nem valamiféle átvétel, nem lóg a levegőben egyszeri, érthetetlen jelenségként, hanem a magyar műveltség egyik jól beágyazott elemét mutatja:

⁵⁷ National Geographic Magazine, 1977. május, 600. o.

⁵⁸ National Geographic Magazine, 1977. május, 600. o.

Van egy érdekes magyar hímzés mód, amelyet Undi Mariska ismertet úgy rajzban, mint szövegben,⁵⁹ amely leírását itt pontosan idézem: “A *csomóöltés* vagy *göböltés* úgy készül, hogy a felöltés helyén és ehhez szoros közelségben négyszer-ötször rácsavarjuk fonalunkat a tűre, s ugyanoda visszaöltünk, és a szálát a szövet alatt szorosra húzzuk. E szerény öltéske, amely mindössze egy kis csomó, nemcsak a domború fehérhímzések között szerepel a változatosság miatt, hanem remek mintájú “úrihímzések” *kizárólagos* öltése. Fehér lenvászonra, lenfonállal készültek e szép mintájú emlékek. Hol tömör foltokban, hol vonalsorban, esetleg mintákba rakva van rajtuk a csomó. Mindenkor a pontos kivitel teszi széppé és valódi dísszé. Még egy elnevezése van: *nefelejcspontnak* is hívják. Előfordul többnyire lyukas fehérhímzésben az ország minden vidékén.”

Csomó szavunk szemere⁶⁰ szócsoporthoz és ugyanazt jelenti, mint magyar szócsoporthoz szerint *gumó* vagy *gümő*, vagyis gömböt, gömböcskét, amely szavaink pontos kabarc megfelelői a *gömb*, *gubó*, megfordítva *bog*, *guga*. Bizonyos tehát, hogy ez volt magyar őstörzsünk főbb hímzés módja, valamint, hogy a gömbökkel, gömböcskékkel való díszítés náluk szokás volt, illetve, hogy ez vallásos felfogásukkal is összefüggésben lévén, az ilyen díszítésmódot különösen kedvelték, és pedig természetesen nem csak hímzésben, de más anyagokban, például fémtárgyakon, agyagedényeken, gyöngyfüzéreken stb. Érdekes egyezést képez ugyanis ezzel az etruszkok nevezetes aranygömböcskés díszítésmódja aranytárgyakon. “Az etruszkok gömböcskés díszítése” c. cikkben⁶¹ áll: Ez abból áll, hogy mértani avagy másnéven díszítványokra arany szemcséket (az olasz szövegben a *granelli* szó áll, amelyet szemcse-, gömböcske- vagy magocskának fordíthatni) alkalmaztak, amelyek fél milliméter avagy ennél is kisebb átmérőjű nagyságúak, és pedig sima vagy domború felületekre. A szemcsék alkalmazása módja azonban titokzatos, mivel ezek nincsenek valamilyen forrasztóanyag segítségével odaerősítve, hanem mintha a felületet csak alig érintenék, úgy hogy az ember szinte azt hihetné, hogy a legkisebb érintésre is lehullhatnának. Az óvilág egyetlen más műveltségében sem találjuk e bizonyára nem könnyű eljárást és ily nagymértékben különböző módokban alkalmazva. Ezen eljárás titkát eddig ezernyi kísérlet dacára sem sikerült még fölfedezni. A megfejtést a német Rozenberg is megkísérelte, de eredménytelenül, és kijelenti, miszerint az etruszkoknak olyan metallurgiai eljárást kellett ismerniök, amelyet csak ősrégi műveltség mellett tételezhetünk föl, például carboniummal impregnált tiszta aranyat, amely alacsony hőmérséklet alatt is megolvadhatott. Úgy látszik tehát, hogy itt az aranygömböcskét először valamilyen enyvszerű anyaggal ragasztották helyükre, s ezek csak azután lettek valahogy oda is forrasztva, de ez ontogénül (önanyagúan) történhetett, mivel egyetlen ilyen díszű tárgyon sem látható semmilyen idegen forrasztóanyag. Írja továbbá, hogy mivel a gömböcskék igen sűrűen vannak és fényesek, a hatás igen szép. A gömböcskék legnagyobbjai is csak fél milliméter átmérőjűek.

Habár az etruszkok nem tartoznak a tulajdonképpeni magyar törzshöz, hanem az őstörök törzsünk egy már ősrégi időkben kivándorolt része voltak, ez azért még nem kell azt

⁵⁹ Magyar Néprajzi Értesítő folyóirat 1927. évf. 97. és 103. oldalain

⁶⁰ ...a Mezopotámiában ősrégi időkben szerepelt sumér nemzet a szemere törzsünk egy ősrégi időkben oda kivándorolt ága volt. Mégpedig ezek nem is az általunk az ásatások révén már meglehetősen ismert, de már eltörökösödött sumérok, hanem az ezek előtti, még régibb nemzet, amellyel a már törökös nyelvű sumérok csak elkeveredtek, és a régebbi, igazi és náluknál műveltebb ősumérok nevét csak, örökségként, fölvevették volt. (Magyar Adorján: Az ősműveltség. 196. o.) E rövid magyarázat Magyar Adorján szemere szóhasználatát igyekezett megvilágítani saját megfogalmazásában. Mai fogalmaink, illetve szóhasználatunk azonban nem magyarázzák meg kellőképpen Magyar törökös és eltörökösödött fogalmait. Nyilvánvaló, hogy a Kr. u. 500-as években Keleten lépő török, turkok nem törökösíthették el háromézer évvel korábban élő sumérokot. Az ő szóhasználatára szerint a Kárpát-medencéből kelet felé kivándorló népeleink gyűjtőneveként érvényes a török név, egyúttal nyelveik bizonyos fokú megváltozását is mintegy feltételezve, nem pedig egyes mai kutatók azon törekvését igazolva, akik származásunkat mindenáron a szó valódi, mai török értelmében kívánják igazolni.

⁶¹ Illustrazione Vaticana c. római folyóirat 1937. június 1-15-i, 11. sz. füzet, 486. o.

jelentse, hogy ilyen díszítésmód náluk is meg ne lehetett volna, ha csak mellékesen is, sőt látandjuk, hogy ez avar őstörzsünkénél is megvolt, csak hogy ezeknél a gömböcske neve *kertő*, *kertőke*, *bertőce*, *boróka* volt. Igen valószínűnek tartom azonban, hogy az etruszkok ezen díszítésmódja a tulajdonképpeni magyar törzsből származott, akiknek az arany is szent fémük volt.⁶²

Menjünk tovább ebben a régészeti ügyben kicsit beljebb, - nem sajnálva a kis kitérőt, - mert ez mutathat előbbre is. Vagyis, ha a mai eszünkkel dolgozó, de tízezer év múlva az akkori régészek újra felássák Magyarországot, - és persze mit sem tudnak párezer éves magyar történelmünkről – a leletek alapján annyi műveltséget különíthetnek el, amennyit csak akarnak. Százévente egyet legalább, hárommegyényi területeken. A tarsolyos honfoglalókként megjelenőknek ők sem adnak majd száz évnél többet, hisz nincs több lelet, amibe kapaszkodjanak. A 900-as évek vége táján elfogy a tarsolyos lelet. Bakay Kornél szerint⁶³ részben azért, mert a kijeviek legyűrik Kazáriát, így azok közvetítő kereskedő szerepe híján nem áramlik a közép-ázsiai eredetű anyag Magyarországra. Az elgondolás logikusnak tűnik, de éppen őszerinte kellett volna tarsolylemezeinket importálnunk (csak), aki olyan sokat tett a magyar régészet rendbe tételéért? A fentebb részletezett Mükéné-Magyarország-Etrúria vonal gömböcskés, granulációs aranytechnikája azt mutatja, sokat tudtak az aranyról erre felé is. Úgy gondolom, a helyben talált magyar földművesekkel összeolvadó Árpádiakkal is az történt, amit fentebb leírtam. A tarsolykészítő apa fia már nem azt tanulja meg, amit nagyapjától tudna, hanem saját kifejezési módot találva más jellegű darabokat készít, márpedig ma ez egy régésznek más népet jelent. Mi tudjuk, hogy közben ugyanazt a nyelvet beszéli, eszményei is hasonlóak, és eközben még őseit is tiszteli, csak másképpen. Ha mindezt tíz-tizenötezer éves távlatban tekintjük át, igen érdekes látványban részesülünk a régi kis műveltségek, kultúrák felsorolásakor. Annyi van belőlük, mint égen a csillag. Egy mai elgondolás, pontosabban a bevett régészeti gyakorlat szerint itt állandóan vándorlásokkal, népcserékkel és ehhez hasonlókkal állunk szemben, hiszen a különböző nevek alatt rögzített kultúrák valóban kézzelfogható eltéréseket mutatnak. Sőt, ezen az alapon mást nem is lehet látni, csak vonuló csoportokat, állandó tömegvonulásokat. Ha ezt egybe vetem az ötezer éves magyarnyelvűségről szóló elgondolással, amely éppen hogy a magyar nyelv fellelt állandóságára, és az őshonos földművelőkre épül, akkor elértem egy új következtetéshez is egyben. Ha ötezer évre visszamenőleg éppen az állandóságot találtam használhatónak, akkor ezzel a temérdek, látszólag hevesen változó régészeti anyaggal valami hiba van. Pontosabban talán az azt kiértékelő közfelfogással, abban az értelemben, hogy a mai régészet eszközeivel nem ismerhető fel népek, népcsoportok egymásba olvadása, netán közös műveltségben megvalósuló tovább élésük. Ugyanezen az alapon egyébként Európát képzeletben felásva ugyanígy el kellene majd tízezer év múlva különíteni az általános európai művészeti stílusok korait önálló műveltségekre – lásd reneszánsz, barokk, klasszicista, empire, rokokó, stb. Mi tudjuk ma, hogy ez lehetetlen feltételezés, de ők vajon tudni fogják-e? Mindenesetre mai eszünkkel eljárva téves eredményre jutnak majd. Nézetem szerint, és ez most sokkal fontosabb – magunkat a tízezer év múlva ásatók szerepébe képzelve – ma egy sor dolgot ugyanúgy helytelenül látunk a nálunk évezredekkel korábbi anyag értékelésében. Voltaképpen saját tudatlanságunkat pótoljuk elméletekkel. Nem mindegy azonban, hogy milyenekkel. Az indoeurópai vonulós, átvevős elgondolások javarésze csupán a fantázia szüleménye, leginkább csak arra alkalmas, hogy a zürzavarban megjelenhessenek diadalra éhes csapataik. Szerencsére ennél sokkal előbbre járunk, mert kézzelfogható példánk is van már. Kezünkben van a Kárpát-medence bronz, szkíták előtti anyaga, úgyszintén a szkíta anyag is. Ezt a kettőt kell összevetnünk a kelta anyaggal. Meg kell(ene) tudnunk állapítani belőle a vektorok elvén az összetevők összegét, mibenlétét. **Mi képvisel olyan erős**

⁶² Magyar Adorján: Az ősműveltség. Magyar Adorján Baráti Kör, Budapest, 1995. 75-76. o. Jegyzetekkel.

⁶³ Bakay Kornél: Őstörténetünk régészeti forrásai. Miskolci Bölcsész Egyesület, Miskolc, 1998. 313. o.

mondanivalót az összeolvadás előtti anyagban, amely az összeolvadás után is fennmarad, lényegében ugyanaz, és mi olvad fel az új nevű népesség immáron közös, megfogható és látható műveltségében és új kifejezőmódjában. Mert végül is erről van szó. Ugyanezt a műveletet el kell végeznünk minden sztyepei indítású Kárpát-medencei bevonulás után száz évvel későbbi időre vonatkoztatva is, mert addigra beolvadtak a beérkezők. Ha ezzel végeztünk, és már van önbizalmunk, gyakorlatunk, tudásunk, nekiláthatunk a Körös-műveltségtől kezdve a többinek. Hadd utaljak például olyan, a szerves műveltségben is egyre nagyobb jelentőségre jutó spirálok, forgórózsák évezredek át kitartó használatára még akkor is, ha nemcsak itt művelték a Kárpát-medencében. Ezek, illetve az általuk viselt mondanivaló úgy tűnik örök, alapozó jellegű. Végző soron leleteink között mégiscsak akkor juthatunk előbbre, ha figyelmünket az Emberre fordítjuk, szellemét megidézve többre juthatunk, mintha csak az anyagot forgatjuk kezünkben. Nem várok semmilyen áttörést a jövőben már az anyagelvű kutatástól, hisz valós és jól látható válaszokra képtelen ez a szemlélet. Az új magyar őstörténeti kutatómunka igen jelentős kutatási területéhez értünk így, amellyel éppen az elmondottak miatt a támogatott kutatás nem tud mit kezdeni. Fentebbi nyelvi és műveltségi fejtegetéseim azt is mutatják, hogy e kettő igen szorosan összefügg. Amikor magyarok vagy rokonaink után kutatók nem emberfajt keresek, hanem a magyar név alatt azonosítható népközösséget, hiszen mindig a bejövők olvadnak be a helyben lakókba. Akár embertanilag igyekeznénk különbséget tenni, akár más biológiai ismervek alapján (pl. vér, gének, stb.), mindig az derül ki, hogy népünk minden szempontból kevert. Egyetlen összetartó ereje nyelve és műveltsége. Emiatt határainkon kívüli véreink iskoláiért és hagyományaik megőrzéséért akár különféle praktikákkal "háborúzni" sem lenne indokolatlan.

Mindezek tudatában érdemes lenne áttekinteni a Kárpát-medence régészeti anyagát újra. Mert ha valóban drasztikusan le kell szorítsuk a műveltség elemeiben az ún. átvételi teória és a ma bevett vándorlási elképzelések alkalmazásának lehetőségét, könnyen meglehet, hogy az a rengeteg vándorlás, népek eltűnése, újak megjelenése talán nem úgy történhetett, ahogy az itt vagy ott megszakadónak vagy felbukkanónak tetsző régészeti kultúrákból következtetésként ma tanítják vagy látszik. Nyilván voltak jelentős, valóban dokumentálható népmozgások is, de fentiek szellemében jóval kevesebbre számítok. Az összetartozó területeken itt-ott megakadó kultúrákat leleteik alapján a régészet könnyedén tudja azonosítani. Ezzel nincs is gond talán. Felismerni egy újat két (vagy több) másik összeolvadásából, nos ez már keményebb dió. Ehhez már nem elég a leleteket kézbe venni, sokkal többet kell tudjunk az alkotó nép(rész)ek műveltségéről. Legalább annyival többet, hogy tudjuk, e műveltségbe belefér-e az elemzett tárgy, vagy sem. Nem vitatom, ez fáradságos munka, azt sem, hogy sokszorta több – nemcsak régészeti - tudásra van hozzá szükség, de megéri. Magam ezt nevezném összehasonlító- vagy mélyrégészetnek. Éppen egy ilyen példát hozok a bütykös ásólúd dunántúli és etrúriai ábrázolásairól. A kissé esetlen, darabos, vödörszerű hajdúböszörményi bronz szitula Etrúriába érve már bronzkorsóvá alakul. Az egyazonos kézzel vert, egyazonos szellemű bronzba vert gondolatot megtestesítő ábrázolás ott egy kecsesebb hordozóhoz jutott. Déliesebb megjelenése nyilván más, déli elszármazású alkotórészt is feltételez az egyébként rokon népben. Van is ilyen, a kisázsiaiak, krétiak. Mondhatnánk persze, hogy az innét nézve kecses kancsó a még karcsúbb görög vázához képest darabos, de csak ha meg tudjuk mutatni a kézzelfogható jelenlétet az etruszk társadalomban. Szintén elvileg, nem kizárható görögországi pelazg népesség bevonulása, megjelenése Etrúriába, hiszen Kr. e. 500 táján már nem álltak jól a ragozók ügyei ott, átköltözhetek minden további nélkül a biztonságosabbnak ítélt etrúriai közösségbe. Hangsúlyozom, elvileg, de nem kizárhatóan. Viszont ez igen jó magyarázat lehetne a görögös kifejezőmód megjelenésére, - a közös gyökereken túlmenően, - amelyet egyébként korábbra keltezni nehéz lenne. Ha tehát műveltségek alakulásáról esik szó a későbbiek során, igyekezzünk átfogóan érteni mindezt, akármelyik szelete is kerül elénk, akár tárgy, eszme

vagy éppen maga a nyelv, mert ezek egymástól nem elszakítható dolgok. Most térjünk vissza a nyelvi ügyekhez.

Namármost, ha ilyen módon sikerült meghatározni azokat az eseteket, amikor egyáltalán létrejöhetnek az indoeurópaiak által kedvelt szóátvétel lehetőségei, ezzel egyúttal rendkívüli módon sikerült leszűkíteni azok előfordulási valószínűségét, egyben az indoeurópaiak nyelvészeti elképzeléseinek jó része alól is kihúztuk a szőnyeget és az általuk őket támogatóknak tartott érvet a sajátunkat támogatóvá alakítottuk.

Marác László doktor hollandiai magyar nyelvész igen tekintélyes felkészültséggel rendelkező "szőnyeghúzó", olyannyira, hogy kutatási programot jelöl ki. Fentebb már idézett tanulmányában azt írja: "Vissza Czuczor-Fogarasi-hoz! - majd így folytatja:

Ehelyütt a magyar nyelv szóképzési elemeinek kutatására vonatkozó programot szeretném felvázolni, mely módszertani és nyelvészeti szempontból - a finnugrizmus alapelveivel ellentétben - valóban megalapozott. Abból indul ki, hogy a magyar nyelv saját szóképzési elemeit kell újraépíteni, s nem egy nem létező, feltételezett, adatolhatatlan nyelv alapelemeinek a segítségével.

1. A magyar szókincs egy szótagú gyökei az ún. CzFo.⁶⁴ magyar nyelv szótárban megtalálhatók. Ez a szógyöklista képezi a magyar nyelv szóképzési kutatásának, a nyelvrokonsági és egyéb összehasonlító kutatások alapját.

2. A szógyökök rokonai összegyűjtésével szóbokrokat tudunk felállítani, melyek hasonló alakú és jelentésbeli szógyökökből állnak. Ezt a munkát már részben Czuczor-Fogarasi elkezdte. E szótár a magyar nyelv erős belső összetartozását vázolja fel. Vezérlő elve, hogy a hasonló alakú és közös jelentésbeli mozzanattal rendelkező egyszerű szóképzési elemek egybetartoznak. Itt a szóbokor közös hangalakú gyökét teremtő gyöknek fogjuk nevezni. Ez olyan gyök, amely elvont, s amelynek nincs lineáris preferenciája. Ezt igazolja pl. a csekély/kicsi, illetve a kigy-ó/gyík szógyök rokonsága. Emiatt a CS-K, K-GY elvont gyök, mely mind a két "megfordított", irányban képezhetőek belőle szavak. A teremtő gyök módosulásait szilárd nyelvészeti szabályok határozzák meg.

Magánhangzók elvileg szabadon váltakozhatnak. Mássalhangzók csak ún. természetes hangtani kategóriák keretében függhetnek össze egymással, azaz a gyökök módosulásai csak hasonló jellegű mássalhangzók, illetve ugyanabban a helyzetben képzett mássalhangzók között lehetséges. Például a hasonló típusú mássalhangzók, k- és g- (rokon robbanó hangok) ker-ek és gör-be rokonságát engedik meg, illetve, z- és d-, ún. dentális hangok, víz és véd rokonságát engedik meg⁶⁵. CzFo. jelentésbeli korlátozást is alkalmaznak. A szógyökök nemcsak akkor rokonok, ha hasonló alakúak, hanem közös jelentésbeli mozzanatuk is van. A jelentésbeli mozzanatok náluk közvetlenül felismerhetők kell legyenek, például a K-R teremtő gyökkel kapcsolatos szóbokor elemei (lásd fentebb). Minden egyik szónak van egy kör-szerű jelentésmozzanata. Tekintettel arra, hogy a magyar gyökök nagyon régiiek, és más műveltségi korokból valók, jelentésbeli ismérvet (kritériumot) nem alkalmazhatjuk túl szigorúan, mert nem látjuk a "kézenfekvő" jelentésbeli összefüggéseket. Erre Magyar Adorján kutatásai is felhívják a figyelmet.

Ezért a magyar szógyök, illetve teremtő gyök-kutatási vezérelv nulla-hipotézise a következő: Hasonló hangalakú szógyökök egy és ugyanazon elvont teremtő gyök változatai és e szógyökök jelentésbelileg össze kell, hogy fűggenek. Ennek a lexikai kutató elvnek a következő következményei vannak:

1. A teremtő gyökök jegyzéke képezi a magyar szótár axiomatikus elemeit.
2. A teremtő gyököknek teremtő erejük van. Új szavakat, illetve "szóbokrokat" tudnak előállítani. Messze kitöltetlenek az üres szógyökök.

⁶⁴ Czuczor Gergely, Fogarasi János: A magyar nyelv szótára. 1862. Pest. 66-118. o.

⁶⁵ Pap Gábor: Jó pásztorok hagyatéka, magyar népművészet. Pódium Műhely Egyesület – Magányos Kiadó, Debrecen, 1993. 115-126. o.

3. Magyar gyöknek számít, amelyik valamilyen szóbokornak tagja. Idegen, illetve jövevénygyök olyan gyök, amelyik rokontalan.
4. A magyar szótárnak kohéziós ereje van. A szótár szóbokrokból áll, s nem elszigetelt szóképzési elemek halmaza.
5. A magyar szótár jelentésbeli mezőkben is felosztható. A teremtő gyök egy jelentésbeli fogalommal is összefügg. Emiatt a magyar a "tudás" nyelve, mert az ősi tudás teremtő gyökökhöz van kapcsolva. Magyar Adorján ezt kultusz-szócsoporthoz nevezi, mint például: rúd, réz, ráz, rez-eg, resz-ket, rozs-da, rózs-a, rőt. Ez a szóbokor a réz hangzási, formabeliségi, egyéb tulajdonneveivel függ össze.⁶⁶
5. (6.) A nyugati nyelvekben nem volt, illetve nem működik a teremtő gyök elve. Emiatt e nyelvek szótárai analitikusak. Minden egyes elem önmagára hagyatott. Minden jelentésnek külön-külön hangalak felel meg.
6. (7.) Szótári, nyelvrokonsági, illetve összehasonlító kutatásokat csak akkor lehet végezni, ha a teremtő gyökök, illetve a szóbokrok feltérképezése megtörtént. Addig nem szabad hozzáfogni.⁶⁷
7. (8.) Ezután a magyart bármilyen nyelvvel össze lehet vetni. Rokonyelvek lexikai szempontból azok a nyelvek, (a)melyek(nek) hasonló teremtő gyökei, illetve szóbokrai vannak. Itt az átadási-kölcsönzési irányt is meg lehet határozni. Ha van szópárhuzam magyar és nem-magyar szó között, és a magyar szó valamilyen szóbokor tagja, akkor a magyar az átadó nyelv.

A finnugrizmus nemcsak a magyar nyelv eredetét akarta tudatosan vakvágányra vinni, de egyben a magyar szótár összetartó erejét akarta szétszabdalni. Ha visszatérünk CzFo.-hoz és továbbvisszük, akkor újra beindulhat a magyar szóképzési kutatás, a magyar nyelv szóképzési összefüggéseinek más nyelvekkel való összevetése, a magyar nyelv eredetkutatása új lendületet kaphat. Azonkívül képesek leszünk a teremtő gyökök, szóbokrok elméletével régi összefüggéseket felderíteni, s megérthetjük Sir John Bowring angol nyelvész és diplomata 1830-ban tett megjegyzéseit a magyar nyelvről is.

A görög Herodotos nagy történeti műve egyik szkíta eredetmondája a következőképpen fest. Thargitaosz mondabeli szkíta király három fiának uralkodása kezdetén aranykincsek hulltak az égből. Mikor a legidősebb fiú odafutott, hogy a kincseket felragadja, a kincsekből tűz csapott ki. Ugyanígy járt a közbülső fiú. A harmadik, a legkisebb fiú azonban baj nélkül felvehette az aranykincseket, s így, ennek révén, ő lett a szkíták királya. A monda szerint négy aranyeszköz hullott le az égből: eke, járom, bárd (harci szekerce) és ivócsésze.⁶⁸ Ha megnézzük a tárgyak magyar elnevezését, ti. **ek-e**, **ig-a**, **f-ok-os**, **ak-ó**, akkor meglepő felfedezést teszünk. Ezek a szók egy és ugyanazon szóbokor tagjai, ugyanazon szógyök alapján képződtek, ez a -K. Ehhez kapcsolódik **ég** szavunk. Így a szkíta eredetmonda leolvasható a magyar nyelvből, a magyar szótárban rögződött. Figyeljük meg, hogy e szavak része egy még nagyobb szóbokornak, amelyben olyanok szerepelnek, mint **ig-e**, **j-og**, **ig-az**, **ig-ér**, **egy**, **ügy**, **agy**, **ok**, **ék**, **üd-v**, **id-ő**, **éd-es**, stb. Ez önmagában is meglepő adat, mert ezen a teremtésre, tudásra, világrendre utalnak. Úgy látszik, hogy ezek mind az éggel függnek össze. Nemcsak az aranytárgyakat kapták a szkíták, és tegyük hozzá, a magyarok, az égből, hanem még többet is. Ez további kutatást igényel. *(A szerző itt előadja Sir John Bowring sokat idézett véleményét a magyar nyelvről, amelyet magam is közreadtam korábban, sokadjára, ezért nem ismétlem meg. Ezután Marác doktor folytatja:)*

E sokat említett Bowring-idézettel kapcsolatosan néhány kérdés merül fel. Először is, miről beszél az idézetben Bowring? Másodsor, honnan vette Bowring a magyar nyelvről

⁶⁶ Magyar Adorján: Az ősműveltség. Budapest, 1995. 1044. o.

⁶⁷ Badiny Jós Ferenc: Ősi gyökér XXIV. 1996. 60. o.

⁶⁸ Grandpierre K. Endre: Aranykincsek hulltak a Hargitára. Budapest, 1990. és Baráth Tibor: A magyar népek őstörténete. USA, 1993.

való tudását, annak bátorságát, hogy ezeket kijelentse a magyar nyelvről. Harmadszor, mi az az isteni titok, amiről szót ejt. Sorban próbáljuk ezeket a kérdéseket megválaszolni. Bowring - mikor a nyelvről beszél - a szókincsre gondol, az akkori nyelvészeti gyakorlatnak megfelelően. Tudja, hogy a magyar nyelvi szókészlet elemek nagyon régiek, önállóan bontakoztak ki saját belső rendszerük szerint. A szótári rendszer keletkezése a szellemi világban gyökerezik. Feltételezhetjük, hogy Bowring, aki maga is beszélt magyarul, először is mindenképpen ismerte ezt a titkot, hiszen nem fogalmazott volna ennyire sejtelmesen, de mégis határozottan. Maga azonban nem kutathatta fel a magyar nyelv titkát, hiszen erről akkoriban nem létezett írás, nem valószínű, hogy magától rájöhetett volna. Ezt csak olyan embertől tudhatta meg, aki magyar anyanyelvű volt, nyelvész volt, ismerte az indiai elméleti nyelvészet alapjait, Panini grammatikáját a szanszkritről, jártas volt az ősi kultusznyelvekben, sumér, szanszkrit, stb., melyeket összevetett a magyarral, s ismerte az ősi műveltségeket és ismerte a szellemi világbeli bölcsességeket. Ezek a képességek 1830 körül csak egy emberben lehettek meg, ti. Kőrösi Csoma Sándorban. Ezt a feltevésemet erősíti meg, hogy Bowring ismerte, sőt támogatója volt Kőrösi Csomának.⁶⁹

Így feltételezhetjük, hogy Bowring-ot csakis Kőrösi Csoma avathatta be a magyar nyelv isteni titkaiba. De mi is ez az isteni titok? Minden magyar gyök tagja valamilyen nagyobb egységnek, a szóbokornak, s így minden gyök képviseli a nagyobb egységet. Így a pars pro toto elv érvényesül. A kisebb egység képviseli egyben a nagyobb egységet is. Ha a világmindenség, a teremtés is erre az elvre épül, akkor megérthetjük, hogy miért boncolhatunk a magyar szótár kutatásakor isteni titkokat.^{70,}

Fentiekből temérdek dolog következik. Legelsősorban az, hogy akinek nem ilyen a nyelve az nem tud minket "tanítani", másodsorban pedig az, hogy miután az indoeurópai nyelvek nem ilyenek, nem is taníhattak bennünket, vagyis **nem vehettünk át tőlük semmit, mert ez éppen fordítva történt.** Van még egy igen jó érvem ennek alátámasztására, nevezetesen az, hogy Árpádi magyarjaink avar kincseket visszaszerző hadjáratain kívül a Kárpát-medenceiek soha nem jártak nyugaton, nem vezettek Európa ellen hódító háborúkat, de - és ez a legfontosabb - nem is telepedtek rá Nyugat-Európa indoeurópaiak által meghódított vidékeire, mivelhogy megelégedtek a Kárpát-medencében való életükkel. Mindebből az is következik, hogy a Kárpát-medencében megtelepedett sztyeppeiektől Európa Róma bukása után nem szerezhette ősnépi eredetű szóátvételeit, mint ahogy mi sem szereztünk tőlük semmit. Vagyis az indoeurópaiak magyar (sumér, hurri, stb.) gyökszavaikat még azok fellépése előtt, az őslakos keltáktól, etruszkoktól kellett vegyék! Az Alpok környékén még találhatnánk kisebb avar csoportokat, de az egész Ibériai félsziget ősnyelvi gyökeinek nagy száma egyértelműen igazolja: a Kr. e. 500 és Kr. u. 500 között nincs más nép a színen, akitől ezt átvehették Európa népei. Ezt megelőző Kárpát-medencei népkivándorlásokról tudunk ugyan Kinder és Hilgemann: Atlas zur Weltgeschichte⁷¹ c. könyve alapján, de erről később szólok. Igen fontos annak hangsúlyozása, hogy e kiáramlások még Róma szereplése előtt kellett megtörténnenek, ha pl. a latinban fellelhető ősnyelvi anyag magyarozatát akarjuk megadni. Az ősnyelvi népesség beáramlása Itáliába (Pó-menti vaskori műveltségek) és a földrész nyugati felébe ill. etnogenezise a földrész benépesülése során, majd a keltákkal (cimmericiek és szkíták) bezárólag adhat valódi magyarozatot mindazon ma rögzíthető nyelvi következményekre, amelyekre egyáltalán nem illik az "elintézett" kifejezés. A kelták földrésznyi elterjedése - hozzáértve most a szintén ősnépi elszármazású etruszkokat, ligúrokat, ibéreket, nem beszélve a székelyekről, szárdokról is, - és felszívódása Európa népességében így teszi érthetővé a mai európai nyelvekben hemzsegő sumér-kelta-magyar

⁶⁹ Bíró József: Kőrösi Csoma Sándor és a szabirok. Los Angeles, 1988. 57-58. o., és Budapest, 1998. 84. o.

⁷⁰ Dr. Marác László: A finnugor elmélet tarthatatlansága nyelvészeti szempontból. Amszterdam, 1997. 21-25. o. Jegyzetekkel.

⁷¹ Köln, 1987.

nyelvkincs azonosítását. A finnugorokkal és törökökkel vélhetően hasonló mértékű egyezéseket találunk majd, mint Gosztonyi prof. a nyelvtani elemek vizsgálatakor. Mindenesetre igen meglepő lenne, ha nem így lenne, legalábbis tanulmányaink alapján. A további következtetéseket az Olvasóra bízom, mindenesetre újabb “túloldali”, döntőnek szánt érvet hagyhatunk magunk mögött. Ne tévesszen meg senkit, hogy az eredeti kelta nyelvnek - és későbbi változatainak - alapos elemzése magyar nyelvészek feldolgozásában még nem készült el, hisz erre “épeszű” nyelvész eddig Magyarországon nem vállalkozhatott. Timaru-Kast Sándor eddigi munkássága feltehetően hatással lesz az itthoniakra.

A K - R magyar teremtő gyök Eurázsia nyelveiben

Úgy gondolom, ha eddig eljutottunk, érdemes lépnünk még tovább. Marác László fentebb előadott gondolatmenetét felvéve a szóbokor és a teremtő gyök újbóli alkalmazásáról a magyar nyelvelemzésben most rögzíthetjük, hogy Czuczor és Fogarasi elméleti munkássága kézzelfogható eredménnyel jár. Pusztán szemléltetési szándékkal összehasonlítottam 25 eurázsiai nyelvvel a magyar K-R gyök által képzett szóbokrot. Céлом ezzel a figyelem felhívása olyan meglévő és általam is látott valóságra, amelynek feltárása és elemzése a továbbiakban lesz a nyelvészek dolga.

	Magyar	Latin	Olasz	Portugál
1	kar	iacertus, corp us, ordo	braccio, corp o, corp o	braco, corp o, corp o docente
2	karám	cr ates	recinto	cur ral
3	karika	circ ulus	cer chio	aro, anel, cort ar ás rodelas
4	karima	margo	tesa, ala	borda, margem
5	kéreg	cort ex, cr usta	scor za, cro sta	cort ica, cro sta, cort ex
6	kerek	rotundus, orbiculatus	rotondo, tondo, circ olare	redondo, circ ular
7	kerék	rota, de: alci cr ura frangit	ruota	roda
8	keres	quaer o	(ri) cer care	pro cur ar, bus car
9	keret	forma, margo	corn ice	moldura
10	kerget	ago, pello, per sequor	cacciare	per seguir
11	kering	in orben agor, circ umagor, circ umferor	gir are, rotare, grav itare	circ ular, gir ar
12	kerít	saepio, circ umdo, circ umvenio	recingere	conse guir , obter
13	kert	(g) hort us	giar dino	jardim, hort a
14	kerül	(de)fugio, (e)vito,	evitare, fuggire, scansare	evitar, fug ir
15	kerülőt tesz	circ uitu utitur	fare un giro	dar um rodeio, de erdőkerülő:

				guarda-florestal
16	kerület	ambitus, circuitus	circ conferenza	contorno, circuito , cerc o, circumferencia
17	kerülő	fugiens, evitans, (út) circuitu utitur	giro	desvio, rodeio
18	korona	corona	corona	coroa
19	korong	orbis, discus, rota figuralis	disco	disco
20	kör	orbis, circulus	circolo , cerc hio	circulo
21	körít	circumdo	contornare, guarnire	guarnecer
22	környék	loca vicina, quae alci loco circumiacent	dintorni	arrendores, cercanias
23	környez	circumdo	circ condare, cingere	ambiente, circumvizinho
24	köröz	in orbem (circum)agor, circumferor	(describere) cerc hi	circular
25	körül	circum , circa	intono (térben), circa (kb.)	avredor de, cerca
26	körzet	regio	circuito , giro	distritio, area, circuito
27	kurta	brevis, praecisus	corto , beve	curto
28	kürt	cornu , bucina	corn o, tromba	corn o, corn eta
29	görbe	(in) curvus	curvo	curvo , curva
30	göröngy	gleba	zolla, gleba	torráo, gleba
31	gurul	provolver	rotolare, ruzzolare	rolar, vir rolando
		22 70 %	21 67 %	24 77%

	Magyar	Spanyol	Holland	Svéd
1	kar	brazo, coro , cuervo	korps , koor	arm, kör , församling
2	karám	majada, corral (marháé),	schaapskooi	farfalla
3	karika	auillo, aro	kring	(k)ring , skira
4	karima	borda, ala	scherpe kant, rand	kant, hattbrätte
5	kéreg	corteza , costra . ld. a portugálban!, cascara	korst	skorpa
6	kerek	redondo	kring vormig, circel vormig	circ kelförmig, avrundad
7	kerék	rueda	wiel, rad	hjul, radbrak
8	keres	buscar	(af)zoeken, trachten, te verkrijgen	söka, leta
9	keret	cuadro	bouw, orde, stelsel	ram

10	kerget	perseguir	vervolgen, voortzetten, najagen	jaga, förfölja
11	kering	dar vueltas, describir, girar, circular	cirkelgang, kringloop	driva
12	kerít	buscar, procurarse	verkrijgen, koppelen	inhängna, skaffa
13	kert	jardin, huerta	tuin	tradgard
14	kerül	(re)huir, evitar, caer en las garras: karmaiba kerül		ga runt
15	kerülöt tesz	(erdőkerülő) guarda-bosque	een omweg maken	
16	kerület	contorno, circumferencia	cirkel, omtrek	omfang, område, distrikt
17	kerülő	rodeo, revuelta	omweg	som kostar
18	korona	corona	kroon	krona
19	korong	disco, torno (fazekas)	disk	skiva
20	kör	circular	cirkel, (k)ring	krets, cirkel
21	körít	aderezar, guarnecer	garneren	garnering
22	környék	alrededores, cercanias	omgeving	omgivning, trakt, de kringboende
23	környez	ambiente, circundante	om(k?)ringen	omge
24	köröz	circular, requerir	cirkelen	cirkulera
25	körül	alrededor, cerca	rondom, in de buurt	runt omkring, omkring
26	körzet	departamento, circuito, zona, ámbito	district, streek	område, omkrets
27	kurta	corto	kort	korthuggen, kort
28	kürt	bocina, cuerno, corneta	horen, hoorn, cornet,	horn, (kémény): skorten
29	görbe	recorrado, curvo	curve, bebogenlijn	skev, krokig
30	göröngy	gleba, terrón	klont, kluit	klump, koka
31	gurul	rodar, volcarse	rol, wals, krul	rulla
		23 74%	18 58 %	14 48 %

	Magyar	Sumér*	Kelta(ír)**	Angol
1	kar	kar (L.376)	crobh, crág	arm, choir
2	karám	kar-am, kar (L. 333)	cró	pen, fold
3	karika	šu-gur	caor	(h)ring, hoop

4	karima	<u>kar</u> (L. 376)	c <u>uimhais</u> , <u>cuar</u>	edge, border, brim
5	kéreg	—	<u>carr</u>	bark, <u>crust</u>
6	kerek	<u>kír</u> (L. 483)	<u>corr</u>	round, <u>circ</u> ular
7	kerék	—	<u>car</u>	wheel, de: <u>car</u> – autó
8	keres	bar?***	<u>cuar</u> dach	look for, seek
9	keret	<u>kír, kér, gur</u> ₄ (L.483)	<u>clíath</u>	frame, mount
10	kerget	—	<u>crennat</u>	chase, pursue
11	kering	<u>gur, qur, kur</u> (L.111)	<u>cuir</u>	revolve, <u>circ</u> ulate
12	kerít	<u>kčr</u>	<u>clái</u>	<u>procure</u>
13	kert	<u>gar, kar,</u> ^{GIS} <u>giri</u>	<u>gort, garth</u>	<u>garden,</u> <u>court</u> (udvar)
14	kerül	<u>kír, lah</u> ₄	<u>corr</u>	<u>require</u>
15	kerülőt tesz	—	<u>corrigh</u>	go a roundabout way
16	kerület	<u>kar, kure,</u> <u>kurtum, gur, gür</u> ₄	<u>corr</u> adh	<u>circumference</u>
17	kerülő	—	<u>cor</u>	roundabout way, detour
18	korona	—	<u>coróin</u>	<u>crow</u> n
19	korong	<u>gur</u> ún (L.69)	<u>ceir</u> nín	disc
20	kör	<u>gar, kar, gur</u> ₄	<u>cur</u>	<u>circ</u> le, ring, round
21	körít	—	<u>cóir</u> igh <u>cóir</u> íú-körítés	side-dish, <u>garnish</u>
22	környék	<u>kur</u>	<u>críoch,</u> <u>críos</u> -övezet	surroundings, environs
23	környez	—	ag <u>guair</u> deall	endose, surround
24	köröz	—	<u>guair</u> deall, <u>guair</u> e	(make) <u>circ</u> les
25	körül	<u>gur</u> (L.111)	<u>cruinn</u> ach	around, about
26	körzet	<u>har</u>	<u>críoch</u>	district
27	kurta	<u>kur</u> u, <u>kar</u> u, <u>ku</u> ₅	<u>garr, gair</u> id, <u>ciorraigh, giorraigh</u>	<u>short</u> , brief, <u>curt</u>
28	kürt	<u>kar</u> -nu, <u>kír, kir</u> ₆	<u>corn</u>	<u>horn, corn</u> et
29	görbe	<u>gar, gur</u> ₂	<u>cuar</u>	<u>curved</u>
30	göröngy	<u>giri</u> in, <u>gur</u> un, <u>giri</u> n	<u>crean</u>	clod, lump
31	gurul	<u>gur</u>	<u>car</u>	roll
	Fellelt gyök:	21 100 %	31 100 %	16 51 %

* - A sumér nyelvi anyag kidolgozásához nyújtott segítségért köszönettel tartozom Imre Kálmán és Dudás Rudolf sumerológusoknak.

** - A kelta nyelvi anyag Dr. Timaru-Kast Sándor kelta szógyűjteménye. Köszönet érte.

*** - Magyar Adorján szerint az avaroknál előfordul a k-b mássalhangzóváltás, pl. kertőce - bertőce

	Magyar	Német	Dán	Francia
1	kar	rArm, s Korps , r Chor	arm, korps	bras, choeur, l'ordre, le corps
2	karám	rPferch, rKamp, rHag, eHürde	fold	parc, par quer
3	karika	r(h)Ring, rReifen, r Kriegel	(k)ring , cir kel	cer ceau
4	karima	rRand, e Kreupe	kant, skygge, flange	bord, cour onne, bride
5	kéreg	eRinde, e Kruste	bark	écor ce, grume, cr ouse, sub cr ustal
6	kerek	rund	rund, cir kelformet	round, arrondi, cir culaire
7	kerék	sRad	hjul, (szólásban): skr ue	roue
8	keres	suchen, verdienen	soge, lede	cher cher
9	keret	rRahmen	ramma, af gra ensning	cadre, bordure
10	kerget	jagen, treiben	jage	poursuivre
11	kering	kre isen, zir kulieren	dreje rundt, cir kle	tournoyer, decrire des cer cles
12	kerít	einfassen, umzännen	skaffe	enclore, entourer, par quer
13	kert	r Garten	have	jardin, cour til
14	kerül	meiden	ga en runde	détour, éviter
15	kerülőt tesz	einen Umweg / Abstecher machen	afstikker, svink ae arinde	
16	kerület	rUmfang, rUm kre is	distrikt, om kr ets	pourtour, contour, cir cuit
17	kerülő	rUmweg	afstikker. Omvej	détour
18	korona	e Krone	kr one	cour onne
19	korong	eScheibe	skive	disque, cir culaire
20	kör	r Kreis , r Zir kel	cir kel, kr edsformet	cer cle, cir culaire
21	körít	gar nieren	gar nere	gar nir
22	környék	eUmgebung, eGegend	omgivelser	coutrée, environs
23	környez	umfangen	omgive, om kr ause, om kr ede	environner
24	köröz	kre isen, zir kulieren	kr edse, cir kle	tourner en cer cle
25	körül	rings(her)um	om kr ing	atour (de)
26	körzet	rUm kre is	kr eds	district, cer cle

27	kurta	kurz	stumpet, raj gr aes	court
28	kürt	s Horn , s Korn ett	korn et, horn	cor , corn et, trompe
29	görbe	krumm	kur ve	cour be
30	göröngy	holperig	klump, knold	motte, glebe
31	gurul	rollen	trille, rulle	rouler
	Fellelt gyök:	15 48 %	18 58 %	20 64 %

	Magyar	Szlovák	Orosz	Szerbhorvát
1	kar	rameno, zbor, chór	ruká, hor	ruka, zbor, hor , kor
2	karám	oh rada	zagón	obor, tolo
3	karika	kruh , krú zok	koljócó	beocug, karika
4	karima	okraj	kajmá, kr aj, flánec	obod, porub
5	kéreg	kora	korá , kor ka	kora , lub
6	kerek	okrú hly	krug lij	okrug ao, okrug lo
7	kerék	koleso	koleszó	tocak, kotac
8	keres	hladat	iszkáty	traziti, de: nema šta da se car i - nincs it mit keresni
9	keret	rám	ráma, okru zsénie	okvír, ram
10	kerget	hnat	gnáty	goniti
11	kering	tocit sa, krú zit, cirk olovat	kr uzsényie, cirk uljáciá	kr uziti, kolati, cirk ulisati
12	kerít	okrad it	dosztáváty	og rada (kerítés)
13	kert	záhr ada	zabór, ogr áda	bašta, vrt
14	kerül	urobit zachadzku		obici, dospeti
15	kerülőt tesz		obhogyity	obici
16	kerület	obvod, okres	okrú zsnoszty	obujam, kr uzsnica
17	kerülő	hájník	obhodnij	stranputica
18	korona	kor una	kor óna	kr una
19	korong	kotúc	diszk	kolut, diszk
20	kör	kr uznica	krug	krug , kr uzsnica
21	körít	oblozit, prí kr m	gar nirovaty	obloziti, gar nirati
22	környék	okolie	okr észnoszty	okolina
23	környez	získavat, náklanat	okru zsity, okr észtnij	okolina, sredina

24	köröz	krúzit, krúzkovat	kruzsityszja	kruziti, šestariti
25	körül	okolo, koho	vo krug	okolo, de: zemlja se okrece
26	körzet	o kruh , rajón	o krug	rejon, rajon
27	kurta	krátky	korótkij, krátkij	kratak
28	kürt	roh, trúba, (szóösszetételben): vy kr icat do svetu - világgá kürtöl	gorn , rog, rozsók, trubá	truba, rog, kornet (ista)
29	görbe	krivý, krivka	krivój	kriv
30	göröngy	hruda	korn	gruda
31	gurul	gúlat	katityszja	koturati se
	Fellelt gyök:	19 61 %	20 64 %	17 55 %

	Magyar	Ukrán	Lengyel	Bolgár
1	kar	ruká, rádu, hór	ramie, reka, corpus , grono, chór	ruká, tjáló, hór
2	karám		zagróda, plot, ogrodzenie	
3	karika	obruacs, kolo, krug	kolo	koleló, obrucs
4	karima	kr aj, raut, kaimá	obwódka, rondo, modlitva chór alna	periféria, krój
5	kéreg	korá , liko	skorupa	korá
6	kerek	kruglij	o kragly , kolisty	krúgul
7	kerék	koleszo	kolo	koleló
8	keres	sukáti	szukac	turszja
9	keret	ráma	rama, za kr es	rámka
10	kerget	gnáti	pedzic	gonya
11	kering	ruhatiszja, krut iszja	kr azic, kr ecic	kr uzsá
12	kerít	ob gor odzsvati	o kr azac	o gr ada
13	kert	szad	o gr ód, sad	gr adina
14	kerül	obhoditi	unikac	bjágám
15	kerülőt tesz	o hor onyec (csósz)	o kr azac	bjágám
16	kerület	o kr uzniszty	rejon, obwód, o kr eg	rajón, obikólka
17	kerülő	obhidnij, kr uzsnij	o kr ajazacy	okoleny, gór szki
18	korona	korona	korona	koróna
19	korong	diszk	kr azek	diszk

20	kör	<u>krug</u>	kolo, <u>krag</u>	<u>krúg</u>
21	körít	podati z <u>garnirom</u> , pri <u>krasati</u>	<u>garnirovac</u>	<u>garnitúra</u>
22	környék	<u>kráj</u>	okolica	okólnoszt
23	környez		otaczac	<u>okruzsényie</u>
24	köröz	<u>kruzsiti</u>	<u>krazic</u>	<u>kruzsá</u>
25	körül	nav <u>krugi</u>	naokolo	okolo
26	körzet	<u>okrug</u> , rajon	obwód, <u>okreg</u> , rejon	ucsásztuk
27	kurta	<u>korotkij</u>	<u>krótki</u>	<u>krátuk</u>
28	kürt	truba, <u>gorn</u>	róg, trábka	trubá, rog
29	görbe	<u>krizij</u>	<u>krzywy</u> , <u>garbaty</u>	<u>krív</u>
30	göröngy	brila, gliba, <u>gruda</u>	<u>grud(k)a</u> , trudnosc	búca, pruszt
31	gurul	katitiszja	tozcyc	turkáljam
	Fellelt gyök:	21 67 %	21 67 %	15 48 %

	Magyar	Finn (y=ü, ä=e)	Észt	Török
1	kar	käsivarsi, <u>kuoro</u>	käsivars, <u>koor</u>	kol, <u>koro</u>
2	karám	aitaus, <u>kar</u> sina		agil, arkac
3	karika	rengas	ring, rôngas, vörn	halka
4	karima	renna, lieri		
5	kéreg	<u>kuori</u> , <u>kaarna</u>	<u>koor</u>	kabuk
6	kerek	pyöreä	ümargune, ümar, ümarik	yuvarlak, <u>teker</u>
7	kerék	pyöreä, ratas	ratas	<u>çark</u> , <u>tekerlek</u>
8	keres	etsiä, hakea	otsima, toga otsima	ara-
9	keret	kehys(te)	raam, raamid	<u>cer</u> ceve, cember
10	kerget	ajaa, <u>kark</u> ottaa	ajama	ardina düs
11	kering	<u>kiertäa</u> , <u>kierellä</u> , <u>kaarrella</u>		seyelân, akma
12	kerít	aidata	aiaga piirama, tarastama	
13	kert	puntarha	aed, roktaed, viljapunaed	bahce
14	kerül	välttäa, <u>kar</u> ttaa	vältima	er-, gel-
15	kerülöt tesz	<u>kaarrella</u> , <u>kaartaa</u>		
16	kerület	ympärysviiva	piirkond, ringkond	bucak, çember

17	kerülő	<u>kar</u> tteleva, <u>kiert</u> ävä	rajon	(út) dalasik yal
18	korona	<u>kru</u> unu	<u>kr</u> oon	tac
19	korong	kiekko, <u>kähr</u> ä	ketas, ratas	
20	kör	ympyrä, <u>kierr</u> os	ring, sôor, ringkond	çember, daire
21	körít	tarjota lihan lisäksi keitettyä		
22	környék	ympärys	ümbrus	civar
23	környez	ympäraidä	keskkond, miljöö	
24	köröz	<u>kiert</u> ää		
25	körül	ympäri	paiku, ümber, ringi	<u>ceur</u> esinde
26	körzet	piiri	piirkond, ala, rajoon	bölge
27	kurta	lyhyt		kisa
28	kürt	torvi, <u>korn</u> etti	pasun	<u>korna</u> , klakson
29	görbe	väärä, <u>kävr</u> ä, <u>kiro</u>		<u>car</u> pik
30	göröngy	kokkare, kakkara	kamakas	
31	gurul	pyöriä, <u>kiert</u> ä	veerema	yalpala
	Fellelt gyök:	15 48 %	3 10 %	7 22 %

	Magyar	Cseh	Baszk*	Görög
1	kar	rámé, <u>chor</u> , sbor	beso	<u>κορ</u> ο, (kor)
2	karám	<u>ohr</u> ada	othan	
3	karika	obruc, <u>kr</u> ouzek, <u>kruhy</u>	uslai, <u>ger</u> ereze (cseresznye)	<u>κορ</u> κοζ (kr)
4	karima	<u>okraj</u>	<u>koro</u> , <u>korona</u>	
5	kéreg	<u>kura</u>	azal, axal	
6	kerek	kulatý, <u>okrouhlý</u>	<u>ingur</u>	
7	kerék	kolo	errola	
8	keres	hledatí neco	<u>ikertu</u>	<u>κερ</u> δίζω (ker)
9	keret	rám	uztai	
10	kerget	hnáti	jarraigo	
11	kering	<u>kr</u> ouziti, <u>cirkulovati</u>	itzuli	

12	kerít	(za)opatriti, <u>ohrada</u> (kerítés)	<u>kor</u> relen	
13	kert	z <u>ahr</u> ada	<u>gor</u> te	
14	kerül	zajítisi	ma <u>kur</u> ta	
15	kerülőt tesz		ma <u>kur</u> ta	
16	kerület	obvod, <u>ok</u> res	in <u>gu</u> ru	
17	kerülő	oklika	ma <u>kur</u> ta	
18	korona	<u>kor</u> una	<u>kor</u> o, <u>kor</u> ona	<u>kor</u> ωνα (kor)
19	korong	katouc	biribil	
20	kör	<u>kr</u> uh	<u>kur</u> ubil	<u>gur</u> ω (gur)
21	körít	oblozeni	<u>hor</u> nitu	<u>gar</u> vitoupeç (gar)
22	környék	okoli	<u>her</u> ri	
23	környez	obkloporat	in <u>gu</u> ratze	
24	köröz	<u>kr</u> ouziiti, delat <u>kr</u> uhy	in <u>gu</u> ru	
25	körül	kolem	in <u>gu</u> ruan	
26	körzet	obvod, <u>ok</u> res	<u>her</u> rialde	
27	kurta	<u>kr</u> átký	labur, mutz	
28	kürt	roh, (szóösszetételben): roz <u>kr</u> iceti neco do sveta - világgá kürtől	adar	<u>kor</u> veτα (kor)
29	görbe	<u>kr</u> ivý	ma <u>kur</u> tu	<u>kur</u> τοç (kur)
30	göröngy	<u>hr</u> ouda	mo <u>kor</u>	
31	gurul	kouleti se	<u>kar</u> akildu	
	Fellelt gyök:	18 58 %	21 67%	8 25 %

* = A baszk szószedetet Sugár Dénes és Frank szívességének köszönhetem

	Magyar	Román	Tibeti (fonetikus átírásban)
1	kar	brat, <u>corp</u> , <u>cor</u>	lakpa
2	karám	strunga, turc	
3	karika	veriga, inel, <u>cerc</u>	lung, gé- <u>ker</u>
4	karima	bor, <u>gard</u> ina	
5	kéreg	<u>sco</u> arta, <u>cr</u> usta	pak-pa
6	kerek	rotund, <u>circ</u> ular	gó- <u>kor</u>

7	kerék	roata	kh or-ló
8	keres	a canto	chö-va
9	keret	rama, pervaz, cer cevea	
10	kerget	a alunga	kh ior-né-dró-va
11	kering	a se invirti, a circ ula, a cur ge	yó-ju- kh or-va
12	kerít	a in gr adi	dom-pa, ra-va
13	kert	gr adina	dum-ra
14	kerül	a ocoli	kh or-va
15	kerülőt tesz	ocol	jö-ra
16	kerület	circ umscriptie	ke-rá
17	kerülő	indirect	
18	korona	cor oana	csi-cu, csö-pen
19	korong	disc	kh or-ló
20	kör	cer c	gó- kor
21	körít	a gar nisi	
22	környék	imprejurime	
23	környez	a inconjura, a in cer ni	kor -va (körülvöz)
24	köröz	a se invirti in cer c	chel-va
25	körül	imprejur, cir ca, cam	kh or-la
26	körzet	circ umscriptie	
27	kurta	sc urt	tok-ca
28	kürt	corn , trompeta, go arna	tung
29	görbe	cur bat	kukkucsépa
30	göröngy	bul gar e, gr unz, z gr untur	dokdó
31	gurul	a se rostogali	
	Fellelt gyök:	21 67%	10 32 %

	Magyar	Német	Korábbi német nyelvváltozatok: ófelnémet (ahd), ószász (asächsich), germán (ger.), középfelnémet (mhd), gót, stb.)
1	kar	rArm, s Kor ps, r Ch or	arm
2	karám	rPferch, rKamp, rHag, e H ürde	pferrich, pferrik, perk, park, parrock, hac (mhd), hag (ahd), hago (asächsich), hurt, hurd, horde

3	karika	r(h)Ring, rReifen, r <u>K</u> ringel	rinc, hring , reif > a kreisförmigból, rife, rifi, raip, krinc , kringr
4	karima	rRand, e <u>K</u> reupe	rant, rand, krampa , krumm
5	kéreg	eRinde, e <u>K</u> ruste	kruste , krusta , rinte (mhd), rinda, rinta (ahd), birke (mhd), birihha (ahd)
6	kerek	rund, <u>kre</u> isförmig	rond, ront, kreis
7	kerék	sRad	rat, roto (latin)
8	keres	suchen, verdienen	suochen, suohhen, sokjan (gót)
9	keret	rRahmen	rame, rama, ramft, raam, ranft
10	kerget	jagen, treiben	jagon, jaghen, jaga, triben, triban, dreiban (gót)
11	kering	<u>kre</u> isen, <u>zir</u> kulieren	kreis
12	kerít	einfassen, umzännen	zun, zuin
13	kert	r <u>G</u> arten	garte , garto , garda , ghorto-s , ghordho-s
14	kerül	meiden	umbiegan
15	kerülőt tesz	einen Umweg / Abstecher machen	umweg,
16	kerület	rUmfang, rUm <u>kre</u> is	kreis , zirkel , circil (latin)
17	kerülő	rUmweg	wec, wigs
18	korona	e <u>K</u> rone	corona (ahd), krône (mhd)
19	korong	eScheibe	schibe, sciba
20	kör	r <u>K</u> reis, r <u>Z</u> irkel	kreiz , kreit , kret , krijt
21	körít	<u>gar</u> nieren	warnjan (germ.)
22	környék	eUmgebung, eGegend, rUm <u>kre</u> is	umbegeben, umbigeban, gegende, gegendte
23	környez	umfangen, umringen, um <u>kr</u> änzen	umberingen, umberinc, umbi[h]ringen, krengzen
24	köröz	<u>kre</u> isen, <u>zir</u> kulieren	kreizen (mhd), zirkel , kurrendieren (latin)
25	körül	rings(her)um	umbe, umbi, um,
26	körzet	rUm <u>kre</u> is	districtus (latin)
27	kurta	<u>kur</u> z	kurze , kurzi , curtus (latin)
28	kürt	sHorn, s <u>K</u> ornett	haurn (gót)
29	görbe	<u>kr</u> umm	krump , chrump , krom , crumb ,
30	göröngy	holperig	
31	gurul	rollen	kugel, koller, kuller
		31-ből 18 58 %	Forrás: Duden 7. Das Herkunftswörterbuch 31-ből 13, 42 %

Ez a táblázat a **K - R** magyar teremtő gyökről azt bizonyítja, hogy négyezer évvel a sumérok fénykora után és jó kétezer évvel a kelták és etruszok után ma egész Európa a ragozó ősnyelven alapuló gyököt illetve szókinccet használ. Most igazán mondhatnám, hogy Európa ma szógyökeiben magyarul beszél(!), de nem mondom, mert “csak” a K - R gyökről beszélek - legyen az bármilyen néven nevezett nem-ragozó “indoeurópai”-nak tekintett nyelv.

Maradjunk a K - R teremtő gyöknél, mint kiindulópontnál. A mostani helyzetet véve teljesen mindegy, hogy a K - R származékokat hogyan ejtik ki ma, jó kétezer évvel később - legyen az az olasz **circolo**-csirkolo, a német **Kreis**-krejsz, az angol **circle**-szörkl, a szláv **kruh** (kör) stb., - a lényegen nem változtat, egészen egyszerűen magyar gyökből képzett szavakat használnak saját kiejtésük szabályainak megfelelően a magyar nyelvtan nélkül. Marác László fentebbi 7. (8.) szabályát megtoldva a nyelvtani feltétellel, immáron kétszeres

érvem van az indoeurópai elgondolásokkal szemben, ez a szóbokr és nyelvtan együttes alkalmazása az átvételi irány meghatározására. A nyelvtani feltétel itt arra vonatkozik, hogy véleményem szerint nem elegendő a szavak egyeztetése nyelvek összehasonlítására, de igen fontos a ragozó nyelvek nyelvtani sajátosságainak elemzése is a rokonságok illetve leszármazások irányának megállapítására. Miután az ősnyelvi (magyar-magyar-subar-sumér, de általában véve is az uraltáji ragozó nyelveket) nyelvtan sehol sincs meg náluk, - legfeljebb romjaiban - Marác kitételei ezért az indoeurópai nyelvek tekintetében bőségesen megfelelnek a szűrés elvégzésére. Az ősiség nem vitatható, hiszen a ragozók történelme és nyelve az időtlenségben gyökerezik, míg az indoeurópaiak létezése és nyelve a Kr. e. 2000-et megelőzően alig adatható érdemben. A majdan elvégzendő uraltáji nyelvek összevetésekor azonban már szükségünk lesz a nyelvtan alapos összevetésére is éppen saját érdekünkben, nyelveink összetartozásának kétséget kizáró igazolásában. A közreadott nyelvi KÖRKép, azaz a K-R szóbokr nem teljes, de ettől nem silány, hisz Marác éppen azt mondja, ha az összehasonlított nyelvben akár csak egy szó is nem e gyöktől származik, az mind azt bizonyítja, hogy tőlünk vették át a szóbokr elemeit. Tekintsük át a mellékelt táblázatok alapján Európa és a világ sok-sok fontos nyelvén, miről is beszéltem eddig.

A **K - R** magyar teremtő gyök (itt most csak részlegesen tárgyalt) szóbokra alkotóelemeinek előfordulása a világ nyelveiben különösen gyakori. A gyök más nyelvben való - általam elvégzett - azonosítását a gyök vastagabbra szedésével jelzem. A felmérés körülményei teljesen sterilek, kéziszótárnál nagyobb forrást nem használtam, nem teszek etimológiai megjegyzéseket, nem használom a műveltségi elemeket is feltáró értelmezési módszert, és nem vizsgálom azt sem, lehetek-e az indoeurópai és egyéb nyelvek között további, esetlegesen másodlagosnak tekinthető átvételek. Kutakodásunk végeredményének szempontjából ugyanis mindegy, honnét vették a szavakat, nyilván azért vették át, mert szükségük volt rá, vagyis nyelveik annakkor nem alkottak fogalmakat a kérdéses tárgyról, cselekvésről, fogalomról. Ilyen értelemben a felvétel kommentár és következtetésmentes. Ajánlom azonban más kutatóknak nyersanyagként a gyűjteményt vagy leletet, mert az kísérszöveg nélkül is beszél.

Néhány észrevételt mégis tennem kell az összképről. Mindenekelőtt megállapíthatónak tűnik, hogy Európa mai nyelveiben igen masszív és kiterjedt - mondhatjuk alapozó erejű - sumér-(magyar, kelta, etruszk) eredetű alapréteg van. Ezen nem is érdemes nagyon vitatkozni. Annak viszont érdemes utánanézni, mi módon kerülhetett ez a - maradjunk egyelőre a sumér elnevezésnél - rengeteg ősi alapszó a világ, de különösen Európa mai nyelveibe. Különösen kirívó a portugál és spanyol 75 % körüli, továbbá a latin, olasz, francia nyelvekben fellelt K - R gyökök aránya, amely 65-70 % körüli. Adódik a feltételezés, hogy az etruszk és a kelta nyelvek miatt, hisz mindkét esetben igen hosszú ideig, évszázadokig tartott az együttélés a latinokkal és germán-frankokkal. Igen ám, de akkor az etruszk és kelta igen hasonlóan kellett legyen, mondhatni: azonos, mert egyezéseik is közös gyökerűek. Igen, ez lehet a helyzet, és éppen a latin és olasz egyeztetések 70 % körüli eredménye támogatja a felvetést. Feltűnő a germán nyelveknél tapasztalt 50 % körüli meglehetősen állandó arány is - túl magas, főleg pl. a svédekénél, akik ugye nem jöttek át a szárazföldre, miután azonban a finnekénél magasabb arányt mutatnak, nem mondhatjuk, hogy körrel kapcsolatos fogalmaikat tőlük szerezték volna. Nyilván erre is van magyarázat. Nem véletlenül vontam be a vizsgálatba a korábbi német nyelvvaltozatokat. Az ónémet nyelvekben meglévő gyökarány arra mutat, hogy a mai németben rögzítettek nem előzmény nélküliek és ugyanúgy hordozták az ősi magyar gyököt, ahogy a maiak is ezt teszik. Mindez arra is rávilágít, hogy igen régi szóátvételekkel van dolgunk, amelyek immáron ott is igen mélyen gyökereznek. Ezen időbeli hátrálásunkkal kétségtelenné tehetjük most az ókorban lezajlott átvételt. Feltűnő a "kert" és "körít" szavak makacsul állandó ragaszkodása is a nagyon erős ősi "gar" sumér gyökhöz. Ugyanígy találunk olyan szavakat is, amelyek - pl. kerges - úgyszintén makacsul nem jelennek meg gyökeikben,

kivéve éppen a portugált és spanyolt, akik viszont ma is használják. Általában érzékelhető, hogy a magyar szóbokor néhány, esetleg egy-két alapváltozatát veszik csak át, és ezeket használják a szóbokorba tartozó többi szó megjelenítéséhez is, mint pl. cir-, Kreis- zir-, stb. Ugyanígy feltűnik a “korona”, “kurta” és “kürt” szavaink minden várakozással ellentétes makacs - szinte betűre látható - azonossága majd minden nyelvben. Feltűnik még az is, hogy az a bizonyos indoeurópai mássalhangzó-torlódás igen szerény, jellemzőnek általában nem tekinthető 10 % körüli arányával, inkább csak a germánokra és szlávokra igaz, főképp a “Kreis” szó kiterjedt rokonsága miatt. A finnek csak a középmezőnybe kerültek, ezzel szemben a törökkel felsültünk, 20 % körüli aránya világos üzenet a finnugor-török hívőknek, bár itt mindenképpen számításba kell venni Kemal Atatürk nyelvújítását, amely a török nyelvet jónéhány ősi gyökétől szabadította meg, indoeurópaiakra cserélve azokat. Még a tibeti is jobb a töröknél 30 % körüli arányával. Ennyit a török rokonságról, már legalábbis abban az értelemben, hogy tőlük vettük volna át szókincsünk tetemes részét. Ha most a finnt és a törököt egymás mellé állítva azt látjuk, hogy nyelvtanukban a sumér-magyar nyelvtani elemek közel felét őrzik, azzal különös megállapításra juthatunk. Nevezetesen arra, hogy a Kr. e. III-II. évezred fordulója táján megvalósult sztyepei együttélésünk idején bőven volt alkalmuk ezek átvételére. Műveltségbeli fejlettségüket mutatja, hogy erre képesek voltak távoli rokonaink lévén, szemben a görögökkel, latinokkal, germánokkal és szlávokkal, akik viszont erre nem voltak képesek, pedig legalább ugyanolyan sokáig éltek elkeveredve őseinkkel, mint az etruszkok Itáliában.

A szláv nyelvek általánosan 50-67 % körül szóródnak és ugyanaz tapasztalható, mint a germánoknál. Néhány, - a véletlent már kizáró számú - esetben megjelenik a “t” mássalhangzó a “k” helyén (pl. tromba, truba a cornet (kürt) mellett); vagy a horvát “traziti” (keres), a román “tarc” (karám), a portugál “torráo” (göröngy), - általában hangugratás kíséretében - ami arra mutathat, hogy a szokványos g-k, zöngés-zöngétlen párosnak lehet egy még előbbre, a felső fogakhoz tolt, hangsúlytalannak szánt változata is az indoeurópaizálódás folyamatában.

Magyar Adorján szerint nem feltétlenül erről lehet szó ez esetben: Igaz ugyan, hogy nyelvünk *kürt* szava a kőrös szócsoporthoz tartozik ugyanúgy, mint egyébként a latin-olasz *cornus-corno* (kornusz-korno) és a német Horn, amelyek egyaránt jelentenek úgy szarvat (tülköt, türköt), mint kürtöt is, de viszont az olasz *tromba* és a szerb-horvát *truba* = kürt szavak tisztán török szócsoporthoz (magyar) szavak, habár ezekből az árja nyelvérzék az első magánhangzót már ki is hagyta, de amelyek a kihagyás előtt kétségtelenül *toromba*, *turomba*, *turuba* alakúak voltak. Miután azonban népünk a kürtől, kürtölni igénk helyett ma is szokta mondani hogy tülköl, türköl, tülkölni, türkölni, eszerint kétségtelen, hogy kellett létezzen tülök, türök avagy turuk szó úgy szarv, mint kürt jelentéssel is. Azt is meg kell még jegyeznem, hogy a szerb-horvát rog = szarv és kürt szó a latin-olasz cornu-corno = szarv és kürt szónak csak megfordított kiejtése; mivel azonban a szómegfordítás törvénye az árja nyelvekben nincsen meg, ebből az is következik, hogy ezen kőrös szócsoporthoz szavak ősnyelvükből kerültek az árja nyelvekbe, vagyis hogy kőrös őstörzsüinktől származtak oda.⁷²

Nem kevésbé izgalmas észrevételeket tehetünk a szlávokkal kapcsolatban. Az oroszban - kelta befolyás hiányában – sztyeppén maradt néprészeink beolvadása miatt találni nagyszámú átvételt, és tegyük hozzá, hogy a körrel kapcsolatos szóképzéseik igen jók, szabatosak, nem gépies ismétlések, szemben a többi, az oroszokhoz képest távolabbi szláv nyelvekkel. Ez természetesen nem az átvevőt dicséri, hanem a jelek szerint fölös számban beolvasztott magyar törzseket. E törzsek az orosz etnogenezis idején (is) éltek saját hazájukban, amikor a szlávok (és a normannok) nagy számarányának nem tudtak már ellenállni, és végül felszívódtak a szláv tengerben. Végezetül pedig feltűnően, szinte

---

⁷² Magyar Adorján: Az ősműveltség. Magyar Adorján Baráti Kör, Budapest, 1995. 600. o.

jelzésszerűen, "szignifikánsan" jelentkezik az indoeurópai nyelvekben a képzés szegényessége, ha szembeállítjuk a teljes magyar szókézzel. Jó néhány látható összefüggést is felvázolhatnánk a továbbiakban, de végül is az igazi kérdést kellene megválaszolni, hogyan került e sok azonos gyökű szó e nyelvekbe. E lelet nem kikerülhet, létezik, ezért magyarázatot követel.

A bemutatott nyelvi táblázatok jó néhány messzebbre mutató kérdést is felvetnek. A portugál (77%) és spanyol (74%) nyelvben tapasztaltak azt mutatják, hogy a Régi Keletről származó sumér, vagy azzal felülrétegzett nyelvet beszélő ibér alapnépesség + kelta betelepülés + ráadásul szintén ősnyelvi befolyás alatt kialakult rátelepedő latinok - ez a recept az eredményhez. Ha ezt a Kárpát-medencében tették volna, vagy Ibéria nem lett volna olyan átjáróház a történelem folyamán, mint amilyen, tökéletes magyarok lennének azzal a különbséggel, hogy nem felejtettek volna el ragozni. Ez tehát nem az az eset, mint a latinoké, sőt arra kell gondolni, hogy éppen a latinok közbelépésére felejtettek el ragozni a félszigeten, - hozzátehetem, - a sajátjukon, Itáliában is. Az már csak ráadás, hogy a portugál és spanyol jóval kevésbé gépiesen használja a K - R gyököt, mint a többiek, kitapintható a szavak értelmének erősebb megléte. Az Ibériai félszigeten is találtunk tehát valamit. A mai indoeurópaiak szerint ott nem jelentős kelta jelenlét volt, inkább csak elkeveredtek volna az ibérekkel és váltak együtt keltiberré. Ez rendben is lenne, csak hogy az ibérek jelenléte eszerint még rá is erősített a nyelv fennmaradására. Emiatt nem mondhatjuk, hogy az ibérek indoeurópai nyelvet beszéltek volna, hisz ebben az esetben a kelta már velük elvesztette volna a ragozó jellegét. Elég okunk van így arra, hogy a félszigeten gondoljunk köztörténetet módosító eseményekre vagy helyzetekre. Annál is inkább, mert ott is a szokásos történet szerinti a római hódítás. Kr. e. 212-205. között a katonai győzelmük zajlik le. A szabadsághoz szokott keltibér nép ezt követően 181-174 között, 154-ben és 144-ben három szabadságharccal lázad fel a mindenben átgázoló római hatalom ellen. Pontosán ugyanazon koreográfia szerint, ahogy később Pannonia, majd Erdély ugyanolyan keleti keltái is fellázadnak ellenük. Ugyanaz a mentalitás látható Ibéria félszigetén is, amint máshol, a keleti kelták lakóhelyein is.

Igen tanulságos a román nyelv 67 %-os szereplése e körképben. Gyakran hangsúlyozott francia és latin műveltségük mellett a mélyben ott vannak a magyar gyökök csendben és szótlánul jelentős arányban. Talán mégis lehet, sőt van is valami hiba nyelvük hivatalosan kinyilatkoztatott elszármazási elméleteivel. A szárnyaló elméletek ugyanakkor képesek meríteni Kelet-Európa rájuk eső része és az Észak-Balkán 2500 évvel ezelőtti nyelveiről közkézen forgó, meglehetősen kevert ma elterjedt elgondolásaiból, amelyek az ottani alapnépesség származását illetik. Kelet-Európa előzményei keretében részletesen is visszatérek a kérdésre, most csak annyit jegyzek meg, hogy arrafelé is kelták, dákok, géták és basztarnák, sőt szkíták éltek. Nehéz, szinte lehetetlen ugyanakkor összeegyeztetni a rómaiak szereplésével a jó ezer évvel későbbi bizánci és szláv vezetésű román etnogenezist. Okkal tehetjük fel, hogy nyelvük ellatinosítása során közvetve is kaptak nem egy magyar gyököt, bár emiatt azokat nem annak tekintik.

Ahogy a latin nyelvekben tapasztalni a legnagyobb arányú szóátvételt, felmerül következtetés, hogy e jelenségnek esetleg köztörténeti vetületei is lehetnek. Ha ugyanis a latin - vegyük először ezt a nyelvet, - a táblázatban mutatott arányban szorult alapnyelvi szókinccs átvételére, arra kell gondoljunk, hogy kis híján beolvadtak az etruszkokba - ha csak pusztán a K - R gyök vizsgálata alapján mondanék véleményt. Nyilván e beolvadást valami megakadályozta, amiről ma nem lehet olvasni sehol. Legfeljebb Meszlényi Róbert Imre⁷³ munkájára gondolhatunk, aki szerint "A kultúra legjellemzőbb ismérve a nyelv. Nyelvünk szerint tartozunk egy nemzethez vagy egy közösséghez, így a nyelv az identitás legfőbb

---

⁷³ Meszlényi Róbert Imre: Az ó-európai nyelv. Bazel, 1997. Kézirat.

mércéje. Egy régészeti lelet napvilágra kerültével a nagyközönséget leginkább az érdekli, hogy kik voltak a lelethátrahagyók és milyen nyelven beszéltek, - ami legtöbbször kideríthetetlen. Az ókori népek azonosítására az őstörténet-tudomány a nyelvészetet és az interdiszciplináris tudományágakat együttesen hívja segítségül. Az együttműködés szinergiái hatását viszont csökkenti az a tény, hogy a nyelv eredete csak ritkán azonos az etnikum eredetével. Az egymást támogató kutatások jobb hatásfoka érdekében (mielőtt bármihez is kezdenénk) ildomos megállapítani azt, hogy a fenn említett két társadalmi réteg közül melyik nyelve öröközte meg. (*Meszlényi egy-egy népet hódítókból és meghódítottakból állónak tekint – megjegyzés tőlem.*)

- Ha a hódítók nyelve maradt fenn, akkor a nyelvészet annak a sikeres etnikumnak a múltját segíti föltárni, amelyről az annalesek szólnak,

- de ha az elnyomottak nyelve maradt fenn, akkor a nyelvtudomány konfliktusba kerül a krónikákkal és a feljegyzésekkel, miáltal kontradikció keletkezik az együttműködésben.

Ezek után megérthetjük a “melyik népréteg nyelvét beszéljük?” kérdés fontosságát, melyre a válasz nem nyilvánvaló. A nyelvek küzdelmében, a rabszolgatartó társadalmaknál általában az uralkodó nyelve került ki győztesen, ellenben az autochtonokra rátelepedő elnyomók elvesztették nyelvüket.⁷⁴” A szerző itt kifejezetten az Árpád-kori magyar nyelvi fejleményeket vette célba, de úgy gondolom annál jóval általánosabb értelemben sikerült megragadnia a kérdést. A latin-etruszk, de különösen az ibériai ügyekben fellelt mai nyelvi állapot alapján azonban valami hiba máris van, ugyanis a hódítók nyelve nem győzött “elégg”, szinte vereséggel felérő győzelmet arattak az etruszkokon - és most már vegyük oda az itáliai keletieket (keltákat) is, akik a Pó-völgye, a későbbi Gallia Cisalpina államalkotó népe volt. A nyelvüket - pontosabban szókincsüket - vették el a jelek szerint, a hozzátartozó nyelvtant mellőzve. Ha pedig nem győzött igazán a latin, tovább kell keresgélünk a lehetséges kutakodások irányát. Egyfelől a nyelvészetben van sok feladat még a továbbhaladáshoz - ebbe az etruszk alapos tanulmányozását is beleértem, - mert nagy mennyiségű írott anyagra fentiek közül csak tőlük számíthatunk. Részint a megfejtetlen tábláikra, részint a még vélhetően mindig földben pihenő és ki nem ásott korszakos iratokra. Róma és a római szerzők tudósításait, kezdeti időszakának gyér anyagát már ismerjük, abból sokkal többet már nem tudunk meg. Másfelől a latin nyelv feltűnően kis arányú - majdnem vereségnyi - győzelme ellentmondást rejt a valósághoz képest, magyarul nem egészen úgy kellett történnie annak a bizonyos latin-etruszk összeolvadásnak, ahogy azt ma tudjuk. Sőt, a feltárt nyelvi körkép tanulságait tovább vezetve arra gondolhatunk, hogy a betelepülő latinok korábbi nyelvüket – szavaikat - elveszítve azonosultak volna az etruszk tömegekkel, de nyelvi sajátosságait csak abban a vonatkozásban tudták érvényesíteni, hogy lefaragták annak ragozó jellegét. Erre már csak azért is gondolnunk kell, mert igen hosszú ideig éltek egymás mellett. Ez az eset kísértetiesen hasonlít az akkád nyelv kialakulásához is az egykori Sumerben, és egyben feltehetővé teszi az indoeurópai nyelvek ma újabban elterjedt felfogás szerinti spontán kifejlődésének lehetőségét, amennyiben elfogadjuk, hogy ezen indogermanizálódási folyamat bárhol bekövetkezhető nyelvtani kategóriaként értelmezhető, nem pedig szerves nyelvalakulásként. Akárhonnét is nézzük e bonyolult kérdés kialakulását és lehetséges elvi megoldását, mindenképpen valós nyelvi közegben modellezhető csak e ma még kissé ködösnek ható folyamat. Anélkül azonban, hogy túlságosan mélyre hatolnánk e kérdés filozofikus megközelítésébe, mindenképpen rögzítenünk kell, hogy véleményem szerint igenis valós és megfogható történelmi helyzethez köthetően kell a kifejtést is elindítani. A jelek szerint az etruszk nyelvi kérdés összességében nemcsak abban fejezhető ki, hogy származását illetően milyen tulajdonságokkal bírt korábban, hanem az éppen itt felvázolt egyedi nyelvalakítási szerepében lehetnek eddig fel nem tárt jellegzetességei. A korábbi

---

⁷⁴ Meszlényi Róbert Imre: Az ó-európai nyelv. Bazel, 1997. Kézirat. 3-4. o.

elképzeléseken tehát mindenképpen túlléptünk abban az értelemben, hogy ragozó nyelvnek könyveltük el határozottan, ezt az etruszk nyelvi fejezetben be is mutatom. Fejtegetéseimben a részben abból később kialakult új nyelvre, a latinra okozott befolyásának körülményeit taglaltam.

A germán nyelvekben, de különösen a franciában fellelt gyökszavak más oldalról lesznek érdekesek. Gyökerük nem az etruszkban, hanem a keltában keresendőek elsősorban, de tagadhatatlan a későbbi latin felülrétegződés is, ahogy Ibériában is történt, csak nem olyan intenzíven, hisz mintegy 150 évvel későbbi volt náluk a római megszállás. Ezen felül Gallia jóval egységesebb volt nyelvében és szervezettebbnek is bizonyultak a hispániai keltibéreknél. Ha magunk elé idézzük a Turániak őstörténete c. fentebbi fejezetben elemzett Kelet-európai síkság népi és nyelvi viszonyait, láthatjuk, hogy a nagy folyó völgyekből szétáradó ősnépi etnikum tette lakottá e hatalmas területet. Származása ugyanaz, mint a Brit-szigetek és a földrész nyugati felén megtelepülteké, mint túlnyomó alaprétegé, jelentős részük azonban Kárpát-medencei megálló után vágott neki az északabra vonulásnak, majd a cimberi és szkíta nyugatra vonulással és felülrétegződéssel állt elő az a népesség, akiket keletiként (keltaként) ismerünk. Az ő esetükben nem kihangsúlyozott keltaságuk, pedig semmiben sem találunk más eredőket etnogenezisüket illetően. Skandinávia felől a Kr. e. II. században indul meg a germán betelepülés. Ma már nem beszélünk róla, de nyilvánvalóan háborúk árán kerültek be az öreg földrész belsejébe vikinges lendülettel. Háborúikat az ősnéptől származó földművesekkel folytatták végeláthatatlan sorban, míg nem sikerült első hídfőállásaikat megalapítani. A földműveseket legyőzve és a maradékkal együtt élve olyan szókincs birtokába kerültek, amelytől azóta sem tudtak megszabadulni, így az ma - jó kétezer évvel a csaták után - azonosítja az átvevőt. Azok a germán törzsek, amelyek később nyugat felé vonultak, újabb ősnépi részlegekkel kerültek kapcsolatba és keveredtek el - ezúttal már Gallia és Brithon földjén, - csak tovább szaporíthaták műveltségi elemeiket a további szóátvételeikkel.

E nyelvi körkép azt is mutatja, hogy a szóbokorban végzett egyeztetések száma arányosan csökken, ha távolodunk a kelta-etruszk törzsterületektől. E tény annál is inkább meglepő, mert sokat emlegetett finn és török rokonaink nyelveiben - akiktől az indoeurópaiak szerint sok mindent tanulnunk kellett volna, - az egyezések aránya nem azt adja, amire számíthattunk, de a nagy finnugor és török elméletek mai súlyánál elvárható nagyságrendekkel kisebb, a törökökre nézve pedig szinte a semmivel egyenlő. Hozzáteszem újra, továbbra is a K - R gyök körében végzett gyűjteményről van szó, nem pedig nyelvek közti teljes összehasonlításról. Eddigi fejtegetéseim - úgy látom - alaposan kimerítik a fentebb már újra idézett Meszlényi-féle ellentmondás feltételeit,⁷⁵ vagyis ezek látványos ellentmondásban állnak a ma oktatott történelemmel, a nyelvészeti ügyeket már nem is említtem. E kemény és makacs ellentmondások feloldását csak részben tudom megtenni az okok feltérképezésében a fenti logikai úton, az igazi választ igen alapos és szakszerű nyelvelemzések adhatnák meg. Mivelhogy azonban eddig e tárgyban tudomásom szerint a Czuczor - Fogarasi - Magyar A. - Badiny - Maráczy kör alkotta kutatókon kívül más nem dolgozott, külföldi nyelvekkel történő összehasonlításra egyedül Magyar Adorján vállalkozott itthon Ősműveltség c. művében, ő is inkább szemléltetési szándékkal; nyugaton az ő kutatásairól nem is hallottak, nemhogy kutattak volna - ezért a nyelvészet új feladata lesz komolyabban utánanézni az itt felvetett kérdéseknek. Egy vitázó kedvű indoeurópai nyelvész már mondaná is, hogy felfedeztem (újra) az indoeurópai ősnyelvet - amit ők már régen eltemettek, - és persze mi is tőlük vettük át körrel kapcsolatos szavainkat. **A dolog valóban úgy áll, hogy újra felfedeztük a valódi indoeurópai ősnyelvi forrást, - amit ők kétszáz év alatt sem találtak meg sehol, - de ez nem az övék, hanem a ragozó nyelvűek ősnyelve,**

---

⁷⁵ Meszlényi Róbert Imre: Az ó-európai nyelv. Bazel, 1997. Kézirat. 3-4. o.

vagyis a miénk. Ennek a ragozó ősnyelvnek szavait használják ma Indoeurópiában szélteben-hosszában nyelvtana nélkül.

Nem véletlenül vettem fel e nyelvi táblázatba a korábbi, több száz évvel ezelőtti germán-ónémet nyelveket, nem feledkezve meg a többszöri indoeurópai hatásokat kiszélesítő nyelvújításokról sem, mint ahogy pl. Luther Márton bibliafordításával is tette ezt a némettel. Áttekintésük és az ott rögzíthető fellelt gyökök száma további eligazítást ad arra nézve, hogy hozzávetőleg mikor kerülhettek a mai nyelvekbe az ősi magyar gyökök. A fellelt arányok eszerint kisebbek a mai nyelvváltozatokban rögzített arányoknál. Adódik a következtetés, hogy az ősi ragozó gyökök áttelepülése és átvétele a mai nyelvekbe azóta is, most is folyamatosan zajlik! Ezúttal azonban már nem a magyar és a kelta az átadó közvetlenül, hanem a latin nyelvek és a latinnal igen erősen átszőtt angol nyelv. **Vagyis nagyon úgy tűnik, hogy a mai Európában általános, a latinalapú és angol nyelvek által gerjesztett erőteljes, földrésnyi méretű nyelvi kiegyenlítődés folyik már teljes lendülettel, tovább terjesztve a 2500-2000 évvel ezelőtt a keltáktól, etruszkoktól, Kárpát-medenceiektől, a ragozóktól átvett ősnyelvi szókincset. Tárgyszerűen tekintve a kérdést, nincs más kiterjedt alapnépesség Európában, amely nem az átvett alapnyelvet beszélte volna, és nincs más alapnépesség, amelybe a hódítók beleolvadhattak. Amikor műveltségek és nyelvek átvételéről beszélünk semmi mást nem tekinthetünk, csakis a meglévő helyi valóságot. Ez a mindig kikerülhetetlen valóság pedig nem más, mint a helybenlakó földművesek nyelve. A beolvadók csak ezzel és semmi mással nem szembesülnek, ezt kell átvenniük, legyűrniük (vagy átformálniuk) arányszámuktól függően.** Emiatt szűkül le drámai módon az indoeurópai nyelvészet mozgásteret is.

A mai nyelvkiegyenlítődés elsőszámú katalizátora a tömegkommunikáció és az írott sajtó, amely rátelepszik a népekre, nyelveikre. Mindez egyben azt is mutatja, hogy már ma javában folyik a majdani Európa egységes nyelvének kialakulása ősnyelvi ragozó alapokon és indoeurópai mezbe bújtatva. Az európai egységesülési folyamat mindenesetre az egy nyelv használata felé mutat, amelynek előállta csak idő kérdése. Azt is lehet előre tudni, hogy takarékosági alapon kezdenek majd hozzá az egynyelvűség megvalósításának. Mi magyarok ebbe természetesen soha nem mehetünk bele, mert az népi személyazonosságunk felszámolását jelenti. A kelta-magyar újbóli elterjesztése viszont nemcsak saját nyelvünk megőrzését jelenti, hanem egy egész földrészt juttat egy nagyságrendekkel magasabb fejlettségű nyelvhez és ezáltal ősi alapokon nyugvó műveltséghez. Vannak talán, akiket e gondolat ma mosolyra visz, de ha majd a multik, a nemzetközi cégek boltjaiban külföldiül, valamilyen primitív szlengen beszélve kell majd vásárolnunk, arcukra fagy a mosoly. Aki felismeri e végeláthatatlan folyamatot, vérmérséklete és hagyományai szerint válaszol rá. Egy nem-ragozó (indoeurópai) nyelvű általában nem talál kivetni valót e latin-angol terjeszkedésben, mert úgy gondolhatja, még közelebb kerül az antik hagyományokhoz. Azért sem feltűnő e folyamat, mert e fiatal nem-ragozó nyelvek egyébként is folytonos alakulásban vannak. A franciák időről időre kampányszerűen védekeznének a rájuk zúduló idegen, leginkább angolszász elemektől, de ez csak házi perpatvar, ugyanazon családon belüli vélt sérelmek sorolása. A németek viszont alázatosan hajtják nyakukat a latin és angol nyelvözön guillotinja alá, a köznyelvük hemzseg a nem-germántól.

Mi ragozók gyökeresen másként élhetjük meg e folyamatot. Létünket és hagyományainkat fenyegető áradatnak tekinthetünk minden olyan jelenséget, amely nyelvünket és annak szerkezetét megbontani igyekszik. Az idegenség beáramlása bomlaszt és elsüllyeszt, rombolja az egyéni és népi azonosságot, mert tudásunk nyelvünkbe van beleírva. Magyarul a beigért nagy európai egyesülés számunkra életveszélyes kaland, tudatosan vállalt önfelszámolás veszélye, mert népünk létét teszi kockára némi támogatásért cserébe. Ha lenne olyan magyar kormány, ha mindegyik kormány olyan lenne, amely garantálja saját

műveltségünk ápolását mindenáron, talán hihetnénk az európai jövőben. Ahol azonban sokan belülről bomlasztják szét a magyar műveltséget álságos jelszavak és okoskodások mögé bújva, ott sok jóra nem számíthatunk. Megfogalmazom érthetőbben is. Ha ma Magyarországon immáron állítólag szabad országban következmények nélkül bárki köznevetség tárgyává meri tenni a magyarok magyarságát, műveltségét, az nemcsak maga tehet saját udvariatlanságáról, de azok is, akik már az első próbálkozása után nem hajítják ki az országból. Az ilyen viselkedést boldogabb országokban szigorúan megtorolják. Nyelvében él a nemzet, mondjuk gyakorta igen helyesen. Ha e kincset felhígulni hagyjuk, magunknak ártunk vele. Az ártalom lehet fölöslegesen használt idegen szavak elterjesztése, lehet segédigés szerkezetek nyakló nélküli használata – *el fogok menni*, holott az *elmegyek* ugyanazt jelenti, - de ha pl. a gyanu (kapu, zsalu, áru) típusú szavainkban a rövid u-t hosszú ú-ra cserélik a hivatalos nyelvtanászok, ugyanúgy a romlás irányába hatnak. Ezeknél van egy még fontosabb érvem is nyelvünk óvására, nevezetesen az, hogy ha a magyar szembekerül egy másik, nem-ragozó nyelvvel, akkor először nyelvtana kerül veszélybe, egyszerűen azért, mert az idegen azt megtanulni nem tudja és nem is akarja. Éppen ezért a magyar nyelvhelyesség felügyelőinek kellene a lehető legkonzervatívabb nézetek szerint kezelni a magyar helyesírást, sőt tovább megyek. Kellene tartsunk egy hivatalos, hatósági jellegű nyelvőri kart, amely a ránk zúduló idegen kifejezéseket nyelvünk hagyományainak szellemében elnevezni lenne képes. Nemcsak a vadul burjánzó idegen üzletnevek, de az élet minden területén beözönlő idegen fogalmak is “magyarításra” várnak. Pontosabban magyar megfelelőik rendeltetésszerű használatára, nem pedig a kényelmesen szajkózott átvett szavak nyakló nélküli alkalmazására. Az esetek többségében segítene a másokat majmolás mellőzése is.

A nyelvőri testületre célozva nem a hivatalosnak tekintett mai gyakorlat lesz a megoldás. A Czuczor-Fogarasi – féle szóbokrokban gondolkodni képes tudósokra van szükség, akik az újonnan elnevezendő fogalmakat az ősi szóalkotási szabályokkal képesek megalkotni. Ha a magyar nyelvet, mint a betűk (hangok) által szóbokrokban építkező, majd képzőkkel bővített variációs rendszerként tekintjük, akkor láthatjuk, hogy - Marácز szerint - távolról sincs kimerítve minden lehetőség benne. Vagyis ha nevet kellene adjunk egy új, pl. kör értelmű jelentésmozzanatot is tartalmazó fogalomnak, akkor meg kellene nézzük, mit nem használunk még a rendelkezésre álló változatok közül. Így – csak kifejezetten az elvi példánál maradva – egy olyan körpálya elnevezése, amely mondjuk egy mesterséges műhold Föld körüli pályáját vagy annak síkját akarná kifejezni, akkor azt éppen kurony-nak is elnevezhetnénk, mert e szót még eddig nem használtuk semmire sem. A magánhangzó választása is tükrözhet vagy hordozhat jellemző adatot, esetünkben talán a mély magánhangzó a távoliségra, nagy méretre utalhat. Úgy gondolom, hogy a magyar nyelv ehhez igen hasonló elveken jött létre. Ehhez azonban egy igen kemény feltételnek is fenn kellett állnia, nevezetesen az, hogy népünk minden tagja – feltételezhetően a mágusokkal, tanítókkal, a szellemi életet vezetőikkel egyetemben – öröklött tudásának birtokában maga is teljes joggal elnevezhetett bármit, bármilyen fogalmat. Vagyis a szerves műveltséget bírók saját személyükben is alkalmasak kellett legyenek egyenként is a műveltség alakítására. Ettől szerves ez a műveltség. Nem volt szüksége szavakat átvenni sehonnan sem, mert nyelvét maga állította elő. Nem volt szüksége szóátvételekre. Ettől szellemi nép a ragozók népe és a miénk is, és ősi szerves műveltségének magas szintű, mindenkire kiterjedő, általános és termékeny birtoklása a kulcs a nyelv folytonosan zajló felépítéséhez. Az országban ma nagy lendülettel folyó szerves műveltségi kutatásokat így most kiterjeszhetjük a nyelvre is. Mert erről van szó: voltaképpen a szerves nyelvészetet találta fel Czuczor és Fogarasi, csak tudatosan eddig nem neveztük meg lényege szerint. Ez a nyelvőri testület nem indogermanizált magyar akadémikusokból áll majd, hanem az újra feltámadó, a szerves műveltségben felnőtt mágusok alkotják meg. A magyar nyelv reneszánsza lesz e felismerés

gyökeret verésének kezdete. Gyermekünket nem más, idegen, selejtes elképzelések mentén átvett sületlenségekre kell megtanítsuk, hanem olyan általános tudás birtokába juttatni, amely önálló cselekvésre teszi őket alkalmassá. A magyar iskolarendszer erre nagy vonalakban még a közelmúltban is megfelelt. A mai külföldi lendülettel átalakított egyetemek és más iskolák félművelt, korlátozott cselekvőképességű rabszolgák kiképzésén túl másra nem tűnnek alkalmasnak, ezért ezekre nincs igazán szükségünk. Előbbire viszont nagyon is, jobban, mint máskor korábban. Sajnálatos módon Európára hivatkozva rombolják szét éppen ma is e nagy hagyományokkal rendelkező oktatási rendszerünket. A lebutítás eszerint feltétele lenne a reménybeli csatlakozásnak?

És akkor most, hogy az európai nyelvekben fellelhető K - R gyök azonosításairól tett észrevételek és a róluk folytatott fejtegetések végére értem, rátérhetek a lényegre. Van ugyanis a felsoroltak között két olyan nyelv, amelyben 100 %-os a megfelelés a magyar szóbokorral, ez a sumér és a kelta. Maráczt feltételei szerint, ahol a megfelelés - pontosabban azonosság - ilyen arányú, ott egyazonos nyelvvel állunk szemben. A feltétel az ősi magyar teremtő K - R gyök esetében teljesült, ezért igen közel kerültünk ahhoz, hogy kimondhassuk a magyar - kelta - sumér nyelvek rokonságát. Az esetleges azonosság kimondásához ennél sokkal többre van szükség. De nem is emiatt bonyolódtam bele e kérdésbe. Hanem azért, mert azt viszont sikerült láthatóvá tenni, hogy a kelta nem indoeurópai nyelv.

A sumérban nem sikerült minden, a vizsgálatba vont szót megtalálni, egyeztetni, de ahol igen, ott jó a megfelelés. Nyilván későbbi szóképzésekről lehet szó, vagy szótáraink még nem teljeseek. Az általunk ma használt *korona* szóra nem találtunk a k-r gyökhöz tartozó megfelelőt, - men, min₇, aga - itt valószínűleg más analógia szerinti szóhasználat lehetett a suméroknál, mint a *fa vagy szarvas koronája*. Ha a szarvas *koronájára*, kelta analógia szerint *aganására* gondolunk, értelmileg egyeztethetőnek tűnik az *aga* szó is. Fentiek miatt most az egyeztetéstől eltekintettem. Amennyiben később, újabb kutatások alapján sem oldható fel ez a ma még megoldatlan kérdés, akkor a k-r gyök sumérban fellelhető teljessége nem lenne meg. Ha így alakulna, nemhogy kudarcként érne bennünket, hanem még nagyobb sikerként és igazi szenzációként. Ugyanis a bemutatott nyelvi körkép egyben azt is mutatná, sőt bizonyítaná egészen váratlan oldalról, hogy a sumér az átvevő nyelv, vagyis eszerint az Európában kialakult Kárpát-medencei magyar nyelv az egyetlen ragozó ősnyelv európai társával, a keltával egyetemben. Egyetlen szó hiányára, vagy nem betű szerinti egyezésére mégsem alapozhatjuk ilyen horderejű kérdés eldöntését két ennyire közeli ragozó nyelv közt felmerült kérdésben. Nem kellene ehhez hasonló fejtegetésekbe bocsátkozni egy nem-ragozó nyelvvel való egyeztetés során, ott a nyelvtan hiánya miatt nincs ilyen gond.

Édes nyelvtestvéreinket találtuk meg a keltákban és természetesen mai leszármazottaikban is, mint pl. az írekben. A nyelvi – továbbá nyelvtani - azonosság reménye ragozó nyelvű ősnépi azonosságot is tartalmazhat azon oknál fogva, hogy valóságosan megjelenő nép(ek) kellett e földrészen elterjessze(-ék) az ősnyelvet, illetve a vele közvetlen rokonságban lévő nyelveket. (Az azonosítás alatt most nem azt kell értenünk, hogy a sumér, a kelta és a magyar ember közvetlenül elbeszélgethetnének egymással abban a rokoni értelemben, ahogy a latin, germán vagy szláv nyelveket beszélők ma nagyjából megérthetik egymást, hanem a nyelvi genetikai rokonság tényére kell figyelemmel lennünk, az azonos elvek szerint építkező nyelvtan és az azonos szógyökök közös birtoklása jelenti az évezredek át megfogható folyamatosságot). Sikerült nyelvészeti oldalról hidat találni a sumér és magyar között térben is és időben is, éppen félúton a kelta nyelv újonnan megkezdett vizsgálatával, emellett közvetett bizonyítékot sikerült szereznünk az etruszk ősnyelvi mivoltára nézve is. Annál is inkább, mert a latin nyelvekben észlelt igen magas gyökarány azt mutatja, hogy a keltára rátelepedő, - etruszk alapokon kialakult - latinok közreműködése révén érthették csak el a kimagasló százalékos arányt a K - R gyök kutatása

közben. Nem véletlenül jegyeztem meg azon véleményemet a portugál-spanyol-olasz-(latin) nyelvekkel kapcsolatban, hogy ott érezhetően "értőbben" használják e körbe tartozó szavainkat, ellentétben a germánokkal, és az oroszokat kivéve a szlávokkal, ahol viszont a kissé gépies alkalmazás ténye fogható meg, amely persze nem nyelvészeti kategória, de a jellemzésre talán alkalmas. Európa nyelveinek áttekintése azt is mutatja, hogy a fellelt magyar gyökök aránya közelítően azokban a mai nyelvekben magasabb, ahol korábban összefüggő kelta-etruszk (lyd-hurrita)-magyar népesség élt. Ezzel rá kívánom irányítani a figyelmet arra az észrevételre is, hogy a Baltikum területén élő népek nyelvében, - bár e terület igen korán, a Kr. e. II. évezred elejétől kapott déli feláramlású, ősnyelvet bíró népességet több alkalommal is - erősen fogyóban vannak az ősnyelvi elemek, mint pl. az észtek esetében. Mindez egyben arra is figyelmeztet, hogy ott több erőteljes ellenhatással kell számolni az ősnyelv megmaradását illetően, de legfontosabb talán az lehet, hogy nem volt sűrűn lakott ősnépi népesség által.

A rögzített adatok önmagukban cáfolják az indoeurópai nyelvelméleteket - beleértve bármilyen indoeurópai nyelvcentrum létezését is, - és jól cáfolják a kelták indoeurópaiságát. Nem várom azt, hogy az indoeurópaiak magyarul tanulnak majd ezután (tovább), azt viszont kívánatosnak tartanám, hogy tévedésen alapuló nézeteiket egyszer s mindenkorra felszámolják, nem utolsósorban pedig igazítsák ki származástudatukat és nyelveik származásáról alkotott véleményüket. Úgy gondolom, nem szégyen az, hogy kialakulásuk során tanultak mástól nagyon fontos és alapvető dolgokat. Az igazi szégyen inkább az, hogy a tanító megsemmisítésével és eltagadásával igyekeznek még ma is valamiféle kizárólagosságra szert tenni, a legnagyobb szégyen pedig rájuk nézve az, hogy mindez ki is derült.

A kelta és sumér nyelveknek a magyarral való egyeztetése felé tett lépések egyben több más következtetésre adnak lehetőséget. Nem igaz az, hogy a subar-szabir leszármazású sumérok I. Sargon fellépése után megszűntek létezni, de késői leszármazottaik és közvetlen rokonaik Kr. e. kb. 50-ig Európa túlnyomó népességét adták, továbbá közvetlen rokonaik, a kelták és magyarok ma is élnek. Akárhány millió embert is öltek meg az akkádok, asszírok, perzsák, arabok, rómaiak, görögök és macedónok az évezredek során, majdnem az egész Európa és a sztyeppe az Altájig, Ujguriáig biztosan a ragozó ősnyelvet beszélte. Nem igaz az indoeurópai történetírók indoeurópai hódító diadalmenetektől hemzsegő történelme sem. Nem igaz az, hogy sztyeppei népeink primitív barbárok lettek volna, de ragozó ősnyelvüket és műveltségüket hozták a Kárpát-medencébe és Európába is. Nem igaz az, hogy a keletiek (kelták) indoeurópaiak lettek volna, és nem voltak azok az etruszok sem, de az ősnép részei. Ennek fontos bizonyítéka a latin nyelvek minden képzeletet felülmúló ősnyelvi készlete, mástól szókinszüket nem vehették. Nem igaz az, hogy az ún. indoeurópaiak megjelenése előtt Európában nem volt egységes magas kultúra, az viszont igaz, hogy a mindenütt és mindent leromboló indoeurópaiak új Európát építettek - miután előtte mindent és mindenkit tönkretettek. Nem igaz az, hogy nem maradt fenn az ősnépi folyamatosság Európában, mert az írek, walesiek, bretonok, magyarok ma is élnek, őseik nyelvén beszélnek és éppen gyökereik újbóli felismerésével vannak elfoglalva. Gondolom most már teljesen nyilvánvaló az is, hogy akik a sumérral eddig foglalkoztak, azok nem valami különös betegségben szenvedtek - amint azt honi hivatalosaink oly nagy erővel próbálják bizonygatni, - de nem érvényes azokra sem, akik a keletiek (kelták) nyelvét kutatják most és ezután.

A sumér kapcsolat igen korai időre megy vissza. Talán eddig nem kapott kellő hangsúlyt az a feltevés, miszerint Jemdet Nasr népe Kr. e. 4000 táján a Kárpát-medencéből vándorolt a Folyamközbe az ottani Özönvíz után. A sumért kutatók eszerint nemhogy nem szenvednek különös betegségben, de egyenesen a magyar nyelv 6000 évvel ezelőtti Kárpát-medencei nyelvállapotára vonatkozóan (is) folytatnak kutatásokat!

A fenti európai nyelvi látteleget egyben azt is jelenti, hogy nemcsak a nyelvészet, de még a ma oktatott köztörténet is súlyos ellentmondásokba keveredett a valós eseményekhez képest, vagyis nemcsak Itália történelmét, de az egész földrész történelmét kell felülvizsgálni és helyreigazítani egészen addig, amíg nem kerül újra megfelelésbe a most rögzített nyelvallapotokkal. A kelta nyelv ragozó nyelvként való bemutatása igen nagy sérülést, az indoeurópai elméletek egyik tartóoszlopának kiesését okozza.

Néhány forgással, körmozgással kapcsolatos magyar szó Európa nyelveiben

Külön tanulmányt érdemelne azon körmozgással kapcsolatos értelmű szócsoport elemzése is, amelyek a magyarban nem tartalmazzák ugyan a K - R gyököt betű szerint, - vagy csak az egyiket a kettőből, az R betűt - de értelmileg ide sorolandók. Mintegy mellékletként adom közre ezeket a szógyűjteményeket is a csavar, forgat, forog, gördül, görnyed, perdül, pereg, pödör, pörget, pörög, sodor szavakkal. Ezek esetében igen feltűnő az indoeurópai nyelvek kifejezőképességének szegényessége, vagyis nem tudnak különbséget tenni az egyes igék között, legtöbbször néhány szóval fedik le az említett 11 magyar ige jelentéstartalmát, azaz hogy nem fedik. Az olasz és német nyelvben tapasztaljuk, hogy a felsorolt 11 igéből hatot a “girare” és “drehe(n)” igével fordítja le. A cseh kroutit 8 magyar szót fed le, a lengyel kręcić 10 szót fejez ki, a szlovák krútit 7 szót, a portugál girar 5 szót, a román a învîrta 4 szót, a latin circumagor 6, mellette a torqueo 5 szót, emellett a kelta cor szó is 5 fedéssel áll. Minden itt idézett nyelvben találhatunk tehát egy vagy két olyan szót, amely nagyrészt lefedi a tizenegy magyar szó jelentését.

	Magyar	Latin	Olasz	Portugál
1	csavar	torqueo	<u>g</u> irare, <u>torcere</u>	<u>torcer</u>
2	forгат	verso, <u>c</u> ircumagor	<u>g</u> irare	virar, voltar, fazer, <u>g</u> irar
3	forog	verso, <u>c</u> ircumagor	<u>g</u> irare	virar, voltar, <u>g</u> irar
4	gördül	volvor	rotolare, <u>scorrere</u>	rolar
5	görnyed	flector, <u>c</u> urvor	in <u>cur</u> varsi	dobrar-se <u>cur</u> var-se
6	perdül	torquetor	<u>g</u> irare	dar una volta
7	pereg	<u>c</u> ircumagitor, versatur	<u>g</u> irare	<u>g</u> irar
8	pödör	(con)torqueo	rotolare	<u>torcer</u> , revirar
9	pörget	(con)torqueo, <u>c</u> ircumago	<u>g</u> irare	fazer, <u>g</u> irar
10	pörög	<u>c</u> ircumagitor, versatur	turbinare	<u>g</u> irar

11	sodor	torqueo	torcere, corrente	torcer
		6	9	9

	Magyar	Kelta	Angol	Német
1	csavar	cor	screw, twist, turn	drehen, schrauben
2	forgat	cor	turn, revolve, rotate	drehen
3	forog	car	turn, revolve, circulate	sich drehen
4	gördül	rolla, cor	spin round	rollen
5	görnyed	coradh	spin, whirl round	sich drehen, wirbeln
6	perdül	cor	twirl	drehen, zwirbeln
7	pereg	corraigh	spin, whirl	kreiseln
8	pödör		twirl	kreiseln
9	pörget	coire	twist, roll, current	drehen
10	pörög	cor	spin	kreiseln
11	sodor	sí: sírit, sodor sí gaothe- forgószél suaite-kevert, zavart	twist, roll	drehen, zwirnen, walken
		11	3	3

	Magyar	Finn (y=ü, ä=e)	Román	Török
1	csavar	kiertää, ruuvata	a înşuruba	döndür-, çevir-
2	forgat	pyörittää	a învîrti	döndür-, çevir-
3	forog	pyöriä, kiertää	a se învîrti	dön-
4	gördül	vieriä, vyöryä, pyöriä, kierä	a se rostogoli	--
5	görnyed	köyristyä	a se încovoia a se gîr bovi	--
6	perdül	pyörähtää	a face o piruetă	--
7	pereg	pyöriä	a se învîrti	--

8	pödör	punoa	a räsuci	bur-
9	pörget	pyörittää	a räsuci	eğir-
10	pörög	pyöriä	a se învîrti	--
11	sodor	punoa, kääriä	a suci	bur-, бүк-, eğir-
		5	1	2

	Magyar	Cseh	Szlovák	Szerbhorvát
1	csavar	kroutit , tocit	krútit	vrteti, okrenuti
2	forгат	tocit, otačet, kroutit	tocit, otačat, krútit	okretati
3	forog	tocit se, otačet se, kroužit	krútit sa	okretati se
4	gördül	valit se, kulit se	gúlat sa	kotrljati se
5	görnyed	hrbit se, hrbatit se	hrbit sa, krčit sa	grbaviti se
6	perdül	zatocit se	zакrútit sa	vrteti se
7	pereg	drolit se	trúsit sa	vrteti se
8	pödör	kroutit , nakrucorat	krútit si	sukati
9	pörget	tocit, otačet, kroutit	trúsit, sypat, krútit	vrteti
10	pörög	kroutit	tocit sa, krútit sa	vrteti
11	sodor	kroutit	súkat	vrtati, zaviti
		8	8	4

	Magyar	Ukrán	Lengyel
1	csavar	krutíti	kręcić
2	forгат	vertíti, krutíti	obracać, kręcić
3	forog	vertitíszja	kręcić się
4	gördül	kototíszja	staczać się
5	görnyed	zginátíszja, korcsitíszja	giąc się, garbic się
6	perdül	vertitíszja krutítíszja	wirować, obracać się, kręcić się
7	pereg	vertitíszja krutítíszja	wirować, obracać się, kręcić się
8	pödör	krutíti , obertáti	skręcać , pod kręcać
9	pörget	krutíti	kręcić , obracać
10	pörög	krutíti	kręcić się, obracać się
11	sodor	krutíti	skręcać
		9	10

Most nem a K-R gyök felismerése a legfontosabb szempont, bár igen nagy számban sorakoznak. Ennél sokkal fontosabb dolog vetül elénk. Először: a K-R gyököt formailag nem, de értelmében tartalmazó magyar forgással kapcsolatos igéket túlnyomóan mégis a K-R gyökön belül fogalmazzák meg, és képzik az indoeurópaiak. Mindez arra mutathat, hogy nem az egyes szavak átvétele történt meg részükről, hanem magát a gyököt vették át. Azt tovább használva az értelmileg összetartozó cselekményekre, végül is következetesen járnak el használatukkal. Mégis, a magyarul amúgy szabatos megfogalmazású, egyenként jól elkülöníthető igecsoport kezükön masszává olvad. A végeredmény pedig azt mutatja, hogy lényegében nem tudnak különbséget tenni a felsorolt igék közötti értelmi különbözőségeket megmutatandó. Csak a körözést jelző mozzanat magyar szógyöke rokonítja össze náluk szavainkat. Újabb kutatási terület lehet egy ennél sokkal kiterjedtebb, alaposabb vizsgálat során annak feltérképezése, hogy mikor következhetett be az átvétel ideje az egyes nyelvekben. Igen valószínűen a fenti népek eredeti etnogenezisének idejét kell ehhez pontosan felkutatnunk, vagyis a latin, germán, szláv, stb. kialakulás legkezdetibb szakaszaiban is ott kellett már legyenek a magyar nyelvvel beszélő, de később mégis beolvadó tömegek. Másodszor rögzítenünk kell, hogy keltáink mai nyelvmaradványai szerint itt indoeurópai jellegű tényállást kell észleljünk a **cor** szó 5 alkalommal való megjelenésében. Ebben a mai keltára ráakódott nem-ragozó (indoeurópai) eredetű, a nyelv mélyebb rétegeiben okozott kártételt ismerhetjük fel, nem pedig rokonságunk bizonyítékainak erőtlenségét gondolhatjuk. Mellesleg a kelta ezúttal is teljes gyökegyezést mutat, egyedülként a felsorolt nyelvek közül! Harmadjára hasznos lenne megtudnunk, hogy körértelmű igéink miért hagyták el a K-R betűkből a K-t, és az átvevőknél miért van meg túlnyomóan mégis a K-R gyök?

Elkerülendő a további bonyodalmakat, nem térek ki tájszavaink elemzésére, pedig épp a közelmúltban találkoztam egy jónyelvű baranyai atyafival, aki használta a *födör* szót az összekeverésre, elkeverésre. Nyilvánvaló a körmozgással kapcsolatos mozzanat itt is, de a szót semmilyen idegen szótárban sem találnám meg. További elemzésbe itt nem bocsátkozom, az azonban **első látásra is nyilvánvaló, hogy e vészesen és tragikusan szegényes indoeurópai szókészlet semmiképpen sem lehetett átvételre alkalmas anyag a magyar nyelv számára semmilyen időben, amikor annak szabatosága, kifejezőképessége és árnyaltsága nyilvánvalóan nagyságrendekkel meghaladja az indoeurópai nyelvekét. Az itt bemutatott nyelvek közül egy sincs olyan, amelytől valamit is átvehettünk volna, mert mindegyik csak a sematizálás, az egyformásítás irányába vinne. A szóismétlések tömkelege ezt mutatja. E kis kitérével a nagy erővel sulykolt szláv és török átvételek elleni érvet is szereztünk.** A két évszázada hirdetett indoeurópai felsőbbrendűség ilyen most bemutatott apró, de jól találó bizonyítékokon hullik széjjel. Megint és újra csak a meg nem értve történő átvétel vezet az ilyen és ehhez hasonló helyzetek bekövetkeztéhez. *Indoeurópai tudósok sokat erőlködtek, hogy kimutassák a hajlító (flektáló) nyelvek felsőbbrendűségét más nyelvtípusokkal szemben. Egy alaposabb összehasonlítás azonban éppen az ellenkező eredményre vezet: rögtön megmutatkozik a hajlító nyelvek mesterkéltsége és kezdetleges volta, szemben a ragozó nyelvek (pl. sumér, magyar, finn) logikusságával, természetességével.*⁷⁶

Amiről itt eddig szó esett, az első nyelvtanításunk története volt Európa számára, és a fellelt tények szerint minden előzetes várakozást felülmúlóan igen eredményes volt - nagy kár, hogy közben majdnem elpusztultunk, mi magyarok, kelták.

Keltáinkra visszatérve: az a tény, hogy Európa ősnépi jellegű népességet kapott a Kr. e. 3000 tájától folyamatosan érkező hullámokban, arra mutat, hogy jelentős részben menekülők voltak a Régi Kelet borzalmas világégei és később az indoeurópaiak

⁷⁶ Bíró Lajos: A fehér ló. Magyar Demokrata, 1999. 49. sz. 21. o.

népi történetekkel tarkított területfoglalásai elől. Majd miután új hazájukba érkeztek és hosszú idő alatt keleti (kelta) néven összeforrottak, addigra a görög és latin, majd még egy indoeurópai nép (germán) megint utolérte őket és addig irtotta, amíg végül majdnem elfogytak. A gondoskodó istent legyőzte a bosszúálló isten a földi csatamezőkön és Európa sötétségbe borult. Szelleme azonban fennmaradt, bár leginkább mesékké alacsonyított történetekben és mondákban.

Ami pedig az indoeurópai nézetekkel szembeni vitámat illeti, annak egyetlen mozgatórugója van. Nevezetesen a kezdetek nélküli világuk bírálata, amelyben bár mi, az ősnép vagyunk a kezdet, ezt mégis tagadni, eltulajdonítani, vagy megsemmisíteni igyekeznek. Továbbá: lehet, hogy fegyvereik az ősnép jó részét legyűrték a csatamezőkön, kis híján felszámolták, de miért gondolták, hogy a ragozók leszármazottai nem világítanak rá soha a régi történetekre? Reméljük valamikor képesek lesznek rá, hogy (f)elismerjék, a világ működését öelöttük tízezer évekkal ezelőtt fedezte fel az ősnép, és nem Mezopotámiában ásták ki sajátjukként a múlt századtól. Vagyis döntő kérdésekben is vissza kellene térniük a valósághoz, nemcsak kisebb jelentőségű esetekben. Más szavakkal megfogalmazva: **ha az indoeurópaiak nem az ősnép műveltségének elvitatására építették volna történelmüket, hanem megmaradtak volna saját, amúgy könnyen felismerhető valóságuk körén belül, ma itt nem kellene vitatkozni velük hatalmas energiákat pazarolva a valóság újbóli helyreállítására,** helyesebben szólva éppen most szűntek meg fentiekben a vita feltételei és okai. Mostantól fogva a vita csak egyoldalú lehet. Még az a temérdek szellemi kincs is jó helyen van náluk, amit átvettek az ősnép művelődéséből, nyelvéből. Hogy többrétegű jelképrendszerünkben nem igazodtak el, nem csoda. Azt a háromrétegű kódolást, - amely a magyar műveltséget rejti - megérteni igen nagy feladat nekünk, maiaknak is, szellemiekben elkorcsosulófélben lévő népként is nehéz feladat, nemhogy kívülállók számára. Úgy tűnik, hogy korábbi földhözragadt ragozó magyari - indoeurópai ellentétpárunkat egy másikra cserélhetjük, hogy a lényegét jobban kifejezhessük: szerves és szervetlen műveltség és nyelv. Mint a kémiában. Jelentése átvitt értelemben is áll. Eszerint a magyar és a fennmaradt ragozó népek a szerves nyelv és szerves műveltség hordozói, mert belső logikája ezt mondja.

Talán egyszer rájönnek, hogy az emberiség valódi történelme nem az, hogy mindent legyűró világbirodalmak eszményített történetét fűzzük csokorba. Talán egyszer rájönnek arra is, hogy az erőszakra épített világ erőszakba fullad, a gonoszság gonoszságot gerjeszt. Ha valóban tanultak volna az eddigi történelemből, tudniuk kellene, hogy minden világbirodalmi kísérlet csúfos kudarcot vallott és ezután is okkal számíthatunk erre. A ma csillogónak leírt világbirodalmak után hátramaradt anyagi, és a lelkekben véghezvitt pusztulás évszázadokra akasztotta meg az emberiség fejlődését. Talán egy Herodotosztól vett rövid szemelvény segítségével szemléltethetem legjobban azt a világokat elválasztó különbözőséget, ami az elszánt hódítók és kiszemelt áldozataik között nem egyszer fennállt. Dáriusz szkíták elleni hadjáratáról van szó Kr. e. 512 körül. Dáriusz átkelvén a Dunán hosszú ideje üldözi a szkítákat, de azok mindig kitérnek előle földjeiket felégetve. A perzsa sereg egyre rosszabb állapotba kerül és Dáriusz türelmét veszteni látszik. *Így ment ez jó ideje, és úgy látszott, sosem ér véget, ezért hát Dáriusz elküldött egy lovas Idanthürszosz szküthá királyhoz a következő üzenettel:* “Te ördögös ember! Miért menekülsz előlem, hiszen két dolog közül választhatsz. Ha elég erősnek érzed magad, hogy szembeszállj velem, állj meg és vedd fel a harcot, és ne vándorolj a pusztaságban. Ha meg belátod, hogy te vagy a gyengébb, hát akkor se menekülj tovább, hanem jelenj meg urad előtt, földet és vizet hozván ajándékkul, tanácskozással.”

Erre Idanthürszosz, a szküthák királya, a következőt felelte: “Perzsák királya, aki engem illet, se most, se máskor nem menekültem még gyáván emberfia elől, és előled sem menekülök. Csak azt csinálom, amit békében is szoktam, s azt is megmagyarázom, hogy miért nem bocsátkozom veled azonnal ütközetbe. Nekünk, szkütháknak nincsenek sem városaink,

sem megművelt földjeink, nem aggódunk hát, mert nincs mit elfoglalnotok, ezért nem igyekszünk harcolni veletek....”⁷⁷

A kelta (keleti) hit és mitológia

Ha egy átlagos, vagy azt némileg meghaladó érdeklődésű mai ember maga elé akarja képzelni az ókori ragozó nyelvű magyar népek általános hitbéli viszonyait, egyszerre kerül szembe egyszerűnek tűnő és megfejthetetlen ügyekkel. Az ősrégi teokratikus hit egyfelől végtelenül egyszerű és emberközeli jelenség a kétszeres hármasság eszméjével, amelyet Badiny Jós Ferenc igen szépen tárt fel trilógiájában és más műveiben is, másfelől igen távoli tud lenni annak, aki a jelképek mögött nem képes magának ugyanezt rekonstruálni. A teremtő Isten, aki együvé tartozik a feltétlen tisztelettel imádott Istenanyával és a Fiúval, aki végrehajtja a teremtés parancsait, majd felügyeli a világ életét - ők, az isteni hármasság irányítják az újkőkor és az ókor ragozó nyelvű népeinek lelki életét. Ez az istencsalád nem sajnálja a jót népétől, sőt értük él, aggódik és tervez. Mindenütt jelenvaló, támogató, bátorító, gondoskodó, irányítja a családok életét, megszabja hétköznapijaik teendőit, nap mint nap felkel és lenyugszik a Nap képében népéhez hasonlóan, egyszóval családtag és családfő. A képében uralkodó király szakasztott mása e hétköznapi, de mégis fenséges istennek. Szervezi népe életét és tennivalóit, ő a **szakrális** uralkodó maga. Az irányába ható tisztelet feltétel nélküli, hatalma szinte korlátlan, és nem azért, mert hatalmas arzenállal tartaná sakkban legyűrt alattvalóit, hanem mert népe feltétlen tiszteletét bírja. Nincs kényszerítő nyers erő, nincsen fenyegetés, öldöklés a tisztelet kikényszerítésére. Ha ezt valaki egy született indoeurópainak el akarja magyarázni, akit fegyvercsörgésen neveltek fel, leginkább értetlenül áll a jelenség előtt. Ők ezt nem értik, mint ahogyan Freisingi Ottó sem értette ezt Magyarországon járva, amikor Imre király a szemeláttára egymaga mutatta be a “nagy titkot”, az ifjú lázadó testvér, a későbbi II. András elfogását kövé dermedt seregeik előtt.

A turáni és magyar őshit nem ismeri a szigorú isten, a bosszúálló, fenyegető, véreskező és gyilkos isten fogalmát és nem ismeri az összes ebből következő variációs lehetőségeket sem. Nem ismeri a népirtó istent sem és egyáltalán, minket isteneink sohasem fenyegettek döghalállal és más egyéb ehhez hasonlóval sem, hogy akaratukat valamilyen módon reánk kényszerítsék.

A keletiek (kelták) hite ugyanabban a fent említett turáni kultúrkörben gyökerezik, hiszen ők is része az ősnépnek. Amikor Proisians MacCana megpróbálta összefogni a keletiek - pontosabban a nyugat-európai keletiek - hitvilágát és a régi történeteket, nehéz feladatot vállalt magára. Ő ugyanis talán nem tudja sem ezt, sem azt, amit már megelőzőleg elmondtam a keletiekről. Szemmel láthatóan fogalma sincs a kelták származásáról, etnogeneziséről, Európa benépesüléséről és az indoeurópaiak által megoldottnak tekintett téziseket ismerteti sokadikként olvasóival. Ennek ellenére tárgyyszerűen közelíti meg a maga választotta kérdéskört azzal a szándékkal, hogy még ha indoeurópai alapokon is, - jellemző, hogy számára fontos inzuláris (szigeteken élő) és kontinentális (szárazföldi) keltákról beszélni “szaknyelven”, miközben azt sem tudja kicsodák, - de nagy jóindulattal valamilyen rendet vágjon az érthetetlen mezőn. Jellemző az is, hogy a kulcskérdéseknél elakad és jelzi, van itt valami, ami nem érthető, de a választ ne tőle várjuk. Ennek ellenére igen élvezetes előadásban lesz részünk, annál is inkább, mert ahol elakad, ott mi tudjuk kínjai okát. Van még egy okom is az alábbiak közlésére, mégpedig az, hogy megtudjuk, mit tanítanak ma a keletiekről általában az indoeurópaiak nyugaton. Magyarországon nincs ilyen gond, nálunk a keltákról nem lehet megtudni semmit a rendes nappali oktatásban az érettségiig bezárólag, de az

---

⁷⁷ Herodotosz IV. 126-127.

egyetemen sem tanulmányozható igazán, legfeljebb, mint indoeurópai előzményt említik meg. Nézetem szerint ez így nincsen jól, Európa közös magyari ősnépét ki kell emelni abból a sötétségből, amibe beletaszították, és fel kell ismerni bennük rokonainkat, elődeinket, mert ereinkben az ő vérukból is folyik valamennyi. A Kárpát-medencei keltákéból valamennyi bizonyosan. Legalább ezért, de a történeti hűségért is és a közös ősi szellemért is. Elvégre az íreknek, bretonoknak, skótoknak is joguk van megtudniuk végre, kik is voltak az őseik. Ahhoz is joguk van, hogy megtudják végre: ők sem kipusztulásra ítélt ócska néptöredék csupán.

“Az ókori kelták inkább kulturális, semmint faji értelemben alkottak egységet - *mondja MacCana és itt egyetértünk vele, ha kus, pikt, trójai, égei és egyiptomi elszármazóinkra gondolunk.* A görögök és rómaiak által kelta néven ismert népek különböző etnikai eredetűek voltak, de a külső szemlélő számára a nyelv, az elnevezések, a társadalmi és politikai intézmények és általában az életmód olyan közös sajátosságokat hordoztak, amelyek jól felismerhető, önálló nemzetnek tüntették fel őket. Ami Európa szárazföldi keltaságát illet, Poszeidónioszra és a műveit kivonatoló tudós ivadékaira (pl. Sztrabónra) kell hagyatkoznunk, mivel azok a közösségek, amelyekről írtak, már réges-rég más társadalmi-kulturális csoportokba olvadtak be. A szigeteken élő - szaknyelven: inzuláris - kelták viszont, jóllehet sajnálatosan szegényes körülmények között, de fennmaradtak. A kelták egymástól elszigetelve megőrizték, mind mennyiségüket, mind pedig ősiségüket illetően figyelemre méltó hagyományai nemcsak az ír és a brit kelták kultúrájával való közeli rokonságra utalnak, hanem az ókori szerzőknek a kontinensen élő keltákra vonatkozó tárgyilagos, ám sokszor meglepő megjegyzései közül jó néhányat igazolnak is. ...

Mily gyakran van az embernek az a különös érzése, amikor Erzsébet-korabeli urak írásait olvassa az írekről, hogy mindezzel már találkozott Poszeidóniosznál - jobban mondva az őt kivonatoló későbbi szerzőknél. Ez pedig arra enged következtetni, hogy a népekről alkotott előítéletek, ha egyszer megszülettek, szinte sohasem halnak el, illetve, hogy az olyan elvont fogalmaknak, mint a “kelta jellem” vagy “kelta vérmérséklet”, valóban lehet némi alapja.

A kelták felemelkedése

A keltákat már a Kr. e. IV. században a szkíták, az indusok és az etiópok mellett az ismert világ peremén élő negyedik népnek tekintették - és nem alaptalanul, hiszen addigra már kezdtek durván és drámaian beavatkozni a politikai és kulturális befolyással bíró nagy földközi-tengeri központok ügyeibe. Eredeti hazájukból, amely a mai Dél-Németország és Csehország egy részét foglalta magába, robbanásszerű erővel nyomultak előre az európai kontinens keleti és nyugati határáig, s a felemelkedőben lévő Róma hatalmát fenyegették. A kelták által benépesített terület már az V. század végére jelentős mértékben túlterjedt eredeti határain, s Hispánia területén az egymást követő bevándorlási hullámok nyomán a kelta népek otthonosan berendezkedtek.

Ezután egy újabb gyors terjeszkedési hullám vette kezdetét. Kr. e. 400 táján kelta törzsek hatoltak be Észak-Itáliába, s míg többségük letelepedett ott és megalapította a később Gallia Cisalpina néven ismert tartományt, többen további kalandozásokra indultak szerte a félszigeten, s Kr. e. 390 táján magát Róma városát is elfoglalták és kifosztották. Más törzsek keletre hatolva betörték a Kárpát-medencébe és a Balkánra, ahol jelenlétük már a IV. század első felében bizonyítható. Folyamatos forrongásban éltek és állandóan hajtotta őket valami - akár zsákmány után jártak, akár zsoldos-szolgálatra szegődtek, vagy akár pusztán lakóhelyet keresve elindultak valamerre. 279-ben egy részük behatolt Görögországba és kifosztotta a delphoi szentélyt, s egy évre rá három törzsük, akiket együttesen Galatae-nek neveztek (ami a közsismertebb Keltoi / Celtae név megfelelője) átkelt Kis-Ázsiába és letelepedett azon a területen, amelyet mindmáig Galatiának hívnak.

Ekkorra már Britannia nagy része kelta uralom alá tartozott. A legkorábbi, biztosan keltának nevezhető bevándorlás a Kr. e. V. században történt; egy másik fontos kelta beözönlés a III. századra tehető, míg a kelta bevándorlás a belgák (Belgium területéről elszármazók) megérkezésével ért véget az I. század elején. Írország esete még bonyolultabb, s igencsak eltérően vélekednek arról, mikor érkeztek ide az első kelták. A dolgok mai állása szerint azonban, s ezt régészeti leletek is alátámasztják, csak a III. századtól kezdődően beszélhetünk teljes biztonsággal a kelták jelenlétéről, noha joggal feltételezhető, hogy ennél korábbi településeket is kapcsolatba lehet hozni velük.

A kelták hanyatlása

A III. század elején a kelták úgy látszik, kimeríthetetlen energiával és erőforrásokkal bírtak. Egy keleten Galatiától, nyugaton Britanniáig, sőt valószínűleg egész Írorszáig húzódó hatalmas terület uraiként úgy tűnt, ideális helyzetben vannak ahhoz, hogy tartós birodalmat vagy államszövetséget hozzanak létre. Valójában azonban a kelták ekkor érték el hatalmuk tetőpontját, s ezt követően gyors hanyatlás várt rájuk, ami - történelmi távlatból nézve - szinte elkerülhetetlen volt. Éppen hódításaik könnyű volta és az uralmuk alá vetett területek nagy kiterjedése hordta magában romlásuk magvait. A nagy távolságok következtében nehezebb lett a közlekedés és a kapcsolattartás, felgyorsult a széthullás. Az uralkodó kelták több helyen kisebbséget alkottak a helyi népességgel szemben, ugyanakkor tisztán zsoldosjellegű vállalkozásokra fecsérték embereiket.

Most igen jól látható, hogy MacCana a bevett indoeurópai szóhasználat szerint kéri számon keltáinkon azt, amire magától is rájött, és a következő bekezdésben le is írja. Jellemzőek az erőforrás, hatalmas terület urai, birodalom, hatalmuk tetőpontja, hódítás, alávetett, stb. szavak használata. Az igazi tévedése azonban az, hogy túlburjánzott birodalom halálaként fogja fel a kelták hanyatlását. A példa sokkal inkább illik a széthulló római birodalomra, mintsem a sokközpontú, törzsi, vérségi kötelékekre épült keleti (kelta) világra – megjegyzés tőlem.

Összefoglalva, a kelta népekből hiányzott mind az összetartozás érzése, mind a központi szervezéshez való érzék, s e nélkül nem tudták ezeket a szétszórt törzseket birodalommal vagy államszövetséggé szilárdítani. Merő spekuláció, hogy ha lett volna idejük hozzá, ki tudták volna magukban fejleszteni ezeket a képességeket: a valóságban több oldalról keményen szorongatták őket, északon a germánok, keleten a dákok, délen a rómaiak, s a III. század végére a kelta befolyás tagadhatatlanul meggyengült. Egy évszázaddal később már csak töredékei maradtak fenn az egykor uralmuk alá vont területeknek, és a kelta birodalmat sajátos módon Galliával azonosították, ahol a kelták egészen addig meg tudták őrizni önállóságukat és elszigetelt identitásukat, amíg Julius Cézár meg nem hódította őket.

Hanyatlásuk azonban még ezzel sem ért véget. A Kr. e. I. században Cézár meghódította Galliát és beolvasztotta a Római Birodalomba, s egy évszázaddal később Britannia leigázására is sor került. Amikor a Kr. u. V. században a Nyugat-Római Birodalom összeomlott, a gall nyelv szinte már kihalt. Az a nyelv, amit Bretagne-ban továbbra is használnak, egész más töről fakad: *(de mi tudjuk, hogy az a bizonyos tő ugyanaz!)* az V. és VI. században hozták magukkal a Délnyugat-Britanniából érkező bevándorlók. Magában Britanniában a római uralom az V. században ért véget, csakhogy azt az angolszászok uralma követte; ettől az időtől fogva állandóan csökkent a kelta nyelv és a kelta államiság területe s napjainkban a kelta nyelv brit ágát már csak Walesben és Bretagne-ban beszélik. *Itt bizony MacCana nagyon sietősre veszi a kelták kihaltasztatását, sokkal több időt kellene hagynia nekik, hogy nyelvük teljesen átszöjje a jóval később, évszázadokkal később kialakuló mai angol nyelvet! Ez az igyekezet már csak azért is feltűnő, mert a keletiek (kelták) indoeurópaivá való kinevezésük óta senki sem törekedett a kelta és angol nyelv közötti igazi, mélyebb összefüggések feltárására. Ha ezt megtették volna korábban, vagy akár mostanság, nem*

lehetnének olyan biztosak előbbi tételük, a kelta indoeurópaiság "tényéről" olyan elszántan meggyőződve – megjegyzés tőlem.

Ez idő alatt Írország szinte teljes biztonságban érezhette magát a külső támadásoktól. Lakói kelta nyelven beszéltek, amit a nyelvészek goidelnek hívnak, amelyet modern formájában gael nyelvként ismerünk. Tacitustól tudunk Agricola római hadvezér szándékáról, aki azt állította, hogy Írország egyetlen légióval és néhány segédcsapattal meghódítható és megtartható. Terve azonban soha nem teljesedett be, s így Írországot a vikingek IX. századi és az anglo-normannok XII. századi érkezése előtt nem érte komolyabb támadás. Ennek eredményeként az ír társadalmi rendet és az általa fenntartott műveltséget még azt követően sem érte komoly csapás, hogy Írország keresztényen állammá vált, s megszületett az írásbeliség. Minden bizonnyal ez az egyik oka az ír műveltség szembetűnő folytonosságának és konzervatív jellegének. *(MacCana figyelmét nyilván elkerülték a nyugat-európai kelta területeken végzett keresztény pusztítások méretei a tárgyaiban fennmaradt kelta emlékek között, amelyet a leletmentésekkel nem felejtenek el megjegyezni az erről beszámoló, pl. dr. Fürstner is az amerikai kelta leletek pusztítatlanságáról beszél, de a The Atlas of Mysterious Places. 1987. Marshall Editions Limited magyarul is megjelent: Mítoszok földjén. Magyar Könyvklub. 1993. c. kötetben is több utalást találni a véghezvitt keresztény szellemű "takarítás"-ról. A Szent István-i Magyarországon véghezvitt keresztény "selejtezés" megvalósítása nyilván a nyugaton véghezvittekéhez is hasonló szellemben fogant.)*

A hagyomány őrei

Egyes kelta területeken, amelyekről történelmi források alapján tudunk, az irodalom, a műveltség és korábban a vallás letéteményese egy magas szinten szervezett társadalmon belül működő hivatásos réteg volt. Görög és latin szerzők - akik, mint már említettük, főleg Poszeidóniosztól, a görög földrajztudóstól merítették ismereteiket - műveiből kitűnik, hogy három ilyen réteg létezett: a druidák, a bárdok és a kettő között elhelyezkedő harmadik, amelyet a különböző szövegek más-más néven említenek, leggyakrabban a gall *vátis* néven, a latin *vátis* szó rokonával. A druidáknak volt a legmagasabb társadalmi állásuk, s még ha Julius Cézártól napjainkig a különböző auktorok valószínűleg kisebb-nagyobb mértékben el is ferdítették szerepük és hatalmuk jellegét, bizonyosan jelentős befolyással bírtak. A druidák vezették az áldozati szertartásokat, ők hozták a törvényeket, ők gondoskodtak végrehajtásukról és ők irányították saját, gondosan kidolgozott tanítási rendszerüket. A váteszeket általában a jövőbelátás mestereinek tekintik, de szerepüket nem lehet mereven elkülöníteni a druidákétól. Egyesek szerint nem is alkotnak külön osztályt, hanem a druidákon belüli alárendelt rétegnek tekinthetők. A bárdok osztálya elsősorban az irodalommal foglalkozott, s ha tekintetbe vesszük a kelta társadalom hőskultuszát, aligha meglepő, hogy a klasszikus források főként dicsőítő költemények előadóiként írják le őket.

A dolgoknak ezt a klasszikus szerzők által hitelesített rendjét lényegében megerősíti az ír hagyomány. Itt is hármas felosztást találunk, amely druidákból (*druidh*), *filik*ből és bárdokból (*baird*) áll. Akárcsak Gallia esetében, itt is nehéz szigorú különbséget tenni a közbenső osztály és a druidák között; s csakugyan, a Kr. u. VII. századra lényegében a *filik*nek nevezett osztály vált azoknak a druidákhoz kapcsolt szerepeknek és kiváltságoknak az egyedüli örökösévé, amely túlélte a kereszténység első századainak szorongatásait. Az egyház mindaddig elsősorban a pogány vallás legfőbb képviselőivel, a druidákkal szállt szembe, mígnem azok önálló rendként el nem tűntek a színről. A *filik*nek viszont figyelemreméltó *modus vivendit* sikerült kialakítaniuk az egyházi méltóságokkal, ami a két testületnek egymástól eltérő, de egymást kiegészítő hatáskört biztosított és lehetővé tette a *filik* számára, hogy sok ősi szerepüket és előjogukat megőrizzék, köztük olyanokat is, amelyek korábban a druidákat illették meg. Így a *filik*, akiknek nevét sokszor "költő"-nek fordítják, valójában sokkal többek ennél: látnokok voltak és tanítók, az uralkodók tanácsadói, a szerződések tanúi - a gúny hatalma, amivel rendelkeztek, hatásos társadalmi szankcióként

működött egészen a XVII. századig, amikor is az angol kormányzat ereje következtében a régi rend végképp összeomlott.

Költőként is kitágították érdekeltségük körét - a *baird* rovására. Az ír bárdok egykoron - galliai társaikhoz hasonlóan - dicsőítő énekeket költöttek, a filik azonban fokról-fokra kiterjesztették szerepkörüket, mígnem lényegében kisajátították maguknak ezt a fontos társadalmi szerepet is. A bárdok társadalmi állása természetesen megsínylette ezt, s az ír irodalom története során a rigmusgyártók, mesemondók, komédiások alacsonyabb rendű osztályba kényszerültek. Walesben viszont a *baird* elnevezés a történeti kort megnövekedett méltósággal érte meg, s az ír *filik*nek megfelelő tanult költőkre vonatkozó általános címként használták.

Az ír és a gall műveltség közötti párhuzam nem merül ki pusztán a címekben és a hierarchiában: a belső szervezet és a gyakorlat részleteire is kiterjed. Cézár szerint a gall druidák egyszerre voltak a műveltség tanítói és tanulói. Mivel az írott szó iránt nem volt bizodalomuk, hatalmas mennyiségű költeményt tartottak fejből, s voltak közöttük olyanok, akik húsz éven át folytatták tanulmányaikat. Írországból a *fili* "hallgatók" tanulmányi ideje legalább hét év volt, s életük hátralevő részét csakúgy tanulással töltötték, mint Cézár szerint a gall druidák. Cézár arról is beszámol, hogy a gall druidák élén egy főnök állt, akinek óriási tekintélye volt, az év meghatározott időpontjában pedig gyűlést tartottak a Carnutes törzs földjén található szent helyen, amelyet szimbolikusan Gallia közepének tartottak. Hasonlóképpen, az ír druidák, és utódaik, a *filik* vezetőt választottak maguk közül és hagyományaik szorosan kapcsolódtak Uisnechhez, Írország "köldökéhez", az ősi tűz fészkehez, amelyről az a hír járta, hogy egy nagy gyűlés színhelye (*mórdháil Uisnigh*).

Ez a rendszer lényegét tekintve nyilvánvalóan pán-kelta jellegű volt. A földrajztudós Sztrabón (IV,4,4) is ezt sejteti és más bizonyítékok is megerősítik ezt a feltevést. A druidizmus (A druidizmus elnevezés így, mintha valamilyen szellemi irányzat lenne, teljesen téves elképzelés. Ez nem valamilyen szellemi áramlat, hanem ilyen formájában a nyugatiak szóhasználatába belekényszerített fogalom, hiszen ők a tudás letéteményesei, népük hagyományainak őrzői, éppen hogy nem valamiféle irányzat képviselői.) valószínűleg Galatiában éppúgy létezett, mint Írországból, Britanniában és Galliában. Erről tanúskodik a vallási szertartás kulcsszavai közül a "szent hely"-et jelentő, de sokszor egy meghatározott szent ligetre vonatkoztatott *nemeton* szó,⁷⁸ amely az egész kelta világ helyeiben előfordul. Sztrabóntól értesülünk arról is, hogy a galatiak tanácsa egy *drunemeton* (tölgyfa-szentély) nevű helyen gyűlt össze (XII, 5, 1), amely nyilvánvalóan megfelel annak a *locus consecratus*nak, szent helynek, ahol a gall druidák gyűltek össze.

Általánosabb szinten az indoeurópai nyelvcsalád több más népénél is találunk hasonló intézményeket. A druidák kiváltságos papi rendjének megfelelnek az indiai bráhminok és a római pontifexek, s bizonyított tény az is, hogy ezek a különböző papi rendek megőrizték egy közös indoeurópai vallás elemeit. S ami még ennél is fontosabb: különösen India és Írország távoli területein sok olyan kulturális intézmény és hagyomány is fennmaradt, amely egyértelműen hordozza a közös eredet jegyeit. Az ír *filik* még a XVII. században is olyan kifejezésekkel élnek, amelyek minden részletükben megfelelnek az indiai bráhminok szövegeinek: ennél ékesebb bizonyíték aligha lelhető a hagyományos ír műveltség konzervativizmusára.⁷⁹

Itt most álljunk meg egy pillanatra, mielőtt ez utóbbi bekezdés nagy tényei és bizonyítékai előtt meghajolnánk. Az elkövetkező oldalakon többször is hosszabb oldalvágányra viszem az Olvasót, de megéri, mert több haszna is lesz, a most tárgyalt keltán kívül további indogermánok kijelentett ragozó nyelvek visszavételére is sor kerül. A

⁷⁸ Vö.: Timaru-Kast Sándor: A kelta-magyar rokonság nyelvünk tükrében. Magyar Ház, Budapest, 1999. 132. oldalon: ír: *nemed* – szentély, breton: *nemeton* – menedék-hely, magyar: men-hely!

⁷⁹ P. MacCana: Kelta mitológia. Corvina, Budapest, 1993. 6-14. o.

keletiekről (keltákról) szóló történet csak látszólag szorul háttérbe néhányszor. Mindenekelőtt le kell szögezni, hogy Indiából kifelé áramló népvándorlásokat és hódításokat nem ismer a történelem, de a régészet és az antropológia sem. Ez azért lényeges, mert alapjaiban cáfolja indiai elszármazású népesség Európába jutását. A régi nagy indoeurópai csatabárdosok dicsőséges hódításait és bevonulásait Európába már saját maguk megcáfolták, élükön Müller-Karpe⁸⁰ megállapításaival. (Munkásságára még később visszatérek.) Ha ez a nézet még mindig létezik, az nyilván egyedül az általam ortodox indoeurópaiaknak nevezettek nézeteit próbálja meg becsempészni (vissza) a tárgyalható történelembe. Márpedig a szellem nép nélkül nem vonul sehová sem, - mint ahogy nyelvet sem cserél és műveltséget sem személyes jelenlét nélkül, - és miután nem is vonult, nem az indiai szellem telepedett meg Írországbán, hanem ezzel szemben az ősnépi műveltség volt az, amelyik oda Indiába is eljutott, mégpedig Kr. e. 3000-el kezdődően meginduló folyamközi elvándorlásokkal. Az igaz, hogy a ragozó nyelvű ősnép azon részlegei, amelyek eljutottak az Indus völgyébe, ott ragadtak és beolvadtak abba az önálló utakon haladó műveltségbe, amelynek kezdetei már igen korán kialakultak, de a sumér (szabir) gyökerű szkíta műveltség beáramlásával igen jelentős változásokon ment keresztül. Ezzel Kőrösi Csoma Sándor kutatási területéhez érkeztünk vissza, ő is azt kereste ott, ami az ősi szabir hagyományokból átszüremlett India műveltségébe. India azonban befogadó jellegű volt és maradt mindig is a történelem folyamán, oda csak befelé vezetett út, kifelé soha. Ezért érthetetlen és felfoghatatlan az indoeurópaiak úton-útfélen való hivatkozása indiai eredetű párhuzamokra a világ legelképzelhetlenebb helyein. Az indoeurópaiak egyik legnagyobb tévedése, hogy a ragozó nyelvűek szétáramlása példájára több ilyen is el tudnak képzelni a történelemben, pedig ez csak egyszer történt meg. Mi tudjuk az okát, ez a múlt század elejének szanszkrit örületében gyökerezik, vagyis azóta töretlenül hiszik, hogy az indoeurópai ősnyelv vagy valami hasonló lett volna. Valójában azonban a sumérból oda átszüremlett nyelvi anyagot vetették egybe saját szintén ősnyelvi elszármazású anyagukkal, és ebből téves következtetésre jutottak. Az indoeurópaiak mind a ragozók jól körülhatárolható területein és a perifériákon alakultak ki egyenként, közös tudatuk az 1789-es francia forradalom előtt nem volt, az csak későbbi találmány, a romantika korának termése. Aki India és Írország között szellemi kapcsolatokat akar rögzíteni, az csak az ősnép műveltségén keresztül teheti ezt meg a közös gyökerek - és nem egymásközi ún. átvétel - hangsúlyozásával, másképpen tévútra téved.

A druidákkal kapcsolatos a másik indoeurópai tévedés is. Ha valaki a druidákról fog értekezésbe, annak feltétlenül tisztában kell lennie a tudásátadás alapvető módozataival, amelynek legalább négyezer év óta igen jól kialakult rendszere működött a Régi Keleten, majd onnét a ragozó nyelvű népességgel együtt terjedt tovább. A mágusokról van szó, akiket az indoeurópaiak minden lehetséges eszközzel évezredek óta tüzzel-vassal irtanak és pusztítanak. Ezek a mágusok képviselik mindazokat a hagyományokat, tudást, amelyek alapját képezték a ragozók társadalmainak. Magába foglalta az összes művelt tudományt, az iskolarendszer fenntartását és a világban való eligazodás minden területét, beleértve a felsőbb világgal kapcsolatos ügyeket is. Ez nem egy gittegyelet, vagy akármilyen –izmus követői, amelyik évente konferenciát rendez, hanem a működő társadalom gerince, érrendszere, esze, és a hitét működtető testület is egyben. Értelmetlen minden olyan megközelítés, amely a bulvárlapok tudatlan olvasóinak szintjére akarja lezülleszteni e nagy tudású tanultak ügyét és ún. titkos társaságok jelszava mögé rejtve romantikus borzongással töltse meg a tudók, táltosok világát. Ezen ősnép már legalább ötezer év óta tudja, hogy a társadalmak felemelésének - de normális működésének is - legalapvetőbb feltétele, hogy az iskolákat azok végezzék el, azok kerüljenek a legfontosabb irányító helyekre, akik arra a legrátermettebbek. Ha ez nem így lenne, előbb-utóbb alkalmatlanok, kontraszelektált protekciósok vezetnék az

---

⁸⁰ H. Müller-Karpe: Handbuch der Vorgeschichte. C. H. Beck Verlag, München, 1968.

országot, amely a nép megsemmisülésével jár. A népnek tehát nem érdeke, hogy alkalmatlanok vezessék, ez egyedül az ő érdekük. Egészséges társadalmakban ez természetesen nem fordulhat elő. Mágus viszont csak a legkiválóbbak közül kerülhetett ki, ezért nem merülhetett fel ilyen gond a történelem során. Igen érdekes, hogy MacCana nem számol be a druida (a magyar torda) fáramászásairól, amikor a közösség "istenfájára" felkúszva képes volt istenével kapcsolatba lépni, hiszen ez egy fejlett tudatúnak nevelt indoeurópai számára afrikai mélységű borzalmakkal lett volna egyenlő. Folytassuk a keletiekkel.

A forrásokról

A legkorábbi források a szárazföldi - főként galliai - keltákra és a romanizált Britannia keltáira vonatkoznak. Ezeknek a forrásoknak sajnos komoly hiányosságaik vannak. A kizárólag szóban hagyományozódó gall irodalom a gall nyelvvel együtt elveszett: hinnünk kell tehát Cézárnak, amikor arról számol be, hogy a gall druidák nem tartották helyénvalónak, hogy tudásukat írásban rögzítsék, s ezt az ír hagyomány is igazolja. Ennek pedig az lett az eredménye, hogy mivel a mitológia ilyen vagy olyan értelemben elbeszélést feltételez, a szigorúan vett gall mitológia visszahozhatatlanul eltűnt. Töredékes források maradtak fenn, ezek azonban természetüknél fogva inkább utalásszerű, semmit leíró jellegűek, illetve másodkézből erednek. A mai kutató ezért gyakran abban a kellemetlen helyzetben találja magát, hogy a kétértelműből kiindulva kell haladnia az ismeretlen felé.

A forrásoknak három típusa van: a rómaiak által elfoglalt területeken mindenütt előforduló fogadalmi feliratok, a kelta istenségek művészi ábrázolásai és a klasszikus szerzők megfigyelései. Az első két kategória anyagának nagy tömege a római korszakhoz tartozik, következésképp bonyolult értelmezési problémákat vet fel. A gall szobrászat például görög-római hatásra fejlődött ki, s ezért nem könnyű pontosan meghatározni, milyen mértékben érintette ez a hatás a szobor formáját és tartalmát. Ami a klasszikus szerzőket illeti, tudományos szemlélet kérdése, mennyire hiszünk nekik. Többségük korábbi forrásokból merített; s valójában még Cézár sem a saját tapasztalataira és megfigyeléseire támaszkodik, pedig neki szinte valamennyiüknél több lehetősége nyílt volna arra, hogy megismerkedjen a gall állapotokkal. Ráadásul kisebb-nagyobb mértékben kétségtelenül valamennyien a klasszikus vallás és mitológia formáinak hatása alatt álltak. Mindezek alapján vannak olyan tudósok, akik teljes egészében elvetik eme klasszikus forrásokat - ami valószínűleg túlzott szkepticizmus a részükről. Nem szabad elfelejtenünk, hogy ugyanezen klasszikus szerzők nem egy megfigyelését a kelták szokásaival és társadalmi rendjével kapcsolatban igazolja az ír irodalom. Egyes korai ír történetek szinte úgy hangzanak, mintha egyenesen azért írták volna őket, hogy megerősítsék a szárazföldi keltákról szóló feljegyzéseket, ezt a lehetőséget persze kevés tudós volna hajlandó valóban komolyan venni. Ezért érdemes megvizsgálunk a klasszikus forrásokat is, ugyanakkor rendkívül óvatosan kell kezelniük őket.⁸¹ A következő fejezet elején olvasható az indoeurópai kutatási módszerek általános összefoglalása. MacCana eszerint a renitens, lázadó kutatót személyesíti meg, aki neveltetése ellenére szeretne hinni a régieknek, de igazán mégsem teheti, ha komoly embernek akarja magát tekinteni. Herodotost felhasználható forrásnak indoeurópai kutató nem tekintheti éppen az ún. közmegegyezés miatt, amely nemcsak a finnugorok kezét, tollát köti meg, de az övét is. A közmegegyezés pedig Herodotost és a hozzá hasonló régieket egyszer már a mesék világába küldte. Hogy miért, csak találgathatok: útban volt a saját (túlságosan is szárnyaló indoeurópai) elméletek érvényesülésében, vagy esetleg annyira igaz volt tudósítása, hogy az már szinte hihetetlen...

Az indoeurópai népek őstörténetét tanulmányozva megállapíthatjuk, hogy mind a mai napig bezárólag is igen sok őshazaelméletet fogalmaztak meg. Ezek abban állnak egymással rokonságban, hogy leginkább Eurázsia területén jelölték ki azokat az ebben a szellemben

---

⁸¹ P. MacCana: Kelta mitológia. Corvina, Budapest, 1993. 14-15. o.

dolgozó kutatók. Ennél több közös pont nem ismerhető fel köztük, leszámítva az indoeurópai, vagy valamilyen *proto* jelzővel illetett szintén indoeurópai nyelv általános birtoklását. A különféle származási elméletek fantasztikus határokat is bőven átlépnek a kívánt siker - egy még eredetibb származás - érdekében. Nem véletlenül perlekedik velük Makkay János, aki táblázatba szerkesztette az aktuális vezető indoeurópai elméletek legfontosabb ismérveit. Bár a vita itt az ún. kurgánelmélet mentén élesedik ki, végül is a Kr. e. 5. évezredtől számított történések leírása körül zajlik a polémia. Összesen hét ilyen elméletet sorol fel, amelyeket az azokat megfogalmazó kutatók nevéhez lehet kötni. Ezek Gimbutas, Renfrew, Gamkrelidze és Ivanov, Djakonov, Mallory, Anthony és Sheratt 1982 és 1991 között keltezve, azaz nem régi keletűek. Götz többségükkel behatóan foglalkozik máshol már idézett könyvében, mégpedig rájuk nézve megsemmisítő eredménnyel, magyarul kézből cáfolja és szedi ízekre megalapozatlan és alapvető tényeket figyelmen kívül hagyó munkásságukat. De nem számíthatnak kegyelemre az indoeurópai alapokon álló régész Makkaytól sem - bár a külső szemlélő érzékelése szerint itt komoly csata dúl, valójában csak övét korholja, - aki szerint: "A hét elmélet öt szempontjából tehát alig van, amelyben akár csak megközelítő lenne az egyetértés. Természetesen még a vélemények azonossága sem jelenthetné azt, hogy a feltevések valóságosak és bizonyítottak. Ezen kívül nagyon sok, egymást gyengítő érvük is van. Számomra a fő baj az, hogy régészetileg nem igazolhatók, esetenként régészetileg tájékozatlanok, sőt gyermetegek, márpedig így egy (Kr. e.) 4. évezredre vonatkozó elmélet a levegőben lóg.⁸²" Itt most természetesen nem a 4. évezred eseményeit veszem fel, de az általános indoeurópai kutatói magatartás állapotára térek ki éppen Herodotos védelmében. Ha mindenki olyan történelmet ír, amelyet csak akar, valóságtól elrugaskodott teóriák keletkezhetnek, ott a régi forrásoknak valóban nincs hitelük többé. MacCana fentebb megfogalmazott kínjai itt foghatóak meg valószínűleg ebben a közegben, de felhozhatom korábbi ajánlásomat - mindenkire és magamra is vonatkoztatva, - hogy a régészet és antropológia eredményei ellen történelmet írni nem célravezető dolog. Csak arra és semmi másra alapozva ugyanúgy nem. Az ilyenek legfeljebb csak programtörténelmek megírására alkalmasak. Megtoldhatnám még e feltételeket a nyelv kérdéseivel is, de az időben hátrálva a nyelvi ügyek egyre homályosabbak és megfoghatatlanok, ezért az csak felderített nyelvi környezetben érvényesíthető következetesen. Arra már gondolni sem merek - de ezek szerint kellene, sőt a jelek szerint kell is, - hogy esetleg a többi indoeurópai szemléletű történelmi - ma már bevettként, szinte kanonizáltként kezelt - elmélet is hasonló alapokon nyugszik. Ez igen komoly kérdés, mert ha a hit megrendült, katedráról nem pótolható. Ha ehhez még cáfolat is lenne, az egyenesen drámai fejlemény. Nem szívesen mondom, de ez a vasasokhoz illő mentalitás lenne, ezért nem is tudom jó szívvel feltételezni. Miután azonban az indoeurópaiakkal alapvető kérdésekben van vitám, innét nézve bármit fel kell tételeznem és az opposíció, ellenzék helyzetét kell felvegyem. Mindjárt az elején célszerűnek tartanám, hogy ők is legalább úgy bizonyítsák tételeiket, ahogy azt a tőlük különbözőre nézve elvárják. A szkítákkal kapcsolatban nem vették a fáradságot sem valamirevaló bizonyításhoz, pedig rajtuk áll vagy bukik az egész Indiára alapozott és az indiaiakkal kapcsolatba hozható indoeurópai elméletek nagy része, nem beszélve a Turán vélt indoeurópaiságáról.

Közjáték: Az indoeurópai szkíta elmélet cáfolata

Szeretném megtudni, - ezért itt most a végére is járok, - hogy a szkítákat néhány személynév és görögös átíratban lejegyzett szótöredék alapján hogyan voltak képesek indoeurópainak kijelenteni? Honnan tudtak olyan nagy bátorságot meríteni, amivel e vélt

---

⁸² Makkay János: Az indoeurópai népek őstörténete. Budapest, 1998. 272. o.

tényt az egész világgal közölni tudták és azóta történelemkönyveikben tényként kezelik? Ismerjük a régi indoeurópai csatabárdos népről szóló mesét, Müller-Karpe már leszámolt a velük készült elméletekkel - ezek lennének a szkíták, - akik győzedelmesen bevonultak Európába és mindenkit meghódítottak, majd nyomukban kisarjadt az indoeurópai - nagy győzelem utáni - műveltség. A történet egyébként igaz: bevonultak, győztek, létrehozták, inkább összeötvözték a keltákat, hozták a vasat, bronzot, ezüstöt, aranyat, csak éppen nem indoeurópaiak voltak. Ezen elmélet miatt kellett tehát indoeurópainak nyilvánítani a szkítákat. Kinder és Hilgemann: Atlas zur Weltgeschichte⁸³ c. könyve a "Die Bronzezeit" c. nevű fejezetben (21. o.) a következőket közli: ... "Die kulturelle Beeinflussung Europas durch die orientalische Hochkulturen in der Bronzezeit vollzieht sich über 3 Wegen: ... 3. über die transkarpatische Tumuluskultur, die durch ihre Abhängigkeit von der kaukasischen Kubankultur (kultische Opfer beim Tod der Fürsten, Prunkkäxte) Elemente der anatolischen Kultur (Alaca hüyük) übernimmt. Die Träger der Streitaxtkultur werden von diesem Kulturen beeinflusst und bringen die Kenntnis der Bronze nach Mittel- und Westeuropa.⁸⁴" Magyarul: ... "A bronzkori keleti magaskultúrák kulturális befolyása Európára három módon teljesedett ki: ... (3) a Kárpátontúli (*innét nézve*) halomsíros műveltség által, amely a kaukázusi Kubáni műveltségtől származó befolyását (fejedelmek kultikus áldozati halála, csatabárdok) az anatóliai Alaca Hüyük műveltség elemeinek átvételével rögzíti. A csatabárdosok műveltségének képviselői ezen műveltségek befolyása alatt álltak és a bronz használatát hozzák Közép- és Nyugat-Európába." A szkíták - mert róluk is van szó - története igaz, de nem indoeurópai műveltséget hoztak magukkal - mégha őket is gondolták csatabárdosoknak, - hanem a sajátjukat, azazhogy a miénket, a magyarokét. (A csatabárdokat a magyar történetírás fokos néven ismeri Badiny Jós Ferenc könyveiből. Különös módon a fokos szót a magyar szakirodalom úgy kerüli, ahogy van. Komoróczy például kapának hívja!) Ez a Kárpátontúli terület nem más, mint Cimmeria-Szkítia, a Kr. e. 1300-750 közötti hatalmas, Dunától Donig húzódó magyar nyelvű állam, amelynek lakói egész Európában elterjedtek és a keleti (kelta) etnogenezis kovászát alkották, és tőlük jó magyar nyelven érthető földrajzi nevek tömkelege származik. Tekintsük át e hatalmas terület korai régészeti anyagának tanulságait Kelet-Európa benépesülése és az ortodox indoeurópaiak felfogásának szempontjából. Bár a történet lassan indul és bonyolultan folytatódik, mégis igen nagy történelemhamisítás kerül napvilágra.

"A Kr. e. 4. évezred elején a mai Ukrajna keleti felében és Dél-Oroszország csatlakozó területén a felső-paleolitikus *késő-gravetti* régészeti műveltség keleti ágának paleolitikus-mezolitikus halász-vadász kultúrfokon élő utódait találjuk. Majd a 4. évezred közepén a Dnyeper-zúgóok táján, az Igren félszigeten, valamint a Szurszkij és Sulajev szigeten, Melitopolnál és Zsitomir mellett kezdetleges, fésűs-gödrös díszítésű kerámia jelenik meg, jellegzetes csúcsos aljú edényekkel és kagylóporral soványított agyaggal.⁸⁵

Már tudjuk, hogy ez az edénykészítési mód legkorábban a 4. évezred elején az észak-asszerbeidzsáni Ilanli Tepén tűnt fel, az Urmia-tó körüli ősi helyi művelődési kör (Dalma Tepe, Yanik Tepe stb.) kerámiájának provinciális változataként.⁸⁶ Nyilvánvaló tehát, hogy onnan terjedt át az észak-pontuszi területekre. Számunkra ez a fésűs-gödrös kerámia különösen is fontos és érdekes, mert a későbbi időkben lassanként az egész kelet-európai erdőöv egész területére felhatolt, ahol mind a fésűs-gödrös díszítési mód, mind pedig az agyag kagylóporral történő soványításának szokása még évezredekig megmaradt a kulturálisan kevésbé fejlett területeken.⁸⁷

⁸³ Köln, 1987.

⁸⁴ Timaru-Kast Sándor: A kelta-magyar rokonság nyelvünk tükrében. Ingelheim, 1995.

⁸⁵ László Gyula: Őstörténetünk legkorábbi szakaszai. Akadémiai Kiadó. 1961. 118-119. o.

⁸⁶ Bourney, C. - Lang, D. M.: Die Bergvölker Vorderasiens. Magnus Kulturgeschichte, Magnus Verlag, Essen, 1975. 81. o.

⁸⁷ László Gyula: Őstörténetünk legkorábbi szakaszai. Akadémiai Kiadó. 1961. 121. o.

Az előbb említett fésűs-gödrös díszítésű kerámiát használó Észak-Pontusz - vidéki telepek lakosai még nem ismerték a földművelést, csupán egyes helyeken (pl. Igren) lehet az éppen, hogy megkezdődő állattenyésztés nyomait megtalálni. Ez a műveltség tehát még szubneolitikus fokon állt.⁸⁸

Ezekből a kezdetekből fejlődött ki Kr. e. 3000 táján a *Dnyeper-Donyec műveltség*, amelynek több szinonim megnevezése is használatos a szakirodalomban, ami gyakran igen lényeges félreértésekhez vezethet, ... elnevezéseit tehát félreértések elkerülése végett ... felsoroljuk: 2. észak-pontuszi kultúra, 3. Mariupul kultúra, 4. korai okkersíros kultúra, 5. korai gödörösíros kultúra, 6. kurgán I. kultúra (Gimbutas). Ez a műveltség képviseli a neolitikum legkorábbi kezdeteit a Dnyepertől keletre fekvő térségben, bár a népesség nagyobb része még halászatból és vadászatból élt. Földművelés és állattenyésztés nyomai csak a nyugatabbi, a Dnyeperhez - azaz a nyugat-ukrajnai Tripolje kultúrához - közelebb eső részeken mutatható ki. Ugyanígy a kerámia is még igen ritka, s ami van, az a korábbi fésűs-gödrös szubneolitikus típus későbbi fejleménye.⁸⁹ Jellegzetesek a temetkezések: hosszú, árokszerű gödrökben, vastag okkerrétegre helyezve, szorosan egymás mellé és részben egymás fölé is fektetve gödrönként többtucatnyi csontváz található, okkerrel felülről is bőven meghintve.⁹⁰ Ez a temetkezési szokás szolgált alapul az *okkersíros* és *gödörösíros* kultúra elnevezésekhez. A Dnyeper-Donyec kultúra népessége a hosszúfejű cro-magnoid paleoeuropid embertani típushoz tartozott.

Majd Kr. e. 2500 körül, szintén a keletebbi ukrajnai vidékeken, de kelet felé már a Volgáig is kiterjeszkedve, kialakult a késői gödörösíros kultúra (szinonim elnevezései: *késői okkersíros kultúra*, *kurgán kultúra*, illetve Gimbutas külön terminológiájában *kurgán II. kultúra*), amely azonban a földrajzi terület részbeni megegyezése ellenére sem tekinthető a Dnyeper-Donyec műveltség továbbfejlődésének. Az embertani adatok ugyanis azt bizonyítják, hogy a késői gödörösíros kultúra kialakulása 2500 táján dél felől érkezett új rövidfejű népesség megjelenésének következménye volt. A jövevények részben rövid idő alatt teljesen asszimiláltak, részben pedig északabba szorították az ott talált paleoeuropidokat. Ennek megfelelően gyökeresen megváltozott a temetkezési rítus is: a Dnyeper-Donyec kultúra tömegsírjaival szemben kizárólag egyedi temetkezések találhatók. Ugyanígy a kerámia is alapvetően eltér a korábbitól: a szomszédos földművelő kultúrák edénytípusai és díszítő motívumai jelennek meg.⁹¹

Ha most közelebbről megtekintjük ezeket az éppen említett szomszédos földművelő kultúrákat, akkor a késői gödörösíros műveltség déli szomszédságában találjuk a korai transzkaukáziai kultúrát, amelynek északi, északkeleti irányú kiterjeszkedését a 3. évezred derekán *Lugovoje*, *Velikent*, *Kajakent* és *Mamaikutan* leletei jelzik a Káspi-tenger nyugati partvidékén, ami viszont azt jelenti, hogy a korai transzkaukáziai kultúra 2500 körül északon már nagyjából elérte a Terek folyó vonalát. A nyugati szomszéd pedig a balkáni és a kárpát-medencei késő-újkőkori műveltségek közvetlen keleti és észak-keleti terjeszkedése útján a 4. évezred vége felé kialakult Cucuteni-Tripolje kultúra volt Moldvában és Nyugat-Ukrajnában.

Ennek a földrajzi helyzetnek megfelelően a késői gödörösíros műveltség kialakulásában és etnikai összetételében is legelsősorban a korai transzkaukáziai műveltség játszott a főszerepet, bizonyos balkáni-tripoljei hatásokkal kiegészülve. - A tripoljei területektől keletre

---

⁸⁸ Müller-Karpe H.: Handbuch der Vorgeschichte, II. Band: Jungsteinzeit. C. H. Beck Verlag, München, 1968. 165. o.

⁸⁹ Müller-Karpe H.: Handbuch der Vorgeschichte, II. Band: Jungsteinzeit. C. H. Beck Verlag, München, 1968. 166. o. és Müller-Karpe H.: Handbuch der Vorgeschichte, III. Band: Kupferzeit. C. H. Beck Verlag, München, 1974. 358. o.

⁹⁰ Müller-Karpe H.: Handbuch der Vorgeschichte, III. Band: Kupferzeit. C. H. Beck Verlag, München, 1974. 358. o.

⁹¹ Childe, V. G.: Vorgeschichte der europäischen Kultur. 1960. és Hancar, F.: Das Pferd in prähistorischer und früher historischer Zeit. Wien, 1956.

a késői gödörsíros műveltség volt az első érett neolitikus kultúra Kelet-Európában.⁹² Ezeknek az újabb megfigyeléseknek és a pontosabb időrendi besorolásnak megfelelően a modern kutatás a késői gödörsíros vagy kurgán kultúra góciát a Kubán-Majkop műveltségben látja. Bizonyítottnak vehetjük - szögezi le pl. Müller-Karpe, - hogy a Kubán műveltség a Káspitengertől és a Volgától Ukrajnáig terjedő térségben a 3. évezred második felében jelentkező földművelő, fémeket használó rézkori művelődési komplexum, azaz a késői gödörsíros vagy kurgán kultúra kialakításában és elterjesztésében meghatározó kulturális szerepet játszott. A műveltség területén található fémtárgyak, fegyverek, díszítő motívumok, ékszerek és edények mind Kubán-Majkop közvetítésével kerültek el Dél-Oroszországba. Ugyanez vonatkozik a csiszolt kőbaltákra is.⁹³

Müller-Karpe utolsó megjegyzése a csiszolt kőbaltákról egészen nyilvánvalóan oldalvágás az úgynevezett "csatabárdos" teória hívei felé. Az indogermanocentrikus szemléletű őstörténet-kutatásban ugyanis már a múlt század vége óta mindig újra és újra előrangatják azt a közkedvelt hagyományos elképzelést, amely szerint a kelet-európai csiszolt kőbalták - a "csatabárdok" - lennének az ősi, még egységes indogermán népesség régészeti hagyatéka. Nevezik ezeket "csatabárdosok"-nak (Streitaxtleute), de gyakran "zsinórdíszes kerámiás csatabárdosok"-nak is (schnurrkeramische Streitaxtleute), mivel ezek a kőbalták sokszor zsinórdíszes kerámia társaságában fordulnak elő. Ezt a hipotézist az utóbbi években már csupán az úgynevezett "ahisztórikus" indogermanisztikai irányzat melengeti, a legtöbb neves kutató azonban kereken képtelenségnek minősíti, amint azt Müller-Karpe világosan meg is mondja: "...hogy a zsinórdíszes kerámiások indogermánok voltak-e, az azokhoz a kiagyalt értelmezésekhez tartozik, amelyek a tudományos megismerhetőség határain túl terülnek el..."⁹⁴ Eddig Götz,⁹⁵ akit nem kedvelnek ma a támogatott kutatók. Ha azonban végigtekintjük az általa idézett szakirodalmat, azt láthatjuk, hogy Götz csakis indoeurópai és finnugor ízlésű kutatók műveit idézte. Egyetlen "gyanús eredetű" könyvet sem hoz fel érveit támogatására, csak indoeurópai szemléletűeket. Ugyanabból a forrásból jutott homlokegyenest más eredményre, mint a támogatottak.

Most félbeszakítom az eszmefuttatást a korai kelet-európai műveltségek bemutatásáról éppen Müller-Karpe megjegyzése miatt. Müller-Karpe 25 évvel ezelőtt az utópia birodalmába utalta az indoeurópai fantasztikát a győzedelmes korai csatabárdos hódítókkal együtt. Most eljött az igazság pillanata. Bemutatom a magyar Történelmi Világtalasz⁹⁶ egyik tábláját, amely "Az ókori kelet (Kr. e. III-II. évezred közepe)" címet viseli.

---

⁹² Müller-Karpe H.: Handbuch der Vorgeschichte, III. Band: Kupferzeit. C. H. Beck Verlag, München, 1974. 358. o.

⁹³ Müller-Karpe H.: Handbuch der Vorgeschichte, III. Band: Kupferzeit. C. H. Beck Verlag, München, 1974. 355-356. o.

⁹⁴ Müller-Karpe H.: Handbuch der Vorgeschichte, III. Band: Kupferzeit. C. H. Beck Verlag, München, 1974. 485. o.

⁹⁵ Götz László: Keleten kél a nap. Püski, Budapest, 1994. 1054-1059. o.

⁹⁶ Kartográfiai Vállalat, Budapest, 1991.

Térkép
19. kép. 97

⁹⁷ Történelmi világtasz. Kartográfiai Vállalat, Budapest, 1991.

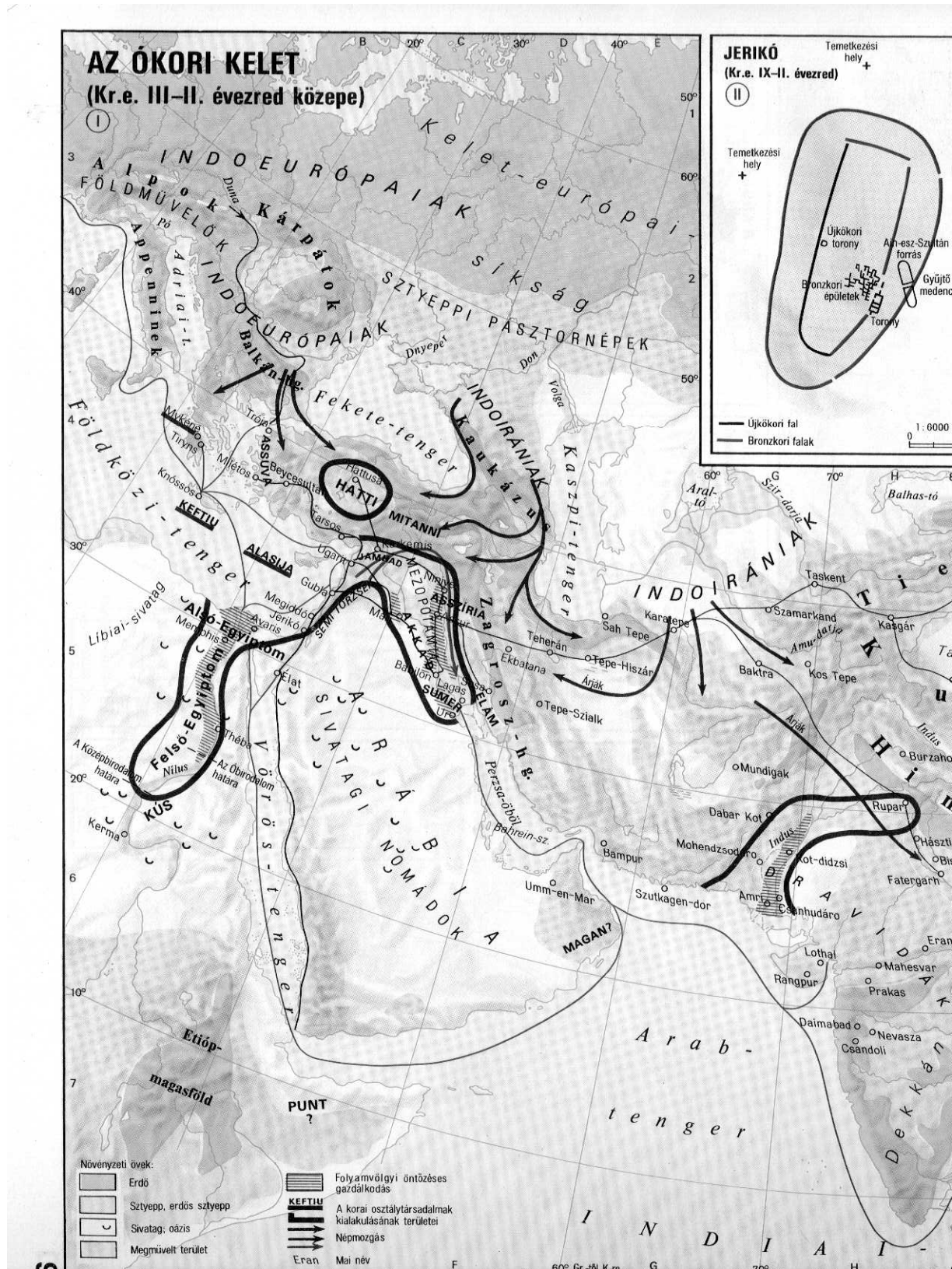
Egész Európát indoeurópaiak töltik meg, hatalmas piros nyilak mutatják győzedelmes útjukat a Régi Kelet ősi kultúrközpontjai felé, kelet felől indoiráni különítmények segítik testvéreiket a nagy menetelésben. Ezek az elképzelések saját magyarországi ortodox indoeurópai hivatalosaink álláspontját tükrözik. A fentebbi alapos, 26 éves cáfolat ellenére ma Magyarországon mégis ez jelenik meg. Talán a szakirodalom tanulmányozása maradhatott el, ezért nem tudnak róla.

Sajnos ez nemcsak itt látható, mert a Stiefel iskolai történelmi atlaszában⁹⁸ ugyanezen cím alatt ugyanezt látni, csak fekete nyilakkal vonulnak az indoeurópaiak dél felé. Bemutatom ezt is.

---

⁹⁸ Történész-szerkesztő: dr Katus László egyetemi tanár, Budapest, 1996.

20. kép. Térkép a Stiefel iskolai atlaszából⁹⁹

Fentebbiekből megállapítható összefoglalásként, hogy a kérdéses területen kaukázusi és déli feláramlású nép lakott, ezek kerekfejű kaukázusi típust képviseltek és egyúttal

⁹⁹ Történész-szerkesztő: dr Katus László egyetemi tanár, Budapest, 1996.

felvázoltuk Cimmeria - Szkítia előzményeit is a korai évezredekben. Voltaképpen az itt rögzített anyagot hagyta figyelmen kívül az a hét, a kurgánelméletet taglaló indoeurópai szerző, akikkel fentebb foglalkoztam Makkay Jánosra hivatkozva. Indoeurópaiakról és vándorlásaikról mindenesetre szó sem esett.

Hogy is van hát ez a gyatra kísérlet szkíta népünk indogermanizálására - kiszakítandó őket a nevezetes szkíta-hun-magyar triászból? Sebestyén László megadja a választ, miközben a finnugor és indoeurópai testvériség is szemmel láthatóan fényre derül működési mechanizmusában: "Nemigen találkozhatunk ma olyan történésszel hazánkban, aki ezt a három népnevet együtt említené, különösen olyan értelemben és céllal, hogy ezek között szoros egymástutániség, egymástól eredés lehetne. A magyarságnak a szkítákról és a hunokról való leválasztása a múlt század második felétől tapasztalható. Hogy megértsük az okát, a szkíták eredetmagyarázatát kell először látnunk. Mindenekelőtt tisztában kell lennünk azzal, hogy a szkítákkal való rokonságért érdemes volt versengeni, kivált az indoiráni, indoeurópai népeknek, hiszen, különösen az utóbbiak a mindenkori kultúrák élén gondolták magukat. Hogyan is tartozhattak volna más néphez a szkíták, akikről azt írta Ephorusz a Kr. e. VI. században, hogy a "fújtató, a kétágú horgony és a fazekaskorong feltalálója a közülük való Anakaroi volt"; vagy Heziodosz (Kr. e. VII. század) szerint "szkíta találta fel a rézöntést". Aiszküloosz (Kr. e. 525-456) állítja, hogy "az acél szkíta jövevény az ő világukban". De nemcsak az, mondja Higinusz (Kr. e. 31-Kr. u. 14.), mert az ezüst felfedezője is szkíta volt.

Akármit van, német nyelvészek kisütötték a múlt század első harmadától kezdve, hogy a szkíták egy nomád iráni nép nyelvét beszélték, ők maguk is iráni nép. Legyünk jóhiszeműek, s tekintsük állításaikat a tiszta tudomány eredményének, viszont azért nézzük is meg, miből mire jutottak. Főként három tudósi munka érdemleges: Kaspar Zeuss: Die Deutschen und die Nachbarstämme, München, 1837.; W. Thomaschek: Kritik der ältesten Nachrichten über den skytischen Norden, Wien, 1888. és Karl Müllenhof: Über die Herkunft und Sprache der pontischen Scythen und Sarmaten, Berlin, 1892. Sikerült elérniük ez írásoknak, hogy a bizánciak s általában a régebbi írók általános felfogását, hogy ti. a szkíták a népvándorlás kora óta föltűnt, különféle ural-altáji vagy másképpen turáni népekkel, hunokkal, turkokkal, magyarokkal, kunokkal stb. voltak valamiféle rokonsági viszonyban, most felváltotta az iráni eredet tudata és hite. **Az iráni elszármazások ötlete azonban csak a történelmet felületesen ismerők számára használható adu, voltaképpen a sumér rokonságok tagadásának egyik újabban jól bevált eszköze.** Nekünk azonban, akik ismerjük a sumér tágulás mechanizmusát, nem elegendő emlegetése. Éppen Irán - amely egyébként igen nagy ország és valóban sok műveltség időszaki állomáshelye volt - kiválóan alkalmas az ókori kódok terjesztésére. Ha tehát valahol olyan iráni törzsekről olvashatunk, amelyek eljutottak a Kárpát-medencébe, bizvást érthetjük alatta iráni álrühába bújtatott rokonaink indoeurópaivá nemesített részlegeit.

A korábbi felfogás megváltozása főként nálunk rendkívül föltűnő, ha meggondoljuk, hogy még a múlt század elején is a szkíta múlt kutatása és magyarázása a magyar történelemtudomány fő ága volt, addig ez írásokat követően, mint valami múltó divatot, elhagytuk, s lomtárba hajítottuk tudományos életünkben.

Annak ellenére történt ez így, hogy tudósi felvérteztségben egyáltalán nem voltunk felkészületlenek. Nagy Géza régész-történészünk meggyőzően bizonyította a német nyelvészek véleményének gyenge lábón állását, azt, hogy nagyon gyér, többé-kevésbé eltorzított és többféleképp is magyarázható nyelvmaradványokra építették állításaikat. E szavak közt van vagy 10-12, jelentés szerint is ismert szó, 10 mondai és istennév, a többi személynév, földrajzi és népnév. Ma már szükségtelen is idézni Nagy Géza szavankénti és helytállóan bizonyult elemzéseit, célszerűbb az e századi német tudományból idézni, így M. Wasmer szkítakutató eredményeit a Reallexikon der Vorgeschichte XII. (1928.) lapjairól. Összefoglalása szerint a szkíta-iráni nyelvrokonság igazolására mindössze csak 6 olyan

szóalakot tudott felmutatni, amelynek eredete szerinte is bizonyítottan látszott. E szavak: az Enáeresz, Ojórputa, Paralátaj nép-, azaz törzsnevek, továbbá a -peirt, -kszaisz és -aria személynévreszek. Ez bizony kiáltóan szegényes eredmény, mondja nagyszerű tudósunk, Mészáros Gyula a Chattiak és skythák c. könyvében, 1938-ban. De még hozzáteszi, hogy a hatból az oiorputa kiveendő, mert szarmata eredetű. Jegyezzük meg, hogy Nagy Géza az összetett szó -puta, ölni-t jelentő szórészét a sumérből eredeztette.

Azt talán nem is kell említenem, hogy mi nem a dicsőségért versengünk, bár sumér ügyben ez nagyon kijár nekünk, helyesebben az e rokonságot, összefüggést vallóknak. Elegendő a társadalmi és életformabeli hasonlóságokat, egyezéseket említeni, azt, hogy a szkíták lovas, nyilas nép voltak, vallásukban a természeti erőket tisztelték, a tűz, a föld, a víz, a nap volt tiszteletük tárgya, szövetségkötésük módja a vérszerződés volt, lovat áldoztak, lóval temetkeztek, a hadisten képében kardot tiszteltek, a meghódolást, mint nálunk is, a föld és a víz átadása jelképezte.

S ha a honfoglalás idejebeli bizonyítékokat keressük, krónikákból, feljegyzésekből, törvényeiből igenis egész csokorra valót tudunk hirtelenében is felmutatni. Kezdjük mindjárt Anonymusszal. Ő teljesen azonosította a szkítákat a magyarokkal, mikor ezt írta: “a hungarusok igen vitéz és hadi viszontagságokban felette hatalmas nemzete ... eredetét a szkíta nemzetből vette, amelyet saját nyelvén dentumogernek neveznek”. Kitűnő meglátás ... Endrey Antalnak azon véleménye, hogy Anonymus ezt senki külfölditől nem vehette, ez csak régi magyar hagyományból eredhet. Bizonyítja a dentumoger szó, melyről senki sem tesz említést, nincs rá külföldi forrás. Azért fontos ez, mert történészeink szerint a szkíta vonatkozást egyszerűen Regino prümi apáttól vette át, s innen merítette a magyarok szkíta eredeztetését.

A későbbiekben azért válik fontossá a hun összefüggések tárgyalásánál, hogy Anonymus a magyarokat a hunokkal együtt szkíta népnek tekintette. A szkíták első királyától származtatta Atillát és az Árpádokat is. Ezt sem vehette külföldi forrásból, de azért azt ráfogják, hogy a Magógról magyarra állítást ötletként Sevillai Isodorusból meríthette.

De mit szóljunk a komoly tudósok számító, a cordobai egyetemen tanult II. Szilveszter pápa állításáról? Ugye tudjuk, a koronát ő küldte Istvánnak. Nos, ez a pápa III. Otto német császárt dicsőítő iratában ezt mondta: “Mienk, mienk a római birodalom. Erőt ad gyümölcsben Itália, katonát adó Gallia és Germánia, s nem hiányzik nálunk a szkíthák hatalmas királya sem.” Minket, a mi népünket értette szkítákon.

A Vata-féle lázadás leverése után I. Endre két törvényben is utal a magyarok régi vallására. Legelsőbb: megparancsolta, hogy “minden magyar avagy jövevény Magyarországon, ki a scythiai ősi pogány szokást el nem hagyja, Jézus Krisztus igaz vallására nyomban vissza nem tér és nem hallgat a szent törvényre, melyet a dicsőséges István király adott vala, feje és jószága vesztével bűnhődjék”. A 4. paragrafus is idetér: “A szentségtelen scytha szokásoktól és hamis istenektől forduljanak el és rontsák el a bálványokat”. Az első pont területi vonatkozású, mert szkítiait mond, a másik már meghatározás: szkíta szokást nevez meg. A Gellért-legendában is szkíta bálványokról szólnak. A Képes Krónika a hunokról így fogalmaz: “mihelyt egy szkíta elesett, Atilla nyomban másikat állított helyére”.

...

Szkíta ügyben lássunk még egy pápai véleményt, immár későbből. II. Pius pápa 1501-ben kiadott Cosmographiájában írja: “Azt tartják, hogy a Duna partját lakó hungarok is a szkíták neméből valók.”

Históriailag hogyan lehetséges ez? Kezdjük azzal, hogy már Herodotos szerint is hazánkban éltek szkíták. A Kr. e. VI. században jelenhettek meg itt. Tárgyi kultúrájuk a Kr. e. VI-III. században keletkezhetett a Kárpát-medencében, ezt jelzi vaszablák sorozata, 25 bronztükrök, 67 vaskorcsolya, húsznál több állatalakos tegezdísz, 23 bronzcsörgő, több száz nyílcsúcs, vastőrök és kardok. Ezek Bakay Kornél adatai, s nem tartalmazzák az árpádi

magyaroknak a szkíták fémkultúrájára és fémtárgyaira, így az aranyszarvasra emlékeztető, velük azonos hagyatékát.

Sokkal fontosabb összefüggés, hogy a magyarságnak ugyanott van a bölcsője, a koronként feltárható helye, ahol hun-szkíta népek éltek. Nagyon érdekes, hogy a szkíták nyomai a Közel-Keleten és Kis-Ázsiában lelhetők fel a legrégebbi időktől. A - mondhatni - legizgalmasabb adat C. Plinius Secundustól ered az első századból. Azt állítja, hogy a szkíták azonosak a régi világ arameusaival. Szó szerint ezt mondja: "a szkítha népet, kiket a perzsák szakának neveznek, általában az ókori arámiához állítják a legközelebbi nemzetnek." Nemzeti nevüket nem is a görögöktől ismerjük, hanem az asszíroktól: asguzai, is-ku-za a nevük, a "z" c-nek ejtendő. ....

A C. Plinius Secundus által említett időben, korban Szíria lakóinak arámi volt a neve, s Szíria ekkor magában foglalta Palesztinát, Júdeát, Föniciát, Babilóniát, Mezopotámiát, Kilikiát, Antiókiát. Én magam külön is felfigyeltem a Kr. e. 240-ból való, Polibius V. könyvében olvasható tudósításra. Ez így hangzik: "Philoteria ama tó mellett fekszik, melybe a Jordán nevű folyó beömlővén ismét kiömlik a rónaságra, az úgynevezett szkíták városa körül.¹⁰⁰" Itt nyilvánvalóan Scythopolisról (ma: Beth-Saan) van szó. Azt gondolom ezek után, hogy Sebestyén László adataival kellőképpen helytálltunk a szkítákért. Sőt még meg is toldjuk két Werbőczy-féle idézettel nevezetes Hármaskönyvből, amelyre Grespik László¹⁰¹ hívta fel a figyelmet újól a közelmúltban. "I. rész, 3. czim, 1.: A nemesség, amelyet többnyire a szabadok elnevezése alatt is szoktak érteni, úgy mondják, hogy eredetileg a hunnok és magyarok közt keletkezett miután **ezek Scythiából Pannoniába nyomultak, amelyet most változtatott néven, az itt lakó magyaroktól Magyarországnak neveznek.** ... III. rész, 4. czim: Az erdélyi scithákról, akiket székelyeknek hívunk. Vannak az erdélyi részeken a scithák, kiváltságos nemesek. Akik a scitha néptől, ennek Pannoniába való első bejövetele alkalmából származtak el, akiket romlott néven siculusoknak nevezünk; akik teljesen külön törvényekkel és szokásokkal élnek; a hadi dolgokban legjáratosabbak." Más: "Ismétlem Coccius Sabechius szavait: "*senki előtt sem lehet kétséges, hogy a hunok vagy magyarok szkíták voltak...*" A thesszalónikai Eustathius írja: "a hunok szkíta, - a szkíták híres nemzete." Végül elmondhatom, Bonfinivel együtt: "az összes történetírók megörökítik azt, hogy a magyarok a hunoktól eredtek.... akik a szkítáktól származtak."¹⁰² Végül az andronovói műveltséggel feltűnően egyező területről és időből más hírünk is van: A turánvidéki isszedonoktól s a Jaxartes-vidéki masszagétáktól északra a Jenyiszej és Bajkál körüli terület volt a szkíták őshazája. A szkíta áramlat Kr. e. 1500 körül indult meg. Targitaos, az első szkíta király 1000 esztendővel előbb élt Dárius szkíta hadjáratánál. A belső-ázsiai szkíták Kr. e. 1500-tól kezdődően beékeltek magukat az európai és ázsiai árják (északon a germánok s délen a perzsák) közé és új etnikai alakulatokat idéztek elő az árjaságban: az indo-iránokat (az iráni korai szkíta települést) lejjebb szorították délnek és délnyugatnak. A hinduk (csak vallásuk szerint "hinduk", fajta szerint Magyarországról Indiába átkerült szkíta őstelepülők) Kr. e. 2500-1500 közötti időkben a Pendzsáb, majd a Ganges vidékére nyomultak. Kr. e. 1500-600-ig tartott az Ázsiából előnyomuló turánok azon áramlata, melynek következtében az árjaság előbbi összefüggő láncolata megszakadt."¹⁰³ Zajti idézetében a szkíták érdekesekek most számunkra, sokkal inkább, mint mástól átvett indoeurópaiakkal foglalkozó kissé konfúz értesülései. Illett volna pl. az ottani germán jelenlétet igazolnia, ha hiteles tudósítást akart volna szerkeszteni. Érdeklődéssel olvastuk volna.

¹⁰⁰ Sebestyén László: Szkíták, hunok, magyarok. Az Első (Szegedi) Iskola Előadásai és Iratai. Zürich, 1993. 40-44. o.

¹⁰¹ Grespik László: A szkíták törvénye. Magyar Demokrata, 1999. 51. szám 20. o.

¹⁰² Zajti Ferenc: Magyar évezredek. Mit mondanak a régi krónikák. Magyar Ház, Budapest, 1999. 11. o.

¹⁰³ Zajti Ferenc: Magyar évezredek. Nagy Géza: A szkíták. Magyar Ház, Budapest, 1999. 105. o.

Népünk természetesen nem volt hozzászokva, hogy számára nyilvánvaló dolgokat újra bizonyítson mások előtt, egyáltalán magához a tényhez sem, hogy valaki kétségbe vonja amúgy jól ismert származását. Nagy Géza és kollégái számára - nem beszélve a magyar népről, - a világot tartó oszlopok dőltek össze, amikor a nyilvánvalót kellett volna újra bizonyítsa, ekkora gyalázatot nem feltételezhetek korábban senkitől sem. Azonban az indoeurópaiak fegyvertárában ez is hétköznapi gyakorlatnak számított már jól ismert céljaik elérése érdekében, ilyen és ehhez hasonló minősíthetetlen módszerek jellemezték annak a győztes történelemnek a kialakítását, amelyet éppen most igyekszünk megcáfolni. A nyílt és egyenes magyar és turáni szellem sohasem volt felkészülve az ármány ilyen mértékű kiterjedésére, jutalmukat éppen most nyerik el a visszautasítás és a cáfolat képében. Sebestyén Lászlóval mi bizonyítottuk igazunkat, - habár nem voltunk rászorulva, - de vajon a felsorolt germán könyvírók bizonyítottak-e valamit is? **Összefoglalásként megállapíthatjuk, hogy a szkítákat az indoeurópaiak kifejezetten primitív, gyermeteg “érvek” alapján, valódi bizonyítékok nélkül, koncepciók alapon minősítették indoeurópaiaknak.** Ezzel rövid kitérőnk után visszakanyarodunk keltáinkhoz, akik bemutatását most folytatom.

“ Az ír irodalom fennmaradt írásos emlékei viszont egy évezreddel későbbiek, esetleg még fiatalabbak. De ahogy láttuk, ez az irodalmi hagyatéknak annyira konzervatív, hogy ez szinte ellensúlyozza a korát (az ír nyelv, annak ellenére, hogy emlékei jóval későbbiek, bizonyos tekintetben konzervatívabbnak látszik a gall nyelvénél, s valószínűleg ugyanez a helyzet a mitológiai történetekkel is).¹⁰⁴” MacCana most beletalált a közepébe. Az általa felismert jelenséget konzervatív jelzővel látja el, valójában azonban felismerte a kelta nyelv és irodalom rendkívüli állandóságát. A jelenséget már többször és többen felismerték a ragozó nyelvek tanulmányozása közben. Egyik ilyen példánkat éppen a magyar nyelv szintén feltűnő állandóságáról később magam is felhozom dr. Szabó Károlytól¹⁰⁵, aki az etruszk nyelv elemzésekor tér ki e jelenségre. Az állandóság - MacCana által ott konzervatív néven említve, - annyira nagy, hogy 800 - 1000 éves magyar szövegeinket, akkori beszédünket ma is képesek lennénk megérteni kis összpontosítással. Balassi költeményei, Nádasdy szerelmes levelei üde színeivel hétköznapi gyönyörűséget okoznak ma is az ízes magyar beszédet hallgatóknak. Európa egyéb nyelveiről ez nem mondható el, a párszáz évvel ezelőtti indoeurópai nyelvváltozatok - pl. a németeknél - már csak fordítással követhetőek. Úgy látszik, hogy e feltűnő állandóság a ragozó nyelvek sajátja, hisz ideérthetjük ugyanezen tulajdonságaik miatt a sumér, a hettita,¹⁰⁶ urartui és hurri¹⁰⁷ nyelveket is. Az állandóság megjelenési formája a nyelvtan azonossága, az igeragozás és névszóképzés azonos elvei és gyakorlata, nem kevésbé pedig a szavak állandósága. E magas társasághoz most a keletit (keltát) is hozzávehetjük.

“Az ír szóbeli hagyomány írásba foglalása a VI. század végére már elkezdődött, de az idő és a viking kalózok támadásai könyörtelen párosnak bizonyultak, s csak kevés kéziratföredék maradt fenn az 1100 előtti időkből. Ekkor keletkeztek az első nagy kéziratgyűjtemények, amelyek hatalmas anyagot őriztek meg az ír múltra vonatkozóan. Ezek a kéziratok is viszonylag későiek, de korábbi forrásokból állították össze őket; az nyelvészeti vizsgálat alapján igazolható, hogy egyes darabok fennmaradt átiratuknál korábbiak. De függetlenül attól, mikor állították össze őket, ahhoz nem fér kétség, hogy ezek a szövegek hatalmas mennyiségű kereszténység előtti anyagot tartalmaznak.

A *filik* repertoárjának fontos részét képező történetek között van néhány, amely kifejezetten a természetfeletti világgal foglalkozik, s emiatt a mai tudósok időnként mitológiai ciklusnak nevezik. Ez azonban meglehetősen félrevezető, mivel a kora-ír elbeszélő

¹⁰⁴ P. MacCana: Kelta mitológia. Corvina, Budapest, 1993. 15. o.

¹⁰⁵ Dr. Szabó Károly: Etruszkok és magyarok. Design & Quality, 1997. Budapest.

¹⁰⁶ Csöke Sándor: Indogermán eredetű-e a hettita nyelv? Eberstein, Ausztria, 1975.

¹⁰⁷ Csöke Sándor: Az urartui, a hurrita és az uralaltáji nyelvek. Eberstein, Ausztria, 1975.

költemények legnagyobb része kisebb-nagyobb mértékben mitológiai természetű. Az eredeti osztályozási rendszer, amely nem ciklusok, hanem témák szerint - rablókalandok, marhatolvajlások, udvarlásaik, csaták, utazások, lányszöktetések - rendezi el a történeteket, alaposabb megfontolásra érdemes. Az egyszerűség kedvéért azonban a további meséket három tág kategóriába lehet sorolni: vegyes elbeszélések, amelyek különböző történeti, illetve történelem előtti királyok uralkodásához kötődnek (noha eme különbségtételnek a történetiség szempontjából alig van jelentősége); az Ulaidh-ciklus, más néven "ulsteriek", ami Conchobbar mac Nessa ulsteri királyról s Cú Chulainről, az ifjú hősről szól; végül a Fionn mac Cumhaillről és a *fiana* néven ismert, harcosokból álló portyázó bandákról szóló ciklus.

A korai időszakban az Ulster-ciklusnak volt a legnagyobb irodalmi rangja, amely valójában hősi irodalom: azokkal a cselekedetekkel és erényekkel foglalkozik, amelyek a hősi társadalmakat mindenütt jellemzik. Ezzel szemben a Fionn-ciklus (vagy ahogy gyakran hívják: *fianaigheacht*) a társadalom alacsonyabb osztályainak körében volt népszerű, s ennek megfelelően a *filik* (vagyis a költők) kevésbé becsülték. Ezek az elbeszélések valójában csak később, az ír történelemben és kultúrában vízválasztónak számító XII. században árasztják el az irodalmi emlékeket. Ennek ellenére gyökerei messze a pogány múltba nyúlnak vissza. A *fiana* legnagyobb gyönyörűsége s legfőbb cselekménye a vadászat, s már maga ez a tény is az Ulster-mondakörtől meglehetősen eltérő hangulatúvá teszi ezt a ciklust: túlnyomórészt Írország változatos táját szélteben-hosszában beborító szabad tér költészete ez, s később számos természeti költemény számára jelentett ihletet.

Ezekhez a meséket tartalmazó különféle gyűjteményekhez hozzá kell tennünk a pszeudo (ál) -történeti anyagot, különösen a *Leabhar Gabhálát* (Hódítások könyve) és a *Dinnshenchast* (A helyek története). Az előbbi egy XII. századból származó összeállítás, amely azzal a szándékkal készült, hogy a Vízözöntől kezdve (sőt azt megelőzően is!) elmondja Írország meghódításának történetét. Történelmi szempontból gyenge iromány, de mítoszokban igen gazdag. *(MacCana most nagyon melléfogott a minősítéssel, mert ilyen fölényesen - fensőbbsege tudatában - csak az tudja megítélni a Leabhar Gabhálát történeti alapon, aki a Vízözönt megelőző kortól egyfolytában Írország folyamatos figyelője, mindent tud róla évezredekken keresztül, és természetesen azt is tudja, hogy hol követték el a történelemmel szembeni merényleteket, amelyek miatt "történelmi szempontból gyenge" besorolást oszt rá. De nemcsak az indoeurópai mentalitásnak címzett megjegyzés miatt álltam meg, mert van itt más is. Sokkal fontosabb az, hogy van-e valamely népek emléke az Özönvízről, mert ez stílszerűen vízváltató lehet az egyes népek korát megítélendő. A keletiek (kelták) azok közé tartoznak Várkonyi Nándor szerint is, aki módszeresen tekinti át a világ ma fellelhető és a vízözönről szóló mítoszait: "[Az Óvilág mondái]... Kultúrhősük, Hy Gadarn legyőzte a tenger sárkányát, Avancot, feltalálta a vashajót, amelyen megmentette népeit az özönből, s kőoszlopokra véste az őstudományt.¹⁰⁸" A kelta monda természetesen nem képzavarban szenved, hanem a nagyon korai esemény összeolvad későbbi, jelentős fordulópontot jelentő mozzanatokkal, a vas feltalálásával és a kőoszlopok vésésével. A bökkenő csak az, hogy míg az általunk – és nyilván keltáink által is - ismert özönvíz Mezopotámiában volt Kr. e. 4000 táján, a vas használata a szkíta-kelta népek kezében alakult ki a Kr. e. második-első évezredben, ezek hazája pedig a Régi Kelet és a sztyeppe. Ezzel szemben a nyugat-európai vésetlen ménhírek, dolmenek kora a 3. évezredtől keltezhető, feliratos köveiket Amerikában találták meg a Kr. e. II. évezredből, amint arról fentebb már beszámoltam dr. Fürstner Lászlóra hivatkozva. Eszerint a kelták ősei Mezopotámiával, a szkítákkal, a vassal és a sztyeppével is találkoztak korábban. Mindez tovább valószínűsíti a kelták keleti származását - bár ezt eddig is tudtuk, most újabb, nem elfogult forrásból is megállapíthatjuk. Ennél azonban sokkal fontosabb az, hogy az emberi emlékezet nem ismer*

¹⁰⁸ Várkonyi Nándor: Sziriat oszlopai. Magvető, Budapest, 1972. 284. o.

korlátokat az időben, ezért nagy tévedésnek teszi ki magát, aki a mondákat mesének nézi és lenézi. A példa, amelyet felhozok, nemcsak Várkonyi szorgalmát dicséri, hanem bizonyít is. “... akad helyi jellegű monda is Indiában, a legismertebb Kásmírhoz fűződik, a kásmíri királyok krónikája, a Rádzsa Tarangini tartalmazza, Baktay Ervin, a magyar indológus, és Helmut de Terra, amerikai régész, írtak róla. Meséje: A régi időkben Kásmír völgyét víz töltötte meg, partjain emberek laktak. A víz áradatból származott, állati szörnyek éltek benne, s démoni hatalmat gyakoroltak a partlakók fölött. Ők végre megbízták a hős Kásjapát, hogy Brahmától segítséget és megváltást kérjen. A vízi démonokat el kellett űzni, ezért könyörgéseket tartottak, és áldozatokat mutattak be Brahmának. Az isten varázskardot adott a hősnek, s utasította, hasítsa ketté a hegyeket, hogy a víz lefolyhasson. Kásjapa végbevitte a művet, a víz Baramullá mellett (egykori neve Kásjapur volt) lefolyt az indiai síkságra. Kásjapa pedig fölépítette az első templomot, ma is áll, a bráhmínok Szankarahijának nevezik és szentnek tartják. Kásjapa tehát kultúrhős volt, de most nem ez a lényeges. Helmut de Terra, a szkeptikus tudós, kénytelen volt elismerni, sőt tudományosan bizonyítani, hogy a monda igazat beszél: a 10.000 négyzetkilométer terjedelmű, 1830 méter magasságban fekvő Kásmíri-medencét nagy tó töltötte meg a jégkorban, azaz körülbelül 400.000 esztendővel ezelőtt, a tó lerakódásaiban pedig ősemberi maradványokat is talált. Erre a korra emlékezik tehát a monda.¹⁰⁹” Ez a hatalmas idő durván 15.000 emberi generáció élete, elképesztő időtávlat hátrafelé az emlékezet megőrzésében. Ezért igen kell vigyázni bárkinek arra, hogy lenézze az emberi emlékezetet. Ha ezt így vesszük, a *Leabhar Gabhála* minősítők csak magukat okolhatják tudatlanságukért, nem magát a művet.) A *Dinnshenchast*, amely végső formáját szintén a XII. században nyerte el, a tulajdonnevek tanainak terjedelmes gyűjteménye, amely Írország-szerte a jól ismert helységek nevét “magyarázza” meg. Marie-Louise Sjoestedt igen találóan jellemezte mindkettőt: a *Leabhar Gabhála* Írország mitológiai őstörténete, a *Dinnshenchast* pedig mitológiai földrajza.

Wales nyilvánvalóan ugyancsak gazdag mitológiai hagyományokat örökölt, amelyről azonban, sajnálatos módon, alig maradtak fenn írások. Írországhoz hasonlóan Walesnek is megvannak a nagy kéziratgyűjteményei, amelyek közül a legkorábbi körülbelül a XII. század végére tehető, de ezek nem őriznek olyan gazdag anyagot, mint ír megfelelőik. Különösen áll ez a prózairodalomra: a legkorábbi fennmaradt mesék, a *Culhwch* és *Olwen* valamint A négy ág, valószínűleg csak a XI. században íródtak. A *Mabinogi* négy története, azaz négy “ága”, a brit mitológia egyik legfontosabb forrása. A történetek bővelkednek mitológiai témákban és motívumokban, s hőseik Britannia ősi istenei. Mindazonáltal a hagyománynak csupán kis töredéke, amelyet egy tehetséges szerző - akit jobban érdekelt az, hogy hatásos irodalmi művet alkosson, mint hogy hiteles forrásokat őrizzen meg - laza elbeszélő keretbe foglalt. A középkori irodalom maradványai között tehát jelentős mennyiségű mitológiai “szórványanyag” található, de világosan látható, hogy az összefüggő mitológiai hagyományra akár csak halványan is emlékeztető anyag már jóval azelőtt elpusztult, hogy a fennmaradt irodalmat lejegyezték volna. Ami megmaradt, az nem más, mint különböző anekdoták, utalások, témák és alakok zavaros együttese, amelyről az alapos vizsgálat könnyen kideríti: ismert mitológiai paradigmák brit környezetbe helyezve.

A walesi források iránti különleges érdeklődés az európai kontinens nagy, lovagkori Arthur - mondakörével való szoros kapcsolatuknak köszönhető. A Chrétien de Troyes és társai által írt, Arthur királyról szóló történetekbe szőtt kelta elemek a walesi és breton irodalmi hagyományokból származnak, s e románcok múlhatatlan varázsa lényegében mitologikus jellegüknek tulajdonítható. Igen valószínű, hogy Arthur király és lovagjai a valóságosnál jóval nagyobb alakokká nőttek, s nem egy olyan mitológiai tulajdonsággal bírnak, mint az ír hős, Fionn mac Cumhail és harcostársai (*fiána*).

---

¹⁰⁹ Várkonyi Nándor: Szíriat oszlopai. Magvető, Budapest, 1972. 312. o.

A kelta mitológia sokrétősége

Kelta mitológián nem egy szorosan összefüggő egységes rendszert kell érteni, hanem csupán a közös örökségen alapuló felismerhető kapcsolatot. Az, amit az európai kontinensen élt kelták mitológiájáról tudunk, aligha utal Írország és Wales mitológiai hagyományával való azonosságra, s ezt nem tulajdoníthatjuk teljes egészében a források hiányának. Első pillantásra a különbségek még a szigeteken élő kelták között is sokkal szembetűnőbbek, mint a hasonlóságok. Ez persze sok szempontból nem meglepő: a kérdéses népek nem a szárazföldi kelták egy meghatározott közösségéből származnak; az elmúlt több, mint kétezer évben társadalmi és kulturális szervezetük eltérően fejlődött (*Ha ez igaz, az további jó érv a szellemiek közös származására nézve.*); Írországból ugyan nem, de Britanniában és Galliában hatással volt rájuk a rómaiak több évszázados jelenléte; a végül igen valószínű, hogy valamennyien magukévá tették saját területük őslakosságának a kelták érkezését megelőző vallási elképzeléseit.

Ezek a szempontok kielégítő magyarázatot adnak arra, miért vannak olyan nagyfokú eltérések a kelta mitológia három jól megkülönböztethető ága között. Önmagukban azonban nem indokolják kellőképpen az egység és a rend szembetűnő hiányát az egyes ágakon belül. A kutatók inkább úgy vélik, hogy ez az összefüggéstelenség a kelta társadalom decentralizált szerkezetét tükrözi. Minden egyes törzs önálló politikai egységként működött, amiből az következne, hogy a politikai autonómia vallási autonómiával társult, s az egyes törzseknek megvoltak a maguk istenei, akik vagy azonosak voltak a szomszédos törzsek isteneivel, vagy nem. Lehet, hogy tényleg ez az oka annak, amit a kelta mitológia "lokális és anarchikus jellegének" neveznek, bár nagyon is elképzelhető, hogy ennek hatásait jócskán eltúlozza a források hiánya is s az, hogy a fennmaradt dokumentumok egytől egyig olyan időszakokból származnak, amikor a kelta népek rendkívüli alkalmazkodásra kényszerültek, az eredeti vallási szokások pedig kifinomultabb és nagyobb tekintélynek örvendő rendszerek hatásának voltak kitéve.

A kelták közismerten gazdagok a paradoxonokban, s így talán az a kettősség sem meglepő, hogy politikai szervezetüket jellemző helyi önállóság mellett a művelt osztályokban erősen él a kulturális összetartozás tudata. Manapság tudjuk, hogy a kelták egységüket nem közös faji eredetüknek, hanem közös kultúrájuknak és környezetüknek köszönhették. A klasszikus ethnográfusok - bár nem cáfolhatatlan bizonyossággal - nyelvük, közös tulajdonságaik, életmódjuk és földrajzi elhelyezkedésük alapján tekintették őket egységesnek, s ebből a kulturális összetartozásból mindmáig érzékelhető valami Írország és Wales irodalmi hagyományának és kifejezőmódjának figyelemreméltó hasonlóságában. A druidák rendje az egész kelta világban létezett, és szervezetük lényegében mindenütt azonos volt. A központ kultusza, amelynek a rend tagjai oly nagy jelentőséget tulajdonítottak, kicsinyített mása szakmai összetartozásuknak csak úgy, mint annak, milyen lankadatlanul éltették azt a gondolkodásbeli egységet, amely az egyes nemzetek vagy törzsi csoportosuláson belüli politikai megosztottság felett állt. Ez a vonás a keltákat történetük során mindvégig jellemezte s mi sem bizonyítja ezt jobban, mint az, hogy a normann hódítás utáni Írországból a *filik* a politikai viszályokkal és bizonytalansággal teli világban döbbenetes kulturális egységet őriztek meg.

Az egység és a sokféleség, a centripetális és centrifugális erők összekapcsolásának képessége legalább ennyire feltűnő a mitológiában. A külsőségek meglepően nagy változatosságot mutatnak. Az elnevezések folyamatosan megújulnak, még ha a fogalmak háborítatlanul megmaradnak is. A mítoszok végtelenül sok változatban burjánzanak, de a témák állandóak, s amennyire ez megítélhető, az egész kelta világban közősek. Az isteni felsőbbség például, amely az ír hagyománynak állandó és alapvető eleme, Britanniában és Bretagne-ban is létezett, noha annak az irodalomnak legnagyobb részét, amelyet ez a gondolat hívott életre, csak alkalmi utalásokból ismerjük. Ez az alapvető homogenitás az, amely

lehetővé teszi, hogy több kelta mitológia helyett joggal beszélhessünk “a” kelta mitológiáról.¹¹⁰

Az indoeurópaiak elképzelése szerint a kelták jöttek valahonnét, ez derül ki MacCana elbeszéléséből is. Hogy ezt a véleményüket mire alapozzák, nem derül ki, ugyanis a régészet nagy, földrészekre kiterjedő kelta felvonulásokról nem tud. Amiről MacCana beszámol, az a törzsek helyezkedésére, belső területi átrendezésekre, esetleg nagyobb népegységekből történt kiválásokra enged következtetni. Korábban bemutattam a keletiek (kelták) kialakulásának “technológiáját.” A keletiek (kelták) története annyira folyamatos, hogy más módon, - mint megtörve azt, - nem lehetséges az indoeurópai származást beleépíteni. Mindenképpen kell valami nagy eseményt feltételezni, hogy aztán az indoeurópaiak megjelenhessenek, mindenkit legyőzhessenek, és műveltségükkel megtermékenyítsék a helyben lakó barbárokat. Ezt persze ők is nagyon jól tudják, de mégis: “ ... a régészeti kutatások egyfelől a kelta kultúra ősi voltát derítették föl, másfelől pedig egyes központi vallási eszmék folytonosságát az őstörténettől a középkorig. Ezeknek az eszméknek és szokásoknak számottevő része az újkőkor ősi vallási alapjaihoz tartozik, de a kelták hamarosan átvették és részben beillesztették indoeurópai őseiktől örökölt theologiai rendszerükbe. A régészet által kimutatott megdöbbentő kulturális folyamatosság lehetővé teszi a kelta vallás történészei számára, hogy kései forrásokat is felhasználjanak: elsősorban a VI. és VIII. század között megfogalmazódott ír szövegeket, de az epikus legendákat és a folklórt is, amelyek Írországból a XIX. század végéig fennmaradtak.”¹¹¹ Megkérem az Olvasót, tekintse át újra, alaposabban ez utóbbi három mondatot, mert igen fontos dolgokat hámozhatunk ki belőle. Megdöbbentő újkőkori folyamatosságú ősi vallásról van szó, ősi kultúra- és eszme-folyamatosságról, mégis “indoeurópai ősoket” kerít tévesen, ismét saját magukat, a keltákat. Vagyis igen ősi keleti (kelta) folyamatosságról beszél, és ebben egyet is értünk. A keletiek indogermánységében természetesen nem. A lehetséges indiai rokonságot, - mint gyakori hivatkozási alapot - már korábban felszámoltam, de Eliade rokonítja keltáinkat a germánokkal is, mintha tőlük is átvettek volna valamit szellemiekben. A germán származtatás még az indiainál is erőtlenebb, hacsak valaki be nem bizonyítja, hogy a germánok az újkőkort megelőzően magas műveltséggel bírtak volna, ellenkező esetben ugyanis ősi keltáink nem szorultak rá germán átvételekre. Itt persze megint az ún. átvételi teória nyomdokain halad, erről, illetve az átvétel igen komoly nehézségeiről korábban már szintén szóltam. Nem került szóba eddig, csak áttételesen, hogy az a föld, amelyet az európai nagy síkságokon - Német-lengyel síkság - Skandinávia felől érkezvén először megszálltak, szintén a ragozó nyelvű ősnépi leszármazottak birtokában volt. Ha tehát pl. a germán Donar istent a kelta Taranissal hasonlítjuk össze, ott csak a germán jöhet szóba átvevőként, és itt az átvétel ügye a népeinkre történt germán rátelepedéssel rendben is lenne. Taranist azonban kár lenne a germán istennel összehasonlítani, mert neve annyira ősi, hogy nem ezen a tájon találhatjuk meg elődjét, hanem Bíró Lajos szerint Szíria és Palesztína környékén. ...Tarunak nevezték a hettita viharistent, nyilvánvaló a kapcsolata a manysi Tarem (= ég, időjárás), az észti Taara, a finn-karél Tuuri (= az ég, a mennydörgés istene) istennevekkel.¹¹² Taranis természetesen nem kivétel keleti elszármazásával, ahogy Bál (Bél) sem az.

Az igazi nehézség azonban még hátra van, nevezetesen az indoeurópai ősnyelv maga. Talán nem gondolták végig az indoeurópai kutatók, hogy az indoeurópai ősnyelv kutatásának feladása annak bizonyíthatatlansága miatt egy másik még komolyabb következménnyel is járt. **Ha az indoeurópai nyelvek kialakulását ezentúl bárhol lehetségesen fellépő nyelvtani kategóriaként tárgyaljuk - mert erről van szó indoeurópai megfogalmazás és az új helyzet szerint, - az egyben azt is jelenti, hogy közös őshazájuk sincsen, nem lehet.**

¹¹⁰ P. MacCana: Kelta mitológia. Corvina, Budapest, 1993. 15-19. o.

¹¹¹ Mircea Eliade: Vallási eszmék és hiedelmek története. Osiris, Budapest, 1997. II. 113.

¹¹² Bíró Lajos: A magyar Jézus és Izrael elveszett törzsei. Magyar Ház, Budapest, 1999. 46. o.

Kétszáz év alatt nem sikerült elhelyezni ősnyelvüket sem és ennek okát éppen abban látom, hogy valóban nem volt ilyen hely, ennél azonban sokkal perdöntőbb annak a nyelvi táblázatnak az áttekintése, amelyet fentebb közzétettem a K - R teremtő magyar gyökből képzett szavak világméretű elterjedésével. Most kell még egyszer és nyomatékosan rámutatni arra a tényre, - hogy **az indoeurópai nyelvek** mindig valahol a ragozó ősnyelv elterjedésének területein alakultak ki, azt szókincsében kisebb-nagyobb arányban megőrizve, nyelvtanában elfelejtve, azaz **végső soron a ragozó ősnyelv különböző mértékű pidginizációiként értelmezhetőek**. A pidgin nyelv kialakulása lényegében nyelvromlást takar, amely jelentős műveltségromlás következménye amiatt, hogy a meglévő művelődésben nem járatos idegen elemek kerülnek a társadalomba. Ha lenne is ősnyelvük az indoeurópaiaknak, az feltétlenül a magyar ősnyelv lehetne csak, semmi más. Ez lenne az oka annak, hogy nem sikerült lokalizálni, mert az ősnép olyan elképesztően nagy területen élt, hogy akárhonnét közelítjük meg elterjedési területeit, ugyanabba az alapszókincsbe fogunk botlani egyfolytában. Lokalizálás, elhelyezés helyett talán inkább azonosítani kellett volna a ragozók ősnyelvével, hisz szókincsének tetemes részét onnan vették. **Nincsen tehát honnét hová vonultatni nagy indoeurópai tömegeket, akik pedig könyveikben mindenhol megjelennek, ahol az ősnép már jutott valamire. Mindez egyben azt is jelenti, hogy a világtörténelem ezzel foglalkozó részeit egyszer és mindenkorra hátrahagyhatjuk, mint letűnt és bizonyíthatatlan eszméket.** Megfogalmazhatunk ezen túlmenő elgondolást is, miszerint **nem** Afrikában, Amerikában, Ausztráliában, nem máshol, mindig csak ott kerülnek elő, ahol alapos és komoly előzmény van. Műveltség, nyelv, tudás. Úgy látszik, más nem is érdekli őket. Ez a lényeg, mert itt lehet belefeküdni a történelem menetébe, itt lehet keresnivalójuk, itt, ahol már történt valami, ezt kell átmagyarázni, átértékelni, és itt lehet aratni. Az indoeurópai ősnyelvi elméletek csődje a jelek szerint mégsem a helyes irányba tereli a hirtelen munka nélkül maradt nyugati nyelvészeket. A legújabb kutatási területet már fel is fedezték, ez az általános ősnyelv utáni kutatások megindulásáról szól. Amerikai nyelvészek felmarkoltak egy elegendően szélesnek látszó nyelvi masszát a világ általuk ősinek tekintett nyelveiből, s azt korábbi nyelvészeti módszereikkel igyekeznek egy alulról, vagyis visszafelé kikövetkeztetéses módszerrel szintetizált, általános ősnyelvvé alakítani. Módszerük nyilvánvaló pótcselekvésnek tűnik az előzmények ismeretében. Götz László korábbi félelmei nem igazolódtak be munkásságukban, mert meglepő módon e nagy nyelvi masszában a magyart is tárgyalják. Mellőzése miatt egyedül magukat okolhatták volna tévedéseikért. Marác László véleményét figyelembe véve most mégis azt mondhatjuk, hogy egyelőre ennek is örülnünk kell. Hihetőleg tévedéseiket is lesz alkalmunk kimutatni a későbbiek során.

Eliade azonban folytatja a kelták indoeurópai örökségének tárgyalását. "A kelta kultúra ősi voltát más források is megerősítik. Írországból számos, az ősi Indiából (*erről már volt szó!*) is ismeretes eszme és szokás lelhető föl, a prozódia pedig hasonló a szanszkrithez és a hettitához; Stuart Piggott kifejezésével élve "egy közös, (Kr. e.) II. évezredbeli örökség töredékeiről van szó." Myles Dillon szerint a druidák és a bráhmánok őrizték meg az indoeurópai szokásokat és hiedelmeket, amelyek a gael világban a XVIII. századig, Indiában pedig napjainkig fennmaradtak. Az ír és indiai halotti rítusokat tanulmányozva Hans Hartman úgy véli, hogy az ír gondolkodás közelebb áll az ősi Indiához, mint Anglia vagy Németország gondolkodásához.¹¹³ " Stuart Piggott az indiai örökség II. évezredbe helyezésével nyilvánvalóan az általa indoszkítaként ismert népre gondolhat csak (meg a győzedelmesen Európát meghódító indoeurópaiakra), de erről fentebb már megemlékeztem. Véleményem szerint ezek a gyökerek sokkalta régebbiek és a Régi Keletre mutatnak, hisz bizonyítékot csak innét lehet előadni az ősnyelvi és ősnépi adatokból.

---

¹¹³ Mircea Eliade: Vallási eszmék és hiedelmek története. Osiris, Budapest, 1997. II. 113-114. o. Jegyzetekkel.

Úgy gondolom, hogy az indiai kultúraterjedésről alkotott véleményem a szanszkritra - mint az ősnyelvből igen erősen merítő nyelvre - való hivatkozást is érinti, ezért abban nem mélyedek el. Egy kis kitérőt azonban megér a szanszkrit említése: "... Megtudjuk továbbá Altheimtől, hogy a Pártosországhoz tartozó szakák, akiket I. Mithridatész pártos király Kr. e. 140 körül legyőzött és a kelet-iráni, később emiatt Szakasztánnak (Sistan) elnevezett tartományban telepített le, Kr. e. 60 táján elfoglalták az Indus völgyének nagy részét, s egy ideig ott függetleníteni tudták magukat a pártosoktól. – Mellesleg megjegyezve ezek azok a szakák, akiket az indek "turuská-" nak hívtak és méltóságneveik legnagyobb részét törökök voltak. – Csakhamar azonban ismét pártos főhatalom alá kerültek, Arsakida mellékággal a trónon, majd a Kr. u. I. század közepe után ez az uralkodóház egyre jobban függetleníttette magát a pártos nagykirálytól. Ezen Arsakida dinasztia alatt, Kr. u. 150 körül jelenik meg először a szanszkrit nyelv világi szövegekben, mégpedig a pártos királyok kezdeményezésére: ezek a szaka-ind hűbéres királyok írták az első profán szanszkrit szövegeket. A szanszkrit egyébként sohasem volt élő nyelv – állapítja meg Alheim, - hanem csupán szabályokkal formált műnyelv. Láthatjuk tehát, hogy a sokat emlegetett szanszkrit, amelyre az indogermanisztika annak idején világméretű nyelvrejlődési és történelmi szemléletet épített, normatív műnyelvként – mintegy eszperantóként – alakult ki, és pedig olyan környezetben, ahol az indeken kívül évszázadokon keresztül a pártos uralkodó réteg és a szaka tömegek is jelentős szerepet játszottak.¹¹⁴" Ezzel újabb, néven nevezett néprészünk indiai bevonulásáról kapunk adatot. Természetesen ők sem tértek vissza India népeinek kohójából, ahogy más nép sem. Nos, ebben a nevezetes indoeurópai alapnyelvnek, vagy egyenesen ősnyelvnek sokáig tekintett szanszkritban már 1862-ben Czuczor-Fogarasi 150 magyar ige gyököt azonosított és egyeztetett, amely egy 550 gyökszavas minta jó negyede volt.¹¹⁵ A felsorolt gyökök az alapszókincsbe tartoznak legnagyobb részét, ezért nélkülük ott megszólalni sem lehetett annak idején. A műveltség- és nyelvterjedéssel kapcsolatos korábbi felvetéseim alapján egyértelmű, hogy ekkora nyelvi alapanyag azonosítása csak jelentős számú e nyelvet birtokló népesség beolvadása árán lehetséges. Vagyis a ragozó ősnyelvet beszélő szakák, fehér hunok, tochárok, masszagéták stb. olvadtak be Indiában, nem pedig a merő kitalálásként közzétett indoárják és indoeurópaiak. Ezek után nyilvánvaló, miért került bő egy évszázadra süllyesztőbe a CzFo. Ajánlom itt még Aradi Éva: Kőrösi (Csoma Sándor) nyelvészeti kutatásairól c. hozzászólását a Turán 1998. júliusi számában áttekintésre, ahol szanszkritból magyaráz meg Kárpát-medencei helyneveket. Teszem ezt annak ellenére, hogy nem értek egyet Aradi Éva Indiából hozzánk származtatott elnevezéseivel, sőt kifejezetten indoeurópai ízű kicsengést látok ténykedésében, de mégsem ez a lényeg. A lényeg itt most az, hogy Indiából, az ottani műveltségből, földrajzi nevekből ki lehet hámozni magyarországi megfeleléseket **is**, holott ennek idejövételére nincs bizonyíték, - szemben a kelta leszármazásra, - mert nem is lehet. Aradi a szerinte a jazigok, jászok indoírani és szanszkrit nyelvi rokoníthatóságával természetes kapcsolatot lát Indiáig, ez azonban semmit sem bizonyít, mert gombhoz keres kabátot. Amikor a jászok a Kárpát-medencébe jöttek szerinte valahonnét Iránból - és nem Indiából, - itt már régen magyarul beszéltek, mindennek jó magyar neve volt és rájuk is csak a beolvadás és felszívódás várt, mint ahogy ez másra is igaz volt - akkor is, ha nem magyarul beszéltek volna. Természetesen ő sem tud bevonulásról beszámolni, mert nincs nép, amely Indiából idejött volna, ezért következtetései légüres térben mozognak, az indoírani elnevezés

---

¹¹⁴ Götz László: Keleten kél a nap. Püski, Budapest, 1994. 261-262. o.

¹¹⁵ Czuczor Gergely, Fogarasi János: A magyar nyelv szótára. 1862. Pest. Újranyomta a Miskolci Bölcsész Egyesület, Miskolc, 1999. 25-28. o. Majd CzFo. így folytatja (28. o): "Az elszámlált szanszkrit igéken kívül még mások is találtak a nevek, névmások, számnevek, névhatározók, tagadók, kötszők, stb. között, melyek a magyarral mind alaphangra, mind érteményre rokonok. Ennyi hasonlóságot nem lehet csupa vak találkozásnak, véletlen esetnek venni, sőt ésszerűleg gyaníthatni, hogy részint egy ősből, elődibb közös nyelv maradványai, részint az emberi szellem közös természetében alapszanak."

pedig csak üres frázis, amelyet a nem-ragozók találtak ki. A kulcs a ragozó nyelvű ősnép műveltségében van, az terjedt széjjel Euráziában és Indiában is, ezért a ragozó nyelvű ősnép - nemcsak közvetlen - utódai között bárki bármennyi szellemiekben megfogható azonosságot ki tud mutatni, és itt most bele kell érteni a nem-ragozókat (indoeurópaiakat) is, mert az igazi probléma velük az, hogy e szellemieket folyamatosan elvitatni szándékoznak. Aki tehát közvetlenül akarja Írország és India műveltségi elemeit egymásból eredeztetni, az két azonos gyökerű utódműveltséget láthat csak, az egymásbóli eredeztetés vaskos kutatói vakvágány és tévedések melegágya. Ennek a vakvágánynak a szemétdombján áldozta fel az indoeuropizmus a zseniális Körösi Csoma Sándor tudományát, emiatt küldték londoni leveleit titkos gyűjtőhelyre, és ezért győzhetett galádsággal a nagy, felsőbbrendűnek és mindenhatónak hirdetett nyugat-európai műveltség. A 160 éve elkövetett csalás miatt egyetlen oxfordi és göttingeni indoeurópai bocsánatkérés sem érkezett még a háromszéki Csomakörösre, de egész Magyarországra sem. Úgy gondolom, ez kijár Magyarországnak – Erdélynek, Körösinek - és az igazságnak.

21. kép. Körösi szobra Csomán. A szerző felvétele. 1998.

Újabb közjáték: Az indoeurópai hettita, hurri és urartui nyelvelmélet cáfolata

Ennél sokkal izgalmasabb a szanszkrit és hettita kártya kijátszása Eliade részéről, de ez is rá hull vissza. A szanszkrit ügyekről éppen fentebb számoltam be, ezért azt most nem folytatom. A hettita kérdéssel kapcsolatban ismerjük, hogy az indoeurópaiak Kis-Ázsiára mindig úgy tekintettek, mint egyik lehetséges őshazájukra. Ebbéli elképzelésük még a romantikus nekibuzdulás idejéből való és leginkább a cseh Hrozny érdeme, aki - tőlünk nézve - fantasztikus álnyelvészeti módszerekkel préselt ki számukra indoeurópaiként értelmezhető momentumokat a hettita nyelvből. Erre a - most már nyugodtan mondhatjuk: - tohuva-bohura alapozták a nagy nem-ragozó (indoeurópai) elméleteket. A Kincsestárban felvázoltam Kis-Ázsia újkőkori nyelvi viszonyait, az etruszok elszármazásának kutatása közben sorra kerül Kisázsia Kr. e. II. évezredbeli önálló ragozó nyelvű központként való kezelése, és abba már akkor sem fért bele egy nagy elterjedtségű, nem-ragozó (indoeurópai) nyelv jelenléte, mindenesetre, mint nem-ragozó (indoeurópai) őshazát nem tekintettem használható elképzelésnek. Hogy ez mennyire így van, most szeretném bemutatni Csöke Sándor munkásságának eredményét, mert ő a hettita nyelvet közelebbről is elemezte, és az eredmény Götzöt igazolja. Mivel nem tartom valószínűnek, hogy Magyarországon sokan találkoztak volna eddig hiteles - nem nem-ragozó (indoeurópai) forrásból származó félremagyarozott - hettita nyelvi példákkal, ezért Csöke Sándortól nemcsak megállapításait veszem át, de példákat is. A nyelvtani szakkifejezéseken szándékosan nem változtattam a szerző jogaira

való tekintettel, ezért megértésükben a nyelvtani szaknyelvben kevésbé járatosak talán némi hátrányt szenvedhetnek.

“Indogermán eredetű-e a hettita nyelv? A válasz egyszerű: a hettita nyelv nem lehet indogermán eredetű, mert a hettita ragozó nyelv, az indogermán nyelvek pedig flektáló nyelvek... Megvizsgálva a hettita nyelv rendelkezésünkre álló nyelvészeti anyagát, a szerkezeti rendszert és elemeit, a szókincset, tapasztaljuk majd, hogy a hettita nyelv a legtökéletesebb ragozó nyelvek egyike. A hettita nyelv éppúgy ragozó nyelv, mint az uralaltájinak mondott - ragozó - nyelvek.

Csodálatos, hogy a nemzetközi szaktudomány még csak meg sem kísérelte összehasonlítani a hettita nyelvet az uralaltáji nyelvekkel, a kinnel, a mongollal, a törökkel stb. Talán tilos elvégezni az összehasonlítást?

Úgy látszik, az indogermanisztikának még ma is az az álláspontja, hogy az “indogermánok” magasabbrendű nép, az uralaltájinak mondott népek pedig alacsonyrendűek...

E sorok írója úgy véli, hogy az indogermanisztika s függvényének, a finnugoros nyelvészetnek, múlt századbeli leszámaztatási elmélete tárgytalanná vált... Mi okból nem hasonlította össze a szaktudomány a sumér nyelvet a hettitával, mindkét nyelvet pedig az uralaltáji nyelvekkel, vagyis az összes ragozó nyelvekkel, függetlenül azok földrajzi elhelyezkedésétől? ...

E sorok írója megvizsgálta a rendelkezésre álló hettita szókincset, azt a szókincset, amely állítólag indogermán eredetű...

Megállapítható: a hettita szókincs kilencven százaléka beletartozik a ragozó nyelvek nagy nyelvcsaládjába, amelybe a sumér, az urartui, a hurrita, a magyar, a mongol, a vogul stb. nyelvek is beletartoznak...

(hettita)... pl. 7.	ar-, er -	= érkezik, jut
ótörök	är-	= érkezik, eljut
török	er-	= érkezik
magyar	ér, érkezik	
mongol	ire-	= jut, jön.

Névszóképzés

...pl. hettita	-ai	
	lenghai - eskü, lenk - esküszik	
	zahhai - csata, zah- - üt, ver	
magyar	-aj, -ej	
	moraj	morog
	dobaj	dobog

Melléknévképzés

...pl. hettita	-ant	
	assuant - jó, assu- - jó	
	peruuant - sziklás, peruna - szikla	
magyar		
	roppant	
finn	isäntä - háziúr, tulajdonos; isä - atya	
török	süprüntü - szemét; süpür - söpör	
vö. hettita	parnant - háziberendezés; parn - ház ...	

Igeképzés

...pl. hettita	-nu	
	arnu - odához, ar - érkezik (vö. ér-ni magyarul!)	
	linganu - megesket, link - esküszik	
finn	-ne	

herkene - abbahagy, herkeä - ua.
pakene - menekül, pako - menekvés
vö. hettita tepnu - csökkent, tepu - kevés ...

A hettitában nincsen olyan névszóképző elem, amelynek ne lenne megfelelője az úgynevezett uraltáji nyelvekben! - Az indogermán nyelvészet és történetírás álláspontja igen kényelmes: az uraltáji nyelveket és népeket alacsonyrendűnek nyilvánította és nyilvánítja, hogy e lehetőség alapján kizárhassa e népeket - ókori, közel-keleti örökségükből. Megnyomorított etimológiákkal igyekeznek a hettita-indogermán rokonságot bizonyítani, letagadva, hogy ez a nyelv a ragozó nyelvek családjába tartozik.

A névszóragozás rendszere és elemei

Nominativus - alanyeset

Az alanyeset a hettitában az -š ragra végződik

pl.   attaš - atya

vö.   urartui ^{LU}DUMU-ne-še - a fiú (ergatívusz)

          hurrita ^{LU}DUMU-/u/-š - ua. (vö. a sumérral is - dumuzi!)

vö.   mordvin   modaš - a föld

                                  veleš- - a falu

a magyarban még nyoma van a megfelelő ragozásnak:

                                  atys, anyus, stb.

Genitivusz - birtokos eset

A birtokos esetrag a hettitában: esz.: -aš, tsz.: -aš, ősbibb alakja mindkét számban: - an. Az ősbibb alakot hasonlítsuk össze a megfelelő uraltáji elemmel.

hettita

                                  LUGAL-an - királynak a ... (*Itt is Lugal, - már megint - mint Sumerben, a keltáknál, Magyarországon lugal Vata a XI. században és a hettitáknál is!!*)

                                  Labarnan - Labarnának a ...

                                  šiunan - isteneknek a ...

finn   puun - fának a ...

                                  puitten - fáknak a ...

mordvin   modan - földnek a ...

ótörök   tašlarin - köveknek a ...

mongol   ereyin - embernek a ...

vö.   urartui   hald/i/-in - haldi-é, haldi-i stb. Az urartuiban mint melléknévképző szerepel. Az egyezés tagadhatatlan. ...

A hettita nyelv névszóragozási rendszere azonos az uraltáji nyelvek megfelelő rendszerével, - ellenben nem áll összefüggésben az indogermán nyelvek névszóragozási rendszerével, így hát mi az a nyelvi sajátosság, ami mégis "indogermánna" teszi a hettita nyelvet? E sorok írója már érti, hogy miért tilos a magyarságnak, de az összes ragozó nyelvet beszélő népeknek átvenni a sumér-ókor örökséget...

Meg kell említeni, hogy a hettita nyelv nem ismeri, nem különbözteti meg a névszó nemét, mint bármelyik azonos ragozó nyelv. A tudomány ezt azzal magyarázza, hogy a hím- és nőnem annyira összeolvadt, hogy nem lehet őket szétválasztani! Ezen az alapon minden ragozó idiomát "indogermánosítani" lehet, ahogy ez az uralkodó elképzeléseknek megfelel, minden tudományos, tárgyilagos és a valóságnak megfelelő alap nélkül...

A névmások

1. Személynévmások

Az önálló alak a hettitában, uk - én, zik - te

A magyarban megvan a megfelelője az alanyi igeragozásban, mint személyrag:

dobó-k   író-k
dob-sz   ír-sz stb.

Ígyhát ez az elem sem "indogermán"...

Birtokos személyragok

	hettita	cseremisiz	finn
enyém	-mi-	-m	-ni /< +mi/
tied	-ti-	-t	-si /< +ti/
övé	-ši-	-še, stb.	-nsa
stb.			

Ragozásuk elemei egyeznek a névszóragozás elemeivel.

	hettita	ótörök	magyar
Nominativusz/alanyeset	-miš	-m	
Akkusativusz/tárgyeset	-min	-min	
Akk.neutrum/	-mit, -met		-mat, -met
Datívisz/részeseset	-ma	-ma	

Az úgynevezett Akkusativusz Neutrum nem más, mint a -t akkuzatívuszragra végződő szerkezet, ami azonos a magyar elemmel, így hát neutrum (semleges nem) sincs a hettitában, bármennyire is minden erővel el akarja velünk hitetni az indogermanisztika.

Az indogermanisztika minden nyelvészeti megállapítását újra kell vizsgálni és valóságnak megfelelően az eredményeket leszögezni.

Mutatónévmások

hettita	eni-, uni-, anni-	= az
mongol	ene	= ez (this - angol ez)
	ede	= ezek (these - ezek)

Az alapszó az e- elem, amely az összes ragozó nyelvekben megvan. ...

Végszó

Fejezzük be nyelvészeti megfigyeléseinket Hroznynak azzal a híres mondatával, amely állítólag oly világosan bizonyítja a hettita nyelv indogermán rokonságát.¹¹⁶

NINDA-an azzašteni uatarra ekuteni

kenyeret esztek, vizet isztok

Elemezzük: NINDA-an az-za-š-te-ni uatarra eku-te-ni

	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
finn, akkuzativusz	-n	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
magyar, igető	ét-	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
uralaltáji, igeképző	-š	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
uralaltáji személyrag, 2. sz.		-ti	↓	↓	↓	↓	↓	↓
mongol, többesjel		-n	↓	↓	↓	↓	↓	↓
finn-magyar főnév		vesi, víz	↓	↓	↓	↓	↓	↓
mongol-finnugor igető		уγu-, +juke-	↓	↓	↓	↓	↓	↓
uralaltáji személyrag 2. sz.			-ti	↓	↓	↓	↓	↓
mongol, többesjel				-n	↓	↓	↓	↓

¹¹⁶ Vö. J. Friedrich: Hethitisches Elementarbuch. C.W. Heidelberg, 1974.

Az egész mondatban egyetlen indogermán eredetű szó és nyelvszerkezeti elem: NINCS!¹¹⁷ ... Csöke felvetette a ragozók nyelveinek azon tulajdonságát, hogy ott nincsenek nyelvtanilag elkülönített nemek, míg az indoeurópaiaknál ez igen fontos tényező. A nemek elkülönítésének vizsgálata felette érdekes következtetések levonására alkalmas használóira nézve. Mi, ragozók tudjuk, hogy nincs rá szükség, mert anélkül is kifejezhetjük magunkat. Valószínűleg a hollandok is sejtik ezt, ők a férfi és női személyek megnevezésén kívül eltörölték a nemek használatát, ezzel egyúttal az indoeurópai főnév- és jelzős melléknévragozás jelentős részétől is megszabadultak. Valószínűleg erősebb kelta hatás miatt az angol ezt már régóta így teszi. Ha a nemek használatának mélyére akarunk tekinteni, alkalmazásának eredetére vonatkozóan, akkor a könnyebb megértésre Magyar Adorján *Az ősműveltség* c. művének áttanulmányozását kell ajánlanom. Amikor Magyar a Kárpát-medencei ősnyelv eredetét és kialakulását tárgyalja, bőven mért példákkal szemlélteti az ősi magyar törzsek szellemi mibenlétét. Alapvető felismerése a hímségi és nőiségi elvű törzsek létezésével kapcsolatos. Kimutatja, hogy e tipikusnak nevezhető teremtő jellegű hímségi elvű törzsek alapszavai, jelképeik vizuális megjelenítései, az ezekből vont következtetések e gondolati körön belül rajzolódnak ki, így ábrázolhatóak. Itt a hímségi, ménségi, átadó típusú gondolatkört kell magunk elé képzelni. Ugyanígy a nőelvű törzsek általános gondolkodása szintén pontosan megfogalmazható szókinccs, jelképek, jelentéstartalmak körvonalazását teszi lehetővé, mint pl. anyagi jellegű, vagyis befogadó: anyasági kör, föld, stb. Megjegyzem, semleges nemet a ragozók sohasem fogalmaztak meg. Másmit sem, tehát a fentebbi hímség és nőiség sem nyelvtani értelmű találmány, hanem életvitel körülhatárolásának módja. Az Olvasó talán elnézi nekem, hogy nem bonyolódok bele most egy közel 1100 oldalas műveltségről szóló mű közelebbi ismertetésébe, mert most nem ez a cél. Arról van szó, hogy az indoeurópai átvevők, akik őstörzseinket magukba olvasztották, egészen egyszerűen nem értették meg azt a fajta "nemiséget", ami a törzsek életvitelében nap mint nap szimbólumok használatában, nyelvben, felfogásban állandóan jelen volt. Miután nem értették meg, a maguk észjárása szerint rendszerezték, feldolgozták, és ezzel át is értelmezték. E folyamat eredménye lett az olyan nyelv pl., mint a német. Ha valaki Magyar adatait, felhozott szavait az indoeurópai nemiség szerint akarná feldolgozni, valószínűleg igen elcsodálkozhatna az egyezések nagy számán.

Ugyancsak Csöke Sándor foglalkozik az urartui, a hurrita és az uralaltáji nyelvek rokonságával.¹¹⁸ Szánjunk erre is némi figyelmet, annál is inkább, mert a hurrikról még lesz szó később az etruszokkal kapcsolatban új összefüggésekben. Csöke a következőket írja: "I. M. Diakonoff szovjet tudós, az 1971-ben Münchenben német nyelven megjelent: *Hurrisch und Urartuisch* c. munkájában bemutatja a hurritának és az urartuinak nevezett két ókori, közel-keleti nyelv lexikális tartalmát és szerkezeti felépítését. **Megállapítja a két nyelv ragozó sajátosságát, ennek ellenére nem végzi el az összehasonlítást az uralaltájinak mondott nyelvekkel...**

E sorok írója, áttanulmányozva a rendelkezésre álló szakmunkákat, a tapasztalt adatok alapján arra a meggyőződésre jutott, hogy az említett két ókori nyelvforma, a hurrita és az urartui, a ragozó nyelvek nagy családjába tartozik.

A bizonyítékok adatai magába foglalják a hangtörténeti összefüggéseket, tehát a szókinccs egyezését, a szóképzés, - a névszó és az igeképzés elemeit, a névszóragozás rendszerét és annak elemeit, az igeragozás rendszerét és elemeit, stb...

Ebben a rövid tanulmányban az érdeklődő olvasónak elsőnek mutatjuk be a hurrita és az urartuinak mondott nyelvek névszóragozási rendszerét, annak elemeit, párhuzamosan megadva az uralaltájinak mondott nyelvek mindenben megfelelő névszóragozási rendszerét és

¹¹⁷ Csöke Sándor: Indogermán eredetű-e a hethita nyelv? Eberstein, Ausztria, 1975.

¹¹⁸ Csöke Sándor: Az urartui, a hurrita és az uralaltáji nyelvek. Eberstein, Ausztria, 1975.

annak elemeit. Tapasztaljuk majd, hogy e sorok írójának megállapítása nem holmi elmélet, hanem tagadhatatlan tényeken alapuló valóság....

A hurrita és az urartui nyelv rokonságban van a ragozó nyelvekkel, tekintet nélkül földrajzi elterjedésükre és történelmi szerepükre ... Diakonoff, akinek idevágó dolgozatát idézzük (kivonatossan), egyeztetni a két nyelvet a kaukázusi nyelvekkel. ...

Pl.: Genitivus – birtokos eset

Hurrita –we, urartui –w? és –i – a melléknévi –/i/ne egyezik a wainachi –in, és nyugatlezgi –/i/n elemmel;

Dativus – részes eset

Hurrita-urartui –wa (egyezik a wainachi insztrumentális Sg. –w és a lezgi ergatívusszal, de figyelembe kell venni a lezgi –v irányragot, és a dativusz és a direktivusz közötti váltakozást a hurrita nyelvjárásokban) – wainachi –n egyezik a hurrita-urartui insztrumentális-ablatívusszal; a nyugat-lezgi –v egyezik az idézett –wa -val; egy másik nyugat-lezgi –s egyezik a hurrita-urartui, a wainachi és az awar ergatívusszal.

Locativus

Hurrita-urartui –a, - északkeleti kaukázusi -ah;

Directivus

Hurrita-urartui –ta (egyezik a wainachi abl.-instr.-sal) – wainachi lokativusz II.

–da ...

Bemutatunk még két melléknévképzőt, birtokos határozókat:

1.

Hurrita	–anne, o/unne, -inne
urartui	–in?
wainachi	-e/n/, -o/n/, -u/n/, i/n/
lezgi	-n

2.

Hurrita-urartui	-hhi, -γi, -ohhi, stb.
wainachi	-wh /komparativusz-rag/
lezgi	-γ- /a ragozas kotohangja/, stb.

Az urartuiban kettős a névszóragozás: nem meghatározott és meghatározott. A határozórag: -nð, úgy az egyes- mint a többes számban. Ez a nyelvi sajátosság megvan a finnugornak mondott mordvin nyelvben is.

Az egyes szám meghatározója: -š, a többes számé pedig -ne. Ezzel a nyelvi tulajdonsággal a mordvin nyelv áll legközelebb az ókori urartui-nak mondott nyelvhez.

Ezek után pedig hasonlítsuk össze az urartui-hurrita nyelvek névszóragozási rendszerét az uraltáji nyelvek megfelelő rendszerével.

NOMINATIVUS - alanyeset

Az urartui ragozó nyelv nem jelöli a nominativuszt, vagyis az alanyt az indeterminált ragozásnál, a meghatározott ragozásnál az alanyhatározó a: -nð elem, mind a két számban.

A mordvinban, az egyes számban: -š

pl.: moda = föld: moda-š = a föld, többes számban –ne

moda-t-ne = a földek

urartui: ^{lú}hu-ra/-a/-di-né/-e/-le = a harcosok

A mordvin –š determinativum az egyes számban minden bizonynal egyezik az urartui és a hurrita ergatívusszal:

hurrita	e-ip-re-eš / = ⁺ ewri-š/ = az úr
mordvin	moda-š = a föld

Ugyanez a sajátosság megvan a dél-amerikai kecsua indián nyelvben: churi / = čuri/ = gyermek, churi-ca – a gyermek. A ragja: -ca. A magyarban névelővé vált ez az elem, vagyis: a gyermek...

A sumérban is kimutatható ez a sajátosság:

Lagaš^{ki} -e = a Lagas. Az -e elem az alanyhatározó.

Alanyhatározó lehet még az uraltájának mondott idiomákban (nyelvekben) a birtokos személyrag is. Pl. a magyarban: nézd meg az anyját, vedd el a lányát, stb...

A többes szám jele az urartuiban: -l?

Pl. ^{lú}hu-ra/-a/-di-né/-e/-le = a harcosok

Megfelelője megvan a tunguz nyelvekben:

puril = gyermekek

sumu.l = inak...

GENITIVUS – birtokos eset

Az urartuiban így írjuk a ragot:

-ú-e /w?/, -vokális + i, /-i/ vagy /-i?/

w?

-vokális + we > -vokális-e > /⁺-vokális(i)?/.

-/e/i

Példák:

^{M.D.} Sar-du-re-e-i	=	Szárdori-nak a /-é
^{KUR} Ha-a-te-e	=	Hatti országnak a ...
^M Mi-nu-a-iné-e-i	=	Minuának a ...
Hebatte – ⁺ Hebat-we	=	Hebatnak a ...
Teššoppe / -offe ⁺ Teššob-we	=	Tessobnak a ...

A legvilágosabb megfelelés a magyarban és a mongolban mutatható ki.

1. A magyarban: -é / < ⁺ei/

régi írásmód: -ey

nyelvjárásban: ej és ejj

szintén: vokális + jé
vokális + vé

Példák: fiáé

de: fiájé

nyelvjárásban: apcsaejj

vö. övé /ö-v-é/ - a v hang hézagöltő vagy pronominális elem.

2. A magyarban: -i; pl. lelk-i kín
ház-i úr

Idézem Djakonoffot, 89. oldal, 100. lábjegyzet:

^MMi-nu-a-i-né-e-i ^Fse-la-a-i-e... ^{GIS}ul-de = Minua lányának szőlőskertje, vagy Minuának lányának szőlőskertje /hatványozott genitivusz/

Ismételve: Mi-nu-a-i-né-e-i... = Minuának a / Minuáé.

A genetikus összefüggés nem tagadható. (Mellesleg a sela-szőlő is egyezik az urartui szavunkkal, ezért nem mondhatjuk azt sem, hogy a rómaiak által ismertük meg a szőlőt a Balaton-felvidéki ültetvényeiken. – megjegyzés tőlem)

A mongol összefüggések

1. genitivuszrag:	-ai / -ei		
2. genitivuszrag:	-i		
Így:	usun-ai	=	víznek a ...
	morin-i	=	lónak a ...

Ide tartozik természetesen a magyar nyelvi –nak/-nek birtokos esetrag is. Szerkezetileg az –n- hang hézagöltő. Az –ak/-ek elem pedig az ősbib alakja a bemutatott magyar –é, -i birtokos melléknévképzőknek és a mongol –ai / -ei valamint az –i birtokos esetragoknak, amelyek végső forrása a sumér –ag, -ak, -k esetrag. Hasonlítsuk össze a sumérral.¹¹⁹ “Der Genitiv wird dadurch bezeichnet, daß dem auf das Regens folgenden Rectum die Postposition –ak angeführt wird. In Fällen in denen das Rectum besonderes Gewicht besitzt, kann dies dem Regens vorangehen” ... Magyarul: a birtokost úgy jelöljük, hogy a régens után következő rektumot az –ak elemmel ragozzuk. Olyan esetekben, amelyekben a rektum külön kihangsúlyozandó, a régens elé helyezhető.¹²⁰

dumu-an-nA-Ke	=	annak a lánya
^d nin-dubA-Ke	=	írótáblának az ur/a/ ¹²¹

A bemutatott sumér –ak esetrag magmaradt a magyarban valódi esetraggá válva, ebben az alakban: -nAK / -nEK. Végezzük el az összehasonlítást:

sumér	dumu-an-nA-Ke	=	annak a lánya
	átírva: dumu-an-AK-e		
magyar	ház-nAK ablaka		
	apám-nAK szülőháza		
	hatalom-nAK keze		
	szekér-nEK kereke stb... ¹²²		

Az –ag hangszerelésű ugyanazon elem:

sumér	šu-ha ab-bA-Ge-ne	=	tengervízi halászok
	így: - .. ab-AG-e-ne		
	sib udu-sik-kA-Ge-ne	=	gyapjas juhoknak pásztorai ...

Az –ak és az –ag hangszerelésű elemek hangtanilag így fejlődtek tovább:

1. ag/ak > ai > ei > ē = –é, de nyelvj?r?sbán –ej, -ejj
mongol   -ai / -ei /esetrág/

2. ag/ak > ai > ei > ē > e > i = -i
mongol   -i /esetrág/
urartui   -w?, -/e/i /esetrág/
hurrita   -w? ...stb.

Közben mutassunk be két hurrita-urartui birtokos melléknévképzőt.

1. Hurrita: -h_i vagy -h_e és -?i vagy -?e
urartui   -hi / -he és -??...
Pl.: a hurritában   hurwo- ??..., hurro- ??   = hurrita-i

¹¹⁹ Vö. A Falkenstein: Grammatik der Sprache. AnOr 28/29. Roma, 1955.

¹²⁰ Vö. A Falkenstein: Grammatik der Sprache. AnOr 28/29. Roma, 1955.

¹²¹ Vö. A. Poebel: Grundzüge der sumerischen Grammatik. Rostock, 1923, op. cit. §157.

¹²² Vö. A. Deimel, op. cit. § 19, 75. o.

	hatto- γ ?	= hethita-i
	pab- γ i	= hegy-i /lako/
urartui	Militia-l/ ∂ / $\underline{h}$ / γ ?	= Militia-i
	Sardur?- $\underline{h}$ / γ ?	= Szarduri-i
altáji török	atani- γ i = atyának a, atyá-é, atya-i	
kazáni tatár	atani- qi = ugyanaz	
mongol	aqayin-ki = báttynak a, báttyé	
magyar	Túróc-ki, Böröc-ki, stb... stb....	

Ez az elem a sumér –ag, -ak, -k birtokos raggal azonos, vö. fent...

Ezek szerint megvan a szerkezeti összekötő kapocs a sumér nyelvtől, az urartui-hurrita nyelveken át az uralaltáji nyelvekig, vagyis a többi ragozó nyelvhez...

Az egyezés tudományosan bizonyított.

2. Hurrita: -inn?, stb.

urartui: -in? - melléknévképző.

Ez a birtokos melléknévképző igen eleven elem az urartuiban, a genitivusszal szoros kapcsolatban állva.

Például: biani-bia-ini / e-še = urartui
hald/i/-in? = haldi-i

A vogulban ismerünk egy azonos képzőt:

us - en = város-i

Több uralaltájinak mondott nyelvben mint valódi esetrag mutatható ki ez az elem.

A finnben: suutarin vaimo = cipésznek feleség/e/

velin hattu = fivérnek kalap/ja/

a mongolban ereyin = embernek a ...

a törökben evin kapisi = háznak kapuja

ótörökben äbimin = házamnak a ...

Láttuk, hogy Djakonoff egyezteteti a hurrita-urartui –ine birtokos melléknévképzőt a megfelelő kaukázusi elemekkel, így hát tudományos és jogos ugyanezt cselekedni a megfelelő uralaltáji elemekkel is!

E sorok írója nem érti az indogermanisztika semmi esetre sem tudományos eljárását ebben a kérdésben: miért tilos összehasonlítani az összes ragozó nyelveket?¹²³

Természetesen nem tilos (ma már), és szerencsére a kérdés is elavult már. Sőt, most kell igazán megfogni a dolog végét. Mindezen nyelvtani lecke a kívülálló számára is világos beszéd volt, legalábbis ezt remélem. Akinek a birtokviszonnal kapcsolatban még egyéb felvetései, vagy kétségei is lennének, gondoljon csak arra, hogy amikor egy magyar tolmács egy indoeurópai nyelv jelzős, bővített birtokos szerkezetének lefordításához nekifog, kis időre elnémul, mert az indoeurópai birtokviszony legutolsó tagjának, magának a birtokosnak a fordításával kell kezdje mondandóját magyarul. A birtokos szerkezet cirádái magyarul mit sem érnek előrehelyezett tulajdonosuk nélkül.

Hallgattassék meg a másik fél is, de engedje meg az olvasó, hogy ne a cseh Hrozny-szabású lendületes álnyelvészeket idézzem, hanem azt az F. Schachermeyr-t, aki német létére maga is sokat tett az elvakult indoeurópai nyelvészet felszámolásáért. Götz László¹²⁴ alapművét külön is ajánlom nyelvészeti ügyek áttekintéséhez, mert rengeteg szemmel látható ferdítést hoz napvilágra. Ezek nyomán közlöm most újra az alábbi részleteket a végjáték bevezetéséhez. “Adjuk át most a szót ismét Schachermeyrnek, mert alább következő soraiból bárki könnyen felismerheti, mi a valóságos oka annak, hogy **a nemzetközi nyelvtudomány mind a mai napig úgyszólván semmit sem tudott kezdeni az egyre szaporodó régészeti**

¹²³ Csöke Sándor: Az urartui, a hurrita és az uralaltáji nyelvek. Eberstein, Ausztria, 1975. Jegyzetekkel.

¹²⁴ Götz László: Keleten kél a nap. Püski, Budapest, 1994. 850-851. o.

eredményekkel, s miért nem sikerült az indogermán nyelvek feltűnése előtti idők nyelvi összefüggéseinek terén valóban tárgyilagos, módszeres vizsgálatokat folytatni - a ma már tízezerszámra a kutatás rendelkezésére álló ősi nyelvmelékek ellenére sem.

Ha az illírt, a thrákot, a lydet, a kárt vagy a lykiai nyelvet is olyan jól ismernénk, mint a görögöt - írja Schachermeyr, - akkor ezekben is számos égei kölcsönszót találnánk. A hettitában és a luviban már mai ismereteink szerint is elkülöníthetők lennének az anatóliai-égei eredetű szavak, de az illetékes szakkutatás mindezt felmondta a szolgálatot: a hettita nyelvet vizsgáló szakemberek rendszerint indogermanisták, akiket persze legfőképpen csak a hettita-indogermán összefüggések érdekelnek.¹²⁵

Pontosan ez az a szemlélet, amelynek egyoldalúságára és módszertelenségére már ismételtelen rámutattunk: az újabban megismert ősi nyelveket csakis indogermán (és szemita) szemszögből nézve vizsgálják, az egyéb általánosabb, s ebből következően tetemesen jelentősebb nyelvi összefüggéseket pedig figyelembe sem veszik. Így természetesen torz eredményre jutnak, s ezáltal válnak pl. az ősi elő-ázsiai nyelvek - élükön a sumérral - tüneményes gyorsasággal és felületességgel sorra rokotalan "szigetnyelvek"-ké, és pedig mindazon esetekben, ha nem sikerül bennük indogermán (vagy szemita) rokonságot kimutatni (vö. II. könyvünk 384-385. old. is). **Hát vessük össze: Módszertanilag egyszerűen túrhetetlen állapot, hogy a magát tudományosnak nevező (indoeurópai) történelem - és nyelv kutatás az emberiség legősibb kultúráinak tárgyi, szellemi és nyelvi emlékeit több, mint fél évszázad múltán sem veszi figyelembe, hanem e műveltségeket mondvacsinált és ésszerűtlen szörszálhasogatások segítségével izolálni igyekeznek, s bár azok széles körű, masszív művelődési hatásait, kontinentális méretű etnikai térhódításait elvben elismeri, ennek ellenére mégis kézzel-lábbal kapálózik e kultúrák nyelveinek a későbbi nyugat-eurázsiai nyelvcsaládokkal való mindennemű összefüggésének még a lehetősége ellen is, eltekintve néhány kénytelen-kelletlen "megengedett" ún. nemzetközi vándorszótól, de még ezeknél is többnyire elhallgatva a végső sumér forrást. ... Még mindig hatnak az évszázados reflexiók, a beidegződött hiedelem az európai emberfajta felsőbbrendűségéről, kultúrtörténeti elsőbségéről.**

Ugyancsak ennek az elő-ázsiai műveltségeket izolálni igyekvő szemléletnek szerves tartozéka az is, hogy nemcsak a sumért, hanem az ásatásokból megismert egyéb ősi nyelveket, az elámit, a hattit (hettitát), a lullut, a gutit, a hurrit és az urartuit is - amelyek csodálatosképpen mind a ragozó nyelvek típusába tartoznak - tüneményes gyorsasággal egytől egyig rokotalan, izolált szigetnyelvekké nyilvánították, mégpedig abban a pillanatban, amint kiderült róluk, hogy sem az indogermán, sem pedig a szemita nyelvekkel nem hozhatók kapcsolatba.

Senkinek tűnik fel, milyen groteszk ez az álláspont. **Földünk első művelődési gócéjának nyelveit, de elsősorban a majd két évezreden keresztül az egész elő-ázsiai térségben domináló, azután további másfél évezreden át kultikus, tudományos és irodalmi nyelvként tovább használt sumér nyelvet szigetnyelvnek kikiáltani, egyszerűen kultúrtörténeti abszurdum.** Még annál is hajmeresztőbb logikátlanság, mintha azt állítaná valaki, hogy a görög vagy a latin annak idején szigetnyelvek voltak. Míg ugyanis a görög-római időkben a hellének és latinok által meghódított vagy kulturálisan erősen befolyásolt népeknél már maguknak a viszonylag fejlett műveltségeik és rég kialakult nyelveik voltak, addig a Kr. e. 4-3. évezredben, a sumér nyelv elő-ázsiai dominanciája idején, a környező népcsoportok mind kulturálisan, mind pedig nyelvileg még a fejlődés kezdetein álltak, köztük és a sumérok között tehát a művelődésbeli szintkülönbség, az ún. kultúrlépcső jóval magasabb volt, mint az antik ókorban a görögök, rómaiak, illetve az ún. "barbárok" között. *Most vissza az előbbiekhöz:*

¹²⁵ I. Schachermeyr, F.: Die minoische Kultur des alten Kreta, 1979. 237. o. és 8. sz. jegyzet 341. o.

Nyilvánvalóan nem-indogermán nyelvekben indoeurópai elemek keresgélése már önmagában hordozza a meggondolatlan következtetések és a körbe forgás “idem per idem” veszélyét - szögezi le a továbbiakban Schachermeyr. Ha ilyen szemléletű kutatók valamilyen nyelvben pl. *-ia* végződést találnak, ez számukra csakis indoeurópai nőnemű végződés lehet, ugyanígy egy *-ti* végződés sem jelenthet mást, mint az indoeurópai ige egyes szám 3. személyének végződését stb. stb. Nyomatékosan figyelmeztet arra, hogy ezek a törekvések az utóbbi időben pl. a minoszi krétai nyelv esetében mintegy lopva, nyíltan ugyan ki nem mondva, a gyakorlatban azonban annál erőteljesebben jelentkeznek, ezért erélyesen és egyértelműen rá kell mutatni arra, hogy semmiben sem felelnek meg a történelmi körülményeknek és az ezekből adódó egykori történelmi helyzetnek.¹²⁶

Később ismét hangsúlyozza, hogy az indogermanisták mindenütt csak indoeurópai szavakat keresnek - és találnak is. Kitérően jellemzi ezt a “módszer”-t, ezért ez irányú sorait szó szerint idézzük: “Az ilyesféle kísérletek, tekintettel az indoeurópai szógyökök hatalmas tömegére és az ilyen levezetések eszközzésére rendelkezésre álló módszertani segédeszközök széles skálájára, rendszerint pozitív (vagy legalábbis látszólag pozitív) eredménnyel végződnek. Tudomásom szerint eddigelé még egyetlen olyan nem-indoeurópai szó sem akadt, amelyhez valamelyik nyelvhasznító ne talált volna mégis megfelelő levezetést, amennyiben azt komolyan akarta, s az ilyesmihez szükséges türelemmel, valamint ügyességgel is rendelkezett. **Az indogermanisztika kis híján saját túltenyésztett rutinja áldozatává vált. Módszereivel úgyszólván mindent bizonyítani lehet.**¹²⁷ Eddig Schachermeyr fejtegetése.¹²⁸ Őszinte együttérzésünk a megtört Schachermeyré, de utolsó két mondatát újra kell fogalmaznom helyette: “**Az indogermanisztika saját túltenyésztett rutinja áldozatává vált. Módszereivel úgyszólván mindent bizonyítani lehetett**” és persze annak az ellenkezőjét is, de eddig és nem tovább. Ez már maga a fekete lyuk, amely minden indoeurópai korrupciót elnyel végre a vele elterjedt tudatos ferdítésekkel, hazugságokkal egyetemben, ez a buborék volt a felsőbbrendűek általi lenézések alapja, népek történelmi keresztbetörésének ideológiája.

Most végre megérthetjük azt, hogy miért volt olyan fontos a nyelvészet az indoeurópaiaknak is és a finnugoristáknak is. Vegyük sorba: a szkíták indogermanizálása tette lehetővé az Indiáig, aztán onnét újra visszafelé szálló képzelet megalapozását és veretes ősök állítását. A kelták átminősítése a felsőbbrendű Európa alapjainak lerakását szolgálta, ellenkező esetben el kellett volna ismerniük, hogy a nyugati műveltség nem indoeurópai gyökerű. A hettiták átminősítése a Régi Kelet egységének megbontását, - az onnét Európa felé igyekvő népek ragozó nyelvű létének kétségbe vonását és elkenését, - egyben további őshazaelméletek kiagyaltását tette számukra lehetővé. Az etruszkok indoeurópaisága, vagy inkább ismeretlen eredetüként való nyilvántartása - akikről később emlékezek meg részletesebben, - Róma indoeurópai származását volt hivatva “tisztára mosni”. Fel kell tennünk a kérdést ezután, maradt-e még valami érve az indoeurópai történetírásnak és nyelvészetnek? Meg is válaszolhatjuk ezek után, hogy semmi sem maradt belőle. Most a finnugoristák dicstelen szerepe is napfényre derül. Nevezetesen ők “csak” a bűntársat játszották e nagy áltörténelmi akcióban: nekik kellett gondoskodniuk a ragozók – elsősorban a magyarok - távöltartásáról minden olyan földrajzi helytől, ahol indoeurópai elmélet valaha is elhelyezhető lehetett volna. Munkájukat jól végezték, két évszázadon át tengernyi árulás és gyalázat árán kiszolgálták a felsőbbrendűek elméleteit és állhatatos működésükkel olyan mennyiségű szennyet raktak a tárgyalhatónak tartott történelem útjaira, hogy e kártételeket még igen sokáig kell takarítsuk a fejekből. Sajnálni kell őket – a

¹²⁶ I. Schachermeyr, F.: Die minoische Kultur des alten Kreta, 1979. 264. o.

¹²⁷ I. Schachermeyr, F.: Die minoische Kultur des alten Kreta, 1979. 265-266. o.

¹²⁸ Götz László: Keleten kél a nap. Püski, Budapest, 1994. 850-851. o. Jegyzetekkel.

külföldieket - ezért, mert ingyen vállalkoztak pribék-szerepre. Megvetésre viszont bizton számíthatnak a hazaiak, mert saját népünk gyalázását, nemzeti tudatunk rombolását, történelmünk összetörését vállalták így életcélul.

Mindezzel - amit a fentiekben olvasni lehetett - úgy gondolom, hogy a nagy ragozó - indoeurópai nyelv-, történelem- és műveltségcsata itt most véget ért. Csőke Sándor nyelvészeti anyaga és szenzációs tudománya az utolsó csepp volt a pohárban az indoeurópai elméleteinek romba döntéséhez. A régészettel és antropológiával nincs gond, mert az indo elméletek javarészt eddig is ellentétben álltak a valósággal, azazhogy a kiértékelt anyaggal. Aki esetleg úgy gondolta volna, hogy a nagy indoeurópai rendszereket kis lépésekkel, kis engedményekkel kibékíthetőnek vélte, - esetleg mégis el tudta volna képzelni néhány további engedménnyel az ősnép hatalmas műveltségének újbóli felbukkanását, de legalábbis részleges elismerését - annak most csalatkozni kell. Miután az indoeurópaiak nem tették meg - az eddig beismert zsákutcák felszámolásával sem - téves nézeteik újragondolását, sőt egyre csökönnyösebben ragaszkodtak légvárai elszánt védelméhez, - éppen Magyarországon is, - nem maradt más hátra, mint annak teljes felszámolása.

Ezek után új helyzet van: az indoeurópai elméletek alapjai és légvárai felszámolásának, látványos megsemmisülésének tanúja az, aki e sorokat, lapokat végigolvasta. Nem maradt belőle semmi, sem a nyelvészetben, sem a történetben, eszmeiségében sem, mert csak az eltulajdonított holmi ide-oda fordítgatásáról szólt az indoeurópai mese. Ennek most egyszer és mindenkorra vége lett. Vége van a műveltség ellopásának, a ragozók lenézésének és a történelem megcsapolásának. Olyan ez, mint a történelem és régészet rendszerváltása, berlini falomlása, a nyelvészet kommunizmusának felszámolása. Ajánlom az indoeurópai és indogermán elnevezés beszüntetését is ez alkalommal, helyette a "nem-ragozó nyelvűek" elnevezést javasolom. Ha ezt így vesszük, nem kezdjük rosszul az új évezredet: ha sokat nem is fejlődünk mostanában, - éppen emiatt - de az indoeurópai igát és téveszmét egyszer s mindenkorra leráztuk, - kétszáz évet ez is elvett életünkől fölöslegesen - ezért az új évezredet az igazság évezredének nevezhetjük. Nekünk, ragozó nyelvűeknek mindenestre az Arimannal, vagyis az ármánnyal való küzdelmünk jeles napjává válik ezen ismeretek újbóli felszínre bukkanása, és lehetőséget ad arra, hogy a Fény és a Világosság, a "világ világa" felé fordulva éljük és folytassuk életünket újra és tovább.

Örömmel vállaljuk a hátrahagyott történelmi romhalmaz eltakarítását is az emberiség jövője érdekében. Ezeröttszáz évvel Róma megbuktatása után a hátramaradt szellemi hagyatékokon felcseperedett ferde nem-ragozó (indoeurópai) elképzeléseket sikerült végre romba dönteni. A dicsőség megilleti minden magyar kutatót, aki ezen fáradozott. Legnagyobb részük munkáira támaszkodva írtam meg korábban a Kincsestárat, bár ott csak fenntartásaimnak adtam hangot a nem-ragozó nyelvű (indoeurópai) történetírással szemben. Név szerint kell megemlékezni Götz László nagy jelentőségű munkásságáról, aki igen sokat tett az ügy érdekében, Badiny Jós Ferencről, aki a Régi Kelet elferdített történelmének helyreállításához szolgált perdöntő nyelvészeti bizonyítékokkal. Szinte hihetetlen, hogy műveiket nemhogy nem oktatják, de még csak nem is olvassák a mai Magyarország egyetemlein, - beleértve az újonnan alapított felekezetiakat is!, - de sorolnom kellene tovább a szellem munkásait is, akik nem nyugodtak bele a ránk kényszerített hazugságokba, hanem célirányos munkálkodásukkal egyre nagyobb kváderköveket és sarokköveket lazítottak meg a nem-ragozók várain.

Európa és a világ szelleme újra szabad - ennyit jelent mindez, nem többet és nem kevesebbet. Ha meggondolom, ezt a nagy munkát nem is vihette volna végbe más, csak mi, magyarok. Az íreknek, bretonoknak, walesieknek, skótoknak indoeurópaisággal gazdagon megnyomorított történelme és nyelve eleve lehetetlenné teszi, hogy valami más is eszükbe

jusson. Ők ma még megtűrtként tengődnek őseik összetört szelleme árnyékában. A területeiken működő egyetemeken hithű indoeurópaiak – lehetőleg göttingeni németek – vezetik az illetékes tanszékeket, a gyeplőt igen szorosan fogják, csakúgy, mint ma még itthon is. A kisebb fennmaradt szigetek – mint pl. a baszkok, – elszigetelt jelenséggé degradálva tengetik életüket, és a kutatók óvakodnak attól, hogy velük kapcsolatban bármilyen komoly elemzésre vetemedjenek. Mi magyarok, mint a ragozó ősnép legépebben megmaradt részlege, megvívtuk az utolsó nagy csatánkat a szellem szabadságáért, azért a szabadságért, ahogyan azt a mi fogalmaink szerint értjük. Jut belőle rajtunk kívül mindenkinek, mert a világ népei most már a történelemkönyvek lapjain is egyenlőek lesznek ezután. Nem az számít majd, ki kit győzött le, ki kit hódított meg, vagy vetett alá, temérdek szenvedést zúdítva ezzel a vassal legyőzött népekre, hanem az, hogy mivel járult hozzá a világ műveltségéhez, életének jobbításához.

Európa és a világ szelleme újra szabad – legalábbis ezektől a ferdítésektől. Egy nem-ragozó nyelvű ember számára valószínűleg a fentiek is óriási drámaként élhetők meg. Mégsem értünk még a dolog végére egészen, ezzel semmiképpen sem áltathatjuk magunkat. Egyszerűen azért, mert bármilyen mélyre is hatoltunk a tévedéseket kiásandó, még mindig nem érkeztünk el a nem-ragozók világképeinek legmélyebb mozgatórugóihoz. Egészen pontosan a nem-ragozók gondolkodását vezető alapvető nézőpontok elemzéséhez. Ennek – a mérgező gócnak – felszámolása híján ugyanolyan téves elgondolások látnak majd napvilágot ezután is. A felderítésben egyáltalán nem állunk rosszul. Az elméletileg megfogható, gondolati síkon jelentkező mozgatórugókat és a mérgező góc működését ismerjük már Pap Gábor jóvoltából, – aki a Pilis szindrómában elméletileg alapozta meg a ragozók és nem-ragozók világképei kibékíthetetlen ellentéteinek leírását, – most röviden újra megvilágítom. A mag szerepű népek a ragozók, mi magyarok lennénk, a héj-népek a nem-ragozók, indoeurópaiak. “A *mag-héj paradoxonról* van szó, természetesen. A tojás, – vagy bármely csonthéjas gyümölcs – termékeny magját akármelyik oldal felől közelítem meg, a héjhoz képest mindig perifériának fog adódni. Ha egy feltételezett értelmes lény a *héj* képviselőjében érvel, aligha lesz rábírható, hogy belássa: valójában ő a származék. Annál kevésbé, mert mindaddig, amíg *kívülről* közelítünk a kérdéshez, valóban a héj mutatkozik elsődlegesnek. Ha pedig ráadásul “durva közelítésben” vizsgáljuk a héj és a mag kapcsolatát – értsd: feltörjük a tojást, – megint csak a héj bizonyul tartósabbnak; kettejük közül ő az, aki hosszabb távon bizonyíthatóan azonos marad önmagával.

Az elmúlt fél évezred európai művelődéstörténet tudománya makacsul a *héj* – Bizánc, Róma, Párizs, Aachen – irányából próbálja meg magyarázni a tárgykörébe sorolható jelenségeket. Ily módon a *mag* – esetünkben a Kárpát-medence – természetesen maga lesz az *abszolút periféria*. Ami érték kimutatható itt, az mind bejött valahonnan: ha nyelvi elem, ha művészeti stílusfordulat, ha közjogi szabályozási formula, ha technikai vívmány. A legelterjedtebb “magkezelési” utasítás pedig így szól: ne beszéljünk róla, akkor nem is – *volt!* Ami valójában azt jelenti: akkor nem is – *lesz*. (Szó, ami szó, Trianont nem 1920-ban csinálták. Sem nem akkor kezdték, sem nem akkor fejezték be.)

Ha a *mag* irányából vizsgálódunk, egészen más kép fogad. Innen nézvést úgy tűnik, hogy a Bizánc-Róma-Párizs-Aachen karéj nem “termékeny félholdja”, magyarán szólva nem szülőföldje az európai – tágabban eurázsiai – műveltségnek, hanem: *prosectúrája*, azaz boncterme, végső fokon hullaháza. Ha egyugyanazon művészeti motívum megtalálható a “pusztán” is, Bizáncban is, bizonyosak lehetünk benne, hogy az utóbbi lesz a merevebb, az ízét-szagát vesztettebb, a gyökértelenebb – bár kétségkívül precízebb kidolgozású. Mutatis mutandis, ugyanez áll Rómára, Aachenre, Párizsra. Sőt: ha tágabb összefüggésrendszerben gondolkodunk, fel kell tűnjék, hogy a “héj” Bizáncon túl keleti irányban is folytatódik, Perzsián, Indián át egészen Kínáig. Egy “civilizált” kínai birodalmi hivatalnok szemében *ugyanaz* a hun, *ugyanaz* az avar számít “barbárnak” – legfeljebb néhány évnnyi-évtizednyi

csúszással, - mint a keleti vagy nyugati római impériumban jegyzetelgető “kollégája” számára.

Az a benyomásunk támadhat, mintha egy ásványi sókban rendkívül gazdag forrás “működését” szemlélnénk. Ameddig eleven a sodrása az áradatnak, addig minden együtt van benne: a vízis, a sók is, állandó kölcsönhatásban. Ahogy távolodik a vonulat a forrásvidékétől, egyre több és több hordalék rakódik le, és válik körös-körül szilárd, időtálló – jól tanulmányozható – *gáttá*. A forrásból (és csakis abból) kiindulva az egész folyamat tökéletesen érthető-követhető – úgy is mondhatnánk: a forrásból egyenes úton következik a gát – a gátból semmi módon nem vezethető le a forrás.

Ha egy forrást arra bízgatunk, “zárkózzék föl” a körgátjához – értsd: a Kárpát-medence magyarsága hasonuljon a “civilizált” Nyugat-Európához, - az annyit jelent, hogy rá akarjuk venni: apadjon el, száradjon ki. De akkor mi építi tovább a gátat? Egyáltalán: a gát innentől kezdve *mihez képest* lesz gát?¹²⁹ Pap Gábor diagnózisának lesz még folytatása. Némiképpen folytatva, de ugyanakkor más síkra is kiterjesztve a mag-héj elgondolást e könyv utolsó fejezetében a Róma-szindróma leírásával igyekszem kimutatni a birodalmiság eszméinek emberiség elleni kártételeit. A második kötetben Pártosország – a Pártus Birodalom – vallási ügyeinek tárgyalása során újra szembenézünk a kérdéssel, ezúttal más nézőpontból.

Visszavettük keltáinkat, szkítáinkat, hettitáinkat, hurri és urartui népeinket, lehántva róluk a ferdítések tömegét. De térjünk most vissza Eliade fejtegetéséhez. “A druidák éppúgy, mint a bráhmaanak, nagy jelentőséget tulajdonítottak az emlékezetnek. Az ősi ír törvényeket versbe szedték, hogy könnyebb legyen megjegyezni őket.

Az írás rituális tilalma miatt a kontinensen élő kelták vallásáról semmiféle olyan szövegünk nincs, amely őshonos szerzőtől származnék. egyedüli forrásunk a görög-latin írók néhány leírása és nagyszámú, zömmel a gallo-román korból származó figurális ábrázolás. Ezzel szemben a szigeteken élő kelták, akik Skóciában, a gallok földjén és főként Írországban tömörültek, bőséges elbeszélő irodalmat hagytak ránk. Annak ellenére, hogy ez az irodalom a kereszténységre történt áttérés után született, nagyrészt a kereszténység előtti mitológiai hagyományt folytatja; és ugyanez igaz a gazdag ír folklórra is.

A klasszikus szerzők értesüléseit az ír források nemegyszer igazolják. Cézár a *De bello Gallico*-ban (VI, 13) elmondja, hogy a gallok két kiváltságos osztályt ismernek - a druidákét és a lovagokét, - és egy harmadik, elnyomott osztályt, a “népet”. Ugyanezt, a jól ismert indoeurópai ideológiát tükröző háromosztátúságot (vö. .... oldalon László Gyula adatával), de hogy ez mitől indoeurópai, Eliade nem mondja meg. Ezen az alapon a magyarok is “jól ismert” indoeurópaiak lehetnének csak!!, de kérem, hogy az alábbi sorokat is éberén figyeljék, mert sűrűn tévednek bennük.) találjuk Írországban, kevéssel azután, hogy áttértek a kereszténységre: a *rig (ez a szanszkrit *raj*, latin *reg* hangtani megfelelője) uralma alatt a társadalom a druidák osztályára, a katonai arisztokráciára (*flaith*), szó szerint “hatalom”, a szanszkrit *ksatra* pontos fonetikai megfelelője) (?) és az állattenyésztőkre oszlik, a “*bo airig*” (vö. bő-urak) szabad emberek (*airig*), akik marhák (*bo*) tulajdonosaiként határozzák meg magukat.¹³⁰

Később alkalmunk lesz még utalni az indoeurópai vallási rendszer más, a kelták közt továbbélő elemeire. Szögezzük le most, hogy “az indo-iráni és italo-kelta társadalmakban közös továbbélések “papok nagyhatalmú közösségeivel” magyarázhatók “akik szent hagyományoknak a formákhoz szigorúan ragaszkodó letéteményesei voltak.”¹³¹ Ami a háromosztátú indoeurópai theológiát illeti, a Cézár közvetítette istennévsorban még felismerhető, az ír hagyományokban pedig alapvetően historizált formában él tovább. Georges Dumézil és Jan de Vries kimutatta, hogy a mondabeli Tuatha Dé Dann (“Tuatha dé

¹²⁹ Pap Gábor: Pilis szindróma. Kötött Kéve, 1996. július-szeptember

¹³⁰ G. Dumézil: L’ideologie tripartite des Indo-Européens, 11. p.

¹³¹ E. Benveniste: Le vocabulaire des institutions indo-européennes, II. 10. p.

Danann”) népének főnökei valójában az első két funkció istenei, míg a harmadik funkciót a sziget előző lakóinak tekintette Fomorok népe jelenít meg.

Cézár *interpretatio romana* (római értelmezés) szerint mutatja be a kelta pantheont. “Az istenek közül elsősorban Mercuriust tisztelik, neki állítják a legtöbb szobrot is. Őt tekintik minden mesterség feltalálójának, az utasok és vándorok vezérének; felfogásuk szerint ő az, aki a leghathatósabban támogatja a pénzszerzést és a kereskedelmet. Apollo, Mars, Jupiter és Minerva náluk csak Mercurius után következnek. Róluk körülbelül olyan elképzelések vannak, mint a többi népnek: hogy Apolló elűzi a betegségeket, Minerva tanítja meg a kézművesség és a művészet elemeit, Jupiter uralkodik az istenek felett, Mars pedig a háborúk ügyeit intézi.¹³²” Eddig Eliade.¹³³” Cézár nyilvánvalóan a saját isteneit kereste Galliában, s miután talált ilyet, római értelemben számára civilizáltnak tekinthető néppel találkozott. Ezek után a lényeg már kevésbé érdekelte, neveik feljegyzésére nem vállalkozott.

Kelta istenek kereséséhez, vegyük elő Timaru-Kast fejtegetéseit. “... Az írek egyik “kedvenc” istennője BIRGHID. Róla azt mesélik, hogy “a költészet és a műveltség, a gyógyítás és a mesterségek védő istennője.¹³⁴” “A történet szerint nem házban, és nem is házon kívül született napkeltekor” - így a magyar fordításban (azaz “magyarul” pirkadatkor). Tehát, Birghid = Pirkad a mi PIROSKÁ-nk. “A ház, amelyben tartózkodik olyan, mintha lángokban állna” - azaz PIROS. *Solinus* (Kr. u. 3. században) közli velünk, hogy britanniai szentélyében “öröktűz égett” (ennek színe ugyancsak “piros”). Az istennő “egy fehér, piros fülű tehén tején nevelkedett”, majd hozzáteszi, hogy a PIROS fülű FEHÉR tehén Írország (a ZÖLD sziget) lakói előtt egy természetfeletti, táltos tehén!¹³⁵” A piros, vagy részben piros tehén szereplése jóval korábbi időkre és megint Szíria, Palesztina és Egyiptom tájaira vezet vissza, mint Taranis esetében is. “A magyar bikakultusszal kapcsolatban máshol már írtam arról, hogy nálunk a székely regös-hagyományban fennmaradt az a régi törvény, mely szerint “nagy rőt ökröt” (tehenet?) áldoztak fel valaha. A Bibliában pedig (Szám. 19. Fej.) ezt találjuk: “Így szólt az Úr Mózeshez és Áronhoz: Ez a törvény, amelyet az Úr szabott. Mondd meg Izrael fiainak: Hozzanak neked egy hibátlan vörös tehenet... Aztán vezessék ki a táboron kívülre és vágják le.” Ez a szokás egyébként egyiptomi eredetű.¹³⁶”

“A kelta mitológiából több “istenséget” ismerünk. A “fő” isten, az ősi isten, ANU volt, az “Ős(Föld)-Anyá”, akárcsak a sumérok AN-ja. ...MacCana írja: Az ír irodalomban DANU-t gyakran összekeverik ANU-val, akit *Cormac Glosszáriuma* az ír istenek anyjaként említ (mater deorum Hibernensium). Egy Kerryben található hegy neve még nyilvánvalóbban mutatja Anu azonosságát a Földdel - Dá Chich Anann, azaz Az Anu Csecsei.¹³⁷” (Így a magyar fordításban). Ha valakinek ez túl gyors volt - mert szédületes ám! - még egyszer lassításban:

DÁ CHICH ANANN = Az Anu Csecsei
(szó szerint: DÁ-Az, CHICH-Csecse, ANU-Anyá, ragozva: ANANN- Anyának).

¹³² Cézár: *De bello Gallico*, VI, 17.

¹³³ Mircea Eliade: *Vallási eszmék és hiedelmek története*. Osiris, Budapest, 1997. II. 114-115. o. Jegyzetekkel.

¹³⁴ P. MacCana: *Kelta mitológia*. Corvina, Budapest, 1993. 33. o.

¹³⁵ P. MacCana: *Kelta mitológia*. Corvina, Budapest, 1993. 33-34. o.

¹³⁶ Bíró Lajos: *A magyar Jézus és Izrael elveszett törzsei*. Magyar Ház, Budapest, 1999.

¹³⁷ P. MacCana: *Kelta mitológia*. Corvina, Budapest, 1993. 86. o.

22. kép. Az Anu Csecsei.¹³⁸

...Az életet adó ANYÁ-nak és első táplálékunk forrásának (CSECSE) neve (majdnem) azonos!

Az “anyaistennők” - akiknek alapvető szerepük van a kelta mitológiában - “egyik állandó jelzője, SULEVIA ... mind a szárazföldön, mind pedig Britanniában az anyák címe” - írja MacCana, id. mű 32. oldalon. “SULEV-IA” egy latinos átírás, de még felismerhető a mai magyar SZÜLŐ szavunk: hát ez csakugyan az anyák “egyik állandó jelzője”, “címe” - úgy mint főnév, melléknév vagy ige. Egyébként a fent említett Danu, DÁ-NU (= “A(Z) NŐ”) a termékenység és bőség istennője (!). Az istennő neve magyar “fejlődést” mutat, a szó kialakulása teljesen megegyezik magyar megfelelőjének kifejlődésével: MA > MAMA > AMA > ANA > AZ ANU > Z’ANU > (ZA)NU > “DÁNU” [da nu] = “A NŐ”. Ugyanebben a könyvben olvasható, hogy a kora-ír mesékben a túlvilág neve: ANNWN, az “Asszonyok Országá” volt (80., 86. o.); ANN-WN [annún] = ANYA-HON. (Mint DA-WN (DUN) = TA-HON, az angolkori TO-WN elődje, vagyis TA-NYA).

Mind az etruszk-római, mind a kelta, de még a hun-magyar hitvilág is az Isten (istenek) “honát” a fák koronájában, az öreg és erős fák törzsében, a nagyon magas fát tetején hitték. Réges-régen, amikor “még tündérek, óriások és emberek laktak együtt a Földön”, s boldogságban éltek, a “Felső Világ ura, Arany Atyácska” a Világ Végén - “az Üveghegyen is túl, az Óperenciás tengeren is túl, ahol a kurta farkú malac túr, de két bakarasszal azon is túl” - álló hatalmas, égigérő fán, a “Tetejetlen Fán” lakott. Arany Atyácska a “Tetejetlen Fa hegyéből” szemlélte minden reggel gyerekeit, az embereket, és vigyázott rájuk - olvasható Komjáthy István: Mondák könyvében. Így alakult ki az “Életfa”, meg a “Tiltott Erdő” és a “Szent Hegy” fogalma”. Életfák szimbolikája ismeretes a magyar, a kelta, a sumér, az indiai szaka művészetből, irodalomból. A kelták minden egyes törzsének volt saját “istenfája” a település közepén. Rá csak a táltos (druida / torda) mászhatott, és mászott! - az Istennel való kapcsolat felvétele céljából. Minden más akkori néptől eltérően (római, szemita), a kelta druidák, akárcsak a hun-magyar táltosok az “áldozati” gyógynövényeket nem megégették (tömjén), hanem üstben megfőzték. Ily módon készítettek erősséget, bátorságot adó “varázs”-

¹³⁸ P. MacCana: Kelta mitológia. Corvina, Budapest, 1993. 82-83. o.

italokat is. Ha egy törzs legyőzte a másikat, de főleg bosszúból, kivágta annak az “istenfáját”. ... Ma is, ha valakire haragszunk, akkor annak - s esetleg a családjának - az “istenfáját” szidjuk és átkozzuk; az átok a “mi” istenfánkat nem érheti, ez egy másik “istenfa”!

23. kép. A Kr. e. IV. század végéről vagy III. század elejéről származó, Amfreville-nél, a Szajna egyik régi ágában talált bronz és vas sisak. Az ismert motívumokkal és zománcterakással díszített, valamint aranylemezzel borított sisak eredeti állapotában bizonyára igen fenséges látványt keltett. Az uralkodó-harcos osztálynak ez az emléke észak-itáliai hatásról tanuskodik, de lehet, hogy éppen innen került a Szajna vidékére. Musée des Antiquités Nationales, St. Germain-en-Laye.¹³⁹

A hun-magyar mondákban a Tetejetlen Fa (Arany Atyácska lakóhelye) mögött állt a “Nagy Hegy”, ott volt “Arany Atyácska erdeje.” Az erdőben laktak a tündér-(sumérul: “dingir”, isten)-ek. Az erdőbe nem volt szabad bárkinek bemenni - főleg annak nem, aki “rossz fát tett a tűzre” - és nem volt szabad azt tönkretenni. Az “erdő” az “isten” háza volt és ezt közösen használták az emberek. Ez így a mai napig fennmaradt a székelyeknél. Az erdőt

¹³⁹ Proinsias MacCana: Kelta mitológia. Corvina, Budapest, 1993. 99. o.

mindig is a székel (akárcsak a kelta) falvak lakói közösen használták, mert senki emberfia tulajdonában nem lehetett. Az erdő az "ÚR"-é, az Úr "háza" = ÚR-TA ("TA" keltául ház). ERDÉLY Magyarországon - ARDENNE Franciaországban, mindkettő "erdő-táj".

Egy ilyen istenség volt **DAGHDHA**. DAGHDHA szó szerint "Jó-Isten" minden (h)ősnek "egy Sídh-et, vagyis egy tündérdombot jelölt ki" örökhelyül, amikor Ulaidh [öled], vagyis Előd népe alulmaradt a hódító kelt-ibérekkel (Mil Espáine vezette harcosokkal) vívott "cath"- / csatában. Így az (h)ősök a Túlvilágot is szétesztették egymás közt. Ha az ír "SIDH" szót a welsh megfelelőjével - "SÍR" - helyettesítjük, máris kiderül, hová költöztek a "megtért" (h)ősök - istenek. Ez egy szójáték is lehet (szójáték csak nagyon kifejtett nyelvekben fordulhatott elő, amilyen a koraközépkori magyar is volt, lásd Anonymus Gestájában). Szójáték azért is lehetett, mivel ismeretes, hogy a skótok egy része Írországból érkezett, itt meg "CLAN"-okba szerveződtek. Minden család "kapott" Skócia hegyes-dombos vidékén egy-egy völgyet (GLEN) osztályrészül, ahol letelepedett. Őket is, mint minden "kolonistát" KÁL-ok vezettek. Természetesen a "CLAN" szóban a KÁL-ok vezette "KÁL-(HON)" fogalom rejlik.

DÁGH-DHA, tehát a Jóisten, vagyis ő a "DAGH > DUG / DUK = DICSŐ (lásd: MARDUK / NEMRUT-DAG) + "DHA" = ATYA, a "DICSŐ-ATYA". Ő, a Tuatha dé Danann "nép nagy örege és királya" volt, akit *Eochaidh, a Nagy Atya* néven is ismertek. Bölcsnek tartották, egy másik neve, Ruadh Rofhessa, a Nagy Tudású Fenség is erre utal.¹⁴⁰

Próbáljuk meg az átírás átírásának, ki tudja hányadik átírását "lefordítani".

EICHAIDH > magyarul kimondva "ÜKATYA", ugyanaz, mint a NAGY ATYA, RUADH > RU-ADH(A) > ÚR-ATYA (ATYAÚR), vagyis "Fenség", ROFH-ESSA, pedig a "Nagy Tudás(ú), azaz valamilyen "ESZŰ".

ROFH(?) > mint a "ROV" (> RIV, "kirívó", vagyis NAGY, és ugyanakkor "vág az esze valakinek, ha okos" (v. ö. "rovás", rovásírás). A kelták is fapálcákra róttak, a kelte rovásírás betűi az etruszk betűkhöz hasonlítanak, a magyar rovásírás ugyancsak az etruszk meg a föníciai íráshoz hasonlít a legjobban (Forray Sándor). Tehát, ROFH-ESSA lefordítva a "ROV (= kirívó)ESZŰ".

Daghdának "két attribútuma van, a bot és az üst" - olvasható MacCana könyvében.

DON volt a "Nagy Apa" - "akitől minden ír származott". MacCana¹⁴¹ többek között a következőket írja róla: "Az írek szerint a *barna* (vagy *sötét*) Donn a holtak par excellence istene." - magyarul a "BU-TEN", a "bú" (sumér *sötét*, magyar *barna*) a "búbánat" istene! Rögtön a következő oldalon¹⁴² jön a másik (kellemes) meglepetés: "A szakirodalomban felmerült, hogy mivel Donnt isten-ösként (!) tisztelik, azonos Daghdhá-val - akit időnként *a Nagy Apa*-ként említene, - illetve Nuadhu - val (= a "Nagy Atya"), akitől a legenda szerint minden ír származik, ... más szóval, ugyanannak a nagy isten-ösnek, a túlvilág urának csak az egyik megnyilvánulása." Az "isten-ös" magyarul egyszerűen ÖS-TEN", vagyis "ISTEN", a kelta "DON(N)".

Az "ösökből" a mondákban "hősök" lettek.

A(z) "(h)ősök" ugyanakkor "elődök" (v. ö. német HELD = "hős"). Az írországi "Ulster" tartomány alapítóinak és névadóinak a neve: "ULAIIDH [ejtsd: öled] népe" - ők az "első urak", az első telepések, vagyis ELŐD népe. Az ír mesevilág sok (h)öst és hőstettet, de csak egy (h)öskort ismer - ennek főszereplői az "elődök". Egyik vezérüket egyszerűen úgy hívták, hogy CÚ ROI [kuroj] - mint KURULY /KIRÁLY (?), egy másikat BUADHACH [bádách - bádács vagy búdák] - mint a hun "BUDA", Atilla testvére - de van egy "BADACS-ONY" is a Balatonnál), MIDHIR [midjir] (!) pedig a "főváros" EMHAIN (MA-HON) ura volt. Ezek az

¹⁴⁰ Proinsias MacCana: Kelta mitológia. Corvina, Budapest, 1993. 64-65. o.

¹⁴¹ Proinsias MacCana: Kelta mitológia. Corvina, Budapest, 1993. 36. o.

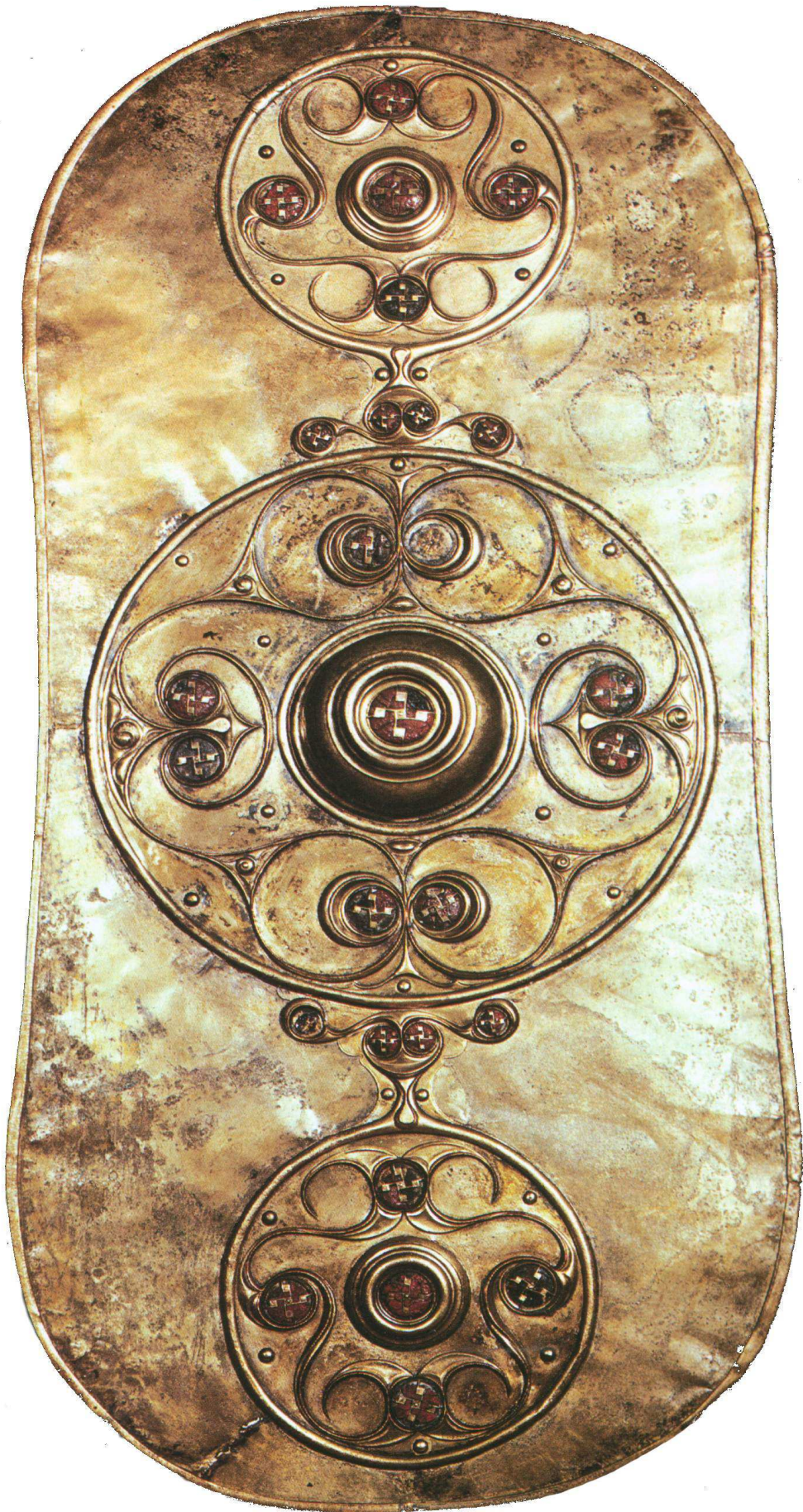
¹⁴² Proinsias MacCana: Kelta mitológia. Corvina, Budapest, 1993. 37. o.

“elődök” az “Isten népe”, a “TUATHA DÉ DANANN” - magyarul “TESE TENNEK” - azaz “TEN Törzsé”-hez tartoztak (TUATHA - TES (TÖRZS) / DAN = (IS)TEN).¹⁴³ Ezek a “Tuatha dé Danann” voltak a(z) (h)ősök, kiknek Daghdha, a Jóisten, egy-egy ír “sidh”-et, ill. welsh “sír”-t kioszt “örök” helyül.”¹⁴⁴

---

¹⁴³ Proinsias MacCana: Kelta mitológia. Corvina, Budapest, 1993. 96-99. o.

¹⁴⁴ Timaru-Kast Sándor: A kelta-magyar rokonság nyelvünk tükrében. Ingelheim, 1995. Kézirat. 25-26. o. Jegyzetekkel.

24. kép. Bronz pajzs, üveg berakással. 1857-ben Londonban Battersea-nél találták a Temzében, feltehetően Kr. e. I. századi.¹⁴⁵

Talán nem tévedünk, ha Daghdha - Don(n)-ban azonosíthatjuk a teremtő istent. Megtévesztő lehet a megszállott istenkeresők számára, hogy személye sok szálon keresztül felszívódott a hétköznapi történéseibe, hisz egy indoeurópai nevelésű valaki e látszólag sok elvarratlan szállal, temérdek felbukkanással nem tudna mit kezdeni. Mi viszont tudunk, mert ez a teremtő és szerető isten, aki minden percben és mindenhol vigyázza népét, közel él hozzá és minden percben megsegíti az embert és népét, mégha a kezdetek nehezen kihámozható kódében tűnik is el sok részlet. Az viszont biztos, hogy benne nem találhatjuk meg a görög és római párhuzamokat, nem kiterjedt és mesterséges istencsalád mennydörgős, nagyhangú - és "isten"-családja perpatvarainak állandó bírása - vezére és ami talán a legfontosabb, nem egy bűnökkel megterhelt istenkar fővezére. Ne is keressünk párhuzamokat ez irányban, mert nem érdemes, Daghdha-Don nem korrumpálható, nem magyarázható át, nem lehet görög és római stílusú ügyekbe belerángatni, ugyanolyan tartása van, mint népének. De ne legyünk telhetetlenek az eddigiekkel, megtalálni vélem az Anyát és az Apát abban, amit itt fentebb részleteztem Timaru-Kast Sándor segítségével, aki az alábbi levélben értesített Daghdháról: ... habár sok istent ismer a kelta pantheon, mégis volt egy fő-isten, aki mindenki felett állott: Daghdha a "Gotvater" (Istenatya), vagyis az, akinek nevét én "Dicső-Atyá"-nak fordítottam (dagh – diaga: legjobb, legméltóbb, dicső, szent, isteni + (a)dha: atya. Őt még úgy is hívták, hogy Nuadha, "Nagy Atya", illetve Euchaidh, "Magasságos Atya", tehát Ák-Atya vagy Ük-Atya, aki mint Danu (Da-Anu - Jó Anya, Éd(es)-Anya) Istenanya és férje Bál vagy Bél fia, és így az összes írek őse-istene volt. Bál lett a halottak világának istene (ad-bail – meg-hal). Danut hátra kellett hagyni az ANNÚN, Asszonyhonban, illetve BANNÚN, Asszonyok Országában, amit még úgy is hívták, hogy Magh Már, Mező-Széles, és esetenként a Túlvilágot is jelölték vele. Daghdha egyik másik neve Don(n) volt (Ten), néha meg Os-Don, A Mindenekfeletti Ten (os-, over-, super-, supra- az angol fordításban), vagyis amolyan Super-Ten, (Is-Ten). A hősök-ősök idővel mind is(ten)ekké váltak, és Daghdha segítői lettek.

A kelták mitikus színe a sötét-vörös és a fehér volt. A vörös volt a Másvilág színe, ahol az élet ugyanúgy folytatódott, mint a földiben, a fehér meg az égi sugallatú bölcsesség, varázslat, jövendölés és verselés (regölés), azaz az ész erejének (energia) színe. Ezért Merlin születésekor, akinek igazi neve Márton volt (mart – szarvasmarhát jelent), egy fehér és egy vörös sárkány emelkedett a magasba, hogy megvívjanak egymással. A sárkányok verekedése közben, az összeakaszkodásból csak egymásba fonódó vörös és fehér csíkok látszottak az égen."¹⁴⁶

¹⁴⁵ Proinsias MacCana: Kelta mitológia. Corvina, Budapest, 1993. 79. o.

¹⁴⁶ Timaru-Kast Sándor szíves közlése. 1999. november.

25. kép. Kelta lovas kisplasztika

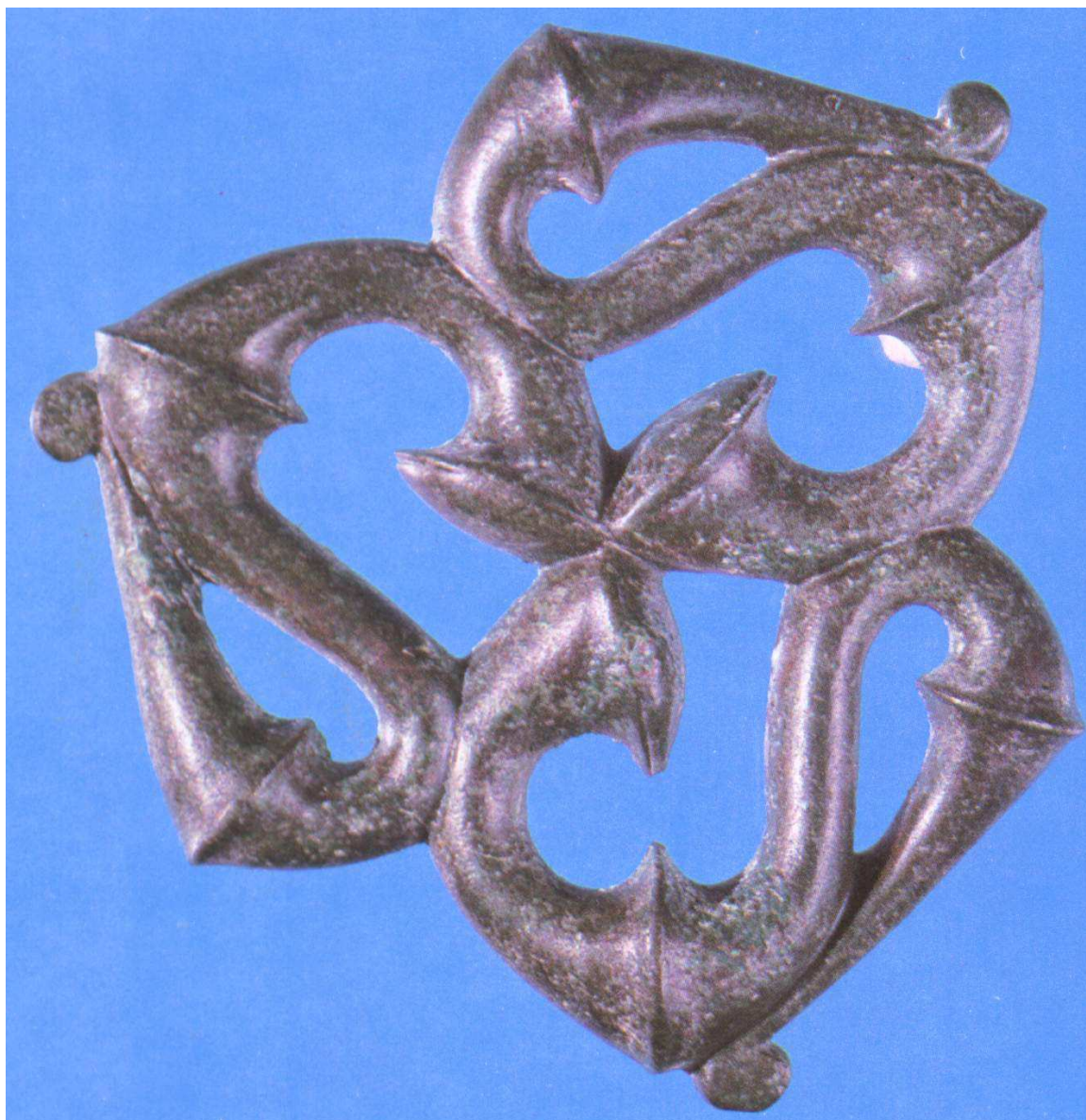
15 font súlyú ezüstözött tukarcs (tarkóperec). Württembergisches Landesmuseum, Stuttgart.¹⁴⁷

Fentebb utaltam Taranis kelta istenre, akinek egyik attribútuma a kerék lenne, legalábbis ezzel ábrázolják őt MacCana szerint a Gundestrup-üst belsején. “Taranis, volt a kelták mennydörgésistene (a “DURRANÓS” - egyébként írül TORRAN (torrán) azt jelenti magyarul, hogy “zaj”, vagyis amolyan “durranás”) és róla azt mesélték, hogy a bunkósbotjával idézte elő a mennydörgést. Egy másik kelléke volt - a kelta CAR (= TARAN-IS “az égi kerekes?). Hasonlóan a magyar népmesékben is, amikor is, az Isten (némelykor Szent Péter) a “Göncölszekéren utazik, amikor dörög!”¹⁴⁸ Nézem Taranist - már ha valóban ő lehet az, - és nem látom őt mégsem. Arcán semmi szörnyűség nem tükröződik, nyugodt, kezeit áldásra emeli fel. Önfeledt állatok veszik körül szinte lebegve a légben. Nincs villám, ború, riadalom, rendkívüli helyzet, ezzel szemben békés, de energikus élet jelei láthatóak. Egy mennydörgésisten így nem nézhet ki - mondhatná valaki. Egy villámokat szóró Zeus, mint főisten illene ide legalább, már ha valóban egy indoeurópai főistenféle lett volna valóban. Szerintem nem is az, hanem maga a Szemúr, a Kerekúr, a Kerékúr, ahogy a Napistent keltáink - és a többi magyar nép - is nevezték, és ők a szkíta-cimmeri szemurakkal elkeveredve Szemúrországban, - a mai Moldvától a Kaukázusig - magukkal hozták e nevet egészen a mai Írorszáig. Vagyis a Pantokrátor Isten. Ugyanezt mondja a kép is, ha olvasunk rajta: Kerék + Úr, Kere(é)kúr, a Nap maga és mögötte a harmadfokon jelképbe zárt egy isten, az egy IZ-TEN. “A kelták is (akár a sumérok, szkíták, hunok, avarok, magyarok) a Napistent tisztelték. A kelták is (akár a sumérok, szkíták, hunok, avarok, magyarok) egy “ragyogó kör”, egy sugaras kerék formájában ábrázolták a(z) (Nap)Istent, a KÖR-ISTENT. A “sugaras kerék”

¹⁴⁷ National Geographic Magazine, 1977. május. 608. o.

¹⁴⁸ Timaru-Kast Sándor: A kelta-magyar rokonság nyelvünk tükrében. Ingelheim, 1995. Kézirat. 3. o.

egy körbe helyezett függőleges “küllőn” egymást X-ben keresztező másik két “küllő”, vagyis az úr jele a suméroknál. Ha ezt a szimbólumot kibontjuk és az X alakban álló léceket vízszintes helyzetbe hozzuk, egy körbe helyezett “kettős keresztet” kapunk (a Magyar Ország mindenkori jelképét), ami ugyanakkor a rovásírás GY betűje (= egy, mint “Isten”) is, vagyis a “KÖR-ISTEN” jelét kapjuk. Az előbbi szimbólum továbbfejlődése a kelta “triskele” jele, amiből Írország mai jelképe, a “háromlevelű lóhere” is kialakult.^{149,}

26. kép. Finoman kidolgozott triskele alakú dísz South Shieldsből (Anglia, Durham), Kr. u. I. vagy II. század. Museum of Antiquities, Newcastle upon Tyne.¹⁵⁰

¹⁴⁹ Timaru-Kast Sándor: A kelta-magyar rokonság nyelvünk tükrében. Ingelheim, 1995. Kézirat. 23. o.

¹⁵⁰ Proinsias MacCana: Kelta mitológia. Corvina, Budapest, 1993. 98. o.

27. kép. Közelkép a valószínű Taranisról. Gundestrup-üst, részlet. Nationalmuseet, Kopenhága.¹⁵¹

Mindez arra utal, hogy a Taranis néven ismert “isten” jóval több lehet annál, amit róla a nyugatiak kiderítettek. Fentiek alapján legalábbis azt kellene feltételezzük, hogy Taranis a KerékÚr, vagyis a KörIsten közvetlen hozzátartozója, vagy általa “védett” személyiség lenne - ebben az esetben magát a Pantokrátort, a Fiút, Én-lil keleti (kelta) társát kellene keressük benne, - vagy netán magát a KörIstent kellene tiszteljük benne. Hogy ez mennyire így van, azt talán azzal világíthatjuk meg még jobban a fentebbi szíriai-palesztin Taranis-párhuzamokon felül, hogy ... “az istent Egyiptomban igen gyakran a Nap képében képelték el, akinek szimbóluma a kocsikerék, forgó kereszt, napkorong vagy egyéb csillagászati figura volt.”^{152,} Ezek után nyilvánvaló, hogy Taranis itt már nem a régi Napisten egyedül, hanem a kelta szellem indogermanizálódásának jeleit viseli magán, már amennyiben régebbi rangját veszelve részfeladatot teljesíthet csak az elködlő kelta istenfogalmak horizontján. Ezzel együtt ősiségéhez immáron nem férhet kétség, valamint a Régi Keletről történt bevándorlása sem vitatható. Ezért lenne kár őt Donarhoz, az átvett germán istenhez hasonlítani, mert a dolog éppen fordítva történt. A keleti (kelta) hagyományokra rátelepült indoeurópai rétegek lehántolása nem könnyű feladat a ma kelta mitológia néven ismert mondahalmazról, már csak

¹⁵¹ Proinsias MacCana: Kelta mitológia. Corvina, Budapest, 1993. 31. o.

¹⁵² Baráth Tibor: A magyar népek őstörténete. Somogyi Zoltán, USA, 1993.

azért sem, mert a valóságos történeti eseményeket elbeszélő művekben szereplő elődök szinte mindannyian valamiféle isteneket magába foglaló nagy ködben lebegnek alaposan elkeveredve az isteni háromság tagjaival. A történeti tárgyú anyag leválasztásával jelentősen szűkíthetjük a kört az "igazi" IZ-TEN és a Fiú megtalálása érdekében. Fentieket erősíti, hogy Daghdha ábrázolásáról nem tudunk, ami megfelelne az EGY Teremtő Isten magyar ábrázolhatatlanságának. Áttanulmányozva a mitológiai történeteket kiviláglik, hogy Daghdha, Anu és Taranis valóban kiemelkedő helyen szerepel, ugyanakkor az elbeszélések nagy többségét olvasva úgy tetszik, hogy ezek - és számos szereplője - történelmi idők eseményeit magukban hordozva emelkedtek "isteni" magasságokba.

28. kép. Gundestrup-üst. Ezt az ezüstözött vörösréz edényt 1891-ben találták a dániai Gundestrupban egy tőzeglápban. Valószínűleg Kr. e. I. vagy II. századból való. Gazdag dombormű-díszítése az edény külsején pontosan nem azonosítható isteneket, belül mitológiai jeleneteket ábrázol. Nyilvánvalóan szertartási célokra használták. Nationalmuseet, Koppenhága.¹⁵³

Szinte biztos, hogy a Koppenhágában őrzött Gundestrup-üstön is olvasnunk kellene tudnunk, - a szó szoros értelmében vett olvasásra gondolok, - ahogy Pap Gábor szó szerinti értelemben olvassa a nagyszentmiklósi kincs edényeit, a somogyi sótartót, a lőporszarú

¹⁵³ Proinsias MacCana: Kelta mitológia. Corvina, Budapest, 1993. 8. o.

véseteit és a népműveltség elemeit magukon viselő eszközöket. Remélem, ezt az üstöt is elolvassa valaki, megértjük jelképeit és üzeneteit is, ha készen leszünk rá.

29. kép. Cernunnos-Bál– vagyis Koronás-Bál, a termékenységért felelős isten. Gundestrup-üst belső fala, Nationalmuseet, Koppenhága.¹⁵⁴

Hogy üzenet van, azt az üstön látható koronás-agancsos fejű Cernunnos - Bál képe is mutatja, ahol növényi indák és levelek, továbbá “beszélni”, azaz növekedni, növevényesedni látszó, készülő álla(po)tok veszik körül a főalakot, mindezek együttes jelenléte mondja ezt nekünk. Az álla(po)tok most mindannyian valóságosak, igaziak, ugrásra készek, őket is megcsapta a várható esemény szele, hisz ők a főszereplők. Cernunnos - Bál együtt gondolkodik koronás szarvasával, azt is láthatjuk, hogy szarvaikból egyformán pozitív gondolatok törnek elő új növevényességben megtestesülve. A növényi és állati ábrázolás megfogalmazása eszmeiségében kísértetiesen hasonlít a Kárpát-medence kazettás, mennyezett templomaiban látható ábrázolásokhoz, amelyeken Pap Gábor életminőségek megjelenítését azonosította. A “növevényesség”, vagyis a növényekkel kifejezett aktív növekedési periódus váltakozik az “állapotiség”, vagyis az álla(po)tok által megjelenített statikusnak tekintett erőgyűjtési fázisaival. Hogy mindennek mi köze van a “Koronás”-fejű, vagyis (Szarvas)-agancs-fejű Bál istennek, arra van válasz, sőt azt is megtudhatjuk, hogy a néhány ezer évvel ezelőtti magyarországi Bál-hit, amely innét terjedt tovább nyugatra a keletiek (kelták) elődeivel, egy ma nyugatinak tudott és nyugatinak számító szokásként tért vissza hozzánk. Cernunnos-Bál a termékenység istene, s mint ilyen kutya kötelessége észben tartani népe szaporodását, sőt gondoskodnia is kell róla. Ha tehát ő készülődik és az idő eljövételével a kellő erőgyűjtés után a cselekvés mezejére lép - mert növevényesedése aktivizálódását mutatja, - népe követi őt. “BÁL - a termékenység, a szerelem, a BÁJ és a BUJAság istene. “Valentine-Day” a “szerelmesek napja” a mai Nyugat-Európában és az angol nyelvterületen. “Valentin” a középkori “szerelem lovagja” Britanniában, Belgiumban (*Bál-lovak, Bál-emberek!*) és Észak-Franciaországban, vagyis a “kelta” vidéken. Írország közepén, a “tarai dombon áll Fál köve, az a “fállikus” kő, amely felsikoltott, ha az az ember érintette meg, akit királynak szánt a sors”, vagyis ez egy “FÁLikus” megalit, ahol a szakrális királyt

¹⁵⁴ Proinsias MacCana: Kelta mitológia. Corvina, Budapest, 1993. 42-43. o.

megválasztották.¹⁵⁵ A kelták egyik fő ünnepe, a november 1-i “SAMHAIN” (“ŐSÖK-HONA”) napja mellett a május 1-i “BELTENE” (a tavasz, a szerelem, a termékenység) ünnepe volt.¹⁵⁶ “BEL-TENE” a “BÁL-(EN)TEN”. ENTEN neve a Gilgames eposzban is fennmaradt:

“[...] Enlil válaszol Emeshnek és Entennek:

*Az egész föld számára életet adó víznek Enten a <tudója>”, mint az istennek gazdálkodója ő hozott létre mindent, Emesh, fiam, hogyan hasonlítod össze magadat Entennel, a testvéreddel? [...]*¹⁵⁷

Tehát, ENTEN az “ÖNTÖ(N)”-zés mestere.

BÁL-ENTEN vagy “BÁJ-ÖNTÖN” nem lehet más, mint a húsvéti öntözés “istene”, egy tipikusan “fálikus” jelkép, a “Valentine-Day” meg az öntözés napja. Mikor és hogyan kapcsolták össze a “keresztény” Húsvéttel, ezt ne taglaljuk, maga az ünnep - még a vallásos fátyol alatt is - mai napig egy “termékenységi” ünnep maradt. A húsvéti öntözés szokása Európában csak a “magyar” vidéken él ma is, a mi “életterünkbe” betelep(ed)ett más nemzetiségűeknél is (legyen az német, szláv vagy román, holott a “határon” túli testvér ezt nem ismeri), ami annak bizonyítéka, hogy egy (nagyon!) ősi, a Régi Keletről (Kánaánból!) származó **magyar** szokás, a “BÁJ” isten, a “BUJA-ÖNTÖN” (Valentin ?) napja. Hasonló az indiai, évente megtartott, a Gangesz szentfolyóban való “megtisztuló” fürdés napja, és itt a nők (vederrel való) “lelocsolása”.¹⁵⁸

Eliade a keleti (kelta) istenségek között szemlét tartva, - végeredményben alaposan leszűkítve a számba jöhető “magasrangú” istenek körét - nagyjából hasonló eredményre jut a fő istenek kijelölésében. Nem mondhatjuk azonban, hogy istenhármasunkat keresné. “A gall pantheon e (Cézári) római értelmezésének valódiságát és következképp értékét is sokat vitatták. Már volt prokonzul Gallia Cisalpinában, mielőtt megkezdte hadjáratát Gallia Transalpinában. Ám minthogy a kontinensen élő kelták mitológiáját nem ismerjük, nagyon keveset tudunk a Cézár által említett istenekről. Meglepő, hogy “Jupitert” nem állítja a lista élére. A nagy égi isten a mediterrán hatásoknak legalább négyszáz éve kitett városok lakói számára szemlátomást elveszítette elsőségét. A jelenség általános a vallások történetében, az ókori Közel-Keleten éppúgy, mint a védikus Indiában és a régi germánoknál. Ám az úgynevezett “óriás Jupiter” (vagyis a neki leginkább megfelelő szereppel bíró kelta isten - megjegyzés tőlem) oszlopok, amelyek főként a Rajna, a Moselle és a Saône között nagy számban találhatóak, s amelyeket ugyancsak egyes germán törzsek emeltek, ősi szimbolikát visznek tovább, nevezetesen a legfőbb égi Lény jelképiségét. Először is meg kell jegyezzük, hogy nem katonai győzelmet ünnepelnek, mint Traianus vagy Marcus Aurelianus oszlopai. Nem a fórumon vagy az utcákon állították őket, hanem a városoktól távol. Ráadásul ezt a kelta Jupitert elég gyakran keréssel jelenítik meg; a keréknek pedig a keltáknál fontos szerepe van. A négyküllőjű kerék az esztendő, vagyis a négy évszak körforgását ábrázolja. A “kerék” és az “esztendő” szavak a kelta nyelvekben csakugyan megegyeznek. Mint Werner Müller helyesen látta, ez a kelta Jupiter következképpen a kozmoszt uraló égi isten, az esztendő ura, az oszlop pedig az *axis mundi* jelképezi. Másfelől az ír szövegek Daghdháról, a “jó istenről” beszélnek, és egybehangzóan őt szokták azonosítani azzal a gall istennel, akit Cézár a “Jupiter” istennévvel jelölt.

A régészet megerősítette Cézár állítását “Mercurius” népszerűségéről: több mint 200 szobor meg féldombormű és majdnem 500 felirat került elő. Gall nevét nem tudjuk, de valószínűleg ugyanaz lehetett, mint Lug istené, aki fontos szerepet játszik a szigeteken élő keltáknál. Lug nevét több város viseli (többek között Lugdunum = Lyon), és ünnepét

¹⁵⁵ Proinsias MacCana: Kelta mitológia. Corvina, Budapest, 1993. 114-117. o.

¹⁵⁶ Proinsias MacCana: Kelta mitológia. Corvina, Budapest, 1993. 127. o.

¹⁵⁷ Dr. Zakar András: A sumér hitvilág és a Biblia: I. a világ teremtése / Emesh és Enten, 44. o.

¹⁵⁸ Timaru-Kast Sándor: A kelta-magyar rokonság nyelvünk tükrében. Ingelheim, 1995. Kézirat. 7. o.

Írországban is megtartották, ami azt bizonyítja, hogy ezt az istent valamennyi kelta országban ismerték. Az ír szövegek Lugot mint a hadsereg főnökét mutatják be, aki varázslathoz folyamodik a csatamezőn, de mesteri költő is, valamint egy jelentős törzs mítikus őse. ... (Zárójelben jegyzem meg, hogy a Lug-Lugdunum-Lyon etimológia Baráth szerint egészen másképpen fest: “... a Franciaország területén megszállt földműves bevándorlók a maguk általános jelöléseként a LIGÚRI nevet is használták. A név összetevő két eleme közül az első (Liga) átment a latinba és ott is *szövetség* értelemben lett használatos. A Lig-úr-i értelme tehát annyi, mint a *szövetség királyának alattvalója*. Ligúri néven főleg a Moselle völgyébe, a Rajna bal partjára és a Rhône alsó folyására települt földműveseket nevezték. A Szajna és a Garonne között elterülő hatalmas vidék is egy nagy Lugdonia volt...”¹⁵⁹ Ezek után nem meglepő, hogy a rómaiak Gallia középső nyugat-keleti széles sávját – éppen az előbb felrajzolttal nagyban azonos területet - az óceántól az Alpokig Gallia Lugdunensis néven ismerték, átvéve és tovább ragozva latinul az ősi elnevezést. Hogy Lugh valójában egy később istenként tisztelt ősi LigaÚr volt-e, azt egyelőre csak feltételezhetjük.

A Cézár *interpretatio romanajának* jelmezeibe öltöztetett pantheon elkendőzi a vallási valóságot, amelyet a szigeteken élő kelták hagyományaival való összehasonlítás csak részben tesz hozzáférhetővé. A gallo-román kor építményein előkerült istennevek zöme a pantheon isteni tagjainak leíró, vagy topografikus jelzője: egyes tudósok, tévesen, ezeket önálló istenségek neveinek tekintették.

Az egyetlen értesülést a gall istennevekről Lucanus, a költő közvetítette számunkra a Kr. u. I. századból. Idézi “azokat, akik borzalmas áldozattal csillapítják le a kegyetlen Teutatest és a rettenetes, vad oltárú Esust meg Taranist, akinek oltára nem kevésbé kegyetlen, mint a szkítha Diané.”¹⁶⁰ E nevek hitelességét megerősítik a gallo-román feliratok, amelyek említik Esust, Taranucust (vagy Jupiter Taranucust) és Mars Toutatist. Egy középkori kommentár szerzője megpróbálta ezeket megmagyarázni, ám glosszái ellentmondások. A kommentár azonban mégis pontos értesüléseket szolgáltat azokról az áldozatokról, amelyeket ezeknek az isteneknek mutattak be: Teutates számára dézsába fojtanak egy embert; Esus számára az áldozatot egy fára akasztják és kivéreztetik; Taranisnak - “a harc és az égi istenek legnagyobbikának” - pedig az embereket egy fabábu belsejébe zárva elégetik.

Gundestrup üstjének egyik képe felöltözött személyt ábrázol, aki az emberi áldozatot fejjel lefelé egy edénybe gyömöszöli. Több gyalogos harcos közeledik az edényhez; fölöttük lovasok távolodnak. Jan de Vries úgy gondolja, avatási rítusról lehet szó, de nincs kapcsolata Teutates-szel. (az ír epikus költészetben számos alkalommal megjelenik a király témája, aki egy fehérizzásig fűtött házban belefut a vizesdézsába, ahová azért menekült, hogy megmenekedjék a tűzvészől. Teutates nevét a XVIII. század óta a “törzs atyjának” fordítják. Az isten bizonyosan nagy szerepet játszott a törzs életében; ő volt a háború védelmezője, de szerepe ennél összetettebb.

Ami Taranist illeti, neve jelentése világos: a gyök **taran*, “mennydörgés”. Másodlagos formája, Taranos közel áll a germánok istenéhez, Donarhoz. Éppúgy, mint Donart, Jupiterrel azonosították. Valószínű hát, hogy az “óriás Jupiter” oszlopait Taranisnak, a “Mennydörgőnek”, az ég ősi kelta istenének szentelték. Az Esus istennév tulajdonnevekben föllelhető, etimológiája azonban bizonytalan. Két oltár féldomborművein Esust egy fát ütve ábrázolják; akasztással történő áldozásra lehetne gondolni? Jan de Vries úgy véli, hogy Esus a skandináv Ódinhoz hasonlítható gall isten volt. Valójában semmi pontosat nem tudunk.¹⁶¹ Eliade utolsó mondatával egyetérthetünk, már ami az indoeurópai fejtési kísérleteket illeti, remélhetően azonban a kelta hitvilágra rátelepedett indoeurópai leplek lehántásának nehézségeire is sikerült a figyelmet ráirányítani. A kelta - magyar nyelvrokonság lehetősége

¹⁵⁹ Baráth Tibor: A magyar népek őstörténete. Somogyi Zoltán, USA, 1993. III. 62. o.

¹⁶⁰ Pharsalia, I, 444-446

¹⁶¹ Mircea Eliade: Vallási eszmék és hiedelmek története. Osiris, Budapest, 1997. II. 115-118. o.

ráirányítja a kutatói figyelmet a szellemi kérdések tisztázására is. Nyilván közelebbi vizsgálatokat követel a keleti kelta és nyugati kelta törzsek közötti szellemi azonosság kimutathatósága is, ha másért nem, Kárpát-medencei keltáink lelki életének rokoníthatóságának kimutatása érdekében. Erre jó esély kínálkozik, ha tudjuk, hogy a dunántúli eraviszk (latinul eraviscus) törzs Teutatest főistenének tekintette, aki “az aquincumi törzsi szentély feliratain Iuppiter Optimus Maximus Teutanus néven védelmezte a törzset.”¹⁶²

E fejezetben megtudtuk azt, hogy **a kelta szellemi élet nem indoeurópai jellegű alapokon nyugszik, hanem az ősnép műveltségében gyökerezik.** Ugyanezt mondja Julius Pokorny is, mert “véleménye szerint : a druidizmus olyan vallást képvisel, olyan jelleggel bír, ami az indoeurópai hitvilágnak idegen.”¹⁶³ Ezek a gyökerek visszamutatnak a Kárpát-medence, Itália, Kisázsia, a Régi Kelet tájaira, azokkal jól megfelelnek. Amit MacCana indoeurópai forrásokra támaszkodva szorgalmas iparos módjára összegyűjtött, igen értékes teljesítmény. A gyakori indiai hivatkozásokat nem tartom megalapozottnak, hogy azok a kelta ügyek indoeurópaiságát bizonyítanák, ellenkezőleg, egyetlen dolgot bizonyítanak, hogy India is az ősműveltségéből táplálkozott, ezért aztán másra felhasználni ezen adatokat nem (lenne) lehetséges. Mondhatná mindezekre egy tősgyökeres indoeurópai, hogy tudtak volna legalább egy valamirevaló birodalmat összehozni, jobban tisztelnék a keltákat. Erre azt mondom, tisztelhetik őket enélkül is, bár “csak” szellemi birodalmat képviseltek, nem is akármilyet, mert ilyen nekik sohasem volt a birtokukban. Megtudtuk továbbá, hogy sem a szkíták, sem a hettiták nem indoeurópai népek, annak összes következményével egyetemben.

A kelta (keleti) szellem

Korábban, e könyv elején már utaltam arra az indoeurópai kutatók által elfoglalt álláspontra, hogy “*tárgyilagosságra való törekvés jegyében csak a száraz adatokat tartalmazó iratokat, okleveleket becsülte, viszont a visszaemlékezéseket tartalmazó elbeszélő kútfőket aláértékelt, tehát éppen azt a forráscsoportot vetette el, amely az ókor értelmezéséhez a legtöbb gondolatot szolgáltatta. ... Mindezt dajkamesének nyilvánították, kisöpörték a tudományból, minek következtében aztán a régi Európa tárgyi bizonyítékai előtt teljesen értetlenül álltak.*”¹⁶⁴ Különösen akkor válik drámaivá a helyzet, ha a szellemi hagyatékok tárgyalására kerül sor. Ilyenkor jönnek a sűrűn használt olyan szavak, mint titokzatos, legendás, érthetetlen, megfejthetetlen, ismeretlen eredetű, mítoszi stb., jönnek a nagy kérdőjeles főcímek, a megfejthetetlen felkonferálása és így tovább. Az adathiány gátolja a valódi történet napvilágra kerülését, bár hegynyi méretű tumuluszok maradtak a brit szigeten éppen Aveburyben is, ugyanott Stonehenge és a bretagne-i La Ménece mind a megfejthetetlen, de legfőképpen meg nem értett ősi szellem mai szimbólumai.

¹⁶² Fitz Jenő: Pannonia születése. Enciklopédia Kiadó, 1993. 35. o.

¹⁶³ Timaru-Kast Sándor szívességéből: Ellis, P. B.: Die Druiden. 1994. 46-48. o.

¹⁶⁴ Baráth Tibor: A magyar népek őstörténete. Somogyi Zoltán, USA, 1993. III. 36-39. o.

30. kép. Silbury Hill csupán 1,6 km-re fekszik Aveburytól. Bár a legendák szerint egy bizonyos Sil királyt temettek itt el a lován ülve, ennek ellenére nem találtak semmiféle sírt Európa eme legnagyobb mesterséges dombjában, amely 2 hektáros helyet foglal el, és 40 m magas. Kr. e. 2750 körül építhették, eddig ismeretlen célból.¹⁶⁵

---

¹⁶⁵ The Atlas of Mysterious Places. Marshall Editions Limited, 1987, Mítoszok földjén. Magyar Könyvklub, Budapest, 1993. 35. o.

31. kép. Glastonbury, a Tor hegye a középkori templomból megmaradt toronnyal.¹⁶⁶

Glastonbury nem akármilyen hely – már csak Arthur király miatt sem, - sok titok övezi. A neve sem ragadvány lehet: Glaston - Keloshon - Kelő Ős Hona bújhat meg a ma

---

¹⁶⁶ The Atlas of Mysterious Places. Marshall Editions Limited, 1987, Mítoszok földjén. Magyar Könyvklub, Budapest, 1993. 11. o.

angolul is jól hangzó magyar keleti névben, egy keleti (kelta) király székhelye a város környéke a Napisten Hona értelemben. Pap Gábor a Pilisben fellelt hatalmas szakrális központhoz hasonlítja szellemi jelentőségét.¹⁶⁷ Ha ez valóban így van, akkor meg kell várjuk, amíg egy ősműveltségben járatos magyar ember odamegy és felismeri a megoldást, mert az indoeurópaiak szerint ott nincs is más, csak rejtély. Amíg ez be nem következik, addig kicsit körüljárjuk e nevezetes helyet Kiss Irén és Tábori László segítségével. Átalluk a mi Keletünk makacsul visszatérő szellemi kincseinek és képeinek furcsa kavalkádjában gyönyörködhetünk Avalon körül (is), de ne legyünk telhetetlenek, minden titokra most nem derül még fény. A kutakodásnak egyúttal meglehet a haszna is, talán sikerül olyan gondolatok felé vezetni az Olvasót, amely a helyes irányba mutat.

“(A Grál nyomában) A Szent Grál titka hosszú évszázadok óta foglalkoztatja a romantikus fantáziájú kutatókat. Legutóbb például – 1995-ben Londonban – egy Graham Philips nevű kutató keltett nagy feltűnést *The Search of the Holy Grail* (A Szent Grál kutatása) című könyvével, amely kitartó nyomozásának meglepő eredményeit ismerteti.

Az angol tudós a Grált a halhatatlanság ígéréteinek tekinti, az emberi álmok és vágyak beteljesedésének, mindamelllett azt mondja róla: “Szent edény, amelyről azt tartják, hogy képes betegeket meggyógyítani, és békét, valamint gazdagságot adni a világnak”.

Ezért a középkori Grál-kereső lovagok számára mindegy volt, hogy megtalálják-e a szent edényt a maga fizikai valóságában. Ők a tudást, az isteni Ego megértését keresték: a *megvilágosodást* tulajdon életfeladatukat illetően – abban a hiszemben, hogy aki a Grált keresi, az tulajdon énjét kutatja. Ezt a Grált keresték a gótika vonzásában a XIX. századi romantikusok, a preraffaeliták és a viktoriánus költők, de mai regényírók és hollywoodi forgatókönyvírók is szívesen fordultak e tárgyhoz.

Szellemtudományilag többféle hagyomány maradt ránk a szent edényről. Az egyik változat szerint a Grál valamikor Lucifer koronájának, vagy homlokának smaragdéke volt, s a földre zuhanása óta ez a drágakő mélyíti a kelyhet. Sába királynője vitte el Salamonnak – másképpen: Szemirámisz ajándékozta Melkizedeknek, - míg végül Arimathiai József fogta fel benne a Golgotán a Megváltó vérének. Ez a titokzatos ember jeruzsálemi börtönévei után áthajózott Angliába, Avalonba (a mai Glastonburybe), ahol megalapította a Grál-kereszténységet, vagyis az eljövendő Nap-kereszténységet. Arimathiai József volt tehát az első Grál-király, egyúttal a Nap-kereszténység kultuszának elrejtője, mivel annak történelmileg még nem érkezett el – majd csak a harmadik évezredben jön el – az ideje.

A legendák szerint ezt a kultuszt a XIX. századi Európában Wagner, az újrászületett Merlin varázsló támasztotta föl. Ő ugyanis tudta, hogy az új Grál-személyiségnek Közép-Európában kell megszületnie. A zeneszerző a Nap-kereszténység misztériumát a Parsifalban rejtette el, ahogy annak idején Máni ugyanezt az eljövendő kereszténységet a maga gnosztikus fényvallásába burkolta.

A mai szellemtudósok közül Bistey Zsuzsa magát az emberi személyiséget és annak életét tartja Grál-kehelynek: ebben a kehelyben törnek színeire a fehér fény, s így válik szellemi erő hordozójává a Földön. Az ember és a Föld kikristályosítva sugározza vissza a Nap fényét – Krisztus – erejét. Aki birtokba vette a Grált, az Krisztuson keresztül találkozik az Önvalóval: földi személyisége ugyanis csak az anyagi világba bukás járuléka.

Ma a Grál-erő újra megközelíti a Földet, sőt éppen Közép-Európa az isteni Ego megszületésének helye – vallja a magyar szellemtudós. Az itt élőknek fokozott esélyük van arra, hogy megérkezzenek az éteri Krisztushoz. A Kárpát-medence ugyanis a keleti és nyugati okkult tudományok találkahelye, s ha az ember lemond vágytermészetéről, Napfényé válhat. Feladatunk tehát azonos Parsifaléval: maga az egyetemes – ma még “Hold-természetű” – kereszténység is a Nap-tudattól fog megújulni.

---

¹⁶⁷ Pap Gábor: Pilis szindróma. Kötött Kéve, 1996. július-szeptember

Valamiféle korai Nap-tudatuk már a johannita (János evangélista-követő) keresztényeknek is volt. A négy evangélista közül János képviselte – a maga Logosz-gondolatával – az eljövendő kereszténységet. René Guénon hagyománykutató metafizikai írásaiban úgy látja: nem véletlen, hogy Arimathiai József éppen Britanniába vitte a kelyhet, ugyanis ez az edény a lándzsával együtt nagy szerepet játszott a kelta hagyományban, bár már a hinduk és az irániak is ismerték a “halhatatlanság italát”.

A francia kutató felfogásában a Grál szintén nem más, mint az örökkévalóság tudata, amelynek újbóli birtokba vétele a földi élet voltaképpen célja. Ez az ember bukásával szétzilálódott eredeti rend visszaállítását jelenti. Ezért a Grál egyidejűleg ez eredeti állapotot jelképező váza és az ezt az állapotot leíró könyv.

A Grál legendában a Krisztus vérért rejtő és az oldalát átdöfő lándzsa a Keresztelő Szent Jánost lefejező karddal és az Utolsó Vacsora tálcájával egészül ki. Az avatatlant elvakítja a Szent Könyv ragyogása: csak a Grál király képes “olvasni” benne. Ez mindig a Grál család tagja, Arimathiai József leszármazottja, eszmei örököse. Őt ugyanis maga Krisztus jelölte ki a Grál őrzésére.

Éppen ebben áll a Grál jelentősége: egy alternatív – azaz nem “véresáldozati” – apostoli örökség látható és tapintható szimbóluma. Krisztus elmagyarázza Arimathiai Józsefnek tanításai titkos értelmét, beavatja a szentmise misztériumába.

A Grál-regények eléggé világosan utalnak arra, hogy Arimathiai József személyében nemcsak létezett alternatív apostoli leszármazási sor, de ráadásul utóbbi titkos tudás birtokában is volt. A Bibliában Péter apostol a halász, a Grál kultuszában viszont a Halászkirály a főpap. Ő tehát alternatív pápa. Az V. század közepén, még a történelmi Arthur király ideje előtt, ténylegesen létezett Britanniában egy ilyen alternatív egyház: Pelágus és követői.

A Vatikánban őrzött *Vindicta Salvatoris* című kézirat tanúsága szerint is József – Jeruzsálem lerombolása után – egyházat alapított “messzi északon”. Az ott őrzött szent tárgyak (a felsoroltakon kívül egy Salamon király által készített csengő és egy Nikodémusz faragta Krisztus fej) kétségkívül mind az őskeresztény hagyománnyal álltak kapcsolatban.

Bár nincs történelmi bizonyíték arra, hogy az Utolsó Vacsora kelyhe megmaradt, Olimpiodórusz - egy V. századi görög történetíró – említi, hogy egy Mária Magdalénának tulajdonított, és korábban Jeruzsálemben Heléna császárnő által megtalált kelyhet Krisztus után 410-ben a vizigótok Rómából Britanniába szállítottak. A középkorban erre a Mária – kehelyre, mint valódira tekintettek.

Ez a kis zöld ónix ivócsésze került elő Graham Philips kutatásai eredményeképpen a közelmúltban, Angliában egy mit sem sejtő Grál-utód otthonából. Egy 1225-ben írt Grál-regényben (szerzője Gerbert de Montreuil) viszont azt olvassuk, hogy József Mária Magdalénától kapta a kelyhet a Feltámadás napján, aki abban a Golgotán előzőleg Krisztus vérért fogta fel. Mégis valószínűbb, hogy a kelyhet eredetileg is Arimathiai József birtokolta és később Arthur királyra, valamint a további Grál-őrzőkre hagyományozta.

Arthur királyt, aki egyes feltételezések szerint egy ideig a Nyugat-római Birodalom császára is volt, a britek egyúttal egyházfőjüknek is tekintették. Tény, hogy a római pápa elsőbbségét az ötödik század végéig még sok helyen vitatták, csak a birodalom 470-ben bekövetkezett bukása után lett a pápáé az abszolút elsőbbség. A független Britanniában azonban még élt a korábbi hagyomány: itt 488-ig Ambrosius Aurelianus volt a római parancsnok. Őt követte ezen a poszton Arthur, aki a britek harcát vezette az angolszász hódítókkal szemben, és a hagyomány szerint római hercegnőt vett feleségül. (Arthur király egyébként a hun Atila király kortársa volt, akinél az isteni karizmát szintén egy varázsos kard felbukkanása jelzi.) Mágikus erejű kardjának, az Excaliburnak a markolatát két stilizált, egymásba fonódó kígyó díszítette.

Ez ősi babiloni motívum, és talán a csakra-rendszerre utal, de az ábrázolás Óiránban is ismert volt, sőt Kréta-szigeti, a minoszi civilizáció vallásának központi istensége is mindkét kezében kígyót tartó istennő volt. Két kígyó jött megfojtani a trójai főpapot, Laokoónt és fiait is. Mindamellett a két kígyó lehet a két mezopotámiai folyó, a Tigris és az Eufrátesz szimbóluma is, bár az is kétségtelen, hogy a szkíták Anahita vízistennőjének is két kígyó volt a lábai helyén. Az sem mellékes szempont, hogy Arthur király halála előtt egy tavi istennőnek adta vissza az Excaliburt, áldozati ajándékkul. Ez a motívum megint csak a “vízistennő”-hagyományt erősíti.

A Kerekasztal a maga tizenkét székével és egy főhelyével ugyancsak az eucharisztika alkalmára utal vissza. Parszifalnak az öreg király megmutatja “a könyvet” – benne az Úr Tamás apostolnak mondott titkos szavaival, vagyis az apokrif Tamás evangéliumot. Ilyen értelemben tehát a Grál nem magával a kehellyel, hanem a titkos, ötödik evangéliummal: Jézus evangéliumával azonos.

A negyedik század elején hivatalossá váló katolikus irányzat csak négy evangéliumot kanonizált, bár voltak más, hitelesnek mondható evangéliumok is. Nagy Konstantin a betiltott evangéliumok példányainak elégetését is elrendelte. A gnosztikusoknak azonban a birodalom perifériáin sikerült túlélni ezt a csapást, ők továbbra is a maguk “Jézus evangéliumát” hirdették, amelyet Tamás apostol jegyzett le. Ez a titkos tanítás a témája a Grál-regényeknek, ám máig vannak, akik a Tamás-evangéliumot tartják az igazi Szent Grálnak, mondván, hogy az Jézus mondásainak valódi gyűjteménye.

Az emlékezet elhalványulását jelzi, hogy a középkor végén már a Krisztus vérért tartalmazó kelyhet tekintették a Grálnak. Később “a grálok” megsokasodtak: van aki közéjük sorolja a Nikodémusz által faragott Szent Arcot is, az Utolsó Vacsora tálcáját, Wolfram von Eschenbach varázskövét és egy walesi kelyhet.

E sort gazdagítja a Kárpát-medence mint természeti Grál-kehely is a neves angol preraffaelista festő víziójában. Edward Burne-Jones, akit erősen foglalkoztatott a hagyomány, élete végén megszállottan festette az Arthur-legendakört. A szóban forgó, Arthur elszenderülése Avalonban (The Last Sleep of Arthur in Avalon) című, monumentális és befejezetlen festménye negyedszázada Londonból árverés útján Puerto Ricoba került.

A képen a haldokló király jelképes, koronás vagy diadémós nőalakoktól körülvéve látható. Ezek egyike bizonyosan égi jövevény, mert fehér ruhát visel. Míg a nőalakok többsége fején, vagy kezében tartja fantáziakoronáját, addig az akár Szűzanyának is tartható fehér ruhás égi hölgy a földre: Arthur fejéhez rakja le a maga fejékét. Ez azonban nem fantáziakorona, hanem a magyar Szent Korona tökéletes mása. Csakhogy a kereszt – még vagy már – egyenes a tetején, és az abroncs zománcképei opálos kövekkel helyettesítődnek. Kivéve a pantokrátor Krisztust, aki – nagyítóval nézve – jól felismerhetően pompázik a helyén, két oldalán a Nappal és a Holddal. *(Mellesleg éppen úgy, ahogy a pártos királyok – s nyomukban a szaszanida királyok is, - és nem utolsósorban az Árpádok magyar királyai is, még továbbá ugyanúgy, ahogy Erdély különféle címereiben – éppen Háromszékében is, de Veszprém vármegyében is - gyakorta visszaköszön az ábrázolás - megjegyzés tőlem.)*

32. kép. Edward Burne Jones: Arthur elszenderülése Avalonban (The Last Sleep of Arthur in Avalon)¹⁶⁸

Mivel Burne-Jonesnak – tudomásunk szerint semmiféle közvetlen magyar kapcsolata nem volt, valószínű, hogy látomásban kapta meg a Szent Korona képét: mégpedig egy romlatlan, és a visszatért Krisztus dicsőségét sugárzó koronáét. Ha meggondoljuk, a haldokló Arthur király mellé az általa birtokolt Grál-kelyhet kellett volna megfestenie a művésznek. Hogy ezt nem tette, az a Grál és a magyar Szent Korona – előtte látomásban feltáruló – azonosságára utal. A kép üzenete, ha jól fejtjük meg: koronánk lesz az a kehely, amelyben az isteni Ego újra meg tud születni. A Szent Korona viszont az egész Kárpát-medence jelképe, tehát a múlt századi angol festő azt kaphatta kinyilatkoztatásként, hogy a “legközelebbi” Grál ez a közép-európai tájegység lesz....

Felmerülhet a kérdés, van-e olyan történeti vagy régészeti kutatás, amely megerősíti, hogy a mitikus Arthur király még életében kapcsolatban állt a Kárpát-medencével. A hetvenes évek második felétől amerikai kutatók (H. Nickel és S. Littleton) kimutatták, hogy az Arthur mondakör kelta eredete tarthatatlan feltételezés. A Kerekasztal Lovagjainak története, a Szent Grál-legenda sokkal régebbi hagyományokból: a szkítákéból táplálkozik, amelyet Littleton “szarmata-kapcsolatnak” nevez.

Makkay János a Századok című folyóirat 130. 1996-os számában egy átfogó, minden részletre kiterjedő tanulmányt írt erről a kérdésről. Az iráni népek eme hagyománya Marcus Aurelius császár jóvoltából került brit földre. Ő ugyanis Kr. u. 175-ben több ezer,

¹⁶⁸ A kép újbóli közlése Kiss Irén és Tábori László szívességéből vált lehetségessé. Ezúton is még egyszer köszönöm.

nehézfegyverzetű páncélos lovast, úgynevezett katafraktát telepített át Britanniába a magyar Alföldről, a legyőzött alán-szarmata seregből. Ezek a harcosok a szkíta gyökerű pártos harcmodort követték, kitűnő íjászok voltak, és sárkányfejes zászlókat használtak a hadiállapot jelzésére.

A zászló sárkányfeje nemesfémből készült. A sárkányfej a ráerősített szövettest segítségével sziszegő hangot adott a szélben, s ez megijesztette az ellenség lovait. A sárkányos zászlók egyik legelső feltűnése a Kr. e. 53-ban zajló carrhae-i ütközethez kötődik, amikor is a pártos sereg tönkrevverte Crassus római csapatait. A kutatásokból úgy tűnik, hogy a félig legendás, félig történelmi Arthur apjának, Uther Pendragonnak őse ezek között az áttelepített, iráni nyelvű és kultúrájú lovagok között keresendő. Több mint feltűnő, hogy a "pendragon" éppen "sárkányfejet" jelent. Más: a kaukázusi, iráni nyelvű oszétok körében máig él egy varázserejű csésze hagyománya. Egészen meglepő azonosság van Arthur kardja és az oszét hős, Batradz kardja között is, melyet szintén a tengerbe vetettek. A Szent Grál pedig az oszéteknél Nartyamonga néven szerepel, mint "szent kupa". A Parsival (Perceval, Perszifval, Parsifal) név azt jelenti: perzsa hős – párszi-val.

A Szent Grál tehát ősi keleti és keresztény elemeket ötvöz. Az az ezüstcsésze, amelyet Szent László sírjára helyeztek, éppen ilyen hagyományokat őriz. Arthur király családjának eredete tehát, csakúgy, mint Burne-Jones képén a fejéhez helyezett, mitra forma magyar Szent Korona a maga klenódiumaival, egyaránt az ősi Iránra utal vissza.^{169,}

Bár vallási témába tévedtünk, mégsem csak hitbéli kérdések vetültek fel. Éppen elég történelmi adat van az előbbieken rögzítettek valamilyen fokú valóságos alapjainak alátámasztására, de ha azok szellemileg megemésztetlen maradnak, nem juthatunk előbbre. Az a kör, amit itt felemlítettem igen jól behatárolható kulcsszavaival: Jézus - Arimathiai József – Mária Magdala - Grál – a Magyar Szent Korona – Arthur király – a filozófiai értelemben vett bölcsesség, hit, az emberi élet lényegének és rendeltetésének megragadása körül forgó gondolatok ezek. Több mint különös e nevek és fogalmak együtt tárgyalása, mégis azt kell gondolnunk, itt bizony valamiképpen összetartozó fogalmakkal állunk szemben. Metafizikus mai neveltetésű énünk tiltakozik a sokadik típusú találkozások ellen, ugyanakkor hagynánk is magunkat rábeszélni a logikusnak tűnő magyarázatokra. Valószínűen oda jutottunk, hogy valódi hittel kellene kipótolni e nehézkesen felfogható történet hiányzó láncszemeit. Ha viszont ezt tennénk, nem maradhatnánk úgymond tárgyszerűek, történetileg hűek eléggé. Ez az a kín, amit most az Olvasóval is meg kell osztak, jusson neki is belőle legalább annyi, ami mélyebb elgondolkodásra serkenti. Aki a ragozó nyelvűek történetét kutatja, előbb-utóbb szembe kerül e kérdésekkel. A szellemi világ megnyilvánulásai, kézzelfoghatóvá szelídülő tárgyai nem akarnak beleilleni az anyagelvű történetírás nyers köztörténeti vonulataiba. Amíg nem lesz a mainál több becsülete a szellemi világnak, nem is tudunk jól érvelni a ma titokzatosnak tekintett történelemben.

Ami Arthur király egyházfőségét illeti, az nekünk ismerős, mert Árpád is papkirály volt, és ebből az apostoli címet is viselő Szent Istvánnak is jutott az ősi hagyományok alapján. Ugyanilyen volt Gudea is Sumerben, ahogy a sumér pateszik és enszik is azok voltak, mondhatjuk hát, hogy évezredes ragozó hagyománnyal állunk szemben. Ami a Grál-kelyhet illeti, talán nem lesz haszontalan a nagyszentmiklósi kincs csanak, ivókehely és egyéb neveken számon tartott aranytárgyai között is körülnéznie annak, aki még többet akar megtudni e kérdéstről. Ami pedig a Makkay János általi iráni eredetűnek nevezett adatok közreadását illetik, azokról ugyanaz a véleményem, mint korábban, vagyis a mai hivatalosított magyar kutatásban az iráni jelzőt általában az ősi sumér-szkíta eredetű tények elkenésére használják – itt most újra Sebestyén László megállapításaira utalva, - mégha valóban iráni is. Irán-Perzsia ugyanis a ragozók műveltségén nőtt fel, nyelvét a ragozóktól szerezte, vallása

---

¹⁶⁹ Tábori László: Gilgamestől Jézusig. Melkizedek Könyvek, Budapest, 1999. 131-138. o., eredetileg Kiss Irén – Tábori László: A Grál nyomában. 1997. Tanulmány.

igen sokáig a nap- és fényvallás volt, Mitrászban megtestesülve. Irán nagy ország, illene megnevezni a szóba hozott ország tájegységeit, népeit is, ha a magyar történelemmel akarja valaki összekapcsolni, mert csak a köd sűrítésének szándékát regisztrálhatjuk az általában használt iráni jelzőkkel. Amennyiben az ilyen esetekben Irán meghatározott területeit nem képesek azt ezt leírók megnevezni kellő forrás feltüntetésével, úgy joggal gondolhatunk ködösítési akció felvezetésére, mert az általában *iráni* kifejezés az indoiráni név szelídített formája, csak nem mondják meg hozzá, hogy ez itt a becsomagolt indoeurópai szóhasználat újabb rejtjelezése. Carrhae-nál annak idején a sárkányos zászlót az úzok vitték az úz Pacenus (Becse) vezénylete alatt Crassus ellen, ismerjük őket régről, népünk egyik katonáskodó ága. Aki maga mellé tudta őket állítani a keleti történelem során, biztonságban tudhatta magát. Aki birodalmi elképzeléseinek megvalósításához használta fel rettenetes erejüket, nehézfegyverzetű lovasságukat, nem csalatkozott számításaiban. Ennek ellenére nagyra becsülöm Makkay szakmai tudását, de rá is ugyanaz vonatkozik, mint a nagy amerikai sumerológus professzorra, Samuel Noah Kramerre: indoeurópai meggyőződése alól elszállt a történelem. A görögösen, külföldiül divatosan katafraktáknak leírt nehézlovakokat nevezzük egyszerűen szkíta nehézlovasságnak, megértjük azt is, Bakay Kornélnak az orosz szakirodalomból hozott helyreállított, rekonstrukciós ábrázolásaival pedig azonnal tudjuk, micsoda harcosok is voltak ők. Ez a méltán nevezetes szkíta-(alán-úz-pártos) nehézlovasság Brithonba kerülén – ha hihetünk a forrásoknak - korai példát adhatott a középkorban ennek nyomán lábra kapó nyugati lovagi kultusznak mind szellemiségében, de külsőségeiben is. Máshonnet Brithonban testközelből, nemigen szerezhettek tudomást e hatékony fegyvernemről. A középkori nyugati páncélos nehézlovason jószerével semmi olyan jellegű felszerelés nincs, ami a szkíta lovasság felszerelésében ne lett volna meg.

33. kép. Szkíta nehézlovasok roham közben.¹⁷⁰ A harcosok sok egyéb mellett lábvértet is viselnek, ezzel találkozunk még.

A következő néhány oldalon talán nem tudunk meg sok újat a kelta szellem hagyatékáról egy angol forrásunk lapjairól, vagy mégis? A kellemesen andalító legendák között kérem az Olvasót, ne hagyja figyelmét elaltatni, mert rövidesen szüksége lesz a korábban itt olvasottak felidézésére.

“Glastonbury: A legendás Avalon

---

¹⁷⁰ Bakay Kornél: Őstörténetünk régészeti forrásai. I. Miskolci Bölcsész Egyesület, Miskolc, 1997. 102. o., 55/c. kép.

A somerseti alföld sík vidéke és a glastonburyi sziklacsúcs ormán magasodó romos templomtorony fölött repülő pilótának Anglia egyik legtitokzatosabb pontja tárul a szeme elé. Glastonburyt ugyanis, az ország egyik legkorábbi keresztény települését, legendák és mítoszok sokasága övezi. Ez az apró, nyüzsgő vidéki város rengeteg látogatót vonz a világ minden tájáról. A romantikus hajlamúakat Arthur király legendája csábítja, a zarándokokat az ősi keresztény örökség, a misztikumok iránt vonzódók a Szent Grált keresik, az asztrológusokat pedig annak a zodiákusnak a híre csalogatja ide, amely a környező táj képéből egyesek szerint tisztán kirajzolódik. ...

Itt nyugszik-e Arthur király?

Glastonbury tagadhatatlanul legnagyobb titka, vajon Arthur király testét itt, az apátság talapzatában helyezték-e örök nyugalomra? A szerzetesek úgy tartják, hogy ő és felesége, Guinevere maradványait találták meg 1190-ben, ám erre semmi bizonyítékunk nincs. Sőt, a legújabb kutatások szerint Dél-Wales-ben, Bridgend közelében temették el őket. Utolsó nagy ütközete után a haldokló királyt Camlann-ból (melynek helye ismeretlen) a titokzatos Avalon szigetére vitték. Arthur megparancsolta Sir Bedivere-nek, hogy hajítsa el rettenetes kardját, az Excaliburt. Abban a pillanatban, amikor a lovag egy tóba dobta a fegyvert, kinyúlt egy kéz a vízből, és megragadta azt. ... A közfelfogás szerint egy azóta kiszáradt tónál Glastonbury közelében, a Pomparles Bridge-nél.

Egy walesi bárd elárulta az apátsági sír titkát II. Henriknek. A király értesítette erről a glastonburyi apátot, és az 1184-es tűzvészt követő újjáépítés során a szerzetesek kutatni kezdtek a sír után. Kb. 2 m mélyen egy kőtáblára bukkantak, amelyen ez a felirat állt: *hic iacet sepultus inclitus rex arturius in insula avalonia*, azaz: "Itt, Avalon szigetén nyugszik a híres Arthur király." A kőtábla alatt 2,7 m-rel feküdt az üreges fatörzsből kivájt koporsó, benne egy 2,4 m magas férfi csontjai és sérült koponyája, valamint kisebb csontok és szőke hajfoszlányok, mely utóbbiakat Guinevere maradványainak tulajdonítottak.

Dr. Raleigh Radford brit régész 1962-ben megerősítette, hogy valóban feltártak egy sírt annak idején, de nem tudják bizonyítani, hogy kié volt. Az apátságnak abba a részébe, amit ma Arthur király sírjaként ismerünk, 1278-ban helyezték el a csontokat egy fekete márvány sírkő alá, közvetlenül a főoltár elé. A Hölgy-kápolna déli ajtajától 15 m-re található eredeti sírhely viszont jelöletlen.

A Tor legendája

Arthur király már korábban is járt Glastonburyben. A monda szerint Melwas, Somerset királya elrabolta Guinevere-t és Glastonburyben tartotta fogva. Arthur a csapat élén a Tor nevet viselő sziklaerőd ellen indult abban a hiszemben, hogy feleségét ott őrzik, de az apát a harc megkezdése előtt kibékítette a szemben álló feleket.¹⁷¹

Igen különösnek tűnhet fel, de Arthur, mint Atilla késői kortársa, ugyancsak egy paptól hagyta magát lebeszélteni tervéről. Atilla Honoriáért kellett volna a városba – Rómába - menjen, Arthur is asszonyáért igyekezett volna. Arthur, aki Atillát vagy negyven évvel követte, hasonló eszmények szerint járt el életének döntő pillanatában. A hívságokról való önkéntes lemondás a korszellem parancsa lehetett, tiltakozásképpen az évszázados pusztítások ellen. Talán éppen a lovagság szellemiségének bölcsőjénél álltunk most meg egy pillanatra, amely eszmény nyolcszáz évvel későbben Árpádházi Szent László királyunk személyében újra megfogant, és újabb elemi példát szolgáltatott a későbbi leszármazottak számára. Szent

¹⁷¹ The Atlas of Mysterious Places. 1987. Marshall Editions Limited, 1993. Mítoszok földjén. Magyar Könyvklub. 10-12. o.

László királyunkkal példálózni már csak azért sem hiába való, mert éppen őbenne ismertük fel már korábban is az évezredek keleti szkíta hagyományok folytatóját. Minderre már csak azért is gondolnunk kell, mert szellemének, kultuszának ereje megdöbbentő lendülettel jelenik meg a Kárpát-medencében, példája olyan elemi erejű, hogy az általában minden korábbi hagyományt kisöprő, vagy kisajátító kereszténység kénytelen szentjei közé fogadni, és kultuszának a kötelező tiszteletet megadni. Szentté avatása magától értetődő. Igazi államalapító király Szent László, a nép szemében sokkalta inkább, mint Szent István. A vele felszínre vetülő keleti gyökerek kétségbevonhatatlanok. A Magyarországon is bevezetett római kereszténység általában is eszerint kellett eljárjon, a korábbi szent helyeket liturgiájába kellett fogadja, ha a hívek lelkének közelében akart maradni.

(A Tor legendája tovább) Az 1960-as évek ásatásai során régi faépületek maradványait fedezték fel a 150 méter magas Tor tetején. De hogy ez a király lakóhelye volt-e vagy szerzetesi település, nem sikerült eldönteni. Ám bárki élt is ott, kényelmesen élt: a leletek között található fémből készült tűzhely és az állati csontok – marháé, ürüé, sertésé egyaránt – ezt igazolják. A cserépedények darabjai arra engednek következtetni, hogy az itt lakók mediterrán vidékek borait fogyasztották.

A középkorban Glastonbury szerzetesei Szent Mihály arkangyal tiszteletére templomot építettek a Tor tetején, ezt azonban egy földrengés lerombolta. A ma itt emelkedő torony egy későbbi templom maradványa, amelyet az elpusztult épület helyén emeltek. A szerzetesek így akarták a kereszténység szolgálatába állítani a pogány Tort. A legendák úgy tartják, hogy itt rejlett a titokzatos föld alatti birodalom., Annwn (ejtsd Annun) bejárata, *(a kora-ír mesékben a túlvilág neve: ANNWN, AnyaHon, az "Asszonyok Országá"* volt) amelynek ura Gwyn ap Nudd, a tündérek királya volt. Amikor a 6. században Szent Collen meglátogatta Gwynt a Toron, egy titkos bejáraton haladt át, majd egy palota belsejében találta magát. A kísértéstől tartva szenteltvizet szórt maga köré, mire a palota eltűnt, Collen pedig egymagában állt a pusztá sziklán.¹⁷²

---

¹⁷² The Atlas of Mysterious Places. 1987. Marshall Editions Limited, 1993. Mítoszok földjén. Magyar Könyvklub, Budapest, 1993. 12. o.

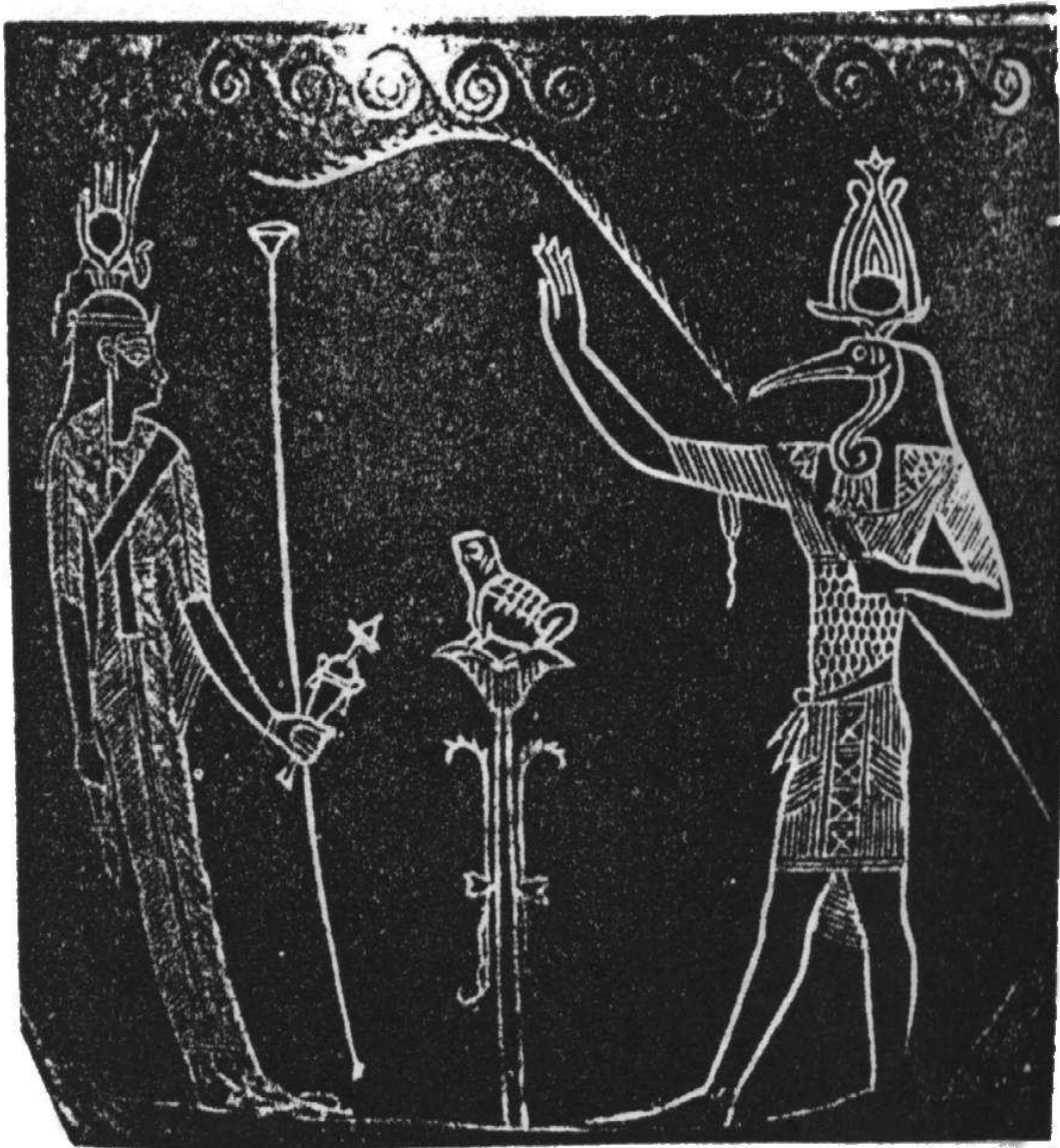

34. kép. A középkorban, 1127-től 1825-ig minden évben vásárt tartottak a glastonburyi Tor lábánál. A Szent Mihály tiszteletére rendezett hatnapos vásár utolsó napja a szent nevének ünnepe volt. **A Toron lévő Szent Mihály-templomból csak a torony maradt meg – homlokzatán néhány igen furcsa faragvánnyal. Az egyikben az ördög látható, amint a mérleg egyik serpenyőjében egy emberi lelket tart, a másikban pedig a világot. A következőn egy asszony tehenet fej, a harmadikon pedig egy pelikán tollászkodik.**¹⁷³

A képen látható avaloni torony faragványain szereplő ördög persze nem ördög, hanem Gwyn ap Nudd, vagyis Anubis maga, az alvilág ura Egyiptomból, - ismerjük őt Sumerből is, - aki az alvilág bejáratánál ott a helyszínen azonnal eldönti, bűnös-e vagy sem az éppen ítéletre érkező visszavonuló lélek. A holtat kísérő útilapu – a mai filmekben sajnos túl gyakorta látható lábujjra akasztott hullaházi cédula ennek maradéka, - már tartalmazza tulajdonosa viselt dolgait, azt is, ami a rovásán van, így az Alvilág örére csak a végrehajtás marad. Ugyanígy használták a rovópálcát az etruszok is. Magyarországon a XVIII. századig hosszában hasított rováspálcákon jegyezték az adófizetést. Az egyik fele az adózónál maradt, ezért hamisítani nem lehetett.

---

¹⁷³ The Atlas of Mysterious Places. 1987. Marshall Editions Limited, 1993, Mítoszok földjén. Magyar Könyvklub, Budapest, 1993. 12. o.

Okmánytár 19. – Egyiptomi jelenet egy Magyarországon előkerült vazán. A képen a lélek beszámol bűneiről Tóth isten előtt a halál utáni rögtönítéletkor. – Okmánytár 20. – Magyarországon talált bronzkori amulett. Felirata: "Magyarok ura őriz."

35. kép. Egyiptomi váza részlete.¹⁷⁴

¹⁷⁴ Baráth Tibor: A magyar népek őstörténete. Somogyi Zoltán, USA, 1993. III., Okmánytár 19., 12. tábla.

A tehenet fejő és tején felnövekvő asszony a vörös(fülű) ír táltos tehen körül ügyködik, őt is ismerjük, a hajnalpírban, bíborban született *Birghid*, a magyar *Piroska* és nemcsak az Ír szigetről, hanem Keletről, éppen Szíriából és annakelőtte Egyiptomból, - amint arra már korábban is rámutattam Timaru-Kast Sándorra és Bíró Lajosra hivatkozva, - ahogy Anubis is onnét származik. A pelikán pedig egyáltalán nem tollászkodik, mert aki már látta az erdélyi magyar református és unitárius templomok szószékei fölött a szószéketőn fából kifaragva, máshol szintén Erdélyben és a Felső-Tiszavidéken a templomokban festett mennyező fatáblákon az önnön vérével fiókáit tápláló madarat, mint az önfeláldozás és gondoskodás ősi keleti magyar szimbólumát, az nem kételkedhet a Tor templomát építők keleti kilétét illetően, rámutatva egyúttal Magyarország és benne Erdély népének részben keleti elszármazására is. E nem akármilyen leletért érdemes volt az andalító titkokról szóló mesét átolvasni. Mindezt az indoeurópaiak nem tudhatják, mert a barbárok földjén szerintük kár lenne műveltségük gyökerei után kutatni. Igazuk is van, hiába tennék, mert ez nem indoeurópai műveltség, hanem a miénk. Örüljünk a legendásnak és titokzatosnak mondott Avalon váratlan ajándékának, egy újabb jó érvnek keleti keltáink elszármazásának igazolása közben.

Avalon immáron titkok és legendák nélküli öröksége a miénk, mert szellemét mi jól értjük. A Kelő Ős Hona, Glaston megszolgált ősi nevét is, mert sikerült benne felismerni saját valóságát. Nem is csodálkoznánk Tor templomának faragványain igazán, ha azok az ókor termései lennének, de nem. A Toron ma is látható jelképek a középkor művei. Emiatt fel kell tegyük, hogy a keleti (kelta) szellem eszerint a vad és sötét középkorban is a kelta műveltség hagyományait követve engedte megfaragni az ősi jelképeket. E mozzanat még többet árul el nekünk: annyi szász, normann hódítás és pusztítás után még mindig fénylik a kelet műveltsége e tájon. Glastonbury valóban nem akármilyen hely, most már sokan tudjuk ezt, néhány titkától megfosztva még inkább. Most már szinte biztos, hogy ha egy ősműveltségben járatos magyar ember végre odamegy, többet is megtudhatunk még e szent helyről és keltáinkról is. Mielőtt odamennénk, nézzünk körül Tor hegye körül is. Ami a fel(TOR)lott sziklát, Tor hegyének a környező síkságból kiemelkedő szokatlan (TOR)z alakját, nevét illetik, amint a (TOR)ony, - felhalmozódott, (TOR)lott anyag értelemben,- a kelta-angol TOWeR hű párját, és DOVeR (TOR)lott fehér sziklát, falait, vagy a sziklákön lezúduló habzó patak fel(TOR)lott vizét; a mai országutakon előforduló (TOR)lódásokat; az etruszkok és magyarok halotti (TOR)ló-it,¹⁷⁵ akik jóvoltából fel(TOR)lanak a fájdalom érzései az elvesztett családtag, rokon miatt, sok kétségünk már nem maradhat, miért nevezik (TOR)-nak Tor hegyét egy ősi magyar szógyökkel leírva. De ha már olyan sokáig gyöTÖRTük lovunkat, hogy a háta TÚRos lett a sok fekélyes szörTORlástól, ha eTEReljük a forgalmat az útjavításnál, majd ha eTÖRöljük az eTÉRítési rendelkezést a munkálatok befejezésével, megköszönve az arra járók TÚRelemmel viselt TÚRését a TORlasz miatt, akkor megint továbbléptünk a gondolatfűzésben. Az erdő idejének lejártával TARoljuk, és felTORoljuk a fát is TORnyokba rakva, és TARra vágjuk az erdőt, és TÖRt döfünk a disznóTOR kezdetén szegény kiöregedett malacunkba, akkor végképp megnyugodhatunk. Azért, mert magyarul nevezték el azok, akikben mindig megbízhatunk, mert mindig mindent annak neveztek el, ami. Ha mégsem értenék meg, az a mi bajunk. Ugyanilyen a TÖRökországi TORosz hegység TARajosan felTORlódott (T)ORmos csúcsaival, ugyanilyen a nagyTARajú TORlott víz hullám is a tengereken és a Balatonon is, a veszettül öklelő és erős szügyű TARjas bika is, amelyet a régiek TAURuszként, TORoszként¹⁷⁶ ismertek, az erős mellű disznó is zsíros

¹⁷⁵ Dr. Szabó Károly: Etruszkok és magyarok. Design & Quality, Budapest, 1997, 31-32. o.

¹⁷⁶ Az -usz, -osz, stb. görög főnévvezékdések egyszerűen a régi magyar hátravett határozott névelőt – így itt névutót jelzik, erről a hettita-hurri nyelvi részben példát is mellékeltem. Vagyis az ősrégi ragozott alanyesettel

TARjával, és az Alpok TAUERn nevű hegységei szintén igen TARajos, TARjás, TORlós csúcaikkal. Aki pedig nincs az ősi tudás birtokában, az nem tudja felTÚRni FARagószerszámaival TORva, TÚRva a fát, követ a fent említett jeleneteket megörökítendő, nem beszélve a veszéllyel felTÚRt, szántott földről, amelyen az eke által felTORlasztott, kifordított barázdák adják a vetés lehetőségét, és a betakarított, felTORnyozott termés után már csak a kopaszra TARlott TARló marad vissza a TARlás után. A magyar nyelv mágiájával megidéztek a Tor névadóit. Mindezzel rámutathattam egy újabb, igen erős, az élet szinte minden területére behatoló magyar ősi teremtő gyök létezésére is, amelyben a T-R mássalhangzók azonossága mellett mindig valamilyen szokatlan felgyülemelés, torlás, tornyosulás, durva és szokatlan változás, rendkívüli erő, illetve annak átvitt értelmű leképeződése látható az értelmileg összefogható jelentésmozzanati síkon.

Nézzük most meg, hogy a Tor hegye körül élt kelták mai utódai használják-e a T – R gyököt, és ha igen, hogyan teszik ezt.

“TÁIR *lealacsonyít, megaláz; csökkent, megkisebbit, letarol*

TÁIR-g *feláldoz, merényletet követ el*

TÁIR-ge *termék (tárgy) > TÁIR-ge-óir termelő, fegyverkovács (tárkány)*

> (TARANIS *a fegyverkovács, kalapácsával dörgést előidéző isten*)

TAIR-se-ach *megbízható, hűséges (> társas)*

TAR jár, tér, térül, visszatér, megtér

TAR-la-igh *összegyűjteni, összeszedni > TARRÁIL terel, összeterel*

TIOR *szárít, kiszárít; leéget, felperzsel > TUR száraz, tar; rideg*

TIR *vidék, terület; ország*

TOIR-ch-igh (*meg-*) *termékenyít > TOIR-ch-eas terhesség > TORR-ach terhes*

TOIR-m-isc [toramask] *meggátol, megakadályoz; eltorlaszol*

TOIR-n-each *dörgés > TOIR-n-éis hatalmas zaj, durranás*

TÓRA-igh *keres, kutat, túr > TARATHAR földfúró (-túró)*

TOR-pa *rög > TOR-pánta lassú, alig mozgó*

TÓRRA-igh *halottól ünnepélyesen elbúcsúzni, torozni > TORRA-mh halotti tor*

TUAIRIN *füves táj, puszta*

TUAR *jel, előjel, ómen; jóslat > TUAR-úil isteni, csodálatos, varázslatos; megjósoló, előrejelző*

TÚR *torony*¹⁷⁷

A T – R gyök kiterjedt és szerteágazó megléte, szerves jelenléte, beágyazottsága a szintén szerves kelta nyelvben nem engedi meg feltennünk sem a véletlen eltanulást. Ugyanolyan tömény, mint magyar párja, ezzel tovább erősíti a K – R gyök körül szerzett véleményünket a magyar-kelta nyelvazonosságról. Ott is összetartó szóbokrot alkot, amely a kelta szellem saját alkotása.

Tor hegy Magyarországon is van. Ez is jeles hely, de későbbi esettel kapcsolatos. “Álmos halotti torát a Tor-hegyen tartották, és a Bodrognál lévő Szomoron temették el. Ebből lett a néphagyományban TOR + SZOMOR – Szomotor.”¹⁷⁸

Ha valaki ellenőrizni akarja e gyök meglétét az európai nyelvekben, vegye elő otthon fellelhető bármilyen szótárait, és máris sorjáznak majd elő az átvett gyököt mutató szavak. Mindezzel személyesen nyerhet bizonyosságot a valóságról. Az élmény nem akármilyen, mert egyúttal az Olvasó beleképzheti magát Árpádi és még korábbi elődeink 6-10 éves gyermekeinek helyzetébe. Ők ugyanis a mágusok és táltosok jóvoltából már ennyi idős korukban személyesen tapasztalhatták meg mindazt, ami az őket körülvevő világban fontos

---

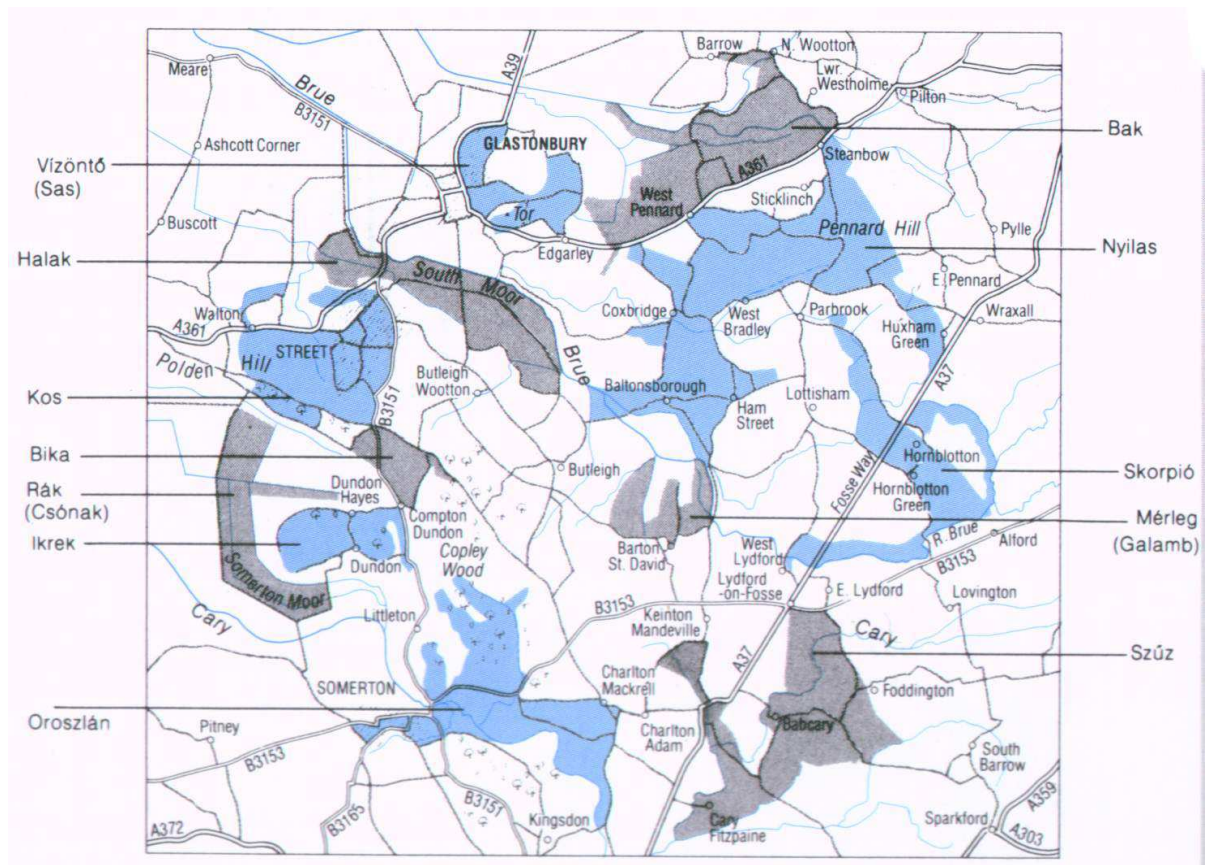
(nominativus) állunk szemben – ld. magyarban: atyus, após. Ha ezekből a görögök révén (csak a példa kedvéért) Atthus vagy Aphos vált későbbi átvételeik során, megleltük az átváltozás lényegét.

¹⁷⁷ Timaru-Kast Sándor szíves közlése. 1999.

¹⁷⁸ Badiny Jós Ferenc: Igaz történelmünk vezérfonala Árpádig. Orient Press, Budapest, 1996. 505. o.

volt az eligazodáshoz, sőt maguk olvashatták le a csillagok állásából rájuk jutó üzeneteket, megadva részükre egyúttal az ellenőrzés lehetőségét is. Ennél még fontosabb az, hogy nem a feltétlen vakhitre alapozták oktatásukat, hanem megkapták a személyes azonosítás lehetőségét is. Most megkérdezném szívesen, hogy mai iskoláinkban pl. a rómaiakról és görögökről szóló meséket mikor képesek ellenőrizni gyermekeink – mást ugyanis nehéz ott hallani? Meg is válaszolom a kérdést: csak ha elvégeznek egy egyetemet, vagy elég öregek hozzá, és az így (vagy úgy) szerzett tudás birtokában képesek kérdést is feltenni, nemcsak szajkózni a megtanulásra felajánlott anyagot. Vagyis elődeink gyerekeihez képest 20-30 évvel később juthat először eszükbe, hogy valakik valahol hintába ültették őket. Arra már nem is térek ki, hogy őseink személyes tudása ma csak több egyetemi diploma birtokosainak kínál átfogó követési lehetőséget. Mert ugye, ha valaki mondjuk egy mennyezett templom tábláinak megfajtására szakosodik, ami ugye akkoriban az írómester dolga volt, nem árt, ha ismeri a teljes magyar műveltséget oda-vissza, az asztrológiát, a vallást, az ősi magyar jelképrendszer elemeit és áttételeit általánosan és részletesen is, meg persze képes mondandóját kifejezni pl. ecsettel. Az sem ártalmas, ha ismeri a fa kikészítésének titkait, némi ismerettel rendelkezik a keresztény dogmatizmus szabályairól, hisz enélkül allegóriák megrajzolása sem lehetséges, és persze a teljes antik műveltség ismerete sem hiábavaló. Ha valami ravasz trükkkel még üzeni is akarna utódainak jelképekbe vert, vagy festett műveivel, még további gazdagságra lenne szüksége szellemiekben. Itt nyilvánvaló ellentmondást kell azonosítanunk, habár manapság a Holdra járkáltunk, mint az emberiség képviselői, egyénenként viszont jelentősen butábbak lettünk elődeink általános tudásához mérten, amennyiben a szerves műveltség ma nem része elemi tudásunknak. Általában véve nyilvánvalóan borúlátó lehetne e megfogalmazás, ha nem tudnánk, hogy őseink életének sokkal nagyobb részét tette ki a puszta életben maradás biztosítása, mint manapság a szakosodott világunkban. Az a tény azonban, hogy őseink e hétköznapi fennmaradási küzdelmük közt voltak képesek olyan dolgokkal foglalkozni, amelyek mai eszünket igen megterhelik, mindenképpen elgondolkodtató és nem válik javunkra. Arra pedig végképpen nem alkalmasak, hogy őket bármilyen előítélet szerint minősítsük, netán lenézzük. Ez egyébként nem is a mi szokásunk, hanem az indoeurópaiak kedvelik.

36. kép. A glastonburyi zodiákus 16 km-es sugarú körben szétszórva, dombok és folyók által határolva helyezkedik el. Az asztrológiai mintázatot régi korok emberei alakították ki utakkal, csatornákkal, földsáncokkal. A csillagok templomáról szóló elképzelés az asztrológiát, az Arthur-mondakört és az újkori filozófiát egyesíti magában.¹⁷⁹

Egyúttal vaskos köztörténeti változtatásokat kell javasoljak a brithoni szigetország keltáinak és főképpen műveltségüknek fennmaradását illetően, évszázadokkal későbbre téve a ma elgondolt és tanított műveltségi kihalásukat, legalább addigra, amikor az avaloni faragványokat elkészítették. Más ezt el nem készíthette, mert ha valamiről nem tudunk, azt ábrázolni sem lehetséges. Keltáink műveltségének kihaltak és beolvastottak nyilvánításával kapcsolatban így az indoeurópaiak alaposan túllóttek a célon, mert ezek bizony évszázadokkal túléltek a nagy hódítók győzelmeit. Sőt, ezek után felette kérdéses, hogy kihaltak-e és beolvadtak-e egyáltalán. A mai kelta (ír) reneszánszt tekintve egyenesen a szigeten élő indoeurópaiak túlélése kérdőjelezhető meg inkább. Az évszázados elnyomást lerázva az írek ma újra egyenes gerinccel és derékkal járnak. Őseik szellemének helyreállításával új lendülettel élnek, sőt korábbi, a szegénységtől kivándorolt amerikai leszármazottaik hazafelé tartanak újra teljes életet remélve korábban elhagyott igazi hazájukban.

A Grál megszállott kutatói számára ezek után új lehetőségek merülnek fel. Ha létezik egyáltalán dologi valóságában, nyilván tovább kell keresni minden elképzelhető lehetséges helyen. Amit viszont a Grál, - a közvetlen jézusi hagyományok - követése szellemekben jelent, azaz mint szellemi elődeinkkel való eligazodást, azt elsősorban önmagunkban kell

¹⁷⁹ The Atlas of Mysterious Places. Marshall Editions Limited, 1987, Mítoszok földjén. Magyar Könyvklub, Budapest, 1993. 12. o.

megkeresnünk. Ha megtaláljuk magunkban, máshová már nem is kell forduljunk tanácsért, mert otthon vagyunk.

37. kép. A glastonburyi apátság romjai megszentelt földön állnak. A vesszőből-vályogból épített “Öreg-templom”-ból a hagyomány szerint Arimateai József emelt tágas, gazdag apátságot, amelyet a 16. században leromboltak. Anglia leghíresebb szent helyei közé tartozik ma is. Avalon néven híres legendák színhelye, a holtak szigete, ahol állítólag Arthur királyt és Szent Patrikot eltemették.¹⁸⁰

A Kehely kútja

A Tor lábánál egy réges-régi kutat találunk, melynek halk csobogása a szívdobbanás hangjához hasonlítható. Mivel vizét a vas-oxid vörösre színezi, Véres kútnak is nevezik. Leginkább mégis a Kehely kútjaként emlegetik annak a legendának az alapján, amely szerint itt rejtették el a felbecsülhetetlen értékű Szent Grált. Ebből a legendás kehelyből ivott Jézus Krisztus az Utolsó Vacsorán. A kelyhet állítólag Arimateai József hozta magával Angliába. A Grálnak természetfeletti erőt tulajdonítottak; a Kerekasztal lovagjai sokáig hiába keresték.

---

¹⁸⁰ The Atlas of Mysterious Places. Marshall Editions Limited, 1987, Mítoszok földjén. Magyar Könyvklub, Budapest, 1993. 12. o.

A Glastonbury körüli legendáknak halvány valóság alapjuk van, mégis olyan misztikus légkört varázsolnak a táj köré, amely minden más történelmi helytől megkülönbözteti. William of Malmesbury 12. századi történetíró így jellemzi a glastonburyi apátságot: “Még a legkisebb kövől is valamiféle szentség sugárzik az egész vidékre...” A későbbi változások, a modern kori fejlődés ellenére Glastonbury – William szavaival - “őrzi az égi szentséget itt a földön.”¹⁸¹

38. kép. A Kehely dombján, a Tor és az apátság között található a mágikus Kehely kútja. A legendák szerint a druidák ásták ki az aknáját, és hatalmas kövekkel rakták körül. Az Utolsó Vacsorán Jézus Krisztus által használt kelyhet ennek a kútnak a rozsdá színezte vizébe dobták.¹⁸²

Nincs kétségem afelől, hogy a szóra bírt Glastonbury nem magányosan áll ősi műveltsége jelképeivel a brit szigeteken és Európában. Annál is inkább sem, mert a bretagne-i Carnac és Le Méneec közt százával talált ménhírek körül még további legendák és titkok

---

¹⁸¹ The Atlas of Mysterious Places. Marshall Editions Limited, 1987, Mítoszok földjén. Magyar Könyvklub, Budapest, 1993. 12. o.

¹⁸² The Atlas of Mysterious Places. Marshall Editions Limited, 1987, Mítoszok földjén. Magyar Könyvklub, Budapest, 1993. 12. o.

keringenek. Ha a ménhírek neve valóban az anyajogú társadalmakat felváltó apajogúak szerencsecsillagának felemelkedését jelképező teremtő férfi isten, a magyar Mén ősi elnevezését idézi, - akit már Egyiptomból is jól ismerünk évezredekkel korábbról, - akkor jól értjük a falu nevét is: Le Mé nec, magyarul A Mé nek így névelővel együtt. Hogy a franciák miért tartották meg a névelőt is szokásukkal ellentétben helynévként, talán ők sem tudják, de megőrizték, ahogy a tízezernyi ősi magyar helynevet is használják mind a mai napig. Le Mé nec kelta-breton földön van, ahol a régiek leszármazottai még tudták a nevek szentségét, és bár ősi tudásuk elhalványult, volt erejük a névhez ragaszkodni.

38/a. kép. A kis falucska, Le Méneac 800 m-re fekszik Carnactól. Itt kezdődik a négy megalit emlékcsoport. Kelet-északkelet tájolással tizenegy párhuzamos sor áll itt.¹⁸³

Találtam a kelták és magyarok között még további közvetlen szellemi kapcsolatot is egy pazar égi jelenség, az 1999-es augusztus 11-i európai napfogyatkozás kapcsán szinte váratlan ajándékként. A Földön végigfutó árnyék most összekötötte Írországot (külvizeivel),

---

¹⁸³ The Atlas of Mysterious Places. Marshall Editions Limited, 1987, Mítoszok földjén. Magyar Könyvklub, Budapest, 1993. 44. o.

Walest (Dél-Angliát) a Kárpát-medencével. A Magyar Televízió által szervezett élő műsor két jellegzetes színpontja volt a walesi druidák tánca, akik harsány dobolással igyekeztek segíteni a Napot a sötétség legyőzésében, majd néhány perccel később az ópusztaszeri magyar sámán tette ugyanezt, miközben óriási máglyából is küldött egy kis fényt, meleget a Napnak, remélt győzelmét megtámogatandó. Csodálatos, - de ennek ellenére mégsem véletlen, - hogy mindkét helyszínen eszébe jutott valakiknek, hogy őseik közös gyökerű világába kell e jeles alkalomkor visszanyúljanak. Az ugyanazon gondolat, az ugyanazon ősi közös hit és szokás ugyanazon a módon való megjelenítése egymástól teljesen függetlenül megvalósítva döbbenetes bizonyíték az együvé tartozásra. Bámulatos és lenyűgöző volt látni a szinte teljesen azonos megjelenítés részleteit is. Ópusztaszeri magyar sámánja, helyesebben talán táltosa nekünk hitelesebbnek tűnt, amennyivel közelebb áll hozzánk. Jól ismerjük már sámánkoronáját is, amelyben Pap Gábor a magyar Szent Korona egyik, eszmeiségében is megfogható párhuzamát látja, ugyanígy ismerjük már a druida koronát is Angliából, amely megszólalásig azonos a magyar Szent Korona abroncs-keresztjét szerkezetével méretében is, bár azon a metszéspontokban fejábrázolásokat látni, a kereszt helyén pedig bronzkori eredetű gombdíszt láthatunk. Ismerjük a sámán dobját is, melyen az istenfát szokták ábrázolni, kifejezve a táltos egyik kötelességét, hogy e fára felmászva lépjen kapcsolatba az Istennel. Ugyanerre a fára mászott a druida (Torda!) is, szintén ugyanezért. Ha tudjuk, hogy kis híján elnyomorított nyugati kelta testvéreink most eszmélnek újra valódi őseik világának felfedezésével, akkor nem lesz haszontalan segíteni őket, mert az összetartozás sok évezredes gyökerei mindenképpen azonosak. Tudomásom szerint kettőnkön kívül más népek nem tisztelték meg, és nem segítették a Napot, égi uralkodását folytatandó. A sámáni máglya fénye és melege kis kölcsön, kis segítség csak, de a gondolat ereje Napot felemelő, szinte kozmikus méretű segítség. Mi, kelták és magyarok, esthoniak és kelhoniak voltunk az égi tünemény fényt sugárzó gyűrűje, amely körbevette és legyőzte a sötétséget. Számunkra talán ez az égről leolvasható korszakos üzenet. Az asztrológusok szerint a holdárnyékot átélő népekben új gondolatok fogalmazódnak meg, talán nem látványosan, de a tudati mélyrétegekben történhetnek változások. Ha ez lenne az, akkor becsüljük meg jól, és ne törődjünk a többi fenyegető kvadráns kedvezőtlen kilátásaival. Éltesse minket a gyűrű látványa és a hatalmát visszaszerzett Nap világa és a Fény.

Az ember azt hihetné, hogy az ilyen tünemények tovább már nem fokozhatók, elfogy a szó látásukon, és már nem is fogadhatunk be még újabb csodákat. Pedig van mit befogadni, mert más hétköznapi csodák is léteznek. Ha valaki jól elraktározta emlékezetében azt a látóhatárt körülfogó, kissé sárgás ízű lebegő gyűrűt, amely a gyémántgyűrű földi párjaként a földi világot alulról nem engedte sötétségbe zuhanni, már többfelé is kiterjesztette érzékelő szerveit. Ha korábbi észleletei birtokában 1999 szeptemberének első vasárnapján ezekkel felhágott a fényben fürdőző Tokaj hegyére, megláthatta volna a látóhatár feletti gyűrűt újra, ezúttal kékes-fehéres színben. A kézbevett térképre és érzékeire hallgatva be kellett lássa, hogy 65-70 kilométernyi sugarú körbevevő szabad, kristálytisza látványt zárt le a messzeségben meggörbült síkok felett lebegő újabb körgyűrű. Ezt már nem adták hírül az újságok, nem szóltak előre, de utána sem. Így követik a nagy csodákat a hétköznapi csodák. Közben azon gondolkodunk, megérdemeljük-e a soronkívüli ajándékokat, de még inkább azon, hogy nem botlottunk-e véletlenül újra valamilyen szent tájba itthon is. Tokaj, a felTORT szigetehely, összes hasonlójának, így Avalonnak is rokona lehet.

E fejezet összefoglalása azt mutatja, hogy a mélyrétegekből kiásott alapozó jellegű gondolatokhoz az indoeurópaiaknak nincs semmi kapcsolatuk. Nem is értik. Amijük van, az a soha meg nem értett, de kisajátítani próbált szellemi mag-kincsek, és mag-hagyományok köd-lepte tárháza.

A kelta (keleti) időrend

A keleti (kelta) időrendben felette gyér az évszámokhoz köthető adat ahhoz képest, hogy szinte egy teljes földrész tartozik bele. További nehézséget okoz, hogy ami van, az is jobbára indoeurópai *kitaláció*, vagy sejtés, vagy éppen a szokásos indoeurópai mese része. Mert mit is gondolhatunk, ha a National Geographic tudósítójának Jan Filip, a neves cseh keltista tudós, - akit a cikkíró, Merle Severy a kelta tudományok pátriárkájának nevez, - azt mondja a kezdetekről, hogy: ... *és akkor jött a zsinórdíszes vagy csatabárdos nép Kr. e. 2300-ban...*¹⁸⁴ Jan Filip természetesen nagy tudású professzor, csak nem úgy tanítja a történelmet, ahogy mi. Érdeme viszont, hogy elkötelezett indoeurópai létére a Közép-Európa keleti (kelta) kialakulás képviselője. Mindezek ellenére már korábban megszerkesztettem a magam keleti időrendjének vázlatát, közre is adtam a Kincsestárban. Voltaképpen szinte a teljes Európa benépesülésének története tartozik a kelta előtörténethez, így ezt itt nem ismételhetem meg. Részletesen felemlítettem a kelta etnogenezis jellemzőit is fentebb. Igazából azon keleti (kelta) néprészeinkről vannak csak gyér adataink, akik így vagy úgy szembe kerültek a rómaiakkal és a görögökkel. A többiek életéről csekély, vagy majdnem semmilyen ismereteink vannak, azaz nincsenek. Szerencsés – de nem véletlen - esetben azonban hozzájuthatunk új adatokhoz. Eképpen tudtam meghatározni nagy vonalakban azt az időszakot, amikor a Kárpát-medencei Ómagyarországból Etrúria felé népesség vándorlását rögzíthettem. Paradoxonként erről az etrúriai ügyek tárgyalásakor kerítettem sort. Mihelyst komolyabban vesszük az összehasonlító régészetet, vagy többet adunk a helynévkutatásra, mint remek lehetőségeket a múlt nem közvetlen vallatására, bizvást kerülhetnek elő új adatok. Itt éppen azzal léphetünk előbbre, ha szakítunk a korábbi ún. nagy keltavándorlások feltételezésével, és inkább a helyi folyamatosságok alapján a korábbi korok felé igyekszünk alaposabban tájékozódni. Megfelelő helyen be is mutatok néhány ilyen keleti (kelta) adatot, amelyeket az időben hátrálással emeltem ki éppen a magyar bronzkorból.

---

¹⁸⁴ National Geographic, 1977. május. 588. o.